

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**K.T.Ü KANUNİ YERLEŞKESİ (TRABZON)’NDEKİ ÖĞRENCİLERİN SPOR VE
REKREASYON İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI VE GELİŞİMİNE YÖNELİK
YAKLAŞIMLARIN İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pey. Mim. Mevlüt GÜNAYDIN

**OCAK 2011
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**K.T.Ü KANUNİ YERLEŞKESİ (TRABZON)'NDEKİ ÖĞRENCİLERİN SPOR VE
REKREASYON İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI VE GELİŞİMİNE YÖNELİK
YAKLAŞIMLARIN İRDELENMESİ**

Pey. Mim. Mevlüt GÜNAYDIN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce
“Peyzaj Yüksek Mimarı”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 13.12.2010
Tezin Savunma Tarihi : 07.01.2011

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Öner DEMİREL

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Engin ERŞEN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Trabzon 2011

ÖNSÖZ

“Karadeniz Teknik Üniversitesi (K.T.Ü) Kanuni Yerleşkesi (Trabzon)’ndeki Öğrencilerin Spor ve Rekreasyon İhtiyaçlarının Saptanması ve Gelişimine Yönelik Yaklaşımların İrdelenmesi” adlı bu çalışma, K.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında yapılmıştır.

Geçmişte ve bugün, çalışmalarına olan inancı sayesinde hız kazandığım, bilgi, tecrübe, zaman ve kaynaklarını paylaşmasının yanında anlayış, sabır ve ilgisiyle de rehberliğine sonsuz müteşekkir olduğum değerli danışmanım Prof. Dr. Öner DEMİREL’e gerek eğitim hayatıma gerekse manevi hayatıma verdiği her türlü emekten dolayı saygı ve şükranlarımı sunarım.

Çalışmalarım esnasındaki görüş ve manevi destekleriyle Yrd. Doç. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU’na, rekreasyon konusundaki zamanını ve bilgisini paylaşan Yrd. Doç. Dr. Engin ERŞEN’e, mitolojik kelimelerin çevirisinde Yrd. Doç. Dr. Elif DEMİREL’e, spor ve rekreasyon konusundaki görüş ve kaynaklarıyla çalışmama ışık tutan Prof. Dr. Rasim KALE’ye, Yrd. Doç. Dr. Halit SUIÇMEZ’e ve Öğr. Gör. Dr. Fatih BEKTAŞ’a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans Tez çalışmam sırasında istatistikî analizler kısmındaki yardımlarının yanı sıra; özveri ve ilgisiyle Arş. Gör. Ertan DÜZGÜNEŞ’e, tezin düzenlenmesi aşamasında yardımlarıyla Öğr. Gör. Dr. Yasin OĞUZ’a, fikir ve önerilerine başvurduğum Arş. Gör. Zeynep PİRSELİMOĞLU ve Peyzaj Mimarı Yasemin CINDIK’a, bazı tablo ve haritaların düzenlenmesindeki yardımlarıyla Arş. Gör. Buket ÖZDEMİR’e ve Jeo. Müh. İzzet DERVİŞOĞLU’na, spor konusundaki bazı verilerin temininde Ersen BAKIRHAN’a, yerleşkedeki sportif ve rekreatif etkinlikleri gösteren fotoğrafların temininde Osman KESKİN’e içten teşekkürlerimi bildiririm.

Yaşamın her noktasında olduğu gibi, daima fazilet anahtarlarını elimde bulundurduğum bu yolda da, azim, inanç ve başarımdaki maddi ve manevi pay sahibi olan aileme sonsuz saygı ve şükranlarımı sunarım.

Mevlüt GÜNAYDIN
Trabzon 2010

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	XII
SEMBOLLER DİZİNİ.....	XIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş..	1
1.2. Genel Kavramlar	3
1.2.1. Serbest Zaman ve İlgili Kavramlar.....	3
1.2.1.1. Serbest Zaman Anlayışının Gelişim Süreci	3
1.2.1.2. Serbest Zaman Tanımı	5
1.2.1.3. Serbest Zaman Çeşitleri ve Sınıflandırılması.....	8
1.2.1.4. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları.....	9
1.2.1.5. Serbest Zamanların Değerlendirilmesini Etkileyen Toplumsal Faktörler	11
1.2.2. Rekreasyon ve İlgili Kavramlar	13
1.2.2.1. Rekreasyonun Gelişim Süreci	13
1.2.2.2. Rekreasyonun Tanımı	16
1.2.2.3. Rekreasyonun Özellikleri.....	20
1.2.2.4. Rekreasyonun Çeşitleri ve Sınıflandırılması.....	22
1.2.3. Rekreasyonun Önemi	28
1.2.3.1. Rekreasyon Gereksinimi Etkileyen Gelişmeler	30
1.2.3.2. Rekreasyon İhtiyacı	32
1.2.3.3. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri	33
1.2.3.4. Rekreasyonun Önemli Fonksiyonları	34
1.2.4. Rekreasyon ve Çevre Değerleri.....	36
1.2.4.1. Rekreasyon ve Çevre Eğitimi.....	37
1.2.5. Spor ve İlgili Kavramlar	39
1.2.5.1. Sporun Tarihi Gelişim Süreci.....	39

1.2.5.2.	Spor Teriminin Kökeni, Gelişimi ve Tanımı	41
1.2.5.3.	Spor Amacına Bağlı Olarak Sporun Sınıflandırılması	44
1.2.5.3.1.	Bireysel ve Sosyal Aktivite Olarak Spor	45
1.2.5.3.2.	Rekreasyonel Aktivite Olarak Spor	46
1.2.5.3.3.	Yarışmacı Disiplin Olarak Spor	47
1.2.5.4.	Sportif Etkinliklerin Sınıflandırılması	48
1.2.5.5.	Bireyi Spora Yönlendiren İhtiyaçlar	51
1.2.6.	Rekreasyon ve Spor	54
1.2.6.1.	Spor ve Rekreasyon İlişkisi Temeli	55
1.2.6.2.	Sporda Rekreasyona Yönelik Yeni Arayışlar	56
1.2.6.3.	Sportif Rekreasyon- Rekreasyonel Spor	58
1.3.	Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor	63
1.3.1.	Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor Yapılanması	63
1.3.2.	Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor Yönetimi	65
1.3.3.	Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor Eğitimi	67
1.3.4.	Rekreasyon ve Spor Bilgi Sistemi	68
1.4.	YÖK'e Bağlı Üniversitelerde Rekreasyon ve Sporun Yeri ve Politikalar	69
1.5.	Dünyadan ve Türkiye'den Üniversite Yerleşke Örnekleri	71
1.5.1.	Ferris State Üniversitesi	71
1.5.2.	Indiana Üniversitesi	74
1.5.3.	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	75
1.5.4.	Bilkent Üniversitesi	78
2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR	82
2.1.	Materyal	82
2.2.	Yöntem	82
2.2.1.	Anketin Uygulanması	84
3.	BULGULAR	88
3.1.	Üniversitenin Tarihçesi	88
3.2.	Araştırma Alanının Genel Özellikleri	89
3.2.1.	Coğrafi Konum ve Topografya	89
3.2.2.	İklimsel Özellikler	90
3.2.3.	Kampus Alanı ve Çevresinin Jeolojik Yapısı	91
3.2.4.	Su Varlıkları	91
3.2.5.	Toprak Durumu	93

3.2.6.	Bitki Örtüsü.....	93
3.2.7.	Üniversitelerin Fiziksel Yapısındaki Fonksiyonel Dağılımlar.....	95
3.2.8.	Ulaşım Sistemi	98
3.2.9.	Yerleşkedeki Rekreasyon ve Spor Olanakları.....	99
3.3.	Yerleşkedeki Rekreasyon - Spor Yapılanması ve Yönetimi.....	103
3.3.1.	Yerleşkedeki Rekreasyon ve Spor Eğitimi / Programları.....	105
3.3.2.	Rekreasyonel – Sportif Kulüp ve Organizasyonlar	106
3.3.3.	Organize Spor Programları-Spor Kulüpleri/Okul Takımları	106
3.3.4.	Gönüllü Yapılan Etkinlikler / Festivaller, Şenlikler ve Özel Günler	107
3.4.	Bulguların Değerlendirilmesi.....	109
3.4.1.	Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	109
3.4.2.	Katılımcıların Serbest Zaman Kullanımı ile Spora İlgisi ve Rekreasyon Eğilimi	113
3.4.2.1.	Etkinliklerin Katılımcılar Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular	123
3.4.3.	Yerleşkenin Rekreasyonel Olanakları ve Yönetimsel Yapı ile İlişkin Bulgular....	125
4.	TARTIŞMA	134
5.	SONUÇLAR	139
6.	ÖNERİLER.....	145
7.	KAYNAKLAR.....	148
8.	EKLER.....	158
	ÖZGEÇMİŞ.....	174

ÖZET

Bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi (K.T.Ü) Kanuni Yerleşkesi (Trabzon)'ndeki aktif lisans öğrenimini sürdüren öğrencilerin serbest zamanlarında spor ve rekreasyona yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve gelişimine yönelik yaklaşımların irdelenmesi doğrultusunda yerleşkedeki bugünkü mevcut durumu ortaya koyan bir durum saptamasını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yerleşkede öğrenimini aktif olarak sürdüren öğrencilerin serbest zaman yeterliliğine ilişkin ne tür sportif ve rekreatif eğilimlere açık olduklarını değerlendirilmesinin de yapıldığı bu çalışmada, bu değerlendirmenin yapıldığı yerleşkenin doğal ve kültürel kaynak değerleri ortaya koyulmaktadır. Alandaki mevcut açık ve/veya kapalı tesis ve yapılanmaların yanı sıra spor ve rekreasyona dayalı doğal alanların çeşitliliğinin de ortaya koyulduğu bu çalışmada, bir yandan öğrencilerin spor ve rekreasyona olan ilgi ve katılım düzeyleri araştırılırken diğer yandan yerleşke içerisindeki idari yapı ve eğitim yapılarının bu kapsamda yönetim ve sorumluluklarının neler olması gerektiği hakkında bilgi verilmektedir. Dünyada ve Türkiye’de spor ve rekreasyon alanlarında imkânlar ve yönetsel yapı organizasyonu adı altında ilerleme kaydetmiş yerleşke örnekleriyle karşılaştırılmak suretiyle, Kanuni Yerleşkesi’ndeki öğrencilerin ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda ileride planlamaya yol gösterebilecek yapılanmaların neler olabileceği hakkında bir önfikir sağlanmıştır.

Yöntem olarak kullanılan “Toplum bilim kaynaklı anket yöntemi” ile yerleşkeyi aktif kullanabilen öğrencilerin serbest zamanları baz alınarak, alanın kaynak değerleri içerisinde sportif ve rekreatif etkinliklerinin değer, tutum ve davranış potansiyelleri irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, Rekreasyon, Spor, Kampüs Rekreasyonu, Kanuni Yerleşkesi

SUMMARY

An Examination of The Approaches Towards The Determination And Development of Sports and Recreation Needs of Students on KTU Kanuni Campus (Trabzon)

This study has been carried out in order to explore the approaches towards the determination and development of students' needs for recreation and sports on Karadeniz Technical University Kanuni Campus (K.T.U) and to put forward the existing situation on campus in this regard.

It has been evaluated what kind of sports and recreation activities are students actively studying on campus open for in terms of leisure time efficiency as well as setting out the natural and cultural resource values of the campus where the study has been carried out. In the study which points out the diversity of the natural areas designated for sports and recreation as well as closed and open facilities and structures; the level of interest towards cooperation to sports and recreation by students has been investigated and information has also been provided what the management and responsibilities of the managerial and educational buildings should be on campus in this scope.

An initial guidance has been provided about possible structuring efforts which would guide future planning in regards to students' needs and expectations on Kanuni Campus by comparing campus examples from around Turkey and the world in terms of facilities and managerial organization at areas designated for sports and recreation .

With the "Social Science Survey Method" used in the study, values, attitudes and behavioral potential of students who can actively use the campus facilities were examined by taking into account students' leisure time.

Key Words: Leisure Time, Recreation, Sports, Campus Recreation, Kanuni Campus

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.	Endüstri döneminde, Filantropinum adlı kurumun uygulamış olduğu etkinlik programı ve süreleri	4
Şekil 2.	Çalışma dışı zaman ve serbest zaman ilişkisi.....	6
Şekil 3.	Corbin'in serbest zaman merdiveni	11
Şekil 4.	Antik Mısır'da bazı etkinlikleri gösteren temsili resimleri	14
Şekil 5.	Antik Roma' da çeşitli spor ve rekreasyon etkinliklerinin yapıldığı kolezyum ..	15
Şekil 6.	Yaşam döngüsünde deşar-şarj modeli.....	17
Şekil 7.	Rekreasyon sınıfları ilişki diagramı	24
Şekil 8.	Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi	33
Şekil 9.	Antik Yunan' da hokey oyununu gösteren temsili resim.....	40
Şekil 10.	Antik Roma dönemi etkinliklerini gösteren temsili resimler	41
Şekil 11.	Çevresel farklılıklara göre spor dalları.....	49
Şekil 12.	Bireysel ya da takımsal türlere göre spor dalları	49
Şekil 13.	(IOC)'a göre sporun sınıflandırılması.....	51
Şekil 14.	Serbest zaman, rekreasyon ve spor ilişkisi.....	61
Şekil 15.	Rekreasyon eğitiminin kalitesini etkileyen faktörler	67
Şekil 16.	Ferris State Üniversite Yerleşkesi google earth görüntüsü	72
Şekil 17.	Ferris State Üniversitesi'ndeki bazı rekreatif ve sportif etkinlikler.....	72
Şekil 18.	Ferris State Üniversitesi'ndeki açık ve kapalı alan rekreasyon merkezleri	73
Şekil 19.	Indiana Üniversite Yerleşkesi google earth görüntüsü	74
Şekil 20.	Indiana Üniversitesi'ndeki bazı öğrenci etkinlikleri.....	75
Şekil 21.	Indiana Üniversitesi'ndeki bazı açık/kapalı spor ve rekreasyon alanları.....	75
Şekil 22.	O.D.T.Ü Yerleşkesi google earth görüntüsü	76
Şekil 23.	O.D.T.Ü'de öğrencilerin yaptığı bazı sportif etkinlikler.....	77
Şekil 24.	O.D.T.Ü öğrencilerinin yaptığı rekreatif etkinlikler	77
Şekil 25.	O.D.T.Ü'deki öğrencilerin bazı spor müsabakaları	78
Şekil 26.	O.D.T.Ü'deki rekreasyonel ve sportif bazı tesisler.....	78
Şekil 27.	Bilkent Üniversite Yerleşkesi google earth görüntüsü.....	79
Şekil 28.	Bilkent Üniversitesi'ndeki öğrencilerin bazı sportif etkinlikleri	80
Şekil 29.	Bilkent Üniversitesindeki spor ve rekratif etkinliklerinden bazıları.....	80

Şekil 30. Bilkent Üniversitesindeki bazı kafeterya ve kantinler	81
Şekil 31. Kanuni Yerleşkesi'nin topografik haritası	89
Şekil 32. Kanuni kampüsü alanı ve yakın çevresinin jeolojik haritası	91
Şekil 33. Sahil tesislerindeki hidrolik sanat yapıları	92
Şekil 34. Yerleşkede bulunan yapay su varlıkları	92
Şekil 35. Yerleşkenin toprak kaynağı envanter haritası	93
Şekil 36. Orman Fakültesi etrafındaki rekreasyonel mekânlar	95
Şekil 37. Yerleşke içerisinde bulunan sosyal ve kültürel yapılanmalar	95
Şekil 38. Kanuni Yerleşkesi planı ve fonksiyonel dağılımlar	98
Şekil 39. Kanuni Yerleşkesi'nde bulunan bazı kafeterya ve tesisler	99
Şekil 40. Yerleşkedeki öğrencilerin kültür-sanat faaliyetlerinden bazı görüntüler	99
Şekil 41. Hasan Polat Spor Merkezi içerisinde bulunan sportif-rekreatif yapılanmalar ..	100
Şekil 42. Yerleşkede bulunan açık spor tesislerinden bazı görüntüler	100
Şekil 43. Yerleşke içerisinde bulunan bazı açık- kapalı mekân ve etkinlikler	101
Şekil 44. Bisiklet kiralama ve kültür faaliyetleri bilet gişeleri	101
Şekil 45. Yerleşkede bulunan yürüyüş parkuru ve oturma- dinlenme mekânları	101
Şekil 46. Yerleşkedeki seyir amaçlı teraslardan bazı görüntüler	102
Şekil 47. Yerleşkedeki oturma-dinlenme amaçlı bazı anfi-tiyatro görüntüleri	102
Şekil 48. Sahil tesislerindeki öğrenci evi	102
Şekil 49. Yerleşkedeki bazı kulüplerin sportif ve rekreatif faaliyetleri	106
Şekil 50. Yerleşkedeki fakülte ve üniversitelerarası müsabakalardan bazıları	107
Şekil 51. Yerleşkedeki Spor Şöleni etkinliklerinden bazı görüntüler (Keskin, 2010)	107
Şekil 52. Yerleşkedeki şenlikler kapsamındaki etkinliklerden bazıları (Keskin, 2010) ..	108
Şekil 53. Yerleşkede kutlanan nevrus bayramı, hamsi şöleni ve mezuniyet törenleri	108
Şekil 54. Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı	109
Şekil 55. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı	109
Şekil 56. Katılımcılara ait annenin eğitim durumu	110
Şekil 57. Katılımcılara ait babanın eğitim durumu	110
Şekil 58. Katılımcıların aile gelir durumu	111
Şekil 59. Katılımcılara ait annenin mesleki durumu	111
Şekil 60. Katılımcılara ait babanın mesleki durumu	112
Şekil 61. Katılımcıların aylık harcama tutarları	112
Şekil 62. Katılımcılara ait yerleşim durumu	113
Şekil 63. Katılımcıların ilgilendikleri spor türü grupları	113

Şekil 64. Katılımcılara ait kulüp ve okul takımı durumu	114
Şekil 65. Katılımcıların turnuva ve ödül durumu	115
Şekil 66. Katılımcılara ait hobi – ilgi alanı durumu	115
Şekil 67. Katılımcıların seçmeli ders gruplamaları	116
Şekil 68. Katılımcıların rekreatif – sportif kulüplere üyeliği	117
Şekil 69. Katılımcıların üniversite etkinliklerine katılım durumları	118
Şekil 70. Katılımcıların günlük serbest zaman yeterlilik durumu.....	118
Şekil 71. Katılımcıların günlük serbest zaman yetersizlik durumu.....	119
Şekil 72. Katılımcıların haftalık serbest zaman yeterlilik durumu.....	119
Şekil 73. Katılımcıların haftalık serbest zaman yetersizliği durumu	120
Şekil 74. Katılımcıların kampüste haftalık ortalama bulunma süreleri	120
Şekil 75. Katılımcıların kampüste günlük ortalama bulunma süreleri	121
Şekil 76. Katılımcıların rekreasyon ve spor etkinliklerinde tercih ettikleri zaman aralığı.....	121
Şekil 77. Katılımcıların rekreasyon ve spor alanlarında bulunma süreleri.....	122
Şekil 78. Katılımcıların etkinliklerdeki rolleri	122
Şekil 79. Katılımcıların etkinliklere katılım şekilleri	123
Şekil 80. Etkinliklerin katılımcıların çalışma verimliliğine etkileri.....	123
Şekil 81. Katılımcıyı rekreasyona yönelten sebepler	124
Şekil 82. Etkinliklerin katılımcılar üzerindeki etkileri	124
Şekil 83. Katılımcıların tesisleri yeterli bulma düzeyleri	125
Şekil 84. Katılımcıların sahil tesislerinden yararlanabilme düzeyleri.....	125
Şekil 85. Katılımcıların serbest zamanlarında tesisleri kullanabilmesi	126
Şekil 86. Katılımcıların rekreasyonel faaliyetlere katılamama nedenleri.....	126
Şekil 87. Katılımcıların yerleşkedeki etkinlikleri ve katılımı sağlamak için gerekli gördüğü gereksinimler	127
Şekil 88. Katılımcılara göre seçmeli derslerin çeşitliliğinin yeterliliği	128
Şekil 89. Katılımcılara göre seçmeli derslerin bireye katkısı	129
Şekil 90. Katılımcıların seçmeli dersleri neden tercih ettikleri ile ilgili görüşleri	129
Şekil 91. Katılımcılara göre Mediko-Sosyal’ın işlevi	130
Şekil 92. Katılımcıların yerleşkedeki etkinliklerden tatmin olma düzeyi	130
Şekil 93. Katılımcıların yerleşke ile kent arasındaki sportif ve rekreatif yönden bağlantısı hakkındaki görüşleri.....	131
Şekil 94. Katılımcıların şehirde gözlemlediği fakat yerleşkede bulamadığı etkinlikler...131	
Şekil 95. Katılımcılara göre sosyal ve sportif tesislerin kurulamama sebepleri	132

Şekil 96. Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği ilk beş açık alan etkinliği.....	132
Şekil 97. Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği ilk beş kapalı alan etkinliği.....	133

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Serbest zamanın sınıflandırılması	9
Tablo 2. Hazar'a göre rekreasyon çeşitlerinin sınıflandırılması	27
Tablo 3. Karaküçük'e göre rekreasyonun sınıflandırılması	27
Tablo 4. Wahab'ın serbest zaman tablosu (Hacıoğlu vd., 2009).	31
Tablo 5. Yerleşkedeki fakültelere ait bölümlere düşen anket sayıları	85
Tablo 6. Trabzon yılına ait 2007 – 2010 yılları arası aylık ortalama toplam yağış- nem- sıcaklık verileri	90
Tablo 7. Coşkunçelebi'ye göre yerleşkedeki doğal çiçekli familyalar	94
Tablo 8. Anşin ve Terzioğlu'na göre yerleşkede bulunan iğne ve geniş yapraklı familyalar	94
Tablo 9. Yerleşkedeki idari birimler, eğitim alanları ve spor alanlarının yüzölçümleri....	96
Tablo 10. Yerleşkedeki rekreatif-sportif alan ve yapılara ait yüzölçümler	97
Tablo 11. Yerleşkedeki öğrencilerin 2006-2010 yılları arasındaki seçmeli dersler ve derslere katılım düzeyleri	105
Tablo 12. Yerleşkede bulunan spor ve rekreasyona eğilimli kulüpler.....	106
Tablo 13. Katılımcılara ait sosyal ve sportif etkinlikler.....	116
Tablo 14. Katılımcıların aldıkları seçmeli dersler	117

KISALTMALAR DİZİNİ

AAA	: Amateur Athletic Association (Amatör Atletizm Birliği)
AIENT	: International Association of Scientific Experts in Tourism (Uluslararası Turizm Uzmanlar Birliği)
BESYO	: Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu
BM	: Birleşmiş Milletler
BOR	: Bureau of Outdoor Recreation (Açık hava Rekreasyon Bürosu)
BTGS	: Beden Terbiyesi Gençlik ve Spor Müdürlüğü
CDDS	: Council of Europe Committee of Sports Development (Avrupa Konseyi Spor Gelişim Komitesi)
CIC	: Belçika Uluslararası Bilim Komitesi
DMİ	: Devlet Meteoroloji İşleri
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
IBGE	: The Brussels Institute for Management of the Environment (Brüksel Çevre Yönetim Enstitüsü)
IOC	: International Olympic Committee (Uluslararası Olimpiyat Komitesi)
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
KTÜ	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
MEGSB	: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
MTA	: Maden Tetkik Arama
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
RILG	: Review of International Leisure Group (Uluslararası Boş Zamanları İnceleme Grubu)
SPSS	: Statistical Package for The Social Sciences (İstatistiksel Veri Analizi Paket Programı)
TSGM	: Toprak Su Genel Müdürlüğü
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

WLRA : World Leisure and Recreation Association (Dünya Boş Zaman ve
Rekreasyon Birliğı)

YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Küreselleşmeye paralel olarak artan hızlı yaşam temposundan kaynaklanan stresin getirdiği psikolojik ve biyolojik sorunlar, çağın en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir. Sanayi devrimiyle başlayan kentleşme ve teknolojik gelişmelerin hız kazandığı bu çağda, yaşam standartlarının yükselmesiyle; toplum, serbest zamanlarını daha verimli bir biçimde kullanmanın yollarını aramaktadır. Bu arayışın temelinde, bireyin sosyal yaşamını daha anlamlı kılan, onu bedensel ve ruhsal yönden her fırsatta yenileyebilecek serbest zaman etkinlikleri (rekreasyon) yatmaktadır.

Bireyi yaşamın tekdüzeliğinden kurtaran, onu sosyal yaşamın bir parçası haline getiren, fiziksel ve ruhsal yönden yenileyen rekreasyonun yapıldığı alanlardan bir tanesi de üniversite yerleşkeleridir. Farklı kültür, etnik ve sosyal yapıları sahip olan insan topluluklarının farklı rekreatif kullanımlarına ilişkin ihtiyaç ve beklentilerinin hız kazandığı günümüz toplumunda sosyal ve bilimsel gelişmelerin yaşandığı üniversite yerleşkeleri, öğrencileri eğitsel yönden yetiştirdikleri gibi onlara sunacağı hizmet ve olanaklarla bedensel ve ruhsal gelişimlerine de yardımcı olmak zorundadırlar. Öğrencilerin bireysel ve toplumsal gelişimleri üniversitelerdeki sosyal ve kültürel etkinlik alanları ve kullanımları ile doğru orantılı olarak artacağından dolayı bu kurumların sosyalleştireceği öğrenci profillerinin davranışsal beklentilerine ait yapılanmalara gitmesi kaçınılmazdır.

Toplum-çevre-insan üçgeninde bir mekanizma gibi çalışan üniversite yerleşkeleri, bugün hala öğrencilerin serbest zamanlarını daha etkin ve verimli hale getirmek için onların ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap verebilecek sayı ve kalitede tesis ya da yapılanmalara sahip olamayabilmektedir. Öte yandan, yeterli seviyede tesisleşmiş ya da öğrencilerin rekreatif eğilimlerine yönelik yapılanmalara sahip olan yerleşkelerde ise öğrencilerin serbest zamanlarını nasıl optimal düzeyde değerlendirmeleri gerektiğine ilişkin bir rekreasyon eğitimi ve yönetimine de ihtiyaç duyulmaktadır.

Kent kültürünün üniversite yaşamını belirleyici baskın bir rolü olduğunu ve kentin sosyal, ekonomik ve kültürel altyapısının üniversiteye olan etkisinin doğal sayılması gerektiğini ve böylelikle kent ve üniversite arasındaki karşılıklı etkileşimin kaçınılmaz olacak varlığını bile çeşitli noktalarda hissettirdiğini vurgulamak önem arz etmektedir. Ne

var ki, üniversiteler evrensel düşünce platformudur ve öğrenci profili açısından heterojen bir yapı gösteren üniversite yerleşkeleri yerel kültür temeline oturacak bir yapılanmayla yönetilemezler. Temel felsefe, çağdaş eğitim-öğretim kurumlarının dış mekân organizasyonlarında ortaya koyulan yaklaşımların ve planlama anlayışının olması gerektiği yolundadır. Üniversite yerleşkelerinin bulunduğu kentlerin kültürel etkilerinin üniversite yaşamını tümüyle etki altına alması mümkün görülmemektedir. O halde farklı kimliklere, dinlere ait öğrencilerin rekreasyonel ve spor alanındaki beklentileri, yapılan talep araştırmasıyla belirleneceği gibi üniversite yerleşkelerinin onlara sunduğu olanaklar ölçüsünde de şekillenecektir.

Burada ifade edilmesi gereken diğer bir konu ise, üniversite kampüslerinin bulunduğu alanların özellikleridir. Bu alanlar, taşıdıkları doğal-kültürel ve rekreatif kaynak değerleri ile farklı spor ve rekreasyona dayalı etkinlikler için potansiyel alanlar olarak öne çıkabilirler. Bir ölçüde de üniversitelerin dış mekân organizasyonu, arazi verilerinin doğrultusunda gerçekleşir.

Üniversitelerin diğer bir rolü de toplumun gelişme potansiyelini yakalayacak ve onlara yeni perspektifler kazandıracak iç dinamikleri ortaya koymaktır. Bu çalışmalar; sosyal, kültürel, bilimsel, sportif, rekreatif ve diğer pek çok alanda gerçekleşebilir. Bütün bunlar gelişen dünyayla paralel biçimde seyreden çağa ayak uydurmanın izlerini oluşturması bakımından önemlidir. Artık insanlar yeni kavramlarla, yeni hayat şekilleriyle ve her geçen gün büyük bir devinim içinde olan küresel hareketlilikle karşı karşıyadır. Küresel, sosyal ve ekonomik hareketliliğin, spora ve rekreasyona dönük cephesi de bulunmaktadır. Üniversite kampüslerindeki dış mekân organizasyonu bilinçli tercihlerin sonucudur ve öyle olmalıdır. Toplumu daha ileri noktalara taşıyacak olan yaratılacak farkındalıklar, bilim ve eğitim kurumlarının öncülüğünde gerçekleşmesi kadar doğal bir şey olamaz. Üniversite yaşamında başlayan bu bilgilenme süreci, kentlerin yeniden yapılanması ve insanları bilgilenme süreçlerine götürecek olan yolun kilometre taşlarını döşemesi bakımından önemlidir.

KTÜ Kanuni Kampüsü'nde yapılan bu araştırmada, öğrencilerin demografik bilgilerinin yanı sıra serbest zamanlarındaki spor ve rekreasyona olan ilgilerini ölçmeye yönelik anket çalışması yoluna gidilmiştir. 120 adet anketin yapıldığı bu çalışmada, yerleşkedeki öğrencilerin serbest zamanlarında hangi tür etkinlikleri tercih ettikleri, yerleşke içerisindeki tesis ve yapılanmaları yeterli bulup bulmadıkları ve yerleşkedeki sosyal ve sportif olanaklardan yeterli düzeyde yararlanıp yararlanamadıkları incelenmiştir.

Üniversite yerleşkesinde organize ve organize olmayan aktivitelere katılımın sıklığının da incelendiği çalışmada, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yerleşkede görmek ve etkinliğine katılmak istedikleri açık/kapalı tesis ve aktivasyonlar da ortaya çıkarılmıştır. 35 sorunun sorulduğu 3 aşamalı anket çalışmasında elde edilen bulguların analizinde Veri Analiz Programı İstatistik Paket Programlama (SPSS 11.0) kullanılmak suretiyle, çıkan sonuçların yüzde dağılımları frekans analizi şeklinde yorumlanmıştır.

1.2. Genel Kavramlar

Bu bölümde serbest zaman kavramı adı altında serbest zaman anlayışının gelişim süreci ve tanımları, çeşitleri ve sınıflandırılması, serbest zamanın temel fonksiyonları ve serbest zamanların değerlendirilme eğilimini etkileyen toplumsal faktörler ile rekreasyon kavramı adı altında, rekreasyonun tarihsel gelişim süreci ve tanımı, özellikleri, sınıflandırılması, rekreasyonun gereksinimini etkileyen gelişmelerin yanı sıra rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri, rekreasyonun önemli fonksiyonları ve rekreasyon ve çevre değerleri ile rekreasyon ve çevre eğitimi verilmektedir.

Spor'un tarihi, spor teriminin kökeni ve gelişimi, amacına bağlı olarak sporun sınıflandırılması, bireyi spora yönlendiren ihtiyaçların neler olduğu ve sportif etkinliklerin sınıflandırılmasına ek olarak rekreasyon ve spor çatısı altında spor ve rekreasyon ilişkisi temeli, sporda rekreasyona yönelik yeni arayışlar ile sportif rekreasyon- rekreasyonel spor hakkında da bilgi verilmektedir.

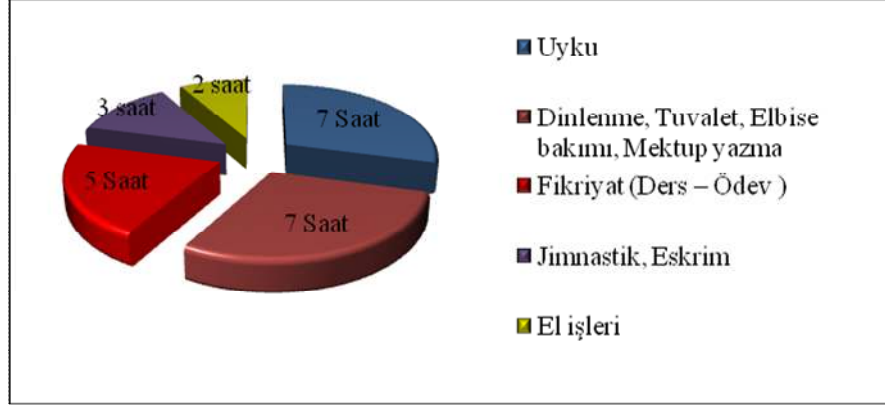
Üniversitelerde rekreasyon ve sporun nasıl yapılandığı, rekreasyon ve spor yönetimi, üniversitelerde rekreasyon ve spor eğitimi, rekreasyon ve spor bilgi sistemi ve Yüksek Öğretim Kurumları (Y.Ö.K)'na bağlı olarak üniversitelerde sporun yeri ve politikaları da ayrıca araştırılarak verilmektedir.

1.2.1. Serbest Zaman ve İlgili Kavramlar

1.2.1.1. Serbest Zaman Anlayışının Gelişim Süreci

Sanayileşmenin başlangıç yıllarında, insanın fiziksel ve düşünsel özelliklerinin geliştirilmesinde zamanın öneminin ortaya konulduğu ve bu yıllarda “*Filantropinum*” adlı

kurumun, gençleri iyi insan olarak yetiştirmek amacıyla kurulmuş bir pedagoji laboratuvarı olarak tanımlandığı dile getirilmektedir (Ferah, 2000). Bu kapsamda, gençlere yönelik çalışma zaman dilimleri ise Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Endüstri döneminde, Filantropinum adlı kurumun uyguladığı etkinlik programı ve süreleri (Ferah, 2000).

Endüstri devrimi ile birlikte kırsal alanlarda insan gücüne olan talep hızla azalırken şehirlerde ise bu durum tam tersi bir seyir izlemiştir. Kırsal alanda tarımsal işler daha çok erkeklerle ilişkilendirilirken bu durum şehir ortamı için değişmiş ve kadın ve erkek benzer işlerde çalışmaya başlamışlardır. Kırsalda böyle bir ihtiyaç yok iken kentte yaşamaya başlayan kadın ve erkek çalıştıkları ortamların sıkıcılığından ve yorgunluğundan kurtulmak için rekreatif etkinliklere yönelme gereği duymuşlardır (Weston, (1996); Karaküçük ve Gürbüz’den 2007).

Sanayi devriminden sonra yeni keşiflerin ortaya çıkması ve fabrikaların kurularak hızlı üretime geçmesiyle çalışmaya büyük önem verilmiş ve insanların verimli çalışarak kişisel ve toplumsal kalkınmayı sağlayabilecekleri ve refaha ulaşabilecekleri düşünülerek, haftada 70 saat çalışma uygun görülmüştür (Hacıoğlu ve ark., 2003). Çalışan insan için bu dönemde boş zaman, sadece yorulan insanın fiziksel gücünü tamir etmek ve dinlenmek amacıyla kullanıldı. Bu zamanın, bu işlevlerin dışında kalan eğlenmek ve kişiyi özgür kılma fonksiyonları gibi ferdi ve toplumsal değerlerin gelişmesi için kullanılması, savurganlık ve tembellik olarak görülmüştür (Sağcan, (1986); Karaküçük’den 1997).

Sosyal gelişimin hız kazandığı 2. Dünya savaşı ve sonrasında ise radyo, TV, video, telsiz telefonlar ve kişisel bilgisayarlar gibi iletişim araçlarında meydana gelen gelişmeler

de eklenince insan yaşamı daha çok sedanter bir hal almış ve serbest zamanın daha etkin kullanılması önem kazanmıştır (Broadhurst, (2001); Karaküçük ve Gürbüz'den 2007).

Serbest zamanla ilgili ilk çalışmalar, ilk olarak ABD'de 1950'li yıllarda sosyo-ekonomik yapı ve etkinliklere katılım arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılmıştır. 1960'lı yıllarda azınlıkların ülke politikasında yer edinmesiyle araştırmalar ırk ve milliyet kavramları üzerinde yoğunlaşmış, 1970'lerde yaşlı nüfusun artması nedeniyle yaşam biçimi ve katılımı ilgili çalışmalar yapılmıştır. 1980'lere kadar bu etmenler tek başına değerlendirilirken, 1990'lardan itibaren hepsi birlikte ele alınmaya başlanmıştır (Lee vd., (2001); Mansuroğlu'ndan 2002). Weston'un 21.yy'a ait bulgularında ise; insan pek çok sosyal, politik, dini veya ekonomik değişkenlere bağlı olarak yaşamaktadır ve bu durum bireylerin ve toplumların değişmesine, felsefesini değiştirmesine ve\ veya yenilenmesine neden olduğunu ortaya koymaktadır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

1.2.1.2. Serbest Zaman Tanımı

Endüstri devriminden günümüze dek olumlu ekonomik gelişmelerin sonucunda; “zaman”, insanoğlunun yaşantısında çeşitli evrelere ayrılıp, daha çok kişinin gerekliliklerine motivasyonel bir cevap niteliği taşıyan doğal bir araç olduğunun yanısıra kullanıldığı alana ve de işleyişe bağlı olarak bazen bir amaç niteliği de taşır. Bu yüzden insanoğlunun yaşamını anlamlandırmasının doğal bir sonucu olarak türeyen “serbest zaman” artık ister istemez bireyin yaşam çemberinde yer edinmeye başlamıştır. İşte bu kapsamda genel işleyiş bakımından serbest zamanın sınırları çizilmiş ve bu sınırları itibariyle serbest zaman ile ilgili çeşitli kavramsal görüşler ortaya atılmıştır.

Serbest zaman terimi, İngilizce karşılığı “Leisure” kelimesi “fırsat tanınma” veya “serbest olmak” manalarına gelen “Loisir”, “salahiyet vermek” manasına gelen “License” ve “izin” manasına gelen “Liberty” ile “Licere” kelimelerinden gelmiştir. Mecburiyetin olmaması ve serbest seçim ifade eden bu kelimelerin tamamı birbirleriyle ilişkilidir (Torkildsen, (1990); Hacıoğlu vd.'den 2009).

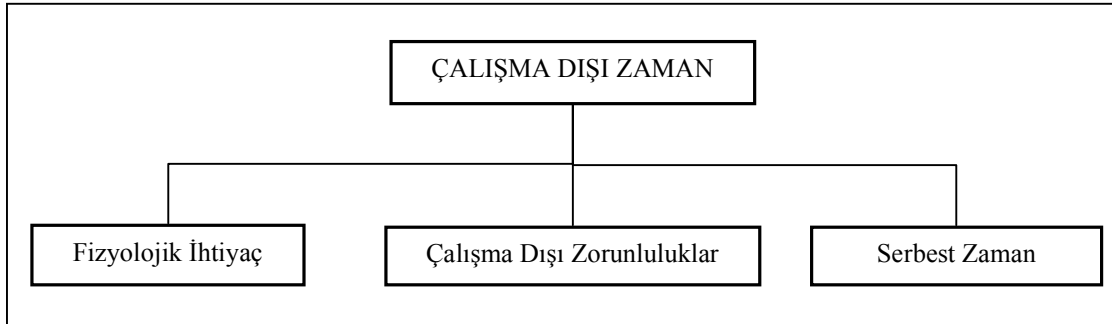
Manuel ve Lawson serbest zamanı; varolmanın, yapmak zorunda olduklarımızın, biyolojik gereksinimlerimizin, gelir elde etmek için mücadelelerimizin ötesinde bir zaman olduğunu vurgulamakta ve kendi yargı ve seçimimize göre kullanabileceğimiz, sağduyu içeren bir zaman dilimi olduğunu belirtmektedir (Ekici vd., 2006).

Tümer (1975) ise, serbest zamanı; bireylerin bulundukları sosyal yapı içerisinde yaşamlarını sürdürebilmek ve daha yüksek bir düzeye ulaştırabilmek için zorunlu olarak yaptıkları çaba ve eylemler dışında kendi isteklerine göre değerlendirmede serbest oldukları süre olarak tanımlamaktadır (Uzun ve Altunkasa, 1991).

Serbest zaman kavramı kişinin yaşam çemberindeki tüm zaman diliminden çalışma hayatının yanısıra çalışma dışı zorunluluklarının da yer edindiği zaman dilimiyle, bireyin fizyolojik ihtiyaçlarının (yeme, içme, uyku) kapsadığı zaman diliminin toplamından arta kalan zamandır.

Çalışma hayatı sınırlarının dışına çıkabilme ve kişiyi yenileyen, hayat veren güçlere ulaşabilme kapasitesi kabul edilen bu kavram, insanoğlunun iş yaşantısı dışındaki ailevi, toplumsal ve bireysel ihtiyaç ve sorumlulukları dışında kalan bölgede arta kalan zamanın bireyin yalnızca kendi arzusuyla planlanmış olması ve yine bu planlamada kişi kendine bir çıkar ya da kâr sağlamaması gerekmektedir.

Aşağıdaki tabloda insanoğlunun çalışma hayatından geri kalan süredeki çalışma dışı zamanın bölümleri ve serbest zamanın bu bölümlerindeki yeri Şekil 2’deki gibidir.

Şekil 2. Çalışma dışı zaman ve serbest zaman ilişkisi (Hacıoğlu, 2009).

Görüldüğü üzere çalışma dışı zaman da kendi içinde 3 bölüme ayrılabilir. Fizyolojik ihtiyaçlar (yemek-içmek, uyumak) dışında insan yaşamının temelini oluşturan, ancak normal süreler haricinde kalan, eğlenmek, sohbet veya bir arkadaş grubuyla uzun süreli yemek yemek gibi keyfi etkinlikler serbest zaman içine girmektedir. Çalışma dışı zorunluluklar ise, iş dönüşü kişilerin veya ailesinin, evinin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı zamandır (ev için alışveriş yapmak, bahçe sulamak, hayvanlara bakmak, vb.) Burada zorunluluk ve çıkar olması gerekir.

Dumazedier, serbest zaman kavramını kişinin yaratıcı kapasitesini özgürce geliştirme, bilgi ve sosyal katılımını genişletme ya da bireyin rahatlama, vakit geçirme gibi faaliyetlere yöneldiği iş, aile ve toplumun zorunluluklarından uzak aktiviteler olarak tanımlamaktadır. Dumazedier, yine serbest zaman kavramı ile ilgili olarak kişinin mesleki, aile ve toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonraki toplum hayatında gönüllü katılımları arttırmak, önyargısızca becerilerini geliştirme ya da bilgilerini arttırmak için kendi özgürlüğünün tadını çıkarmaktan haz aldığı birtakım uğraşlardan meydana geldiğini savunmaktadır. Dumazedier, “Eğer serbest zaman, kısmen ticari, çıkarıcı, ideolojik konu veya amaçların egemenliği altına girse, artık ona tamamen serbest zaman denemez” diyor (Veal, 1992). Buradan da anlaşılacağı üzere serbest zaman kavramı, bireyin kendi özbenliğinin arzularını doygun hale getirmek için mental olarak haz alma duygusudur.

En kapsamlı tanımlardan biri ise John Kelly tarafından 1987’de yapılmıştır. Kelly, serbest zamanı aynı zamanda tanımlanan ve çözümlenen birtakım unsurlardan ibaret bir yaşam modeli olmakla birlikte, her serbest yaşamı da aşağıdaki maddelerle yeni bir oluşumun göstergesi olarak kabul etmektedir. Bu maddelere göre;

- Serbest zaman, bir durumun yanısıra bir karar hareketidir. Bu karar; doğal olayların dışında kalan fakat onu tamamlar nitelikte de olandır.
- Zamanlı ve yerinde oluşturulan, geliştirilen fakat sabit olmayan bir süreçtir.
- Serbest zaman; sürekli yeni içeriğiyle yapılanan bir yerleşimdir.
- Serbest zaman; birtakım sorumluluklarla örülü bir iş veya sosyal çevrede sürekli olarak artış gösteren ve arzu edilen etkinlikleri kapsayan düşünceler ürünüdür.
- Serbest zaman; tarihiyle, duygu, mana, süreksiz gelişim ve amacı ile kompleks ve bütünsel bir eylemdir (Veal, 1992).

Zorlu’ya göre serbest zaman, insanın; zorunluluklara bağlı olmadan, amaç şart koşmadan, eğilim ve arzular yönünde, örf, adet ve geleneklere uygun tarzda, başkalarıyla birlikte veya yalnız başına meşguliyeti ve dinlenmesi için hak ettiği zamandır (Karaküçük, 1997).

Tezcan (1994)’e göre serbest zaman, insanın hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluk ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Kısacası onu insanın, kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu, iş yaşantısının dışındaki bir zaman olduğunu belirtir (Süzer, 1997).

Godbey (1985) ise, serbest zamandan bahsederken, onu temel inancı destekleyen ve kişisel olarak hoş giden sezgisel değerlerinin yardımıyla, zorlayıcı bir sevgiden, istekten

uzak hareket edebilmesi için bireyin kültür ve fiziksel çevresindeki dışsal zorunlu kuvvetlerden bağımsız şekilde özgürce hareket edebileceği zaman olarak tanımlar.

Serbest zaman ile ilgili ulusal kurumların yaptıkları tanımlamalardan birkaçı ise şunlardır:

- Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği (AIEST), serbest zamanın tanımını; bir kimsenin var olma, çalışma veya çalışmayla ilgili ihtiyaçları karşıladıktan sonra, geriye kalan kullanılabilecek zamanın miktarı olarak ele almaktadır (Bakır, 2009).
- Uluslararası Boş Zamanları İnceleme Grubu (RILG) serbest zaman faaliyetini, kişinin mesleki, ailesel ve toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra özgür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraşlar olduğundan bahsetmektedir (Tezcan, 1977).
- Dünya Boş Zaman ve Rekreasyon Birliği (WLRA)'nin tanımına göre ise serbest zaman; seçme şansı, yaratıcılık, hoşnutluk veren, memnuniyet içeren ve kişisel doyumu arttıran eğlencelere öncülük eden yararları ile insan hayatının özel bir alanıdır (Özdemir vd., 2006).

Bütün bu tanımlamalardan yola çıkarak serbest zamanı özetlemek gerekirse; dar anlamda, iş ile ilgili ve hayatı idame ettirme sorumluluklarından veya emirli görevlerden serbest kullanılan zaman olarak tarif edilebilir. Geniş anlamda ise, birçok kültürel ve kamu hizmeti kapsamı içindeki hobiler ve meşguliyetler dizisine katılımıyla, benlik geliştirme için serbestçe kullanım hakkı ve fırsatları olarak tanımlanabilir (Hacıoğlu vd., 2009).

1.2.1.3. Serbest Zaman Çeşitleri ve Sınıflandırılması

Serbest zamanın çok geniş bir kavram olması sebebiyle bu alanda çalışan pek çok araştırmacı bu kavramın sınıflandırılması gerektiğini görüşünü savunmaktadır. Örneğin; rekreasyon planlamada benimsenen esaslar dahilinde, Bayraktar tarafından yapılan sınıflandırmadan yola çıkılmak suretiyle, aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir (Pehlivanoğlu, 1987);

I. Günlük Serbest Zamanlar

A. Günün çalışmayı içeren aktif dönemindeki serbest zamanlar

- a. Yetişkinlerin çalışma saatleri arasındaki serbest zamanları
- b. Çocukların okulda ve okuldaki sonraki serbest zamanları

B. Günün pasif bölümündeki serbest zamanlar (Çalışma sonrası serbest zamanlar)

II. Haftalık Serbest Zamanlar

III. Yıllık Serbest Zamanlar

A. Düzensiz tatilleri içeren serbest zamanlar (Resmi ve dini bayramlar)

B. Yıllık tatilleri içeren serbest zamanlar (Yıllık izinler)

Geniş kapsamlı ve karmaşık bir kavram olan serbest zamanın insan hayatı ve çevre koşulları değiştiğinde ve bu değişimler birçok gereksinimi de beraberinde getirdiğinden dolayı serbest zamanın devamlı olarak farklı sınıflandırılmalara maruz kaldığını görmekteyiz. Bu sınıflandırmalardan en doğru ve ayrıntılı olanlardan bir tanesi de Torkildsen ve Jensen'in çalışması olarak, Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1. Serbest zamanın sınıflandırılması (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Torkildsen'e göre serbest zaman	Jensen'e göre serbest zaman;
1. Günlük serbest zaman: Her gün yapılan ekonomik ve biyolojik ihtiyaçlar karşılandıktan sonra geriye kalan zamandır.	1. Zaman olarak serbest zaman: İş ve diğer zorunlu işler için ayrılan zamanı da tanımlar.
2. Haftalık serbest zaman: 2 günlük süreyi kapsayan hafta sonunu kapsar.	2. Aktivite olarak serbest zaman: Fiziksel, zihinsel veya duygusal öğeleri içeren aktivileri kapsayan zaman birimidir.
3. Yıllık serbest zaman: Bireyin yıl içinde işinde sürekli olarak çalışması sonucu hak ettiği süre dilimidir.	3. Rekreasyon olarak serbest zaman: Serbest zamanda yapılan tüm etkinliklerin yapıldığı zamandır.
4. Emeklilik serbest zaman: Emeklilik dönemlerini kapsayan süredir.	4. Yaşam biçimi olarak serbest zaman: Bireyin kültürel, çevresel faktörlerin etkisinden kurtulması, hayattan zevk alması ve bu tür etkinlikleri yaşamının bir parçası olarak gördüğü zaman dilimidir.

1.2.1.4. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları

Dumazedier, boş zamanın üç temel fonksiyonundan bahsetmektedir. Bu fonksiyonlar; dinlenme veya kendini bırakma, eğlenme ve kendini geliştirme veya gelişimdir. Buna göre;

- Dinlenme fonksiyonu: Serbest zamanı en fazla karakterize eden ve farklı algılamalarla, çalışma hayatı tarihi boyunca değerlendirilen bir temel fonksiyondur.

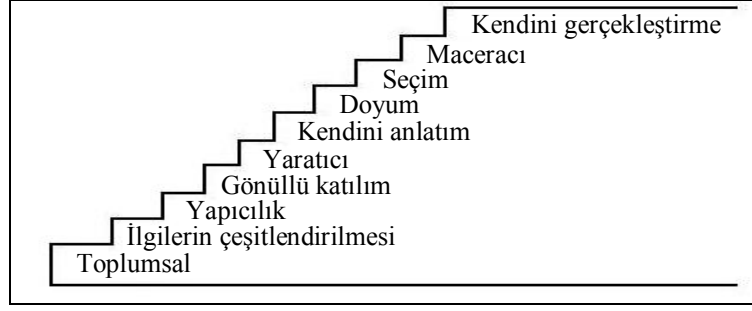
Dinlenme, yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini kaldıran bir fonksiyon üstlenmiştir. Günümüz sanayileşmiş toplumlarında çalışma ve çalışma dışı süreleri düzene konulmuş çağdaş insan için ise, dinlenme, bedensel ve ruhsal yönden yenilenmek için aktif veya pasif birçok boş zaman değerlendirme etkinliğini gerçekleştirmesini ifade etmektedir (Karaküçük, 1997).

- Eğlenme fonksiyonu: Can sıkıntısını yok eden veya sıkıntı sonrası eğlenme ve rahatlamayı ifade eden, yarışmanın oyun zevkine ağır basmadığı, tüm spor uğraşları ile diğer etkinlikleri ister gayretli, ister pasif olsun günlük ihtiyaçların gerektirmediği bazı aktivite tiplerine katılım fırsatı sağlarlar (Brotherton, 1991). Eğlenmek, zamanı hoş bir şekilde geçirmek ve bunu bazen can sıkıntısından kurtulmak için değil, ayrıca tasayı, merakı vb. gidermek için yapmak anlamını da taşımaktadır (Foulque, 1994).

- Gelişim Fonksiyonu ise; insan düşüncesini, günlük eylemlerin otomatizminden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma zemin hazırlayan ve insanın kişiliğini geliştirmesine ve gösterilmesine eğilimli olan çıkarıcı olmayan faaliyetleri içerir (Karaküçük, 1997). Gelişim fonksiyonu serbest zamanda; 1.Bilgi almak ya da vermek, bir kültürü geliştirmek ihtiyacının ağır bastığı uğraşlar, 2. Aniden ortaya çıkan ya da örgütlenmiş gönüllü sosyal faaliyetlere katılma ihtiyacının ağır bastığı etkinlikler olarak da kendisini göstermektedir (Koçer, 1977).

Bu anlama ilişkin olarak serbest zaman davranışları, motivasyonel açıdan bireyi günlük hayatın sıradanlığından uzaklaştırdığı gibi aynı zamanda serbest zaman etkinliklerine katılan bireyde de kendini belirleme, hâkimiyet, mücadele, öğrenme, keşif, rahatlama gibi kişisel, sosyal iletişim gibi psikolojik ödül beklentisi motivasyonudur (Müftügil, 1993).

“Serbest zamanı değerlendirme etkinliklerine katılmakla kendimizi anlatmak, deneyimlerimizi diğer kişilerle paylaşmak, kendimizi başarılı görmek, başkalarıyla arkadaşlık kurmak ve onları tanımak, kişilik gelişimimizi tamamlamak gibi olumlu sonuçlara ulaşabiliriz” diyen Corbin (Ferah, 2000), serbest zamanın bu yararlarını serbest zaman merdiveni dediği bir sıralamayla da Şekil 3’deki gibi göstermektedir.

Şekil 3. Corbin'in serbest zaman merdiveni (Ferah, 2000).

Corbin'in serbest zaman merdiveninden de anlaşılacağı üzere, bireyin özbenlik duygularının var olduğu kişisel gelişiminin yanı sıra sosyal ve kültürel gelişimine de yardımcı olur. Bu nedenle; serbest zamanın olumlu kullanımını sağlayarak kişisel ve toplumsal gelişimin devamlılığını sağlamak, olumsuz kullanımında doğan sorunları ortadan kaldırmak veya engellemek için serbest zamanların değerlendirilmesine önem verilmektedir.

1.2.1.5. Serbest Zamanların Değerlendirilmesini Etkileyen Toplumsal Faktörler

Endüstri toplumlarından günümüze kadar uzanan serbest zaman değerlendirme ihtiyacı, bireyin yaşantısını sürdürdüğü çevrenin özelliklerinin yanı sıra, kişisel gereksinimlerinden öte birtakım toplumsal faktörler sebebiyle de değişken bir tutum sergilemektedir.

“Serbest zaman etkinliklerine katılım kişilerin yaşam biçimlerine, özelliklerine ve zaman kullanımlarına göre değişiklik gösterirken, etkinliklerin türü, katılma biçimleri ve bu etkinliklere ayırdıkları süre; ırk, toplumsal ve kişisel özellikler, yaş, cinsiyet gibi pek çok faktörden etkilenmektedir.” (Aydoğan ve Aral, (2007); Ergül'den 2008).

Aslan (1994), bireylerin serbest zaman değerlendirilmelerini etkileyen sosyal etmenleri şu şekilde sıralamıştır;

- Sosyal Faktörler:
 - a. Kültür Yapısı
 - b. Sosyal sınıf
 - c. Etkileşim grupları
 - d. Aile

İnsan-doğa ve insan-insan etkileşimi doğrultusunda oluşan ve biçimlenen bir gerek olarak ortaya çıkan toplum kavramı, Sorokin'in tanımına göre, “belli anlam, değer ve

kurallara sahip olan; belli bir çevrede bu anlam, değer ve kuralları birbiri ile yaptıkları etkileşimde kullanan bilinçli kişi ve gruplardan meydana gelir.” Manevi kültür (anımlar, değerler, kurallar), maddi kültür (bio-fiziksel araçlar) ve toplumsal ilişkiler bütünü olarak açıklanan toplumu oluşturan birey, diğer bireylerle olan ilişkilerinde onların kendisinden nasıl davranmasını beklediklerini ve kendisinden ne istediklerini dikkate alır (Tutal, 2004).

a. Kültür yapısı:

Kültür, toplumsal bilimlerdeki her şeydir. Ortak isimler, tüm model davranışlar ve etkinlikler, toplumsallıkla taşınan düşünceler, dil, bilim, yasa, yöntem, din ve moral değerler, endüstri, iş, buluşlar ve diğer toplumsal yaratıcı öğeler kültürü oluşturur (Köktaş, 2004). Kültür, bir toplumun üyeleri arasında paylaşılan, devredilen ve bir değişim süreci içinde bulunan öğrenilmiş davranış kalıpları ile bu kalıpların (inanç, değer, tavır ve maddesel öğeleri kapsayan) ürünlerinin oluşturduğu bir yaşam biçimidir. Her toplumun yaşam biçimi, o topluma özgü çok ve çeşitli kurumsallaşmış davranış biçimlerinden oluşmaktadır. Her toplumun insanları, o toplumun kültürünün damgasını taşıırken, kültür bir anlamda bireyin de kimlik kartı olmaktadır (Tan, 1981).

İnsanoğlu, kültür ve toplum yapısı, birbirinden ayrılmayan karşılıklı olarak birbirlerini etkileyen bir üçgen oluşturur (Aslan, 1994). Toplumun aynı zamanda da yaşam biçimini yansıtan kültür, çeşitli özellikler ve karmaşık modellerden oluşur. Folklor, araç, oyun, spor ve diğer varoluş öğeleri kültürel özelliklerdir. Toplumun temel kültür yapısı serbest zamanları değerlendirmede etkili olmaktadır (Köktaş, 2004). Kültürel yapının varlığı o yöreye, bölgeye ait etkinliklerin o topluma özgü değerleri barındırması yönüyle etkinliklerin çeşitliliği ve planlanması bakımından da son derece önemlidir.

b. Sosyal sınıf:

Toplumsallaşma sürecinde sosyal sınıfın belirlenmesi, bireyin bağlı bulunduğu alt kültürün, çevreye yansımalarıyla geçerlilik kazanır. Bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmedeki alanlar, bulundukları sınıfsal farklılıklarıyla değişebilmektedir (Dumazedier, (1967); Yetiş'ten 2008). Sınıf, yalnızca ücret, maaş veya gelir miktarındaki sayısal farklılığı değil, aynı zamanda gelirlerin dağılışı ve harcanış şeklindeki niteliksel farkları da belirtmektedir. Bu nedenle, aynı toplumun demografik özelliklerine bakıldığında, belli nüfus dilimlerinin ekonomik ve sosyal kurumları kullanımlarında farklılık görülmektedir (Bozatay, 1998). Bu nedenle üst sosyal sınıflar daha çok prestij merkezleri etkinlikleri (golf, tenis oynamak, atlı sporlar vb.) tercih ederken, alt sosyal sınıflar ise daha çok ekonomik merkezli uğraşlar olarak bilinen ve paranın daha az

harcandığı etkinliklere (piknik yapma, televizyon izleme, komşu ziyaretleri vb.) zaman harcarlar.

c. Etkileşim grupları:

Sosyal ilişkilerin yaşanmasının temelinde; bireyin, çocukluk ve gençlik dönemlerinden başlayıp yetişkinlik dönemine kadar uzanan aile, akran grubu, iş arkadaşları, vs. gibi birçok sosyal çevrede kendisine yer edinebileceği, iletişim haline geçebileceği kişilik gelişimine duyulan ihtiyaç yatmaktadır.

Günümüzde bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılma nedenlerinin incelendiği araştırmalarda, başlıca ve öncelikli nedenin, sosyal etkileşim ihtiyacı ve arkadaşlık kurma isteğinde odaklaştığı belirlenmiştir. Özellikle grupla gerçekleştirilen etkinliklerde, bireylerin motivasyonunun daha yüksek olduğu ve serbest zamanları değerlendirme açısından informal etkileşimin en sık yaşandığı sosyal çevrelerin akran grupları ve aile çevresi olduğu ileri sürülmektedir (Tezcan, 1982).

d. Aile :

Aile, bireylerin serbest zaman değerlendirme rolünü sergilemeyi öğrendiği ve paylaştığı ilk ortamdır. Bireyin serbest zamanlarını değerlendirmede sahip olduğu tutum ve davranışlar, onun aile içi etkileşim yoluyla kazandığı değer ve ölçülerle belirlenmektedir. Bunlar, ailenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerinden başka, kentsel ve kırsal aile olmasına ve kompozisyonuna göre farklılık taşımaktadır (Seçgin, 1996).

Bireyin aile yaşam çemberine bakıldığında, evli veya çocuk sahibi olması etkinliklerin çoğunun ev merkezli olacağı anlamını taşımaktadır. Yine bireyin eşlerinin işte çalışıyor olması da ailenin serbest zaman faaliyetlerini organize etme sorumluluğunu olumsuz yönde etkilemektedir (Aslan, 1994).

1.2.2. Rekreasyon ve İlgili Kavramlar

1.2.2.1. Rekreasyonun Gelişim Süreci

Gelişen teknolojinin insanoğlunun hayatına girmesinden sonra karmaşık ve yoğun bir çalışma programının altında ezilen birey, bu stresin yükünden kurtulabilmek için kendisini bir arayış içinde bulmuştur. Bu arayış, insanoğlunun gerek çalışma hayatı gerekse bu karmaşık hayatın gerektirdiği birçok temel ihtiyaca ayrılan zamandan arta kalan sürelerin,

planlı ya da plansız olacak şekilde, bireyi ruhsal ve fiziksel yönden yenileyecek olan “rekreasyon” kavramına zemin hazırlamıştır.

Eski çağlardan günümüze kadar, dinlenme ve eğlenmeye yönelik bireysel ya da topluca sürdürülen değişik rekreasyonel faaliyetler; insanlığın mevcut gelişim çizgisine uygun olarak, kimi zamanlarda az, kimi zamanlarda da yoğun bir şekilde varlığını sürdürmüş ve giderek büyük bir çeşitlilik kazanmıştır (Pehlivanoglu,1987).

İlk medeniyetlerde insanlar yaşam boyunca katlandıkları tüm yorgunluklardan, sıkıntılardan uzaklaşmanın manevi âlemde ve ebedi huzurla mümkün olabileceği inancındaydılar. Sonraları bu ihtiyaç; yaşlılıkta dinlenme, mevsimlik tatil yapma, hafta sonu tatil yapma ve günün boş vakitlerinde rekreasyona yönelme şeklinde gelişmiştir (Hazar, 2009). Bu yönelim aşamalarında, ilk medeniyetlerden preklasik devirlere geçişte, ekonomik ve toplumsal sınıf ayrılıklarının ortaya çıkması ile birlikte dinsel yaşantının da bireyin yaşamına girmesi, rekreasyonel faaliyetlerdeki farklı düşünceleri ve uygulamaları da beraberinde getirmiştir.

Hazar’ın 1993’ de yaptığı araştırmalarda, Preklasik devirde ve özellikle Mısır’da sürekli kültür karmaşıklığı olduğunu ortaya koymaktadır. Ekonomik sistemde ziraat temel unsur olup devlet yöneticileri, mutlak ve ilahi konumdaydılar. Kamu kurumlarının despot yönetimi, zorunlu çalışma sistemi, sosyal hayatın genellikle zenginliğe dayanması, orta sınıfın boş zamanlarının olmaması dönemin başlıca özelliklerindendir. Dönemin bu özelliklerinden dolayı orta sınıf vatandaş rekreasyona vakit ayıramamış, imkân bulamamıştır. İmtiyazlı sınıfı oluşturan küçük bir zümre; aile grupları halinde spor, harp oyunları, avcılık vb. rekreasyon etkinliklerine katılmışlardır (Hazar, 2009).

Şekil 4. Antik Mısır’da bazı etkinlikleri gösteren temsili resimler (URL-1).

Aran (1970) ve Akşit ’in araştırmalarından; Hititlerde, dini törenler, savaş oyunları ve ziyafetler; Eski Hindistan’da dinsel şölenler; Eski İran’da “Cennet” adı verilen

koruluklarda yapılan spor gösterileri ve yine Antik dönemde Ege Denizi'nin iki tarafında yaşayan uygarlıklarda, spor gösterileri, toplu gezintiler, felsefe tartışmaları, bilim ve güzel sanatlarla ilgili uğraşlar, tipik rekreasyonel aktiviteler olarak göze çarpmaktadır. Aran ve De Grazia (1970), Romalılar döneminin ise zengin malikâneelerde sürdürülen çeşitli eğlenceler, geniş banyo havuzları etrafında düzenlenen şöenler, heyecan verici ilginç gösterilerin kitlesel olarak izlenmesi vb. gibi etkinliklerin büyük önem taşıdığı bir dönem olarak nitelemektedir (Pehlivanoğlu, 1987).

Şekil 5. Antik Roma' da çeşitli spor ve rekreasyon etkinliklerinin yapıldığı kolezyum (URL-2).

Klasik dönemde ise kırsal yaşama, natüralizme ve hümanizme önem verme; güzelliklere karşı ilgi ve sevgi duyma; sosyal organizasyonların kuruluşunda rekreasyonel etkinliklerin gelişmesinde etkili olmuştur. Genç nesil, kültürel değerlerin öğrenilmesi konusunda aileleri tarafından yetiştirilmiştir. Halk kitleleri; spor gösterileri, toplu geziler, müzik-tiyatro gösterileri, sergi vb. rekreatif etkinliklerden geniş ölçüde yararlanmışlardır (Hazar, 2009).

Köhnen vd. (1965)'in araştırmalarından Rönesans hareketleriyle birlikte yeni deniz yollarının bulunması, hümanizma akımları ve yeni buluşların insan yaşamına getirdiği canlılık, kentlerin yapısal değişimini hızlandırarak, düşünsel öğelerin ağır bastığı, çeşitli sanat olayları, şiir ve edebiyat gösterileri, felsefi ve teolojik tartışmalar, değişik eğlenceler vb. gibi yine içe dönük fakat çok zengin etkinliklerin yanı sıra; piknik yapma, çeşitli oyun ve seyir tipleri de oldukça yaygın aktiviteler olarak biçimlendiği gözlemlenmektedir. Aynı durum daha sonraları geniş park ve bahçelerde düzenlenen zevk ve sefa şöenleri, sanat ve politika tartışmaları, çeşitli görsel sanat uğraşları ile giderek ağırlığını arttıran açık hava etkinliklerine dönüşmeye başlamıştır (Pehlivanoğlu, 1987).

Coğrafi keşifler ve Rönesans hareketlerinin insanoğlunun hayatına yeni icatlar sokmasıyla birlikte 18.yy sonları ve 19.yy başlarına doğru endüstri devrimi yaşanmıştır. Sanayileşme sürecinin beraberinde getirdiği nüfus artışı, kentleşme oranlarındaki artış, yoğun iş temposu, monoton yaşam şartları ve çevresel kirlilikler gibi etkenler toplumların stres ortamından uzaklaşma eğilimini beraberinde getirmiştir.

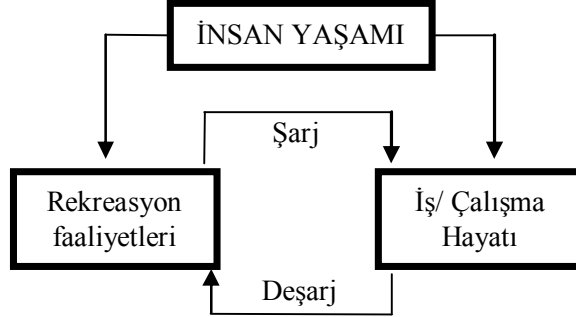
Bu eğilim endüstri devrimi ile başlayan endüstriyel ve teknik alanlardaki hızlı ilerlemenin çalışma hayatında sağladığı büyük kolaylıklar sonucunda artan serbest zaman ve gelir artışı, toplumsal değerlerde değişiklik yaratarak serbest zaman değerlendirilme biçimine ilişkin yeni bir süreci başlatmıştır (Demirel, 1997). Bu süreçle, serbest zamanların rekreasyonel yönden değerlendirilmesi ile üretim potansiyelinin artırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda, devletler de çalıştırdıkları insanlardan daha fazla verim elde etmek için rekreasyona yönelik konulara daha fazla yatırım yapma gereği duymuşlardır (Şahin vd., (2001), Ceyhan, (2008); Kiper'den 2009). 19.yy'da yaşanan bu gelişmelerin en kapsamlısının yaşandığı ülke ABD'de rekreasyon kavramı farklı boyutlara taşınarak bu gelişim sürecinde etkili olmuştur. 1918' de Amerika' da rekreasyon en önemli eğitim aracı olarak kabul edilmiş ve 1930'lu yıllarda ise kişilik gelişimi ve toplumsal değişimin aracı olarak bu alanda gençlik örgütleri kurulmuştur (Kılbaş, (2001); Erenci'den 2004).

Endüstri ve teknolojinin hayatımıza hız kazandırdığı günümüzde refah seviyelerinin yükselmesine paralel olarak yaşam standartlarının da gelişmesiyle, bu sektörün hem bireysel hem de toplumsal yönden ivme kazanması, rekreasyonun insanoğlu üzerinde ruhsal, zihinsel ve fiziksel gelişiminin bir anahtarı olduğunu ve sosyal, kültürel ve psikolojik boyutlarıyla da insanoğlunu yenileyeceği gerçeğini gözler önüne sermektedir.

1.2.2.2. Rekreasyonun Tanımı

20.yy'da modern yaşam, yeni gereksinimleri, değişimleri ve olanakları da beraber getirmiştir. Endüstri merkezlerinde, kentlerde büyük insan yığılmalarıyla sonuçlanan kentleşme, insanoğlunu gerek bedensel, gerekse ruhsal yönden bunalıma itmiştir. Bu olay ruhen rahatlama ve bedenen yeniden güç kazanma zorunluluğunu doğurmuş ve giderek de insanların temel gereksinimi arasına girmiştir (Çubuk, 1981). Modern toplumdaki insanlar bu gereksinimin, kendilerini çalışma ve/veya zorunluluk gerektiren ortamlardan uzak tutup, sosyal ve psikolojik yönden verimliliklerini tekrar kazanabileceği gibi aynı zamanda

da bireyin bu ortamlara geri dönebilmesini sağlayacak sosyal ve psikolojik yönden zinde tutma amacını da güden bir “deşarj-şarj” modeline ihtiyaç duymuşlardır (Şekil 6);

Şekil 6. Yaşam döngüsündedeşar-şarj modeli

Bu model, toplumun enerji ve dinamizm kazanabilmesi için bireyin yaşantısında birtakım değişiklikleri de beraberinde getiren “rekreasyon” kelimesiyle açıklanmaktadır.

Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılan Rekreasyon, yenileme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince “re” ve “creare” kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmektedir. Bireylerin ya da toplumsal kümelerin serbest zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Ozankaya, 1995).

Rekreasyonun “yeniden yaratma” anlamındaki klasik yaklaşımına göre; rekreasyon, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Kraus (1985); Karaküçük’ten 1997). Serbest zaman (leisure) ve serbest zaman değerlendirme (recreation) aynı anlama gelmeyen iki kavram olup; serbest zaman kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında kalan ve kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır. Rekreasyon ise, bu serbest zaman diliminde yapılan etkinliklerle ilgili olan iki kavramın uygulamadaki karşılığı olarak geliştirilerek kullanılmasıdır (Bucher&Bucher, 1974).

Aristo, serbest zaman etkinliğini, “başka bir amaç olmadan, sadece yapmak için yapılan bir etkinliğin içinde bulunma durumu” şeklinde ifade ederken önemli Fransız sosyologlarından Joffre Dumazedier de, serbest zaman etkinliğini, diğer bir deyişle rekreasyonu şöyle tanımlamaktadır; Serbest zaman etkinliği, kişinin çalışma, ailevi ve toplumsal zorunlulukları dışında, rahatlamak, uzaklaşmak ya da bilgisini ve topluma

katılımını arttırmak için kendi isteğiyle yaratıcı kapasitesini harekete geçirdiği herhangi bir etkinliktir (Kraus, 1971).

Butler, rekreasyonu “ Bir kazanç amacıyla yapılmayan, bireye bedensel, ruhsal ve yaratıcı kaynak olan, bireyin zorunlu olarak değil bir iç dürtüyle katıldığı, bireyde hoş ve doyurucu duygular bırakan etkinlikler” olarak nitelemektedir (Tümer, 1975). Bu görüşe oldukça yaklaşan Aran ise, rekreasyonu günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli ve monoton geçen çalışmalarından sonra, insanların sevdiği ve hoşlandığı bir işle uğraşması; yıpranan vücudun yenilenmesi, tazelenmesi ve enerji kazanması ile yeni ve verimli bir çalışma safhası için yapılan hazırlıklar bütünü olarak görmektedir (Aran (1970); Pehlivanoğlu’ndan 1987).

Serbest zamanları değerlendirme yani rekreasyonun kavramsal olarak tanımlardan bir tanesini de Tezcan 1994’ de, “kişinin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir etkinlik ile uğraşacağı zaman” olarak ortaya koymaktadır. Bununla bağlantılı olarak rekreasyonda, serbest zamanda ve tek başına, grupla, araçlı, araçsız, açık veya kapalı alanlarda, kent içi veya kent dışında, bir organizasyon içinde veya dışında zorunlu olmadan seçilen zevk ve neşe verici her türlü etkinliklerdir (Karaküçük, 2001).

Gottman ve Glikson’a göre ise rekreasyonun tanımı, insan zihninin tazelenmesi, yaşamının canlandırılmasıdır (Sezgin, 1987). Rekreasyon, yaratıcı ve kültürel faaliyetlere katılarak bireyin yenilenmesi, biriken arzuların açığa çıkarılmasıdır. Kişinin kendini tatmin veya eğlence için yaptığı uğraşılardır. Sağlıklı yaşamak ve verimli çalışmak dileğinin yerine getirilmesi, olumsuz çevre koşulları nedeniyle oluşan stresin atılarak vücut bütünlüğüne kavuşulması için yapılan planlı faaliyetler olarak da görülmektedir (Koral, 1993).

Öte yandan Akesen (1978), kavramı daha belirgin bir çerçevede içinde ele almakta ve bunu “bireylerin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacını taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı, serbest zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemler” şeklinde tanımlamaktadır.

Yine klasik yaklaşımlardan rekreasyon; pasif ve aktif, grup veya ferdi olarak sporlara, kültürel fonksiyonlara, tabiat veya insan tarihinin değerlendirilmesine, gezilere, eğlencelere, zevk veren olaylara, resmi olmayan eğitime, katılmayı içerir (Lundberg, 1980). Carlson, Deppe ve Mac Lean ise serbest zaman değerlendirilmesini katılanların

gönüllü olarak giriştikleri ve anında tatmin oldukları, hoş giden herhangi bir boş zaman deneyimi olarak ele almaktadır (Sağcan, 1986).

Modern anlamda bir sosyal kurum, bilgiler topluluğu ve profesyonel bir çalışma alanı olarak rekreasyon; işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, kişinin pek çok önemli ihtiyacını karşılayan, dolu ve mutlu bir yaşam aracıdır (Edginton ve Ford (1985); Karaküçük'ten 1997). Yine bu tanımlamaya ilişkin olarak, aktivitenin kendisi dışında bilinçli olarak herhangi bir çıkar veya karşılık gütmekten, serbest zamanlarımızda kendimizi akışına bıraktığımız, insanın gelişimi için birçok imkân içeren, manevi istek ve ihtiyaçlara cevap veren, baskı ve zorlama olmadan özgürce gerçekleştirilen aktiviteler rekreasyon olarak belirtilmektedir (Anderson, (1998); Özdemir vd.,'den 2006).

Rekreasyon birey merkezli bir aktivitedir ve bireyin bu aktiviteye karşı olan tutumu oldukça önemlidir. Bu yaklaşımla Karaküçük (2005)'de rekreasyonu, insanların çalışma saatleri dışında serbest zamanlarında yaptıkları eğlenceli ve eğitici aktiviteler olarak tanımlar. Bu aktiviteler ise insanların farklı amaç, istekleri, ihtiyaçları ve tatmin dürtüleri doğrultusunda anlam kazanır.

Hacıoğlu vd. (2009)'ne göre rekreasyon; insanın günlük yoğun çalışma temposu alışagelmış hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren ya da olumsuz etkilenen beden ve ruh sağlığını tekrar elde etmeyi istemektedir. Bunun yanında zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan, bağımsız ve kendisine ait serbest zamanda isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere denir.

Shaw (1986)'a göre rekreasyon, belirli tip serbest zaman faaliyetlerine katılım olarak tanımlanabilir. Bunlar spor, kültürel faaliyetler, hobiler gibi faal ve organize olan serbest zaman faaliyetleridir. Fakat bir aktivite, bir kültürde rekreasyon faaliyeti olabilirken bir diğerinde iş olabilmektedir. Bir aktivite birey için rekreasyon faaliyeti olabilirken; diğer bir iş için ağır ve sıkıcı olabilmektedir. İçinde bulunulan ortam ve şartlar, aktivitenin bir rekreasyon biçimi olup olmadığı konusunda etkin faktörlerdir. Zevk için araba kullanmak bir rekreasyon şekli olabilirken, işe gidip gelirken araba kullanmak bir ulaşım şeklidir (Himmetoğlu, 1992). Burada önemli olan husus yapılan aktivitelerin kişi tarafından dışsal bir zorunluluğa bağlanmaksızın serbestçe seçilmesi ve ondan haz alınmasıdır.

Yine serbest zaman değerlendirilmesi, bir memnuniyet ve refah duygusundan geçen insanoğlunun içinde bulunduğu bir his durumudur. Rekreasyon, üstünlük, başarı, canlılık, kabiliyet, kişisel değer ve memnuniyet gibi hislerle düzenlenmektedir. Pozitif bir öz-imajı

destekler. Rekreasyon, estetik yaşam, insan amaçlarının başarısı için karşılığında pozitif bir etki bırakan cevap niteliğindedir (David ve Pelegrino, 1973).

Bu tanımların dışında, rekreasyonla ilgili çeşitli kuruluşlarca kabul edilmiş tanımlar da mevcuttur. ABD'nin resmi gazetesi Federal Register'a göre, rekreasyon "yüzme, piknik yapma, botçuluk, avcılık ve balıkçılıktan ibaret serbest zaman aktiviteleri" şeklinde tanımlanmaktadır. Yine aynı ülkedeki Açık hava Rekreyasyon Bürosu (BOR) tarafından, "kişi doygunluğu ve zevki için serbest zamanların değerlendirilmesi" rekreasyon olarak adlandırılmakta ve buna ilaveten, "bireysel ya da topluca yürütülmesi, kendiliğinden ya da planlı olarak gerçekleştirilmesi, aktif veya pasif olabilmesi, belirli bir beceri ve uğraşa dayanması ya da dayanmaması ile planlanmış veya planlanmamış alanlara ihtiyaç duyulması" gibi rekreasyona ilişkin bazı ayırıcı özellikler verilmektedir (Schwarz vd., (1976) ; Pehlivanoğlu'ndan 1987).

İngiltere Kırsal Alanlar Komisyonu tarafından yapılan tanımda ise, "bireylerin günlük zorunlu ihtiyaçları dışında kalan serbest zamanlarında sürdürdükleri uğraşlar" rekreasyon kavramı şeklinde belirtilmektedir (Countryside Commission, 1987).

Uluslararası Serbest Zamanları İnceleme Grubu (RILG) ise rekreasyonla ilgili olarak; "Bireyin mesleki, ailevi, toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesi ile girişebileceği bir seri dinlenme, eğlenme, bilgisini zenginleştirme uğraşıdır." şeklinde tanımlamıştır (Abadan (1961); Karataş'tan 2006).

Kültür ve Turizm Bakanlığının (KTB) tanımında ise rekreasyon, insanların serbest zamanlarında yaptıkları, zorunlu çalışma faaliyetlerinden bağımsız olarak, kişinin serbest zamanını özgürce kullandığı fiziksel gücünü onarmaya ve ruhsal kapasitesini zenginleştirmeye yönelik zorunlu faaliyetlere karşıt, özgürce seçilen ve fiziksel ve sosyal çevrenin değişmesi anlamına gelen faaliyetler olarak geçmektedir (KTB, 1989).

1.2.2.3. Rekreyasyonun Özellikleri

Bireyin yeni değerler kazanması, yaşam gücü ve isteğini ayakta tutabilmesi, sürdürdüğü etkinliklerden yeterince zevk alabilmesi ve kendisini yeni güçlerle donatabilmesini sağlayan rekreasyonun yapısal özellikleri de çoğunlukla farklıdır. Bu hususu rekreasyonla ilgili olarak Driver ve Tocher 1970' de beş maddeden oluşan temel koşullar şeklinde şöyle hazırlamıştır (Pehlivanoğlu, 1987);

- Rekreyasyon, bu yöndeki uğraşlardan oluşan bir yaşamdır.

- Rekreatif etkinliklerin, rekreasyoncular tarafından üstlenilmesi gerekir.
- Rekreatif etkinlikler, kendi kendini ödüllendirmez. Bunların yapısında zevk ögesi mevcuttur.

- Rekreatif etkinlikler, rekreasyoncuların kişisel ve serbest seçimlerine bağlıdır.
- Rekreatif etkinlikler, ancak zorunlu zamanlar dışında ortaya çıkar.

Bugün ise, çok çeşitlilik arz eden, kişilerin ilgi, dürtü, amaç ve katılım şekillerine ve daha birçok faktörlere göre değişik anlayışlar sergileyebilen rekreasyonun özellikleri konusunda, ortak bir noktaya ulaşma zorlukları bulunmaktadır. Ancak, sonraki yıllarda rekreasyonun birçok araştırmacı ve diğerleri tarafından kabul gören bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu diğer, faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir. Buna göre rekreasyonun en belirgin temel özellikleri şunlardır;

- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneşimdir. Katılma isteği önceden belirlenmiştir (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllülük esasına dayanır. Katılanların serbest ve kişisel seçimine bağlı olarak istenilerek yapılır (Gürbüz, 2006; Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999; Yılmaz, 2002).

- Tembellik karşıtı olan bir etkinliktir. Rekreasyon bireylerin serbest zamanlarını etkili ve verimli şekilde geçirmelerine imkân sağladığı için serbest zamanın hiçbir şey yapmadan tembellik yaparak geçirilmesine karşıdır (Gürbüz, 2006).

- Rekreasyon serbest zamanda yapılır ve sürdürüldüğü sürece kişiye ruhsal doygunluk ve zevk verir, kişinin yaşama gücünü ve isteğini artırır (Burton,1978; Karaküçük, 2007; Hacıoğlu vd., 2009).

- Bir gereksinme ve iç itim sonucu oluşur (Demirel,1997; Yılmaz, 2002).

- Rekreasyon, rutinin değişmesini sağladığı gibi anlık tatmin de sağlar. (Gürbüz, 2006).

- Rekreasyon etkinlikleri rekreasyoncu tarafından üstlenilir. Bireyin etkinliğe yönelik tutum ve davranışlarına göre değişir ve bireylerin ilgi ve ihtiyaçları kadar çeşitlilik gösterir (Burton, 1978; Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).

- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır. Ciddi ve belirli amaçları olan etkinliklerdir (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).

- Rekreatif etkinliklerde kesin bir mekân sınırlaması yoktur (Demirel, 1997)

- Rekreatyonel faaliyetler katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırır (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).
- Rekreatyon; toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı, sosyal değerlere ters düşmemelidir (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).
- Rekreatyon, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyete ilgi duyma ve gerçekleştirme olanağı sağlar (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).
- Rekreatyonel etkinlikler, sağlık ve fiziksel yapıları ile uyumlu olarak, hemen her yaşta, cins ve sosyal yapıdaki kişiler tarafından yapılabilirler (Burton, 1978).
- Rekreatyonel faaliyetler esnektir. Her türlü açık-kapalı alanlar iler her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir (Farrell ve Lundegren, 1999).
- Rekreatyon etkinlikleri bireysel olarak ya da topluca yapılabilirdi gibi, planlı ya da plansız olarak da yapılabilirler. Rekreatyona katılan bireyler veya gruplar, zamanı, etkinlik türünü ve mekânı kendileri seçerler (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).
- Rekreatyonel faaliyetlere devam ve katılım zorunluluğu yoktur. Tercih, bireyin kendisindedir (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999).
- Rekreatyon, evrensel olarak uygulanmaktadır. Faaliyetleri bütün insanlar için ortak bir lisan oluşturmaktadır (Hacıoğlu vd., 2003; Karaküçük, 1999; Yılmaz, 2002).
- Rekreatyonda ticari bir kazanç veya bir çıkar beklenilmez (Burton, 1978).
- Rekreatyon etkinlikleri bireysel olarak ya da topluca yapılabilirdi gibi, planlı ya da plansız olarak da yapılabilirler. Rekreatyona katılan bireyler veya gruplar, zamanı, etkinlik türünü ve mekânı kendileri seçerler (Çeribaşı, 1994; Hazar, 2009).
- Rekreatyonun kendine özgü oyun çeşitleri, gösteriler gibi birtakım çekicilikleri vardır (Hacıoğlu vd., 2003).
- Rekreatyon bir faaliyeti gerektirir. Birçok etkinliği kapsayabilir. Bu etkinlikler fiziksel, zihinsel ve duygusal anlamda ya da bu üçünün birleşimi şeklinde olabilmektedir (Yılmaz, 2002).

1.2.2.4. Rekreatyonun Çeşitleri ve Sınıflandırılması

Rekreatyon kelimesine günümüz modern dünyasında her geçen gün yeni bir anlam yüklenmektedir. Rekreatyon kelimesi kişilerin etkinliğe farklı amaçlarla katılmasına bağlı olarak toplumsal, kültürel, ekonomik ve çevresel şartlar nedeniyle farklı şekillerde

tanımlanmaktadır. Bu nedenle rekreasyon kelimesinin değişik metotlar kullanılarak sınıflandırılması yoluna gidilmiştir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Przeclawski, 1977’de serbest zaman modelleri adı altında rekreasyonu şu şekilde sınıflandırma yoluna gitmiştir (Sağcan, 1986);

- 1- Turistik serbest zaman faaliyetleri
- 2- Sportif serbest zaman faaliyetleri
- 3- Yaratıcı (artistik) serbest zaman faaliyetleri
- 4- Sosyal serbest zaman faaliyetleri

Akesen (1978) ise rekreasyonel özelliklerin yanı sıra bu özelliklerden başka; planlama, işletmecilik ya da yönetsel amaçlara dönük olarak rekreasyonla ilgili çeşitli sınıflandırmalar yapmış ve bunları, aktif, pasif, ticari, sosyal, uluslararası, kırsal, estetik, entelektüel, fiziksel, orman, kapalı yer, Açık hava gibi birçok rekreasyon tipinin yer aldığı dört grupta toplamıştır (Şekil 7) (Pehlivanoğlu, 1987);

- Yapısal Sınıflandırma: Mekânın özelliklerine ya da iç mekân – dış mekân ayrımı dikkate alınarak yapılan bu sınıflandırmada “kapalı yer” ve “Açık hava” rekreasyonundan ibarettir. Kapalı yer rekreasyonu, geliştirilmiş çeşitli iç mekanlarda sürdürülen rekreasyon çeşidini kapsamakta ve özellikle bireylerin günlük yaşamlarındaki ağırlık ve yaygınlığıyla karakterize edilmektedir (Driver ve Tocher, 1970). Açık hava rekreasyonu ise doğal koşullara dönük olarak bireylere hareketlilik olanakları sunan ve açık havada gerçekleştirilen rekreasyon çeşidinden oluşmaktadır (De Grazia 1970).

- Yersel Sınıflandırma: Yaşam çevresi olarak rekreasyonun gerçekleştiği mekânın konumu veya bulunduğu yer dikkate alınarak yapılan bu sınıflandırmada rekreasyon, “Kentsel” ve “Kırsal” rekreasyondan ibarettir. Yerleşim alanlarının içinde yer alan ve kentsel organizasyonun koşulları doğrultusunda ortaya çıkan rekreasyon tipi, kentsel (Tümer, 1975); yerleşim alanları dışında kalan kırsal nitelikli çeşitli alanlarda organize ya da bireysel bir şekilde sürdürülen rekreasyon tipi de kırsal rekreasyon tipi olarak tanımlanmaktadır (Burton, 1978).

- İçeriksel Sınıflandırma: Rekreasyonel etkinlikler “aktif” ve “pasif” olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan yoğun hareket ve belirli bir güç harcamayı gerektiren ve genellikle bedensel uğraşları kapsayan rekreasyon tipi aktif; belirli bir dinamizm gerektirmeyen, durgun karakterde ve daha çok bireyin iç dünyasına yönelik doyumları hedefleyen rekreasyon tipi ise, pasif olarak adlandırılmaktadır (Taylor, 1970).

yapmak, resim yapmak, konferanslara gitmek, kurslara gitmek, gençlik teşkilatlarında görev almak vb. aktif faaliyetler arasında gösterilebilir.

b. Yumuşak (pasif) serbest zaman faaliyetleri ise, bireyin iç dünyasına yönelik durgun karakterdeki rekreasyon tipidir. Birey belirli bir dinamizm içinde değildir. Örneğin; müzik dinlemek, televizyon izlemek, maksatsız dolaşmak, spor müsabakalarını izlemek vb. pasif faaliyetler arasındadır.

Rekreatif faaliyetleri bazı temel etkinlikler altında toplayan Dumazedier sınıflamayla, rekreatif etkinliklere katılımın, kişilerin yaşam biçimlerine ve zaman kullanımlarına göre değiştiğini göstermektedir. Dumazedier'e göre bu sınıflandırmadaki etkinlikler ise (Tekin vd., 2007);

- Sanatsal (sinema, edebiyat, tiyatro, müzik, resim, fotoğraf, vb.),
- Entelektüel (kitap, konferanslar, radyo, TV, vb.),
- Sosyal (aile, partiler, toplantılar, vb.),
- Pratik (bahçecilik, el sanatları, el işleri, vb.),
- Fiziki (spor, yürüyüş, avcılık, balıkçılık, vb.) etkinliklerdir.

Cordes ve İbrahim (1999) ise, rekreasyon kelimesinin farklı yapılandırılmış ortamlardaki etkinlikleri tanımlamak için kullanılabileceğini belirtir. Yapılan bu tanımlamalara göre rekreasyonu 5 farklı grupta ele alarak incelemek mümkündür;

- Halk rekreasyonu; farklı yaş ve ilgi gruplarının ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak için kâr amaçsız, açık veya kapalı alanlardaki etkinlikleri kapsar.
- Ticari rekreasyon; kâr amaçlı, katılımın para ile yapıldığı etkinlikleri içerir.
- Şirket (firma) rekreasyonu; firma veya büyük şirketlerin sponsorluğunda çalışanlarının faydası için organize etkinliklerdir.
- Terepatik rekreasyon; özel grupların faydası için kamu ve özel sektör tarafından organize edilen etkinliklerdir.
- Diğer rekreasyon etkinlikleri; daha çok bireysel anlamda organize edilen özel kulüpte golf oynamak veya askeri rekreasyon gibi etkinlikleri içerir.

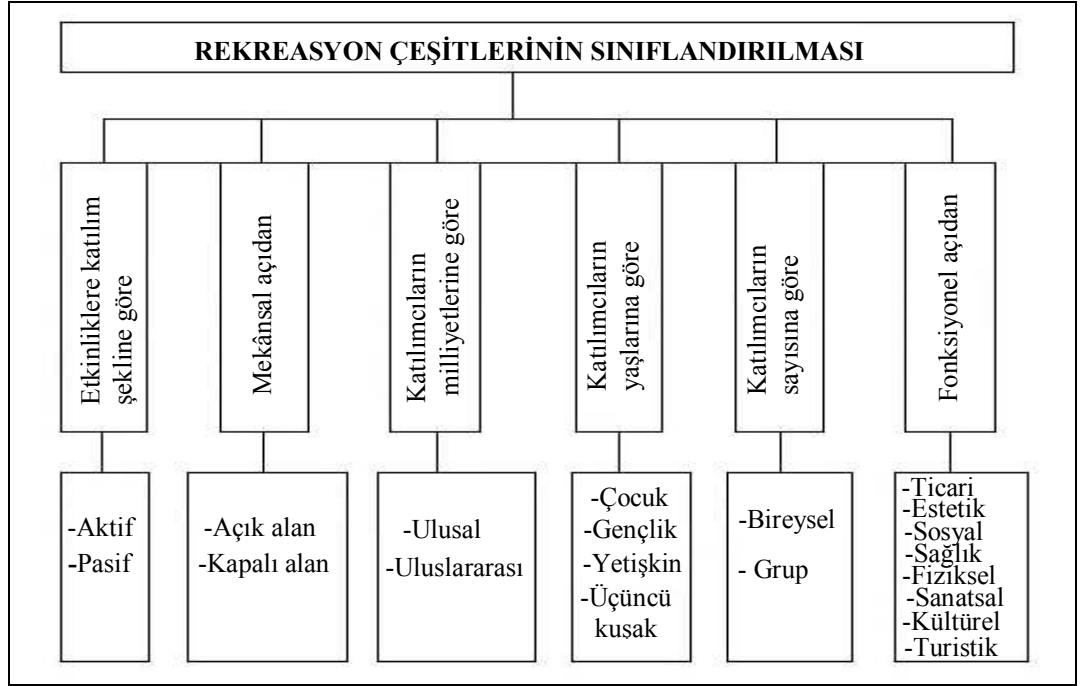
Hazar (2009), rekreasyon çeşitlerinin sınıflandırılmasında mekan, amaç, fonksiyon v.b gibi kriterlerin rol oynadığını savunmuştur. Bunun nedenini de rekreasyonun çok yönlü olmasına bağlamıştır (Müftüler, 2008). Buna göre sınıflandırılma;

- 1) Etkinliklere katılma şekillerine göre rekreasyon çeşitleri
 - Etken (aktif) rekreasyon

- Edilgen (pasif) rekreasyon
- 2) Mekansal açıdan rekreasyon çeşitleri
- Açık alan rekreasyonu
 - Kapalı alan rekreasyonu
- 3) Katılımcıların yaşlarına göre rekreasyon çeşitleri
- Çocuk rekreasyonu
 - Gençlik rekreasyonu
 - Yetişkin rekreasyonu
 - Üçüncü kuşak rekreasyonu
- 4) Katılımcıların milliyetlerine göre rekreasyon çeşitleri
- Ulusal rekreasyon
 - Uluslararası rekreasyon
- 5) Katılımcıların sayısına göre rekreasyon çeşitleri
- Bireysel rekreasyon
 - Grup rekreasyonu
- 6) Fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri
- Ticari rekreasyon
 - Estetik rekreasyon
 - Sosyal rekreasyon
 - Sağlık rekreasyonu
 - Fiziksel rekreasyon
 - Sanatsal rekreasyon
 - Kültürel rekreasyon
 - Turistik rekreasyon

Bununla ilgili sınıflama Tablo 2’de verilmektedir (Hazar, 2009).

Tablo 2. Hazar’a göre rekreasyon çeşitlerinin sınıflandırılması (Hazar, 2009).

Karaküçük (1999)’e göre ise rekreasyonun sınıflandırılmasında, kişinin rekreasyon etkinliklerine katılmasına sebep olan amaçlar, istekler ve zevklerin etkili olduğu görüşü savunulmaktadır. Çeşitli kriterler de göz önüne alınarak ayrı gruplandırmalar yapılmaktadır. Buna göre rekreasyonun sınıflandırılması Tablo 3’deki gibidir.

Tablo 3. Karaküçük’e göre rekreasyonun sınıflandırılması (Müftüler, 2008).

Amaçlarına Göre	Çeşitli Kriterlere Göre	Özel İşlevlerine Göre
Dinlenmek	Yaşa Göre	Ticari Rekreasyon
Kültürel	Katılım Sayısına Göre	Sosyal Rekreasyon
Toplumsal	Zamana Göre	Ulusal Rekreasyon
Sportif	Mekâna Göre	Estetik Rekreasyon
Turizm	Sosyolojik İçeriğine Göre	Fiziksel Rekreasyon
Sanatsal		Orman Rekreasyonu

Çoğu farklı bakış açısına göre sınıflandırılan rekreasyon ve aktivitelerine bir yenisini de Baud-Bovy ve Lawson (1977), beş ayrı kategoride ele alarak sıralamıştır. Buna göre rekreasyon sınıflaması;

1. Evin içinde ve yakın çevredeki rekreasyon (T.V izleme, radyo dinleme, bahçe işleri, hobisel faaliyetler, kitap okuma vb.)
2. Eğitim kurumlarının içindeki rekreasyon (Eğlenceler, yemek partileri, tarihi mekânları ziyaret vb.)
3. Kültürel ve sanatsal rekreasyonlar (Tiyatroya gitmek, konser, resim sergileri)
4. Spor aktiviteleri (Yüzme, golf, tenis vb.)
5. Gündelik olan Açık hava aktiviteleri (Piknik, araba gezintileri vb.) dir.

1.2.3. Rekreasyonun Önemi

En eski zamanlardan beri çalışma, aşk ve ibadet gibi, rekreasyon da insanların faaliyet şekillerinden biri olmuştur. Belirli sınıfların hoş karşılamadığı zamanlarda bile bayramlar, danslar, oyunlar ve müzik daima hayatın bir parçası olmuştur.

Bugün, oyun ve rekreasyonun insanların ruhsal ve fiziksel gelişiminde büyük rol oynadığı, her yerde kabul edilen bir gerçektir. Bu ihtiyacın karşılanması bakımından yeterli olmayan bir çevre, hayal gücünün ve yaşama zevkinin yok olmasına, sinir gerginliklerinin artmasına yol açmaktadır. Bu yüzden ki insanoğlu temel ve evrensel bir ihtiyaç haline gelen rekreasyonu, tarihin her devrinde ve dünyanın her yerinde kendi varlıklarını ifade edebilmek, kişisel gelişimlerini sağlayabilmek ve serbest zamanlarını değerlendirmek için birbirine benzeyen faaliyetler şeklinde uygulamışlardır. Bu bakımdan değişik formlar göstermesine rağmen, rekreasyonun bütün insanlara ortak bir miras olduğu söylenebilir (Bayraktar, 1975).

Yüzyıllardan beri insanlığın ortak bir mirası olarak kabul gören rekreasyon, bireye genç yaşlardan başlayarak dinlenme, rahatlama, bilgi ve görgüsünü arttırma, yaratıcı yeteneklerini geliştirme, yorgunluk ve bitkinlik duygusundan sıyrılarak yeniden yaşama motive olma, güç kazanma gibi fiziksel ve ruhsal gelişimine yardımcı olur. Ayrıca rekreasyon yoluyla insanların bir araya gelmesiyle kişiler arasındaki dostluk bağlarının kuvvetlenmesi, çevre ve insan sevgisinin yücelmesi gibi sosyal ve ahlâki birtakım kazanımlar yaratması da rekreasyonun temel ihtiyaçlarımızdan biri olarak önemini ortaya koymaktadır. Tezcan (1977), rekreasyonun önemini şu şekilde belirtmektedir;

a) İnsanların dinlenme ve eğlenme gereksinimleri, serbest zamanların değerlendirilmesi ile karşılanarak onların yaşamla bağları güçlenmiş ve mutlu kılınmış olurlar. Serbest zamanların esas önemi buradan gelmektedir.

b) Serbest zamanlarını iyi değerlendiren kişi, sağlıklı bir kişilik geliştirmiş olur. Toplumda temel amaçlardan birisi de sağlıklı kişilik geliştirilmesidir.

c) Serbest zamanların değerlendirilmesinin bir diğer önemi de, bireylerde çeşitli doyumlara yol açmasıdır. Bu doyumlar şu şekilde ele alınmaktadır;

- Yaratma zevki: Serbest zamanında yaptığı şey bireye bir şey yaratma zevkini sağlar. Örneğin; çocuğun kumda oynarken yaptığı bir kale, ilkel bir insanın sandalını biçimlendirmesi, müzisyenin bestelediği bir şarkı vb.

- Arkadaşlık, dostluk kurma gibi toplumsal durumlar: Birçok serbest zaman değerlendirme biçimleri grupsal nitelikte olduğundan dolayı insanların birlikte olma, arkadaşlık kurma, toplumsal ilişkiler ve işbirliği yapmaya yönelik gereksinimlerini karşılamaya fırsat sağlar.

- Macera-yeni deneyimler elde etme: Bireyin çocukluktan yetişkinliğe ve yetişkinlikten daha sonraki dönemlerde yeni bilgiler edinmesi, yeni deneyimler kazanmasıdır. Örneğin; seyyahların faaliyetleri, fotoğrafçılık, tırmanma, kampçılık, yelkenli ile deniz seyahati vb.

- Başarı duygusu: Birey iş yaşantısında başarı elde edemeyince bunu serbest zaman faaliyetleri ile sağlamaya çalışır. Özellikle yarışma niteliğindeki oyunlarda ve sporda bu duyguyu sağlamak olanaklıdır. Başarıyı elde etmek için zaman ve enerji harcamak da gerekli öğeler arasındadır. Yarışmalı oyunlar sağlam karakter gelişimine de yol açar.

- Fiziksel sağlamlık: Fiziksel faaliyet, yaşamın temel işlevidir. Rekreasyon, bireye takım oyunları ve bireysel sporlarla sağlamlık duygusu, koordinasyon ve motor gelişimi sağladığı gibi paten, yüzme, kayak gibi sportif faaliyetlerle de bireye fiziksel enerjisini dışarıya çıkartan, doyum sağlayıcı neşe ve sağlıklı olma duygularını da verir.

- Zihinsel güçleri kullanma: Kimi serbest zaman etkinlikleri insanlarda zihinsel faaliyetlere yol açar. Bu husus, münazara, forum, tartışma grupları, satranç, briç, doğa incelemeleri, yaratıcı yazı gibi faaliyetleri anlamak bakımından önemlidir.

- Duygusal deneyim: Her serbest zaman etkinliği, faaliyete katılan bireye duygusal bir cevap verir. Böylelikle duygusal istikrar da sağlanmış olur.

- Güzellikten hoşlanma: Evrensel güzellik sevgisi birçok serbest zaman faaliyetlerinde ifadesini bulur. Güzellik sevgisi, yaratma arzusu ile iç içe girmiştir.

- Hizmet duygusu: Birey, katıldığı faaliyetlerle aynı zamanda bir hizmet sağlamaktadır. Bireyde bir doyuma yol açar. Bir kişinin yetiştirdiği çiçeklerin açması buna örnektir.

- Dinlenme: Serbest zaman faaliyeti ile birey aynı zamanda dinlenir. Dinlenme, vücutsal, zihinsel ve ruhsal yönlerden söz konusu olmaktadır.

1.2.3.1. Rekreatyon Gereksinimi Etkileyen Gelişmeler

Yeni icatların bulunuşu, 20. yy da atomun parçalanması ve onu takip eden gelişmeler, sosyal, ekonomik, endüstriyel, teknik ve politik hayatta çok süratli değişmelere yol açmıştır (Bayraktar, 1975). Ülkelerin sanayileşme düzeyleriyle doğru orantılı olarak artan rekreatyoneel faaliyetlere olan ihtiyacını etkileyen ve toplum hayatında rekreatyonun daha da önemli bir hareket olarak algılanmasına sebep olan gelişmeleri özetlenirse;

a. Serbest zamanların artışı: Endüstriyel ve teknik alandaki gelişmelerin doğal bir sonucu olarak çalışma saatlerinin kısalmasıyla birlikte serbest zamanların artışı dört şekilde ortaya çıkmaktadır (Sağcan, 1986). Bunlar;

- Çalışma günlerinin azalması
- Hafta tatili
- Yıllık izinler
- Emeklilik yaşının öne alınması'dır.

Bu sayılanlardan rekreatyon gelişimine katkıda bulunan esas hak, 1930'larda başlayarak birçok ülke tarafından kabul edilen çalışanların büyük bir bölümünün yer değiştirip rekreatyon faaliyetlerine katılmalarını sağlayan yıllık ücretli izin hakkının geliştirilmesidir (Wahab, (1975); Hacıoğlu vd.'den 2009). Tablo 4'de gösterilen Wahab'ın 1975 teki serbest zaman tablosundaki haftalık çalışma saatlerini 48, 40, 35 ve 30 saat olarak incelediğimizde;

- 35 saatlik çalışmada bir aydan daha fazla tatilin,
- 30 saatlik bir çalışmada ortalama üç aylık bir tatilin oluşturulduğunu görmekteyiz.

Günümüzde insanlar, % 40 olan serbest zamanlarının % 30'unu kısa süreli tatillere veya kısa süreli gezilere, % 10'unu da uzun süreli tatillere ayırmaktadır (Gökdeniz, 1994).

Tablo 4. Wahab'ın serbest zaman tablosu (Hacıoğlu vd., 2009).

SERBEST ZAMAN			
64 Saat % 37	72 Saat % 43	77 Saat % 46	83 Saat % 51
Çalışma Saatleri			
48 Saat % 30	40 Saat % 24	35 Saat % 21	30 Saat % 10
Uyuma 56 Saat			
% 33	% 33	% 33	% 33

b. Şehirleşme oranındaki artış: Endüstriyle birlikte sanayi işletmelerinin ve fabrikaların varlığını elinde bulunduran kentlerde açık sahaların yerini hızla yapı kitlelerinin alması sonucu olarak rekreasyonel faaliyetlere imkân verecek alanlar yok olmaktadır. Ayrıca şehirlerin toplumsal ilişkilerin zayıflığı, çalışma koşulları, trafik, gürültü gibi birçok olumsuz faktörleri barındırması bireyi psikolojik ve sosyal sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Bu yüzden birey sürekli yaşadığı bu monoton kent yaşamından zaman zaman kurtulmak için ya daha çok kent dışındaki doğal ortamlara kaçmış ya da kent içerisindeki serbest zaman değerlendirme olanakları sağlayan özel kurumlara ve planlanmış açık-kapalı mekânlara yönelmiştir.

c. Gelir seviyesinin yükselmesi: Kişi başına düşen geliri artırma çabaları sonucunda, çalışan kesimin ve toplumun diğer fertlerinin gelir seviyesinin artmasıyla, insanların, gelirlerinden, kendi arzularınca harcayabilecekleri miktar da artış olmuş ve bu gelirin artmasıyla rekreasyona olan talep de artmıştır.

Gelişmiş ülkelerde, ulusal gelirdeki hızlı artış ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan yüksek yaşama standardı, maddi yönden, serbest zamanları değerlendirmeyi etkilemeye devam etmektedir (Hacıoğlu vd., 2009).

d. Teknolojik gelişmeler: Dünya endüstrisinin gelişme safhasındaki imkânlar, çalışma ve oturma sahalarının birbirine yakın olmasını zorunlu kıldığı gibi bu zorunluluğun gerektirdiği sosyal rekreasyon ihtiyacının eksikliği otomobilin icadı başta olmak üzere birçok teknolojik gelişmenin bulunuşu ve hızla insan yaşamına sokulmasıyla yeni rekreasyon alanlarının planlanması sonucunu da doğurmuştur.

Kitle ulaşım araçları ile rahat, konforlu, güvenli ve süratli bir şekilde çok sayıda insanın seyahat etmesi, gidilen yerlerde konaklama, yeme içme yanında rekreasyonel faaliyetlerle (eğlence, spor yapma) katılma isteğini arttırmış, bu da tesislerin ve

rekreasyonel alanların artmasına neden olmuştur. Ayrıca, teknolojik gelişmeler sonucunda insanlar daha az çalışarak, daha fazla serbest zaman elde etmişlerdir (Bayraktar, 1975).

Kitle iletişim araçları ile de doğal güzellikler, tarihi eserler, verilen hizmetler, turistik kuruluşlar ve bölgeye ulaşım hakkında detaylı bilgiler reklam ve propaganda yoluyla verilmektedir (Gökdeniz vd., (2006); Hacıoğlu'ndan 2009).

Rekreasyon gereksinimini doğuran bu faktörlere ek olarak; eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi, değer yargılarının değişmesi, rekreasyon bilincinin artması, siyasi otorite ve diğer kurumların etkisi, çevre bilincinin artması ve değişen yeni sağlık bilinci, katılımcı tercihlerinde değişimler gibi daha birçok faktörü de katabiliriz

1.2.3.2. Rekreasyon İhtiyacı

Bir eksiklik hissi ve aynı zamanda bu hissin giderilmesi arzusuna veya doğal ya da sosyal yaşamdan doğmuş bir gerekliliğin ifadesine “ihtiyaç” denilmektedir. İnsan, bir şeyin eksikliğini duyduğu zaman bu eksikliği giderecek amaçlı eylemlerde bulunarak tatmin olmak ister (Karaküçük, 2005). Biyolojik ve/veya psikolojik ihtiyaçların bu amaçlı eylemlerde aranması ya da giderilmesi, motivasyonel bir çağrı niteliğindedir. Bireyin bedensel ve/veya ruhsal ihtiyaçlarını elde edebilmesi için insan beyninde bir ön hazırlığın yani motivasyonunun da yapılmış olması gerekmektedir ki bu gereksinimi karşılayacak olan amaçlı eylemlerin sonucunda ise kişi bu ihtiyacına cevap bulsun. Kyle ve Mowen (2003) ise rekreasyona katılım ihtiyacı durumunu gözlemlenemeyen bir motivasyon, uyarı veya rekreasyonel aktiviteye ya da katılım sonucunda oluşabilecek şeye karşı ilgi olarak tanımlamaktadır. Bu ilginin doğabilmesi için birtakım aktiviteden önce bu aktivitelerde bireyin yer alabilmesi için kişisel ihtiyaçlarının var olması gerekmektedir. Bu tanı da insanların ihtiyaçlarının hiyerarşik bir yapı içerisinde sınıflandırılması gerekliliği ön plana çıkmıştır (Woolfolk, 1995).

Maslow'un yaptığı çalışmalar sonucunda insan ihtiyaçları düşük seviyedeki ihtiyaçlar (yaşamı sürdürme ve güvenlik) ve daha üst seviyedeki ihtiyaçlar (entelektüel başarılar ve kendini gerçekleştirme) olarak sınıflandırılmıştır (Woolfolk, 1995). İnsanın güdülenmesine ilişkin Maslow'un getirdiği beş aşamalı gereksinimler hiyerarşisi yaşamsal olandan toplumsal olana doğru sıralandıklarından gereksinimlerin doyurulmasına en alt basamaktan başlanması gerekir (Köktaş, 2004).

Şekil 8. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi (Feldman, 1996).

1.2.3.3. Rekreyasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

İnsanların serbest zaman etkinliklerine katılım amaçlarının, beklentilerinin, doyum düzeylerinin ve etkinlik tercihlerinin kişisel faktörlere göre değiştiği kabul edilse bile, bireylerin rekreatif etkinliklere katılımında ön plana çıkan güdüsel faktörlere bağlı olduğunu belirlemek amacı ile yapılan çalışmaların genel anlamda benzer sonuçlar ortaya koyduğu anlaşılmıştır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Havighurst ve Donald'ın 1959 ve yine Havighurst'un 1961'deki rekreasyon etkinliklerine katılım üzerinde yapılan araştırmalarda neticesinde serbest zaman değerlendirme etkinliklerine katılmanın en önemli nedeni şunlardır (Crandall, 1980);

- Serbest zamanı zevk alarak yaşamak,
- İşten daha değişik bir şey yapmak,
- Arkadaşlarla etkileşim halinde olmak,
- Yeni deneyimler kazanmak,
- Bir şeyleri başarma duygusunu tatmak,
- Yaratıcı duyguyu tatmak,
- Toplumsal yarar elde etmek,
- Zaman geçirmek.

1980 yılında Pierce ortaya koyduğu çalışmasında rekreyasyona duyulan bu ihtiyaçlara ek olarak birtakım farklı ihtiyaçlar eklemiştir (Köktaş, 2004)

- Dinlenme ve rahatlama ihtiyacı,
- Coşku ve yenilik ihtiyacı,
- Güçlü ve üstün olma ihtiyacı,

- Entelektüellik ve hoşsohbetlilik

Karaküçük (1997)'ün yaptığı çalışmalarda ise serbest zamanları değerlendirmeye duyulan ihtiyacın, rekreasyonel faaliyetlerin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı yararlarından ileri geldiği ortaya koyulmaktadır. Bu nedenler;

a) Kişisel yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

1. Fiziki sağlık gelişimini oluşturur
2. Ruh sağlığı kazandırır
3. Bireyi sosyalleştirir
4. Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar
5. Yaratıcı gücü geliştirir
6. Çalışma başarısı ve iş verimini artırır
7. Ekonomik hareketi geliştirir
8. İnsanı mutlu eder.

b) Toplumsal yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

1. Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar
2. Demokratik toplumun yaratılmasına imkân sağlar.

Köktaş (2004), bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılımında temel sekiz gereksinimi giderdiklerinden bahsetmektedir. Bunlar;

1. Kendini yenilenme gereksinmesi
2. Ödünleme gereksinmesi
3. Eğitim gereksinmesi
4. Gözlem gereksinmesi
5. İletişim gereksinmesi
6. Bütünleşme gereksinmesi
7. Gruplaşma gereksinmesi
8. Kültürel etkileşim gereksinmesi

1.2.3.4. Rekreasyonun Önemli Fonksiyonları

Makineleşen çağımızda insanın, kent yaşamının gürültü atmosferinden kurtulup, ruhsal ve bedensel yorgunluğu üzerinden atmak, hayata yeniden bağlanmak için serbest zamanlarını kendisini ruhsal bunalımlara yöneltmeyecek faaliyetlere girişmesi ayrıca en iyi ve keyifli bir şekilde değerlendirmesi gerekmektedir.

Rekreasyon konusunda bugüne kadar kazanılan tecrübeler, gerek bireylerin gerekse toplumların fiziksel, fıkri, hissi ve moral sağılığı yönünden önemli olduğunu ortaya koymaktadır. İnsan varlığında direkt olarak tatmin hissi yaratan özel bir ruh hali veya davranış yoluyla belirtilen rekreasyon, insan faaliyetinin değişik bir safhasıdır. Kişisel ve toplumsal yönden rekreasyonun gerçek değeri, diğer temel insan ilişkilerine olan etkisinde ve toplum gücüne yaptığı katkıdır.

Bayraktar (1975), serbest zamanları değerlendirmenin fonksiyonel yönden faydalarını şu şekilde özetlemektedir;

a) Kişi ve toplum sağılığını düzeltir:

- Fiziksel sağılık: sportif faaliyetler ve açık havada serbest hareket imkânı kasları geliştirir, organların düzenli şekilde çalışmasını sağılar, sinir gerginliklerini giderir.

- Ruhsal sağılık: çevre değişimi, doğal ve kırsal alanlar ruhsal gerginlikleri giderir, iç huzuru sağılar.

- Moral sağılık: iyi düzenlenmiş rekreasyonel imkânlarla insan karakterinin gelişmesine yön verilir, kötü ve ahlâk dışı davranışlar önlenir, kişi ve toplum morali yükselir.

b) Entelektüel hayatı geliştirir:

- Rekreasyon yoluyla yeni fikirlerin teşviki, bir kimsenin gerçek varlığını bulması, hayat görüşünün genişletilmesi ve hayatın temel amacı üzerinde fikirlerin aydınlığa kavuşturulması sağılanır.

c) Eğitime yardım eder:

- Oyunlar ve gezilerle insanların deneyimler kazanması, yeni şeyler öğrenmesi mümkün olur.

- Güzel sanatlarla ilgili rekreasyon ve çeşitli sporlar aynı zamanda öğretici, düşündürücü ve geliştirici yönleri ile de önem taşırlar.

d) Rekreasyon, verimli faaliyetler için insanı zaman tasarrufuna teşvik eder, çalışma azmini yükseltir.

e) Toplumsal hayatı düzenler:

- Rekreasyon faaliyetleri ile kişilerin ve grupların bir araya gelmesi toplumsal ilişkileri geliştirir, dayanışma ve yardımlaşmayı sağılar.

- Serbest hareket ve düşünce imkânı, dayanışma ve yardımlaşma ile demokratik bir toplum ortaya çıkar.

f) Uluslararası ilişkileri geliştirir:

- Çok yönlü bir rekreasyonel faaliyet diyebileceğimiz turizm yoluyla çeşitli ülkelerin birbirini tanınması, anlaması mümkün olur.

- Uluslararasıdaki yaklaşma dünya barışı için elverişli bir zemin hazırlar.

Modern toplumda, serbest zaman etkinlikleri, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için etkin yollardan en önemlisidir. Scholl vd. (1999), serbest zaman aktivitelerine toplu veya bireysel katılımın atılganlık, dışadönüklük gibi kişilik özellikleri üzerinde etkili olduğu, depresyon ve kaygı gibi duygu durum bozukluklarının düzeyini azaltarak olumlu kazanımlar sağladığını ileri sürmüşlerdir. Rekreasyonel faaliyetlere düzenli katılımın stresi meydana getiren unsurları ortadan kaldıracabileceği gibi aynı zamanda stres içindeki bireyin bu olumsuzluk içinden kurtulması içinde bir yol olacağını yani rekreasyonun hem önlem hem de tedavi şekli olarak kullanılabileceği sonucuna varmışlardır (Schroeder, 1963).

Kleiber, Patterson ve arkadaşları da yine rekreasyonun fonksiyonel yararlarına vurgu yaparak, serbest zaman aktivitesine katılımın psiko-sosyal gelişime katkı sağladığını, her yaş grubunun spor, açık alan rekreasyonu ve diğer serbest zaman aktivitelerine sık ve düzenli bir şekilde devam etmesinin mutluluk düzeylerini arttıracığını ileri sürmüşlerdir. Long ve Tekin de rekreasyona katılımın depresyon ve anksiyeteyi azalttığını, benlik imajı, sosyal yetenekler ve sonucunda yaşam doyumunu arttırdığını dile getirmektedir. Ayrıca, bireyin akıl sağlığı ve genel olarak mutlu olma düzeyinin ancak fiziksel aktivitelere katılım yoluyla arttırabileceğini savunmuşlardır (Tekin, 1997).

1.2.4. Rekreasyon ve Çevre Değerleri

Çevre, canlıları çevreleyen, onları etkileyen ve onlardan etkilenen tüm faktörlerin toplamıdır (Tuzcuoğulları, 1997). Genel bir tanımla çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da süre içerisinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin bileşiminden oluşmaktadır. Doğanın ve doğadaki insan yapısı öğelerin bütünü olan çevre, her iki yönüyle de, yani hem doğal çevre hem de insan yapısı çevre olarak insanoğlunun esenliği ve temel insan haklarından yararlanılması için ve hatta hayatın kendisi için gerekli görülmektedir (Güven, 2007).

Hızlı sosyo-ekonomik oluşum ve değişimlerin yaşandığı günümüzde, aynı şekilde doğa-insan ilişkilerinin çeşitli nitelik ve biçimde, olumsuz etkilenmelere uğraması da gittikçe artan bozulma ve kirlenmelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Artan nüfusa

paralel olarak değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlar ve bunu doğal sonucu olarak gelişen küresel ekonomik hareketlilik doğayı ve yaşam biçimini etkileyerek ekolojik düzenin bozulmasına yol açmıştır (Ozan, 1995). Her ne kadar çevre kalitesinin gittikçe bozulmasının sorumlusu endüstrileşme olarak gösterilmekle beraber, günümüzde endüstri dışı diğer sektörlerinde her geçen gün artan oranda ve boyutta tehlike unsuru olduğu görülmektedir. Rekreasyonun önemli çekim alanları olan doğal ve kültürel kaynakların sergiledikleri dinlenme, sağlık, spor, bilim ve eğlenme faaliyetlerine uygun ortamlar, tarihi ve kültürel zenginlikler insanlık aktivitelerinin bu özelliklerin bulunduğu alanlarda yoğunlaşmalarının en önemli sebepleridir.

1.2.4.1. Rekreasyon ve Çevre Eğitimi

Sanayileşme ve yaygın kentleşme sonucu ortaya çıkan kalabalık, kirlilik, betonlaşma gibi yapay oluşumlar, insanların çevreleriyle daha fazla ilgilenmeleri sonucunu doğurmaktadır. Olumsuz faktörlerin etkisini ortadan kaldırmak ya da en aza indirmek için, özellikle açık hava rekreasyon etkinliklerine temel olabilecek çevre koruyucu, geliştirici veya güzelleştirici etkinliklere yoğun olarak katılım söz konusu olmaktadır. Ayrıca gelişen çevre bilinci, insanları doğaya yöneltmekte, oralarda çeşitli rekreatif etkinliklere teşvik etmekte ve doğanın daha fazla rekreatif kullanımı için organize edilmesine ancak, ekolojik denge korunmasına da azami derecede dikkat edilmesine neden olabilmektedir (Öpözlü, 2006).

Çevre kalitesiyle yaşam kalitesi arasında sıkı bir bağın bulunduğu bir evrende yaşayan birey, hayatın yıpratıcı etkilerine maruz kaldığından hem fiziksel hem de zihinsel boyutta belirli bir onarım gücüne sahip olabilmek için kendini rekreatif ve sportif etkinlikler içine sokmuştur. Birey bu etkinlikler sırasında kullanmış olduğu sportif ve/veya rekreatif amaçlı alanı ister istemez tahrip edecektir. Özellikle açık hava alanlarının aşırı kullanılması sonucu spor ve rekreasyon alanlarının yük kapasiteleri sınırı aşılmış olacağından bölgenin tahribatı da o derecede artacaktır.

Rekreasyona konu alanlar, çoğunlukla doğal ve kültürel kaynakları topluca sunabilen en elverişli “rekreasyonel yaşam çevreleri” olmaları yanında, kullanıcılara sayısız sportif ve rekreatif etkinlikleri yapabilecekleri alanlar sunan çekim noktaları ele alınmaktadır (Roisin, 1975 ve Akesen, 1978). Özellikle doğal niteliklerini uzun yıllar boyunca koruyan bu alanlar, kullanıcıların kirliliklerini absorbe eden ve asla bozulmayacak olan temiz bir

ortam olarak değerlendirildi (Demirel, 1994). Zaman içerisinde kullanımın artmasına koşut olarak insanlar, bu alanların sahip olduğu zenginlik ve çeşitliliğin bütün bu zararlardan etkilenmesini önlemek amacıyla koruma kavramından söz etmeye başlamışlardır (Mathot vd., 1986). Ancak ne var ki; koruma kavramının uygulamada bir fantezi olmaması için sınırlarının iyi çizilmesinin gereği ortadadır. Yapılacak her düzenleme ve getirilecek her etkinlik, beraberinde koruma tedbirlerini ve alınacak önlemleri de içermelidir.

Kullanım yoğunluğuna koşut bir biçimde bir tepkinin ifadesi olarak son yıllarda ortaya çıkan korumacı yaklaşım, rekreasyon ve spor alanlarında daha belirgin bir biçimde kendini hissettirmiştir.

Günümüzde artan yoğun insan kullanımına sahne olan kentlerde, ekoloji arasında nasıl bir uyum yakalanabilir sorusuna cevap aranmaktadır. Kenti ve yaşam çevremizi planlayanlar, azalan ve kaybolan doğal değerleri yeniden oluşturmanın gayreti içindedirler. Özellikle, serbest zamana ilişkin olarak yapılacak düzenlemelerde doğal yaşamın kendi öz değerlerinin işleyişini göz önüne alan bir rekreasyon planlaması yapmanın önemini vurgulamak gerekmektedir. Ekolojik zorunluluklar ile rekreatif baskı arasındaki tercih, hepimizi daha iyi kentli yapacaktır.

Belçika’da Uluslararası Bilim Komitesi (C.I.C.) öğrencilerin Bilimsel Etkinliklere Katılım Programı kapsamında, ülkede mevcut rekreatif ve turistik düzenlemeleri yapılmış ormanlarda “yeşil sınıf” adı altında farklı yaş grubundaki öğrencilerin katılımıyla doğa dersleri verilmesini organize etmektedir (Demirel, 1994).

Okul etkinlikleri çerçevesinde, öğrencilerin yaz kampları, stajlar ve orman sınıfları (yeşil sınıf) adı altında doğal ortamlarda katıldıkları etkinlikler, psiko-pedagojik gelişimlerine olumlu katkı sağladığı gibi bilimsel metotların temellerini de onlara kazandırmaktadır. Aynı zamanda, bu etkinlikler onlardaki değerlendirme ve kritik yeteneklerini ve gözlemlene yönlerini de ortaya çıkarmaktadır. Bütün bunlar, onların kompleks yapıdaki doğayı öğrenmede ve canlı varlıklar arasındaki ilişki yumağını çözmede ilk ve esas bilgiler olarak hafızalarında yer alacaktır (IBGE, 1999).

Koruma bilinci ve koruma ahlâkı birer kültür sorunudur. Koruma kültürü, bilginin kullanımı ve hayata uygulanmasıyla ulaşılabilecek son noktadır. Ne yazık ki, koruma kültürü düzeyi ülkemizde oldukça düşüktür. Bilgisizlik, bilinçsizliği; bilinçsizlik, bir çarpık koruma ahlâkını güçlendirmiştir. Koruma bilgisi; koruma konularında araştırma ve bilginin kullanımıyla artacaktır (Demirel, 2005).

1.2.5. Spor ve İlgili Kavramlar

1.2.5.1. Sporun Tarihi Gelişim Süreci

Sporun insanoğlunun hayatına girmesi, canlılığın tek belirtisi olan “hareket” kavramının yaşam faaliyetlerini şekillendirmesiyle başlar. Vücut eğitiminin başlıca vasıtalarından biri olan hareket kavramının ilkel insandan günümüz modern insanına kadar uzanan yolda biyolojik olarak çok farklı bir boyut kazandığı görülmektedir (Kale, 2002).

İnsanoğlunun doğa koşulları ile tanışarak, ona uyması ve doğada egemen olmaya başlaması ve kendisini korumak için tek araç olan vücudunu ve adalelerini geliştirmesiyle başlayan sporun başlangıçta insanların fazla enerjilerini boşaltmak, sağlıklarını ve güzelliklerini geliştirip korumak, serbest zamanlarını değerlendirmek, barışa katkıda bulunmak ve ticari yararlar sağlamak gibi amaçlar için yapılmamıştır (Güven, 1999).

İlkçağlarda eski insanların yaptıkları vücut hareketleri, yaşam biçimlerinden dolayı, hayvanlar ve tabiat ile uğraşmaları ve avlanma gibi faaliyetleri ile şekillenerek devam etmiştir. Neolitik devirde, kendilerinden güçlü olan hayvanlarla baş edemeyecekleri durumlarda onlardan kaçmak ya da uzaklaşmak, daha zayıf olanları kovalayarak yakalamak amacıyla koşma eylemini gerçekleştirmeleri vücut alıştırmaları ile ilgili olarak ortaya koydukları ilk davranışlarıdır. Yine engebeli arazilerde uygun olmayan doğa ortamlarını aşmak ve buralardan atlamak için bacaklarını, ağaçlara tutunmak, kayalara ve dağlara tırmanmak için de kollarını kullanmalarını, vahşi hayvanlarla yakın mücadelelerde vurma eylemini gerçekleştirmek için ellerini yumruk yapmaları, kollarının itme ve savunma kuvvetinden faydalanmaları sporun ilk doğal davranışları olarak karşımıza çıkmaktadır (Alpman (1972); İnal’dan 2003).

Bilinçli olarak yapılan bu hareketler, zamanla eğitici bir değer ve nitelik kazanmaya başlayarak kuralsız olarak oyun adı altında sporsal birtakım faaliyetlere dönüşmekte olduğu görülmektedir.

M.Ö 3600-2000 yılları arasındaki uygarlıklar dönemine bakıldığında, ilk modern anlamdaki organize spor müsabakalarının Sümer Uygarlığı sırasında “koşu” sporuyla ortaya çıktığı gözlemlenmektedir (URL-3).

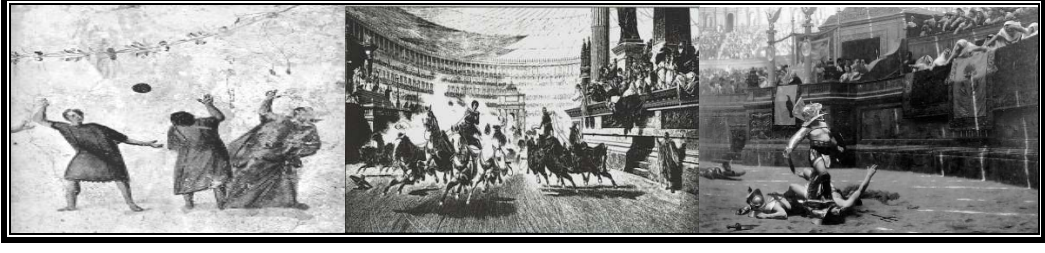
Eski Mısır’da, Firavunlar ülke yönetimindeki gücünü göstermek için avcılık ve ok atma gösterileri düzenlerlerdi. Kutsal nitelik taşımayan sıradan Mısırlılar ise zıplama, güreş, top oyunları ve sopa dövüşleri gibi sporlarla ilgilenmekteydiler (URL-4).

Eski Yunan kültüründe spor gösterileri hem dinsel hem din dışı amaçlarla gerçekleştirilmekteydi. Din ve sporun birleştirildiği en ünlü spor etkinliği Tanrı Zeus onuruna Olimpiya'da düzenlenen Olimpiyat oyunları idi. Kadınların spor etkinliklerine katılamadığı Yunan ve Girit'te spor yarışmaları, siteler arasındaki savaşları sona erdirmek, dostluk ve barışı sağlamak maksadıyla da düzenlenmekteydi (URL-4 ve 5).

Şekil 9. Antik Yunan'da hokey oyununu gösteren temsili resim (URL-6).

Araba yarışlarının en tutulan spor olduğu Eski Roma ve Bizans dönemlerinde spor daha çok savaşa hazırlıklı olma bağlamında ele alınıyordu. Öte yandan atletizm, boks, güreş, cirit ve disk atma gibi sporlara da ilgi gösterilmekteydi. Ortaçağ döneminde spor daha az örgütlüydü. Panayırılar ve mevsimlik şenliklerde erkekler kayaları ya da tahıl çuvallarını kaldırma yarışmaları yapar, kadınlar ise koşardı. Şövalyeler savaşma yeteneklerini sergileyebilecekleri turnuvalara katılırken, köylüler ise İngiltere ve Fransa'da 19.yy'a kadar uzanan, hemen hiçbir kuralı olmayan her türlü hareketin serbest olduğu bir tür top oyununu spor edinmişlerdi. Rönesans döneminde spor artık tümüyle dinsel amaçların dışına çıkmıştı. Daha çok estetik ve görselliğe önem verilen bu dönemde spor, mücadeleden uzaklaşmaktaydı. 15. ve 16. yy'da sporda uyumlu hareketler ve estetik öne çıktı. Bir sanat biçimi olarak ele alınan Eskrim ve yine Restorasyon dönemine ait olan Kriket sporları, Bale gibi spor dalları bu dönemlerde gelişerek bugünkü yerini almışlardır (URL-4 ve 5).

Şekil 10. Antik Roma dönemi etkinliklerini gösteren temsili resimler (URL-7, 8 ve 9).

17.yy'ın sonlarına doğru Avrupa'da sporun günümüzdeki biçimi şekillenmeye başlamaktaydı. 1867'de Boks sporunun kurallarının yeniden düzenlenmesi başlangıcıyla 18 ve 19.yy da çok farklı spor dalları gelişti; kuralları standartlaştırmak amacıyla birçok ulusal örgüt kuruldu. Gelişen kentler ve kent mahalleleri arasında rastgele yapılan karşılaşmaları düzene koymak için ligler oluşturuldu. 1863'te İngiltere'de Futbol Birliği (FA) kurulurken, bunu 1880'de Amatör Atletizm Birliği (AAA) kuruluşu izledi. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ise 1894' te kuruldu ve iki yıl sonra ilk modern Olimpiyat Oyunları yapıldı (URL-3).

İlkçağlardan bu yana “hareket” faaliyetleri ile başlayan spor, gitgide farklı kimliklere bürünmekte olup; sanayileşme devri sonrasında insanın serbest zamanlarını değerlendirme, sağlıklarını koruma ve geliştirme gibi sporun amaçlarının şekillenmesi ve gelişmesini sağlayacak içerikte farklı birçok spor dalının da ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

1.2.5.2. Spor Teriminin Kökeni, Gelişimi ve Tanımı

Spor kelimesi Latince dağıtmak, birbirinden ayırmak anlamına gelen “*Disportere*” veya “*Deportere*” kelimelerinden doğmuştur. İlk zamanlarda İngiltere’de “Disport” veya “Desport”, Fransa’ da ise “se desporter” ya da “se deporter” şekliyle rastlanan kelimeler zaman içerisinde aşınarak 17.yy dan itibaren “Sport” şeklini almıştır (İnal, 2003).

Ortaçağlarda Latincenin etkisi altında kalan bütün dillerde ufak farklarla dinlenme, eğlenme, neşelenme, hoş vakit geçirme ve genel olarak efkâr dağıtma için yapılan her türlü faaliyetleri ifade etmek üzere kullanılan bir kelimedenden zamanla ve bütün dillerde, içinde yarışma, kazanma ve üstün başarı elde etme çabası olan her türlü vücut faaliyetlerini belirten ve günümüzün yaygın terimi olan “Sport” türemiştir (Keten, 1974).

Gelişmesi ve serpilmesi batı toplumlarında kendine özgü bir görünüm sergileyen spor olgusu, 19.yy'ın ilk çeyreğinden itibaren özellikle sanayinin gelişmesi, yoğun

kentleşme, iş bölümü, serbest zaman artımı gibi temel toplumsal değişmelere bağlı olarak; birey ve toplum ile ilgili yeni kavram, anlayış ve yaşam birimleri ile yeni bir anlam ve içerik kazanmıştır (Kalkavan vd.,2000).

Sporun ilk medeniyetlerden günümüze dek uygulanışından doğan birçok tanımsal ifade yer almaktadır. Şöyle ki;

Antik çağlarda filozof Aristoteles sporu “Hangi hareketlerin vücuda yararlı olduğunu, doğanın insan vücuduna ölçülü olarak başladığı niteliklere göre bunların hangilerinin iyi ve uygun düşeceğini araştıran bilim” olarak tanımlarken, Sokrates ise sporu; “Vücuda güzellik ve güç kazandırmak üzere yerine getirilmesi gereken ahlâki bir ödev” olarak tanımlamaktadır (İnal, 2003).

Spor, belirli ölçüde güç ve beceri gerektiren yarışma mahiyetinde ve eğlenceli faaliyetlerdir. Spor, takım halinde ve ferdi olarak yapılan örgütlenmiş atletik faaliyetlerdir. Spor, neşe, sevinç ve eğlence ile ilgili şeylerdir (Encyclopaedia Britannica, 1990).

Spor; çağdaş kişiliğin oluşumundaki beden, ruh ve kafa unsurlarının koordineli eğitimidir (Sarıalp, 1990).

Spor, yaşamın bir parçası olarak gerçek ve sosyal hayatın doğallığı ile ilgilidir ve amacı kendisinde olan bir eylemdir (Erdemli (1991); Filiz’den 2002).

En basit ve genel ifadeyle spor; vücudun dengeli, estetik görünümlü ve sağlıklı olması için yapılan, vücutta organik ve fizyolojik değişiklikler oluşturan hareketler toplamı olarak ifade edilmektedir (Çağlayan, 2007).

Haywood’a göre spor, katılımcıların kazanma ve kaybetme duygularına ilişkin bir meydan okuma duygusunu ortaya çıkartan doğal bir rekabettir (Ağan, 2000).

Spor, isteğe bağlı olarak yapılan egemen değerler ve normların damgasını vurduğu bedensel hareketlerdir. Spor, bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün arttırılması kişisel açıdan ve en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalaradır (Öpözlü, 2006).

Sporu insanların var olabilmek için doğayla giriştikleri ölüm-kalım mücadelesinin barışçı benzetimi olarak öne süren Fişek (1985), yine sporu; yapanlar (sporcu) açısından yarışma- kazanmaya dönük fiziksel, zihinsel ve teknik bir çaba; izleyenler (seyirci) açısından heyecan ve estetik içeren sanatsal bir süreç; genel bütünlüğü içinde de anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyomekanik, psikoloji ve farmakoloji gibi disiplinlerin yardımıyla gelişen, sürdürülen bir bilimsel oluşum olarak da tanımlamaktadır.

Hazar (2007) da sporu, çağdaş kişiliğin oluşumunda etkili olan bedensel, ruhsal ve fiziksel unsurların koordineli bir şekilde eğitimiyle birlikte eğlenceli yönleri de bulunan bir uğraş olarak tanımlamaktadır.

Güven (1999) ise sporu, toplum fertlerindeki potansiyel enerjiyi bedenlen ve zihnen en yararlı olacak şekilde tüketen; kişilerde ve toplumda sağlıklı ilişkilerin oluşmasını sağlayan; çeşitli durumlarda insanı dengeli bir şekilde mutluluğa götüren; topluma disiplini, kurallara saygıyı ve sosyal barışa inanmış bireyleri kazandıran araç olarak görmektedir.

Kılıçgil'e göre spor, tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan genelinde bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan eğitici ve eğlendirici uğraştır. Spor, ferdin doğal çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak serbest zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zaman olacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, topluluğu bütünleştirici ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Atasoy ve Kuter, 2005).

Keten (1974)'in tanımında ise spor, insan ruhundaki mücadele ve başarıma azminin tabiat ve sosyal yapı ile karşılıklı ilişki kurmak suretiyle, sistemli ve adil, belirli kurallar içinde, hayatı pahasına fizik, moral, toplumsal ve karakter kişiliğinin yarışmaya dönüşmesi olarak yer almaktadır.

Yetim'e göre spor, bireylerin fizyolojik ve psikolojik yapısını, sosyal yönünü geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak topluma uyumunu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak bireyin mücadele gücünü arttırmak yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme faaliyetleri olarak belirtilmektedir (Yetim (2005); Şahan vd.'den 2008).

Spor, insan ve topluma psikolojik, sosyal, fiziksel, ekonomik, kültürel katkılar sağlayarak, barış, dinamizmlik, hırs, sağlık, centilmenlik ve başarı duygularını geliştiren ve çağımızda, fert ve toplumlar için çok değişik, yoğun nitelik ve fonksiyonlara sahip bir olgudur (URL-10).

Erkal'a göre spor, insanın kendi özgücünü ortaya koyabilmesi, grup çalışması, karşılıklı yardımlaşma, hareketlerinde samimiyet ve dürüstlük anlayışlarının

yerleştirilmesi, sağlıklı bir beden ve ruh yapısı ortaya koyan ve geliştiren bir amaçlar dizisini sergileyen vasıta (Yıldırım vd., 2006).

Beden Terbiyesi Gençlik ve Spor Müdürlüğü (BTGS), 1990 yılında şu tanıma yer vermiştir;

“İnsan gücünü, kendine güven, grup çalışması, karşılıklı dayanışma davranış dürüstlüğü değerlerinin yerleştirilmesi, beden ve ruh sağlığını sağlayıcı ve geliştirici bir seri amaçlar öngörmesiyle birlikte kitleler tarafından kolayca belirlenen toplumun bedensel gelişimini sağlaması kadar, sosyal ve ruhsal bunalımlara kapılmasını önlemede gerekli bir araçtır.” (BTGS, 1990).

Tüm bu tanımlamalardan anlaşılacağı üzere spor, bireysel, toplumsal ve ulusal çatı altında insanın ruh ve kas gücüne dayanan ve bireye fizyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik getirileri de olabilen etkinlikler bütünüdür.

1.2.5.3. Spor Amacına Bağlı Olarak Sporun Sınıflandırılması

Günümüz dünyasında çocuk oyunlarından ulusal seviyelere kadar birçok çeşitlilik arz eden ve farklı kurumlar tarafından eğitsel, ticari, politik vs. amaçlar doğrultusunda kullanılan spor aynı zamanda bireyin zevk ve eğlence için karşılığında ücret ödediği bir hâl almaya başlamıştır (Geraint ve Campbell, 1993).

İnsanoğlunun hayatına “mücadele” kavramıyla giren spor, bugün toplumsal bir nitelik kazanmış ve çeşitli dallara ayrılarak profesyonel anlamda fizyolojik, psikolojik ve teknik özellikleri gerektiren, içinde rekabeti barındıran, kurallı etkinlikler bütünlüğü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireysel veya toplu olarak yapılabilen, organize ya da informal şekilde kişinin sadece psikolojik ve bedensel rahatlamasını, serbest zamanlarını verimli değerlendirmeye yönelik eğlence ve dinlence amaçlı etkinlikleri de bireye sunmasından dolayı spor, hem mesleki hem de bireysel zevke kadar uzanan geniş bir yelpazeye sahiptir.

Sporun dünya üzerindeki toplumlarda böylesine bir kimlik oluşturmaları ve ilgi odağı olmasının ana sebebi spor etkinliklerinin yapılış amaçlarındaki çeşitliliğidir. Önceleri sadece kültürel ve sosyal anlamda yapılan etkinlikler kitle iletişim alanının çok ileri boyutlarda gelişmesi sonucu adeta bir reklam ve tüketim aracı olarak da kullanılmaya başlanmıştır (Şahan, 2007). O halde bugün birçok amaç için kullanılan spor etkinliklerini belirlemek için iki soru ortaya çıkmaktadır:

1. Spor genellikle şahsi zevk için mi yoksa kurumsal ya da çevresel amaçlar doğrultusunda başarıyı yakalamak, kâr edinmek için mi yapılıyor?

2. Sporun bireysel kâr güdülmeden herhangi bir tür rekabet durumunda grup başarısı için veya aşırı enerji ve serbest zamanların verimli kullanımı gibi amaçlar hedefleyen bireysel ve toplumsal yararlarından dolayı mı yapılmaktadır? (Ağan, 2000).

Toplum gelişimi ve olgunlaşması için sosyal rekabet, işbirliği ve bireyin kendini tanıması ve toplumda öne çıkması gibi geniş amaçları olan sporun meslek mi yoksa eğlenceye yönelik etkinlikler sebebiyle mi tercih edildiği gibi daha birçok soruya verilecek cevap, spor etkinliklerinin amacına bağlı olarak sınıflandırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. İşte bu sınıflama en geniş çerçevede;

1. Bireysel ve sosyal etkinlik olarak spor,
2. Serbest zamanları değerlendirmeye yönelik olan spor,
3. Yarışmacı disiplin içinde rekabete dayalı performans sporu şeklinde değerlendirilebilir.

1.2.5.3.1. Bireysel ve Sosyal Aktivite Olarak Spor

Spor, yalnızca bireysel bir hareket olarak düşünülmemeli aynı zamanda insanları rekreatif ya da rekabet (yarışma) tablosu içinde bir araya toplayan kolektif bir harekettir (Ağan, 2000).

Bireyin başka bireylerle bir mücadele, bir uğraş, karşılıklı etkileşime girmeden yapılan spora bireysel spor denilmektedir. Gelir ve eğitim düzeyi düşük, nitelik gerektirmeyen işlerde bireyler daha çok sportif aktiviteler yolu ile kendilerini sergilemenin ve ortaya koymanın çabası içine girebilirlerken eğitim ve gelir düzeyi yüksek ve nitelik gerektiren işleri yapanların oluşturduğu yüksek statü gruplarında da spor yapma eğilimleri bireysel spor etkinliklerinde kendini daha çok itibar, eğlence sporları şeklinde göstermektedir. Örneğin; tenis, golf, çeşitli doğa ve dağcılık sporları, çeşitli su sporları gibi (Şahan, 2007).

Bireysel sporlar ile birey kendine güven, kendini denetleme, çabuk karar verme, doğruluk, haklarını koruma gibi özelliklerini geliştirir. Kişi kendi yeteneklerinin farkına varır. Becerisi artar. Bu yüzden bireysel sporların önceliğinde bireyin ben duygusu geliştirilerek onun mücadele gücünün arttırılması yatmaktadır. Bireysel sporlarda yalnızca rakipler arasında anlaşmayı gerektiren durum söz konusu iken takım sporlarında katılımın

fazlalığından dolayı, daha fazla bireyler arası etkileşim söz konusudur. Bu kapsamdan anlaşılacağı üzere, sporu daha geniş bir düşünceyle sosyal bir hareket olarak tanımlamak kaçınılmazdır (Ağan, 2000).

Spor, ortak ya da ilgili gruplar arasında birçok sosyal faktörü de içermektedir. Bunlardan ilki, katılımcıların cinsiyetini doğrudan etkileyen oyun yapısı ve özelliklerine göre var olanlardır. Bazı spor türleri vardır ki katılımcıların ve oyun için istenen yeteneklere göre yalnızca kadın, yalnızca erkek ya da her iki cinsiyet için uygundur. Buradaki en önemli nokta sporun her iki cinsiyet için eşit fırsatlar yaratmasıdır. Bu da gösteriyor ki spor toplum yaşamında pozitif bir hareket oluşturmaktadır. Bazen bireyler için rekreasyonel bir aktivite bazen ise rekabete dayalı bir iş kolu olabilen spor, farklı kültür ve ırksal gruplarda birçok insanı bir araya toplayıp onların yeteneklerini ortaya çıkarabilirken, bu etkinlikler sırasında sosyal bir etkileşim ve insanlar arasında bir kültür trafiğinin de oluşmasını sağlamaktadır (Ağan, 2000).

1.2.5.3.2. Rekreasyonel Aktivite Olarak Spor

Kişinin serbest zamanlarını istek ve ihtiyaçları doğrultusunda arzu ettiği gibi kullanabilmesinde en etkin araç olarak bilinen rekreasyon, günümüzde hem açık hem de kapalı alanlarda gerçekleştirilebilmektedir. Spor aktiviteleri ise bireyin açık ve/veya kapalı alanların her ikisinde de etkin bir rol alabileceği en yaygın rekreatif etkinliklerdir.

19.yy'ın sonlarına doğru hızla büyüyen ve gelişen kentlerde birçok rekreasyonel alan ve spor alanları kent merkezlerine doğru kaymaya başlayınca geleneksel sporların yerini modern sporlar almaya başladı. Devlet okulu ve üniversitelerde spor tesisleri, yetişkinlerin serbest zamanlarını verimli hale getirerek hem fiziksel hem de zihinsel olarak memnuniyet kazandıran bir yapı şekline dönüşmekteydi (Williams,1995).

Bugün ise rekreasyon bilindiği üzere organize (planlanmış) veya gündelik (plansız-informal) olabilmektedir. Balık tutma, piknik yapma, vb. gibi gündelik ya da organize olmayan etkinliklerin dışında organize olan, planlı rekreasyon örneklerinin en iyisi olarak spor aktiviteleri verilebilir. Bireyi psikolojik ve de fizyolojik rahatlatan enerjik sporlardan tiyatro, konser gibi kültürel ve entelektüel etkinliklere doğru rekreatif etkinlikler sıralaması mevcuttur. Spora dayalı rekreasyon tipinin belirlenmesinde ekonomik şartlar, fiziksel yetenekler ve mevcut kullanılabilir zaman gibi birçok faktör rol oynar (Ağan, 2000).

1.2.5.3.3. Yarışmacı Disiplin Olarak Spor

Spor, bireyin kendi amacı için bilinçlice tercih ettiği bir alt küme rekreasyonudur. Bu tür spor, yarışmacı bir çevrede kazanılan yeteneklerin ve fiziksel enerjinin bir ifadesi olarak kabul görülmektedir (Haywood, 1994). Sanayileşme yılları sonrasında rekreatif amaçlı geleneksel sporların yanı sıra rekabet amaçlı modern sporlar da yerini almaya başlamıştır. Katılımcıların ve izleyicilerin bir arada olduğu yarışmaya dayalı sporlar resmi sportif tesislerin gitgide çoğalmasına da neden olmaktadır.

Günümüzde daha çok bireyin fiziksel yeteneklerini tasarrufluca kullanmasını gerektiren bu spor türü, kişinin mevcut potansiyelini ortaya koymasına, kendi kendine yeterli olma özelliğini geliştirmesine, özdenetim yeteneğinin artmasına, ruh halinin iyileşmesine ve sebatkârlık özelliği kazanmasına yardımcı olur. Ayrıca, başkalarıyla yarışması kişinin özgüvenini arttırır. Genelde batıda kabul görmüş spor dallarının bir sınıflaması ise şu şekildedir;

1. İnsanın kendisi ile yarıştığı spor dalları (örneğin, yüzme gibi): bu spor dallarında birey, performansını kendi motorik-sportif yaşamına göre şekillendirir. Bireysel sporlar olarak da adlandırılan bu disiplinlerde insan, sağlıklı bir yaşam sürmek için sorumluluğun bilincinde sportif etkinlikleri ihmal etmez.

2. Bir rakibe karşı ya da bir partnerle yapılan spor dalları (örneğin, badminton gibi): bu şekilde yapılan sporlarda birey, sosyal deneyim kazanmaktadır. Bu karma deneyimde insan, partneri şahsiyet psikolojisi açısından tanımaktadır. Bu spor türleri arasında örneğin raketli sporlardan, badminton, masa tenisi, squash ve do-spor disiplinleri örneğin karate, judo ve eskrim sayılabilir. Bu disiplinler arasında insan, özellikle raketli spor dallarıyla serbest yaşamını daha iyi biçimlendirmektedir.

3. Bir grup içinde yapılan spor dalları (takım sporları örneğinde voleybol gibi): büyük bir gruba entegre olma, önemli bir yaşam deneyimini de beraberinde getirmektedir. Spor, serbest zaman faaliyeti olarak insanların yan yana sosyal bir topluluk oluşturmalarında çok önemli bir role sahiptir. Bu alanda ırk, dil, din vb. sınırlılıklar ortadan kalkmakta ve bu sınırlardan bağımsız özgür insan oluşmaktadır. Ancak, vücut teması olan grup içinde yapılan spor dalları ile vücut teması olmayan grup içinde yapılan spor dallarının bu seviyede birbirlerinden ayrılması gerekmektedir. Vücut teması, ilave bir deneyimi meydana getirerek yeni bir yapı oluşturmaktadır (Kale ve Erşen, 2003).

Kale ve Erşen (2003) ise sporu temel üç sınıfa ayırmaktadır.

1. Performans sporu; bireyin performansı ön plandadır.

2. Kitle sporu; farklı sosyal tabakalardan herkesin aktif bir şekilde spora katılması söz konusu edilmektedir.

3. Serbest zaman sporu; serbest zamanın bir yaşam boyu spor şeklinde algılanması amaçlanmaktadır.

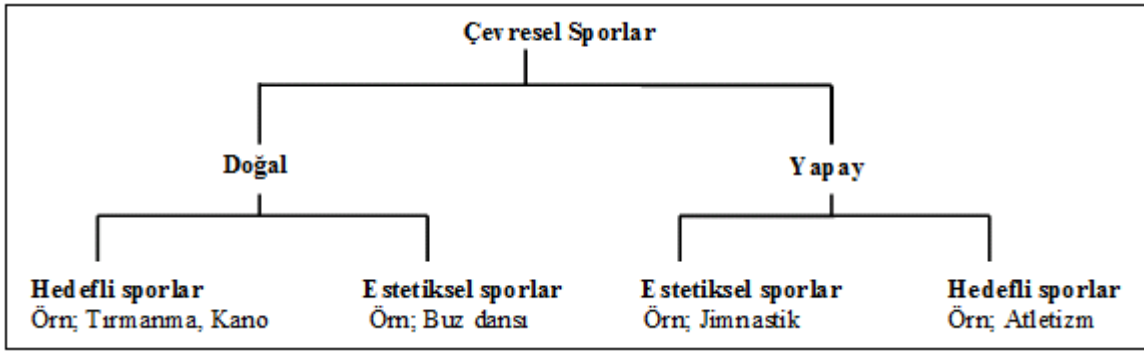
Bütün bu sınıflamalara ek olarak İnal'ın 2003 yılındaki araştırmasında, zirve sporu (elit spor) adı verilen beceri ve yetenek isteyen dallarda elit seviyedeki sporcuların yaptığı bir spor dalından söz etmektedir. Elit spor, herkese açık olmayan, yaş ve çeşitli fiziksel özelliklerin ilgili spor dalının özelliğine göre başlama veya bırakma gibi sınırlılıklarla engel teşkil edebilen, yarışmaya, yüksek performansa ve bunların uzantısı olarak da profesyonelliğe giden bir sınıftır. Bu spor türünde öncelikli amaç başarma, şöhret, maddi gelirdir (Karaküçük, 1997).

1.2.5.4. Sportif Etkinliklerin Sınıflandırılması

Spordaki etkileşim, rekabetin çeşidi ve yetenek gibi birçok ayırt edici faktörü sınıflandırmak için sayısız sistemlerin en yaygın modelini 3 ana başlık altında Haywood (1994) şu şekilde ortaya koymaktadır (Ağan, 2000);

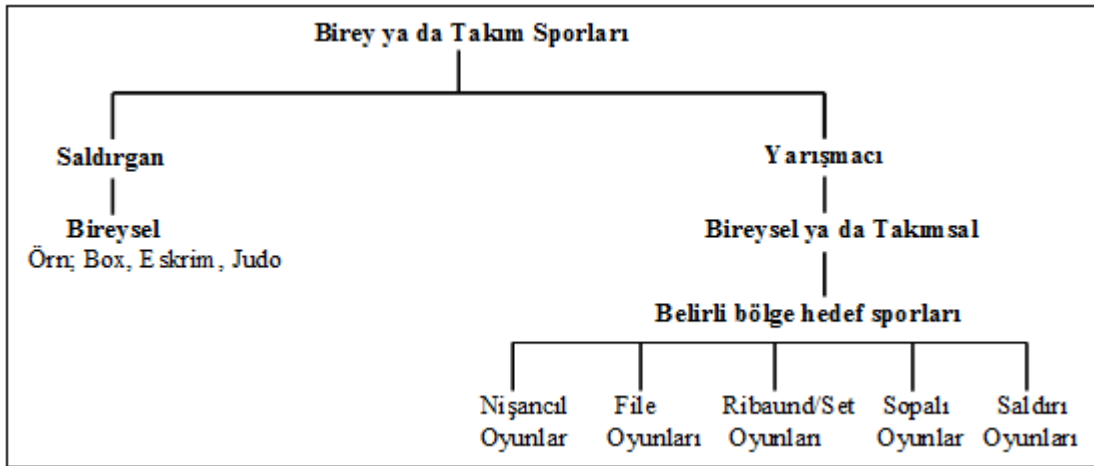
- Karşılaşmalı mücadelelerdeki spor tipleri

Çevresel ve şahıslar arası olmak üzere iki tipte uygulanmaktadırlar. Çevresel mücadele tipleri yerçekimi ya da sürtünmeye karşı oynanan oyunlardır. Doğal (su, kar sporları) ve yapay (trombolin, atlama beygirleri) olabilmektedir. Amaçlı ya da estetik yönlüdürler. Bu terimler, birbirinden mücadelenin hedefi ve sonucuna göre ayrılırlar. Çoğu çevresel sporlar, kolayca bireyler arası rekabete dönüşebildiği gibi (Buz pateni, hızlı tırmanma vb.) çoğu estetik sporlar da rekabete dayalı spor haline gelebilmektedir (Jimnastik ve atletizm vb.) (Haywood, 1994).

Şekil 11. Çevresel farklılıklara göre spor dalları (Haywood, 1994).

Haywood (1994)'e göre şahıslar arası mücadele sporlarında rekabet ön plandadır ve tüm odaklanma sonuca endekslidir. Kazanma, kaybetme ve berabere kalma bu sporların tipik özellikleridir. Bu sporlar zevk için ya da bireysel ve takımsal ekiplerin güç testi şeklinde de ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle, bu sporlar kabiliyetlerin ve yeteneklerin karşılaştırılmasıdır. Savaşçıl- mücadeleci ya da yarışmacıl nitelikte olmak üzere Şekil 12'deki gibi iki gruba ayrılmaktadır.

Şekil 12. Bireysel ya da takımsal türlere göre spor dalları (Haywood, 1994).

Haywood (1994)'e göre mücadeleci-saldırgan sporlarda hedef, karşıt rakibe vurma ya da onu hareketsizleştirmedir. Kuralları ve donanımları basit ve en az olan bu sporlar, yoğunlukla bireyseldirler. Diğer taraftan, yarışmaya dayalı sporlar savaşçıl sporlara göre araç-gereç bakımından daha fazla donanım gerektirir. Ayrıca kuralları, sayıları gibi birçok özelliği çokça ve karmaşıktır.

Yarışma sporları, oyun türüyle birlikte bireyler ve takımlar arasında alansal hedef sporları'na göre beş gruba ayrılmaktadır. Bu tür ayırım özellikle gerekli oyun şartları ve sporlarla ilgili bölgesel organizasyonlarda gereklidir:

1. Nişancıl oyunlar: Golf ve Okçuluk gibi belirli bölge açık hedef gerektiren spor türleridir.

2. File oyunları: Voleybol ve Tenis gibi kendi bölgesini savunurken karşıt bölgeyi hedef alan spor türleridir.

3. Ribaund / Set oyunları: Squash (duvar tenisi), Bilardo ve Bowling gibi paylaşımlı ve çekişmeli bölge ve açık hedef gerektiren spor türleridir.

4. Sopa oyunları: Beyzbol, Kriket gibi savunmaya dayalı ve ataksal yetenekler isteyen spor türleridir.

5. Saldırı oyunları: Futbol ve Basketbol gibi ayrı hedefleri bulunan ve paylaşımlı ve çekişmeli bölgelerde oynanan spor türleridir (Haywood, 1994).

- Zorluk ve donanım gerektiren spor tipleri

Çevresel ve bireyler arası mücadelelerde donanım, yönetmelikler ve uygun arazi olmak üzere üç temel ölçüt esastır. Tüm sporlar oyun tipine bağlı olarak özel donanım gerektirdiği gibi oyunun nasıl oynanmasını belirten farklı düzenlemelere sahiptir. Bazı spor türleri doğal arazilerde gerçekleşebildiği gibi bazı spor türleri de vardır ki yapılması için çok büyük alanlara ihtiyaç duyulur. Ayrıca, futbol sahaları, koşu pistleri, tenis kortları ve diğer bütün sahasal oyunlar için donanımsal oyun arazilerini içeren planlanmış sahalara ya da kortlara gereksinim duyulmaktadır (Ağan, 2000).

- (a) ve (b)'nin etkileşiminden doğan sonuçların ortaya koyduğu spor tipi

Oyun sırasında bireylerin veya takımların hareket ve algılarıyla ilişkilidir. Burada spor tiplerinin alansal ilişkileri ve kurallarından doğan yetenekler ve stratejiler ortaya çıkmaktadır.

Spor tiplerinin sınıflanması, spor tesislerin planlanması aşamasında anahtar bir fikir olabileceğinden dolayı önemlilik arz eder. Çünkü spor, tek başına ya da eşsiz bir olgu değildir fakat sayısız ve çeşitlidir; ayrıca onun özel gereklilikleri, düzenlemeleri, göz önünde bulundurulması gereken karmaşık prensipleri yönlendirsin diye bir dizi farklı deneyimler, tercihler ve fırsatlar sunar (Ağan, 2000).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), spor tiplerinin bu teorik ayrımından daha fazlasını sporların fonksiyonlarına göre sınıflandırarak yapmıştır. Olimpiyat Komitesi fonksiyonlarına göre sporu;

- Özellikleri, amaçları ve hedeflerinin çatısı altında toplanan spor türleri
- Takımsal ve bireysel spor türleri

olmak üzere iki çeşit sınıfa ayırmaktadır (Ağan, 2000). Bu yaklaşıma göre ise IOC, sporları 9 ana başlık altında Şekil 13’deki gibi toplamaktadır.

1. ATLETİZM	— a. Açık alan atletizmi b. Salon atletizmi	4. SU SPORLARI	7. KOMBİNE SPORLAR
2. JİMNASTİK	— a. Erkek jimnastiği b. Bayan jimnastiği	5. KIŞ SPORLARI	8. TAKIM SPORLARI
3. SAVUNMA SPORLARI	— a. Vurmalı sporlar b. Hedefsel sporlar	6. TURİZM SPORLARI	9. BİNİCİLİK SPORLARI

Şekil 13. (IOC)’a göre sporun sınıflandırılması (Ağan, 2000).

IOC, bu sınıflandırmalara ek olarak sporun yapıldığı yere göre açık alanlarda veya kapalı alanlarda gerçekleştirilen etkinlikleri de bu sınıflandırmaya dâhil edilmiştir. Bazı spor türleri hem açık hem de kapalı alanlarda yapılabilmektedir (Ek-1).

IOC bu sınıflandırmayı Ek-1’deki tabloya göre;

- Geleneksel sporlar; “Sadece o bölgede keşfedilen ve bilinen spor türleri (örneğin; Kendo; doğu-batı orijinli bir savunma sporu veya Korfball; Hollanda’ya ait bir spor türü gibi)” olarak tanımlamaktadır.

- Bölgesel sporlar; “Herkesçe bilinen fakat sadece o bölgede oynanan spor türü (örn; Amerikan futbolu, badminton vs.)” olarak tanımlamaktadır.

- Resmi sporlar; “Dünyanın her tarafında yaygın, herkesçe bilinen ve oynanan ve aynı zamanda ulusal ve uluslararası organizasyonlu spor türleri” olarak belirtmektedir (Ağan, 2000).

1.2.5.5. Bireyi Spora Yönlendiren İhtiyaçlar

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü

arttırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetler olarak tanımlanır (Gökalp, 2007).

Bu tanımdan yola çıkıldığında kişi ister sporu mesleki ister sadece fiziksel ve zihinsel gelişiminde yaşamının bir parçası olarak görsün bireyi spora yönlendiren, yaşantısına sokan birtakım biyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının varlığıdır.

a. Biyolojik İhtiyaçlar

Kişi, çağdaş yaşam koşullarının bir sonucu olarak ortaya çıkan hareketsiz yaşam tarzını kabullendikçe, gittikçe artan bünyesel rahatsızlıklarındaki şikâyetleri kaçınılmaz olacaktır.

Hareket, bireyin en önemli ihtiyaçlarındandır. Hareket uyarısının yokluğu, erişkin organizmada dokusal travmalara yol açarken, gelişmekte olan organizmada ise çeşitli şekil ve işlev bozukluklarına neden olmaktadır. Uzun süreli hareketsizlik öncelikle, insan bedeninin hareket yeteneğini kaybetmesine ve organik çöküntüye neden olur. Günlük kaygı ve yaşantının yoğun olduğu günümüzde ise gerileme ve güçsüzlük kişinin başarılarını gölgeler (Erkan, (1998); Şahan'dan 2007).

Hareket gereksiniminin spor yoluyla karşılanması sonucunda insan organizmasında pozitif yönde birtakım gelişmeler sağlanır. Özellikle hastalıklara karşı mücadelede etkin bir rol oynayan spor, bireyin kas-kemik gücü ve doku-sinir sisteminin gelişmesinde, kalp ve dolaşım sistemlerinin verim ve dayanıklılıklarının artmasında ve de bedensel ve motorik özelliklerinin (dayanıklılık, kuvvet, sürat, hareketlilik ve beceri) gelişmesine de yardımcı olur.

b. Psikolojik İhtiyaçlar

Bireyleri spor yapmaya iten sebepler sadece hareket ve bedensel alanla sınırlı değildir. Başkalarıyla ilişki kurma isteği, yalnız kalma korkusu, sosyal bir varlık olma ihtiyacı da en az sportif ve sağlıklı olma isteği kadar etkilidir (Baumann, 1994).

Psikolojik açıdan spor yapan bireylerde spor, haz alma ve mutlu etme duygusu yaşatmaktadır. Çağımızın hastalığı olarak adlandırılan stresle başa çıkmada en önemli etken kuşkusuz spor olmaktadır. Bireylerin günlük yaşantıda karşılaştıkları monoton hayat tarzı ve anlayışını spor yolu ile ortadan kaldırmak mümkündür. Bireylerin rahatlaması ve gevşemesini sağlamanın yanı sıra kendilerini mutlu hissetmelerini ve bir şeyleri başarmış olmalarının vermiş olduğu hazzı yaşamaları sağlanmış olur (Güçlü, 1996).

Sportif etkinlikler yoluyla birçok şeyi yaparak - yaşayarak öğrenen bir bireyin kendisini gerçek yaşamdaki rekabete hazırlamasında bu tür etkinlikler yararlıdır. Spor eylemleri, bireyin kişiliğini biçimlendirerek, onun daha çok acıya katlanır, daha direngen, daha hırslı gibi özelliklere sahip olmasında etkili olacaktır. (İnel, 1996).

Birey, toplum içerisinde sevmeye, sevilme, mutluluk, güven, öz- beğeni ve saygı, gereksinimleri gibi bazı psikolojik ihtiyaçları da elde etmenin peşindedir. Bu ihtiyaçları karşılayabilmenin en etkin yollarından biri olan spor, yine bireyde irade kontrolü, kendini savunma ve özverili olma, başarıma arzusu gibi duyguları da aşılmasından dolayı bireyin psikolojik yaşam çemberinde önemli bir yer tutar.

c. Toplumsal İhtiyaçlar

Günümüzde spor, bir boş zaman uğraşısı olmanın yanında, büyük bir propaganda etkisine sahip sosyal-politik-ekonomik niteliklere de sahip bir toplumsal kurum olmuştur. Kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler geniş halk yığınlarının spora olan ilgisini arttırmıştır. Sporun evrensel bir boyut kazanmasıyla birlikte, gençlerin kendi küçük çevrelerinde beğenilmekten başlayıp toplumsal bir kahraman olmayı, uluslararası ün kazanmaya uzanan manevi hazlardan, daha iyi para koşullara ve toplumsal sınıf değiştirmeye kadar geniş olanakları yakalama arzusu doğdu (Başer, (1998), Kuru'dan 2000).

Bugün sporu bir maddiyat kaynağı görmeyip onu sadece bir mutluluk ve neşe kaynağı gören, bedensel ve psikolojik ihtiyaçlarının yanı sıra “daha çok başarı=daha çok kimlik” çatısı altında, toplumda daha saygın bir yer edinmek için öz-beğeni, öz- saygı ve öz- iradesini ön planda tutan bireylerde insanlarla daha çok kültürel ve toplumsal anlamda yakın ilişkiler kurma hissi, spora duyulan ihtiyacın temel öğelerindendir.

İnsanoğlunu spora yönelten bütün bu ihtiyaçlarının ana kaynağı olarak aslında bir anlamda sporun insanlar üzerindeki etkileri yatmaktadır. Wilkerson ve Dodder (1979) sporun aşağıdaki toplumsal işlevlere sahip olduğunu ileri sürmektedirler:

- Duygusal boşalım
- Kimliğin onaylanması
- Sosyal kontrol
- Sosyalleşme
- Değişim aracı
- Kolektif vicdan
- Başarı

Keller, Svoboda, Wankel, Sefton, Reid ve Collins gibi bazı araştırmacılar da spora katılan kişileri gözlemleyerek bireylerin neden spora yönelmek istediklerine ilişkin şu temel cevapları almışlardır (Coalter, 2003):

- Fiziksel zindelik ve sağlık
- Zihinsel sağlık/ Psikolojik refah; Korku/ Stress/ Mutlu olma hissi
- Kişisel gelişim; Öz-saygı/ Öz-beğeni/ Güven/ İrade kontrolünü arttırma
- Sosyo-psikolojik avantajlar; Empati/ Tolerans/ Sosyal beceri/ Takım çalışması
- Sosyolojik etkiler: Toplumsal kimlik/ Yakınlaşma/Bütünleşme

1.2.6. Rekreasyon ve Spor

Serbest zamanları değerlendirmek anlamına gelen rekreasyonun faaliyet çeşitlerinden biri olan spor, hareketlilik, çeşitlilik, değişkenlik, sağlık, macera, kendini tanıma, keşfetme ve diğer sosyo-kültürel özellikleri ile rekreasyon açısından önemli bir fonksiyonel değer taşımaktadır (Karaküçük, 1992).

Rekreasyon içindeki faaliyetler, uygulandıkları alanlar ve özelliklerine göre çeşitliliğe sahiptir. Spor, rekreasyon faaliyetleri içerisinde cazipliği ve çeşitliliği ile önemli bir yer teşkil eder (Ramazanoğlu vd., 2004).

Günümüzde spor, ulaştığı nokta itibariyle sosyal, ekonomik, politik ve yarışmaya yönelik haliyle kitleler üzerinde bıraktığı etki, yarattığı iş alanlarıyla çok farklı bir yerdedir. Ancak, bu fonksiyonlarının yanında, insanların serbest zamanlarında, dinlenme, eğlenme, macera, yarışma, sosyal ilişki, sağlık elde etme ve daha birçok nedenlerle uğraştıkları gerek etkinlik gerekse yapılabilecek yer çeşitliliği bakımından rağbet ettikleri bir fonksiyonu da içermektedir. Rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından biri olan spor, rekreasyon ile karşılıklı olarak birbirini etkiler. Spor, insanların rekreatif ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken, rekreasyon da, sporun toplumda yaygınlaşması, tanınması ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Spor bu rolünü genellikle herkes için spor, her yerde spor veya sağlık için spor gibi etkinlik rollerini yerine getirerek gerçekleştirmektedir (Karaküçük, 1997). Burada amaç, kişinin öz iradesiyle beden eğitimi, oyun, jimnastik gibi eğlenceli faaliyetlerle fizik, moral, toplumsal gelişim sağlamak, dinlenme ve eğlenmesine yardımcı olmaktır (MEGSB, 1988).

A.B.D de ve Kanada da “Physical Fitness”, Almanya da “Trim Dich”, ve diğer ülkelerde “Sport for All” ya da “ Sport Pour Out” gibi tanıtılan isimlerle spor uygulamaları geniş halk kitlelerine yayılmaktadır. Bu ülkelerde insanların serbest zamanlarını aktif spor yaparak değerlendirebilecekleri pek çok kampanya çalışması yapılmaktadır. Bu kampanyaların hareket noktasını öncelikli olarak spor faaliyetlerinin günlük hayatın bir parçası haline getirme alışkanlığının kazandırılması, daha sonra da bu faaliyetleri olumlu bir şekilde değerlendirmek yatmaktadır. Gerçekleştirilen spor faaliyetleri ile bireylerin dinlenme ve eğlenmeleri sağlanmış olacaktır (Karaküçük, (1999); Koparan vd.’den 2002).

1.2.6.1. Spor ve Rekreasyon İlişkisi Temeli

Eski tarih kayıtları arasında insanların serbest zamanlarında müzik, resim ve çeşitli spor faaliyetlerini kullandığı görülmektedir. Ayrıca ilkel kavimlerin yaşantısında da pek zengin bir serbest zaman organizasyonu olduğu belirlenmiştir. Yontma taş devrinde mağaraların duvarlarına çeşitli hayvan ve insan resimleri yapan insanlar, algılamaları ve bunların neticesinde duygularını aksettirme olanağını boş zaman uğraşları içinde şekillendirmişlerdir (Dikici, 1994).

Sporun ilkel kavimlerde insanoğlunun avlanma ve doğayla mücadele etmede kullanmalarından din ve sporun bütünleştiği faaliyetlere, imparatorların halklarına güç gösterileri düzenlendiği, savaşımlara bir ön hazırlık olarak çeşitli etkinliklerin, şöenlerin, yarışmaların var olduğu zamanlardan bugüne dek, birey kendini hep spor ve rekreasyonla iç içe bulmuştur. Sanayileşmenin henüz doğmadığı, çalışan insanların serbest zaman bulamadıkları dönemlerde sanatsal, entelektüel, sportif ya da herhangi bir etkinlik türünü gerçekleştiren insan sayısı çok azdı. Bu yüzyıla kadar serbest zaman değerlendirme uğraşları ekonomik yeterliliği olan, zamansal yönden kısıtlamaları olmayan insanlarla sınırlı kalmaktaydı.

Günümüze nazaran rekreasyon faaliyetlerine seyirci olarak katılımın daha yoğun olduğu 19. yüzyılın başlarında tiyatrolar, sirkler, sinemalar ve büyük statların tribünlerinde çeşitli sanatsal ve sportif faaliyetleri seyredenler, evlerinde radyo dinleyenler büyük yığınları oluşturmaktaydı. Bu yüzden rekreasyonun pasif türleri gelişim göstermekteydi. Sporun katılımcı olmayan sadece izleyici olma manasına gelen pasif yönünün (pasif rekreasyon) teşvik edilmesi, eğitimsizlikle beraber öncelikle rekreasyonun ticari bir değer taşıdığı yolundaki anlayıştan ileri gelmekteydi. Bu yüzden sporu aktif olarak yapanların

değil, sporu seyredenlerin sayılarında artışlar meydana geliyordu. Bu safhada sosyologların tespit ve uyarılarıyla ayrıca, toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerin de etkisiyle durumun tersine çevrilmeye başlandığı görülmüştür (Karaküçük, 1992).

19.yy sonrasında endüstrileşmenin getirdiği değişikliklerle iş gücünün ve süresinin azalmasıyla serbest zamanların artması, kentleşmenin ve iş huzursuzluklarının, sıkıntıların strese dönüşmesi, yaşam standardının yükselmesi gibi değişik faktörler, kişileri serbest zamanlarında değişik etkinlikleri yapmaya yönlendirmişlerdi. Bu noktada spor, rekreatif bir etkinlik olarak, kişinin yaşamının bir bölümünü oluşturması, kişiyi yaşama bağlayan, onun daha mutlu olmasını sağlayan, iş gücünü ve verimini arttıran, sosyal çevresi ile ilişkilerini iyi tutabilen bir birey olmasına katkıda bulunan özellikleri, onu serbest zamanları değerlendirmede en önemli aktivite olarak ön plana çıkartmıştı (Suiçmez, 2000).

Çağımızın tekdüze günlük yaşamı içerisinde insanların yaşam zorunlulukları dışında kalan zamanlarını değerlendirmeleri sağlıklı kalabilmeleri için çok önemlidir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak çalışma saatleri giderek azalmakta ve insanların kendilerini gerçekleştirmek için sahip oldukları zaman artmaktadır.

1.2.6.2. Sporda Rekreasyona Yönelik Yeni Arayışlar

Spor, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel şartlardan etkilenmektedir. Son yıllarda spor etkinliklerine olan ilgilerdeki değişimler, spor kavramının boyutlarının genişlemesi, sosyal ve kültürel yapılar ile spor etkinlikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. İnsanların sportif ilgilerinde sağlığa olan düşkünlükleri, yeni vücut bilincinin gelişmesi, kendi kendini tanıma ve keşfetme isteği ile değerlerdeki değişimler etkili olmaya başlamıştır. Teknoloji giderek insanları daha az çalışmaya sevk etmektedir. Bu durumda serbest zaman özgürlüğüne kavuşan insanın yalnızca iş biçimleri değil, zaman geçiren eğlenceler, hobiler, oyun ve sporları da sürekli çeşitlendirilmektedir. Bunların türleri ve katılım biçimleri günden güne gelişme ve çeşitlenme eğilimi göstermektedir (Toffler, (1981); Karaküçük'ten 1997).

Spor, ekonomik kalkınma, sosyal, kültürel ve politik değerleriyle ilgilerin sürekli içinde yer almaktadır. Bu değişim anlayışıyla ilgiler, futbol, güreş, atletizm gibi geleneksel sporların yanında, sağlık, macera, haz alma ve eğlenme eğilimli amaçlarla yapılan planörcülük, trekking ve dağcılık gibi takımsız sporlarla, vücut uyumu için yapılan jogging, aerobik, stretching ve vücut geliştirme, bunun yanı sıra ruh, düşünce ve vücut

sentezine dayanan tekvando gibi etkinliklere ve vücut teması gerektirmeyen tenis, badminton gibi sporlara yönelmektedir (Brettschneider, 1989).

Rekreasyon amaçlı ve yaygın olarak yapılır hale gelen spor faaliyetlerinin, gruplamalardan da anlaşılacağı gibi, daha çok direkt olarak vücut temasını gerektirmeyen veya çok kısıtlı temas gerektiren sporlarla bireysel olarak ve maceraya yönelik sporlardan oluştuğu görülmektedir.

Geleneksel sporların pek ilerleme kaydedememesi ve rekreatif amaçlı yapılan sporların çeşitlerinde ve katılanların sayılarındaki artışlar, ayrıca sporun klasik gruplar yerine, farklı gruplarda ve yerlerde yapılıyor olması, çok yaygın olarak ve her bölgede özel vücut geliştirme, zayıflama, güzelleşme, eğlenme ve jimnastik salonları ile jogging alanları ve doğadaki fiziki faaliyet alanların çoğalması, spordaki bu yeni yönelişin belirtileri olmaktadır (Karaküçük, 1992).

Zinnecker, Alman gençliği üzerinde 1954 ve 1984 yıllarında yapmış olduğu ve kapsamı aynı olan araştırması sonucunda, 1954 gençliğinin futbolu (% 13), boks, güreş ve halteri (% 1), jogging ve aerobik (% 0) ve yüzmeyi (% 13) oranında yaptıklarını ortaya koyarken, 1984 gençliğinin futbolu (% 16), boks, güreş ve halteri yine (% 1), yüzmeyi (% 20), joggingi (% 20) ve aerobik (% 3) oranında yaptıklarını tespit etmiştir (Brettschneider, 1989).

ABD’de ise 1985 yılında 75 bin kişi üzerinde yapılan bir araştırmada 44 spor branşı arasından en sevilen branşlar olarak yüzme, bisiklet, kampçılık ve balık avcılığının olduğu belirlenmiştir. Yine Hollanda’da aynı yıl içerisinde bütün TV yayınlarının % 20 sini oluşturan spor yayınlarında en fazla seyirciyi ekran başına toplayan branşlar bisiklet, tenis, patinaj ve futbol olmuştur. İsviçre’de ise her yıl açılan spor kurslarında ilginin daha çok buz pateni, kano, bisiklet, badminton, kayak atlama ve su altı sporlarına kaydığı, kayak mukavemet ve uzun mesafe koşuları gibi sporlara ise ilginin azaldığı görülmüştür (Şipal, 1987; Karaküçük’ten 1997).

Avrupa Konseyi Spor Gelişim Komitesi (CDDS)’de, spor türlerinde ve hedef gruplarında giderek çoğalan çeşitliliğin gözlemlendiğini vurgulayarak, spor yöneticilerinin sorumluluklarının yalnız geleneksel sporların uygulatılması değil, serbest zamanlarında rekreatif amaçlı yapılan yeni sporlara yönelen insanların taleplerine cevap vermek ayrıca bu tür insanların daha fazla sayıda faaliyetlere katılmalarını sağlamak gibi görevler olduğunu belirtmiştir (Şipal, 1987).

Bugün her kesimin ilgi duyması, toplumsal yararlarının fazla olması, sporun insan fizyolojisine çok katkı sağlaması, insanları daha çok sporla ilgili rekreasyon faaliyeti yapmaya yöneltmektedir.

Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya itmektedir. Eğitim kurumları, spor kulüpleri, dernekler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve devlet kurumları rekreatif amaçlı organizasyonlar yapmaktadırlar. Bu organizasyonlar ile trekking, jogging, paintball gibi takım sporları tanınmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır (Şahan, 2007).

1.2.6.3. Sportif Rekreasyon- Rekreasyonel Spor

Spor, rekreasyon faaliyetleri arasında en fazla tercih gören bir alan özelliği taşımaktadır. Çünkü spor her yaşta ve cinsten olan insanların her türlü rekreatif ihtiyaçlarına cevap verebilmektedir. Spor, açık veya kapalı alanlarda, araçlı veya araçsız, hafif veya sert, ferdi veya gruplu, zamana karşı veya zaman önemi olmadan, milli ya da milletlerarası yapılabilen ve daha birçok özellikleriyle çeşitliliği, değişkenliği ve toplumsallığıyla insanlara birçok alternatifler sunabilmektedir (Karaküçük, 1992).

Dumas'a göre spor; insanın emrinde ve hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun emrine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyeti kapsamı dışında kalmaktadır (Gökalp, 2007).

Rekreasyonun tanımlarında belirtildiği üzere rekreatif etkinlikler bireysel tercihlerin devreye girmesiyle çeşitlilik gösterebilir. Ortaya çıkan çeşitlilikler, bireylerin ilgi ve tercihlerinin düzensizlik içinde dağılıp kaybolmasıyla sonuçlanabilir. Bunun için genişleyen tercihlerin ve yayılmaların belli başlıklar altında birleştirilmesi gerekir. Bu gereksinim doğrultusunda spor ve turizm, kamu, sağlık, kampüs gibi alanlarda birleştirme yapılarak giderilmeye çalışılmıştır (Ergül, 2008).

Bu alanlardan birisi olan sportif rekreasyonun bir yönü, rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması, çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir. Bu bağlamda sporun yeni çeşitlerinin tanıtılması ve yaygınlaşmasına katkıda bulunulurken diğer yandan ortak ilgi ve heyecanların paylaşıldığı ortamlar yaratılarak insanlara hoşgörü, sosyal ilişkilerde uyum olanağı sağlanmaktadır (Koçan, 2007).

Rekreasyonun tanımları, sınıflandırma çeşitlerinin açıklanmasından sonra rekreasyonun ve spor bağlamında ele alınan birisi olan Sportif Rekreasyon (Fiziksel rekreasyon) daha geniş olarak incelenecek olursa;

Rekreasyon etkinlikleri içinde, temeli fiziksel egzersiz ve çeşitli spor branşlarının rekreatif amaçlı uygulamasına dayanan ve rekreasyon aktivitelerinin büyük bir bölümünü oluşturan türüne “sportif rekreasyon” denir. Sportif rekreasyonun temeli fiziksel egzersizlerdir (Tekin, 2003).

Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri; aktif spor yaparak veya pasif şekliyle seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde serbest zamanın sportif etkinliklerle değerlendirilmesidir.

Suiçmez (2000)’e göre sportif rekreasyon, yani sporun daha az iddialarla ve kişilerin serbest zamanlarında gönüllü olarak yapmış oldukları fiziksel faaliyetler, amaç olarak, bir iş veya bir meslek olarak değil de, amaçları farklı olan ve özgürce seçimi yapılan faaliyetlerdir. Bunlar şu şekilde sıralanabilirler;

- Sosyal bir çevre edinebilmek amacıyla
- Hoş vakit geçirebilmek amacıyla
- Sağlık problemleri nedeniyle
- Formda ve sağlıklı kalabilmek amacıyla
- Toplum içerisinde kendisini kanıtlamak amacıyla
- Fiziksel yeteneklerini geliştirmek amacıyla
- Bedenini eğitmek amacıyla

Bu amaçlarla yapıldığında bir iş, bir meslek olarak değil de, toplumu oluşturan bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları toplumsal ve sosyal bir etkinliktir. Sportif rekreasyonun da özünde yarışma, kazanma, üstün gelme ve rekabet gibi faktörler varsa da sporda olduğu kadar çok katı ve ağır değildir.

Ergül (2008)’ e göre ise sportif rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarını fiziksel aktiviteye dayalı spor etkinliklerini yaparak değerlendirmesi olarak açıklanabilir. Bu bağlamda sportif rekreasyon faaliyetleri ise, mesleki anlamdan uzak tamamen gönüllü ve serbest zamanlarda yapılarak katılım gösterilen bütün sporsal etkinlikler olarak değerlendirilebilir. Sportif rekreasyon faaliyetlerine bireysel ve toplu katılımın söz konusu olduğu durumlarda katılım gösterilen sporsal aktivite bireyin yaş, cinsiyet, hazır bulunuşluk düzeyi, ilgi alanı ve toplumsal statüsünden kaynaklanan farklılıklarına uyum gösterebilen yapısı gibi etkenleri göz önünde bulundurması gereklidir. Aksi takdirde bahsi

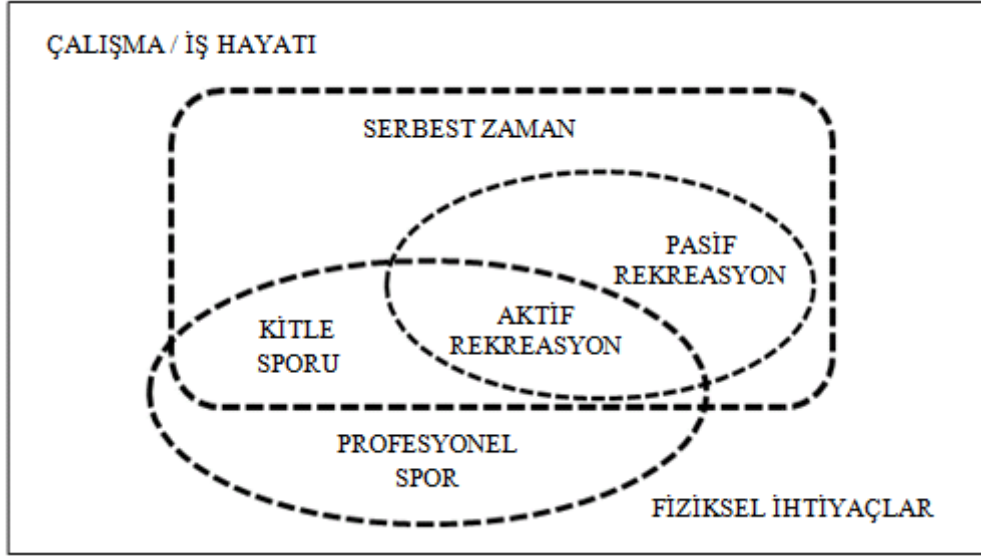
geçen faktörlerin uyumsuzluğu aktiviteye katılımı olumsuz yönde etkileyebilir. Bu olumsuzlukların insanların yeni yeni oluşturmaya başladığı toplumsal bilinci olumsuz etkilememesi ve sportif rekreasyon etkinliklerine katılımları artırmayı sağlamak yeni gelişen toplum bilincinin yerleşmesi açısından önemlidir.

Yapılan araştırmalarda; “Günümüz modern toplumda insanlar, gelirlerinin belli bir oranını özellikle sportif rekreasyon etkinlikleri için harcamaktadırlar. Bunun altında sağlık bilinci yatmaktadır. Devletlerin ve yerel yönetimlerin de bu etkinliklere destek oldukları ve ortam yaratarak teşvik etmekte oldukları görülmüştür (Çerez vd., 2006). Bu bilinçlenme için sağlanan teşvik ve yaratılan ortamların oluşum aşamasından başlayarak uygun şekilde düzenlenmesi katılımı arttırmada çok önemlidir. Önemle vurgulanması gereken diğer bir nokta da sportif rekreasyon etkinliklerinin halkla ilişkiler açısından önemidir.

Bir diğer araştırmada ise; rekreasyon amaçlı sportif faaliyetleri tercih eden insanların sayısının, diğer faaliyetlere katılanların sayılarından daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin Almanya’da halkın %61’i boş zaman etkinliklerinden sporu tercih etmektedirler. Ayrıca 1987 yılında Almanya’da 6-16 yaş arasındaki 190.000 kişi üzerinde anket yoluyla yapılan bir araştırmada gençlerin %60’ının boş zamanlarını spor yaparak geçirdikleri görülmüştür. Boş zamanlarda sportif faaliyetlere aktif katılmayı tercih etme oranının yüksek olmasındaki temel nedenler, sporun kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca sportif faaliyetlerin katılım kolaylığı, çalışma rahatlığı, her yaşın, her cinsin ve herkesin zevk ve isteklerine yanıt verebilecek tercih olanağı vardır. Sosyalleştirici, toplumsal birliği sağlayıcı, sağlık kazandırıcıdır. Sanatsal ve folklorik değeri vardır (Karaküçük, 1997).

Şekil 14’de görüldüğü üzere bireyin çalışma/iş hayatı ve yaşamsal fonksiyonlarını sürdürebilmesi için yapmak zorunda kaldığı fiziksel ihtiyaçlara ayırdığı süre dışında kalan serbest zamanlarında sporu, kâr amacı olmaksızın meslek uğraşısı (Profesyonel spor) dışında, sadece kendisini sağlık yönünden mutlak bir seviyeye çıkarmak ya da serbest zamanlarını değerlendirmenin sağlık boyutunu kullanarak bireyin fiziksel ve ruhsal gelişimine yardımcı olacak biçimde yapılan etkinliklerle (Kitle sporu) birbirinden farklı anlamlar taşır. Öte yandan rekreasyonun bireyin serbest zamanlarında bir uğraşı içinde olmadığı fakat bir etkinlik içerisinde izleyici olduğu halde yinede haz aldığı pasif rekreasyon etkinlikleri, bireyin bizzat içerisinde bulunduğu aktifleştirdiği fiziksel rekreasyon ya da aktif rekreasyondan ayrı bir biçimde ele alınır. Spor ve rekreasyonun birbirleriyle kesiştiği nokta olan aktif rekreasyon, hem sportif etkinliklerin hem de rekreatif

etkinliklerin bir arada örtüştüğü noktadaki rekreasyonel spor adlı kavramı ortaya çıkarmaktadır.

Şekil 14. Serbest zaman, rekreasyon ve spor ilişkisi

Rekreasyonel spor, bireylerin kendilerini yeniden yaratmalarını, sağlıklarına kavuşmalarını, yaşam kalitelerini yükseltmelerini ve yabancılaşmadan kurtulmalarını sağlamak amacı ile yapılan “herkes için spor” sloganı ile anlam kazandıran spor anlayışıdır.

Rekreatif amaçlı sporda, kişi yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız serbest zaman için de, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup için de seçerek hareket etmeyi amaçlar (URL-11).

Rekreasyonel sporlar her beceri ve yetenek düzeyinden bireylere yarışma ve farklı fiziksel etkinlikler gerçekleştirme imkânı sunar. Müsabakalara, fiziksel uygunluk etkinliklerine, herkese açık etkinliklere, açık alan etkinliklerine ve yönetilmesi gerekmeyen etkinliklere gönüllü katılımı yapılır. Rekreasyonel sporlar kapsamında, farklı kurumların üyelerini bir araya getiren festivaller, yarışmalar, turnuvalar gibi okul içi ve okul dışı müsabakalar yapılır.

Rekreasyonel spor etkinlikleri bireylerin fiziksel, sosyal ve duygusal sağığına katkıda bulunurlar. Rekreasyonel sporlar, bireylerin psiko-sosyal sağığına, gruba katılımına ve grup hedeflerine erişilmesi yoluyla katkı yaparlar. Bu tür spor etkinliklerine katılım, bireyin özgüveninin artmasını ve öz-imgesinin gelişmesine katkı sağladığı için duygusal açıdan faydalıdır. Ayrıca bireyin çeşitli etkinlik ortamlarında becerilerini geliştirmesine ve sergilemesine imkân verir. Rekreasyonel sporlar bir beceride uzmanlaşma, rekreasyon ders programları ve gönüllü etkinliklere katılım sayesinde, bireylere yarışma heyecanını yaşama ve herkese açık etkinliklerden zevk alma fırsatını sunar. Rekreasyonel spor etkinliklerinde başkalarıyla sosyalleşme gibi olumlu nitelikler gelişir. Bireyler arzularını grubun iradesine uyumlu kılmayı öğrenirler; ayrıca, oyunu kurallarına göre oynamayı, cesurca işbirliğini, gruba sadakati, sosyal dengeyi, disiplini ve diğer olumlu nitelikleri de içselleştirirler (Krotee ve Bucker, 2007).

Rekreasyonel sporlar, katılımcıların öncelikli amaçlarının fiziksel form, eğlence ve sosyal bağılılığı arttırmanın hedeflendiğı olduğu etkinliklerdir. Genellikle katılımcılar üzerinde fiziksel ve ruhsal olarak daha az stresin yaşandığı spor türleridir. Rekreasyonel sınıf içerisindeki sporlara nazaran daha düşük performans beklentisi vardır. Elit profesyonel ligler ve çekici uluslararası spor festivalleri bireylerin fiziksel ihtiyaçlarının memnuniyeti için aynı sporu kullanan binlerce katılımcının var olduğu olaylardır. Rekreasyonel spor iştirakçileri koşan, bisiklet yarışı yapabilen, aeroabiğı katılan bireysel sporcular içerirken diğer yandan da daha yüksek yaşlardaki futbol ya da erkek ve kadının ilgilendiğı hafif saha beyzbolu gibi ortak kurulumlu bir ligin üyelerinin var olduğu etkinliklere kadar yayılır (URL-12).

Günümüzde toplum bilimciler toplumların gelişmişlik değerlendirmesini Dünya Sağık Örgütünün (WHO) ortaya koyduğu “esenlik” (Wellness) kavramına paralel bir şekilde ele almakta ve bir toplumu ve onu oluşturan bireyleri sadece iş ortamında ne kadar verimli olduklarıyla değil iş sonrası serbest zamanlarında ne ile uğraştıkları ile yorumlamaktadırlar. Bu değerlendirmede rekreatif spor çok önemli bir yer tutmaktadır (URL-11).

1.3. Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor

1.3.1. Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor Yapılanması

Üniversiteler eğitsel ve öğretisel bir kurum olmalarının yanı sıra, sosyal ve sportif etkinlik fırsatları sağlayan ve öğrencilere sunacağı hizmetlerle onların bedeni ve ruhi terbiyelerini geliştiren, toplum-çevre-insan üçgeninde ortak paylaşımları hedefleyen birtakım dernek, kulüp, vb. gibi yapıları da barındıran kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Açık ve kapalı mekânlardaki hizmetleriyle öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarından yeme-içme, barınma gibi ihtiyaçları ile eğlenme, dinlenme gibi sosyal ihtiyaçlarını da karşılayacak öğrenci merkezleri, rekreasyonel alanlar, sportif ve bedensel ihtiyaçlarını karşılayacak spor tesisleri ve tiyatro, sinema, müzik, konferans vb. kültürel ihtiyaçlarını giderecek kültür merkezi yapılarını içerisinde barındırmaktadırlar.

Ağan (2000), bir yerleşke alanının fiziksel yapısında olması gerekenleri 5 temel grupta sıralandırmaktadır. Böylelikle bir üniversitenin fonksiyonel yapısı ve sorumluluklarının nelerden ibaret olduklarını da ortaya koymaktadır. Şöyle ki bu ihtiyaçlar;

- Davranışsal ihtiyaçlar: Bir kampüs, gerçek bir çevre görevi görmekten öte insan yaşamı için tüm gereken fiziksel ve sosyal şartların karşılanabildiği bir bakıma canlı bir çevredir. Bu yüzden, bir kampüs çevresi, öğrencilerin davranışsal beklentilerine göre planlanmalıdır.
- Fizyolojik, Sosyolojik ve Psikolojik ihtiyaçlar: Bir kampüs, öğrencilerin zihinsel konforunu sağlamalıdır. Fizyolojik ihtiyaçlar yurtların, sosyal tesislerin, kantinlerin ve bunları destekleyici diğer tesislerin yer aldığı, temel insan ihtiyaçlarını karşılayan ihtiyaçlardır. Sosyolojik ve Psikolojik ihtiyaçlarda, tüm sosyal etkileşimlere cevap veren mekânlar oluşturulmalıdır.
- Eğitim ve araştırma ihtiyaçları: Bir kampüs öğrencilerin sosyal ve bilimsel gelişimleri için eğitim binaları, laboratuvarlar ve kütüphane barındırmalıdır.
- Sağlık, rekreasyon ve catering (servis, yemek) hizmetleri ihtiyacı: Sağlık servisleri, öğrencilerin ve akademik personelin sağlık ihtiyaçları içindir. Rekreasyonel tesisler ise bütün açık/kapalı alanlar, kafeteryalar, çok amaçlı salonlar ve kültürel etkinliklerin yapıldığı tesislerdir.

- Spor etkinlikleri ihtiyacı: Bir kampüs, öğrencilerin genellikle serbest zamanlarında çeşitli spor türlerinin yapılmasına olanak sağlayan bir kurum olmalıdır.

Üniversitelerde gerçekleştirilen çeşitli spor organizasyonları, konferans, kültürel paneller, sanatsal etkinlikler, sempozyum, gençlik festivalleri, bahar şenlikleri gibi faaliyetlerle öğrencilerin sosyal ve kültürel bakımdan donanımlarını sağlamak ve geliştirmek amacıyla düşünülmüş etkinliklerdir.

Eğitim süreci içerisinde öğrenciler, sosyal etkinliklere katılarak ve düzenleyerek, sosyal grupların bir parçası olup sosyal sorumluluklar olarak toplum yaşamına katılmayı, çevre ile doğru ilişkiler kurabilmeyi öğrenirler ve toplumsal ilişkilere hazır bireyler olarak yetişirler. Öğrencilerin, bireysel ve toplumsal gelişimleri, üniversitelerdeki sosyal ve kültürel etkinlik alanları ve kullanımları ile doğrudan ilişkilidir.

Bir üniversitedeki sosyal ve kültürel etkinlik alanları,

- Üniversitelerde, farklı alanlar ve bilimler arasında ilişki kurulması ve sürekliliğin sağlanması için gerekli paylaşım ortamlarının yaratılması

- Farklı kültür ve etkinlik kökenlerinden gelen öğrencilerle zengin bir kültür ortamı oluşturularak kültür etkileşiminin sağlanması

- Kent ile üniversite arasındaki ilişkinin kurulabilmesi açısından da önem taşımaktadır (Erçevik, 2008).

Bu tanıdan yola çıkarak üniversitelerin rekreasyon ve spor yapılanmasında aşağıdaki sosyal ve kültürel etkinlik alanlarını içeren bir şablon vardır. Buna göre;

- Kongre, konferans, konser vb. toplu etkinliklerin yer aldığı farklı oturma kapasitesine sahip salonlar;

- Öğrenci, öğretim görevlisi, hizmetli ve memurların alışveriş, beslenme vb. günlük ihtiyaçlarını karşılayabildikleri açık ve kapalı mekânlar;

- Öğrencilerin etkinliklere katılıp, etkinlikler düzenleyerek kampüs hayatında aktif rol aldıkları klüp ve dernek odaları;

- İnfomal eğitimle, üniversite öğrencilerinin çeşitli alanlarda yeteneklerini keşfedip, geliştirecekleri hobi atölyeleri, oyun, eğlence, dinlenme mekânları;

- Üniversite öğrencilerinin çeşitli spor dallarında yeteneklerini geliştirmeleri için farklı sporlara olanak veren açık ve kapalı spor alanları (Erçevik, 2008).

Bugün gelişen ve gelişmekte olan üniversitelerde yukarıda bahsedilen tüm maddelerin planlanmasını içeren, aynı zamanda da spor ve rekreasyonun bütünleştirildiği “kampüs rekreasyon programı” adı altındaki bir çatıdan bahsedilebilir.

Maryland Üniversitesi'ndeki bir yerleşke rekreasyonu merkezinin genel hedeflerinden yola çıkılmak suretiyle temel hedefler şöyle sıralanabilir:

- Yenilikçi, yüksek kalitede programlar ve mükemmel tesisler sunmak
- En iyi hizmeti sunmak
- Öğrencilerin ve mesleki personelin gelişimini sağlamak
- Güvenliği sağlayarak riski en aza indirmek
- Öğrencilere sağlıklı davranışları tavsiye ederek sağlıklı olmayı sağlamak
- Enstitünün akademik misyonlarını desteklemek
- Öğrenci işlerinin önceliklerini desteklemek
- Karşılıklı ve saygılı bir ortam yaratılarak yerleşkenin farklı olmasını sağlamak
- Adil olmak (eşitlik)
- Diğer yerleşke birimleri ile tesislerin kullanımı ve tesisleri maksimize etmek üzere işbirliğinde bulunmak
- Sürekli gelişim
- Operasyonel yeterliliği sağlayabilmek için yeni teknolojilerin uygulanması
- Kaynakların yönetim sorumlulukları
- Pozitif, aile-arkadaş çalışma ortamı sunmak (McBean (2006); Erenci'den 2004)

Bu programlar, fiziksel aktiviteye dayalı düzenli katılımı sağlamak, kişisel alışkanlıkları geliştirmek, personel ve öğrencilerin stres ve gerginliğini gidermek için fırsatlar sunar. Ayrıca kampüs rekreasyon programı etkin katılımın sağlanmasına, katılımın getirdiği memnuniyet hissine, iş ve serbest zaman arasında arzu edilen dengeyi bireylerin bulmasına yardımcı olmaktadır (Matthews, (1984); Önder'den 2003).

1.3.2. Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor Yönetimi

Yönetim; toplumsal ihtiyaçların bir bölümünü karşılamak üzere kurulan bir organizasyonda önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirecek işleri yapmak için bir araya getirilen insan gücünün ve diğer kaynakları örgütleyip eşgüdümleyerek eyleme geçme sürecidir (Güney, (2000); Erenci'den 2004).

Rekreasyon yönetimi; serbest zaman değerlendirmeyeyle ilgili etkinliklerin planlanması, organizasyonu, yönlendirilmesi ve denetimidir. Bu tanım çerçevesinde rekreasyon yönetimiyle ilgili olarak gerekli alt yapının hazırlanması ve tesislerin kurulması

(rekreasyonel organizasyon), rekreasyon ve spor etkinliklerinin, katılımcıların veya izleyicilerin hizmetine sunulmasının sağlanması (rekreasyonel yönlendirme, yöneltme veya emir-komuta) gibi etkinlikler rekreasyon yönetimi kapsamına girmektedir (Hazar, 2009).

Bugün çağımızdaki üniversite kurumlarında rekreasyon ve spor etkinliklerinin yapılması bakımından planlama ve organizasyonlarda dikkat edilen husus, bu iki kavramın bir arada düşünüldüğü yapılar ya da mekânların varlığının göze çarpmasıdır. Sporun ve rekreasyonel birtakım etkinliklerin iç içe sokulmasıyla oluşturulmak istenen organizasyonlar üniversitelerde bir “rekreasyonel sporlar programı”nı da beraberinde getirmektedir.

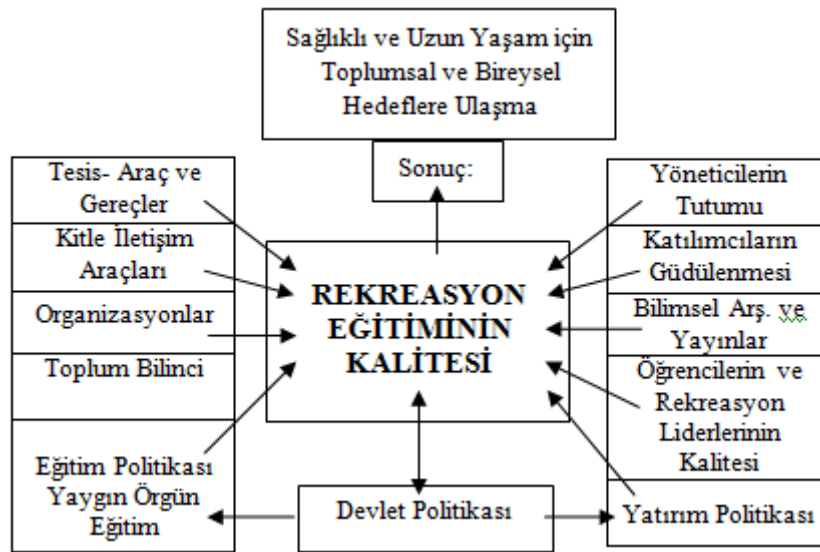
Rekreasyonel sporlar programının personel üyeleri başkan, başkan yardımcıları ve asistanları, program yöneticileri, öğrenci liderleri, rekreasyonel sporlar konseyi üyeleri ve görevlileridir. Birçok üniversite, kuruluş ve diğer organizasyonlar, rekreasyonel sporlar direktörlüğü oluşturmaktadır. Başkan, programların hazırlanmasından, yeterli fon temin edilmesinden, yerel çevreyi etkinliklere dâhil etmekten ve programın çıktılarını değerlendirmekten sorumludur. Direktörün özel görevleri arasında programları planlamak; turnuvalar ve farklı türde yarışmalar organize etmek; tesis, araç-gereç ve malzemelerin bakımını sağlamak; spor konseyi toplantılarını düzenlemek, bunlara katılmak; üyelere, idareye ve kamuoyuna programı açıklamak; program uygulanmaya başladıktan sonra onu denetlemek; bütçe hazırlamak ve programın ihtiyaçlarını değerlendirmek ve değerini ölçmektir (Krotee ve Bucker, 2007).

Bazı üniversitelerde ise rekreasyonel ve sportif etkinlikler Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) müdürünün ya da öğrenci etkinlikleri müdürünün kontrolü altındadır. Bu programın yöneticisi, okul içi sporlar, fiziksel uygunluk programları ve okul içi spor klüpleri programları ile herkese açık programların ayrılmaz parçaları olduğu rekreasyonel sporlar programını yönetmek üzere bir kişiyi atamaktadır. Büyük üniversitelerde rekreasyonel ve sportif etkinlikler bazı şubelere bölünmektedir. Bu durumda personel, finans, tesisler, araç-gereç ve malzeme birimleri bölümle aynı şekilde yapılandırılır. Bölümün başında genellikle beden eğitimi ve spor ya da rekreasyon yönetimi konusunda eğitim almış bir başkan bulunur. Başkanın altında, organizasyonun boyutlarına bağlı olarak, başkan yardımcıları, program yöneticileri, mezun asistanlar, denetçiler, öğrenci yöneticileri, öğrenci asistanlar ve diğer personel bulunabilir (Krotee ve Bucker, 2007).

1.3.3. Üniversitelerde Rekreasyon ve Spor Eğitimi

Serbest zamanın, bireysel ve toplumsal yararlar sağlamak bakımından olumlu değerlendirilmesinin yolu, ancak rekreasyon eğitiminden geçmektedir. Rekreasyon eğitimi, kişilere boş zamanlarını yapıcı biçimde kullanmalarını öğretmeyi amaçlar. Bunun sonucu olarak da, rekreasyon etkinliklerinin dikkatlice seçimi sağlanır. Rekreasyonun çocuklar, gençler, orta yaşlı kesimler ya da çalışanlar üzerinde yarattığı olumlu etki anlaşıldıkça, rekreasyon etkinlikleri için daha fazla boş zaman ayrılmaktadır. Ancak, rekreasyon etkinlikleri için ayrılan bu boş zaman, gereği gibi kullanılmadığı takdirde, insanın gelişimine, değişimine, dinlenmesine, sağlık ve sosyal olgunluk kazanmasına, fayda ve mutluluk elde etmesine katkıda bulunamamaktadır. Boş zamanın değerli uğraşlarla geçirilebilmesi insanların eğitilmeleri ile ilgilidir ve rekreasyon eğitiminin temel amacını ortaya koymaktadır (Karaküçük, 1997).

Rekreatif eğitimlerle her yaştaki insanın yaşam kalitesini arttırmak, daha yaratıcı, mutlu ve sağlıklı birey ve toplum olmanın yolu, çocukluk çağından beri kazanılan alışkanlıklar ile vücudunu doğru kullanma, doğru değerleri yaşam felsefesi olarak benimseme özelliklerini geliştirmeyi hedefler. Ayrıca, sigara veya alkol gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durma, daima aktif yaşam tarzını benimseme, aile ve toplum içinde uyumlu olma gibi değerlerde kazandırılmaya çalışılır (Zorba, 2008).

Şekil 15. Rekreasyon eğitiminin kalitesini etkileyen faktörler (Zorba, 2008).

Ülkemizde günün şartları içerisinde rekreatif etkinlikler; Gençlik ve Spor Genel Müdürlükleri, Gençlik kampları, turizm bölgelerinde turizm uygulamaları, gönüllü kuruluşlar, genellikle büyük şehirlerde açılan spor salonu merkezi, sağlık merkezi, oyun kulüpleri v.b ve en önemlisi de üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları (BESYO) bünyesinde kurulan Öğretmenlik ve Rekreasyon bölümleri tarafından yürütülmektedir (Zorba, 2008).

Üniversitelerde Beden Eğitimi Fakültesi veya Rekreasyon Bölümlerinin temel dersleri dışında diğer bölüm ve fakültelerin öğrencilerinin aldığı servis dersleri kapsamında yürütülen ve eğitmenlerin bilgi ve gözetimi altında gerçekleştirilen spor ve rekreasyona yönelik etkinlikler neticesinde ,–ki bu etkinlikler bireysel ya da kulüp, dernek gibi kurumların bünyesinde gerçekleşebilirler-, öğrencinin üniversite yaşamında veyahut üniversite dışındaki yaşamında ona psikolojik, fizyolojik, sosyal birtakım kazanımlar yüklemesinin yanında sporsal ve rekreatif yeni deneyimler ve etkinlikler de kazandırılır. Ayrıca öğrencilerin serbest zamanlarını bilinçli bir şekilde kullanmalarına da olanak sağlarlar.

1.3.4. Rekreasyon ve Spor Bilgi Sistemi

Üniversitelerdeki BESYO bünyesi içerisinde verilen servis derslerine katılımından öğrencilerin yıl içerisinde veya sonunda organize edilen etkinliklere, kulüp ve dernek çatısı altında organize edilen rekreasyonel ve sportif etkinliklere dek, tercih edilen etkinliklere göre açılması gereken kulüp ve derneklerin tespiti gibi daha birçok bilginin takip edildiği düzenli bir sosyal veri tabanı ile rekreasyon ve spora yönelik bir bilgi sistemi oluşturulmaktadır.

Üniversitedeki eğitim süresi boyunca öğrencilerin dönem içerisindeki spor ve rekreasyona yönelik etkinliklerinin neler olması gerektiği, öğrencilerin bireysel ve/veya organizasyonel etkinliklere katılımlarının yıl içerisindeki dağılımları ve oranları bir veri bankası altında toplayarak, bilgi sistemi oluşturmak mümkündür. Bilgi sistemi aynı zamanda kulüp, dernek gibi yapılanmaların öğrencileri hangi çatı altında topladığı ve etkinliklere katılım yüzdeleri, yıl içerisindeki dağılımları ve öğrencilerin seçmiş olduğu servis derslerinin tercih edilme sebeplerini araştırarak kampüs içerisindeki tüm sosyal ve sportif alanların kullanım yüzdelerinin de saptanmasını sağlayacaktır. Her yıl güncellenen veri bankası ile oluşturulan bu bilgi sistemi, kampüs içerisinde olması gereken sosyal,

sportif ve rekreatif yapılanmaların projeksiyonunu (geleceğe yönelik değerlendirilmeler) da bize sağlamış olacaktır.

1.4. YÖK’e Bağlı Üniversitelerde Rekreasyon ve Sporun Yeri ve Politikalar

Çalışmada uluslararası ölçekte UNESCO ve BM’in ortaya koydukları ilkeler ve sözleşmelerin yanı sıra, ülkemizde ulusal ölçekte DPT’nin kalkınma planları ile YÖK’ün, beden eğitimi-sporun ve serbest zaman etkinliklerinin öneminin gençler üzerindeki etkilerine dikkat çektikleri karar ve yönetmelik maddeleri doğrultusunda spor ve rekreasyonun önemi ortaya koyulmaktadır.

Sayısal potansiyelinin büyük çoğunluğunu öğrenci bireylerin oluşturduğu üniversite yerleşkelerinde, öğrencilerin ruh ve beden sağlığı ulusal ve uluslararası ölçekte alınan kararlar ve sözleşmeler gereğince yasal güvence altına alınmaktadır.

UNESCO’nun 21 Kasım 1978’de “Beden Eğitimi ve Spor Sözleşmesi” adı altında imzaladıkları ve ilan ettikleri kısımdaki maddeler gereğince; (Krotee ve Bucker, 2007).

Madde 2.2.’de “Beden eğitimi ve spor, bireysel düzeyde, sağlığın korunmasına ve iyileştirilmesine katkı yapar, sağlıklı bir serbest zaman etkinliği yapma imkânı sunar ve insanın modern yaşamın sakıncalı yönlerinin üstesinden gelmesini sağlar” maddesiyle sporun serbest zamanı değerlendirmedeki önemi ortaya koyulmaktadır.

Yine Madde 2.3’de “Her genel eğitim sistemi, fiziksel etkinlik ve eğitimin öteki öğeleri arasında denge kurmak ve bağları kuvvetlendirmek için beden eğitimi ve spora yeteri kadar önem vermelidir” diye belirterek eğitim veren kurum ve kuruluşlarda sporun eğitimdeki önemi ve diğer materyallerle olan bağlantısına dikkat çekmektedir.

Madde 3.1’de ise “Beden eğitimi ve spor programları, her ülkenin kurumsal, kültürel, sosyoekonomik ve iklimsel koşulları kadar katılımcıların gereksinimlerine ve kişisel özelliklerine de uygun şekilde tasarlanmalıdır” ibaresine yer verilmektedir.

Madde 4.1’de “Beden eğitimi ve sporda mesleki sorumluluk alan personel uygun eğitim ve vasıflara sahip olmalıdır” diye belirtirken madde 5.2 ise “ tesis ve araç gereçleri temin etmek ve bunları uygun şekilde kullanmak için güç birliği yapma ve planlar hazırlama sorumluluğu her düzeydeki hükümet, yerel yönetim, okul ve özel sektör kuruluşlarına düşmektedir” ibaresini göz önüne alındığında bir bakıma üniversitelerdeki yapılanmaların nasıl olması gerektiğini veya organizasyon ve planlamalara ait ayrıntıları dile getirmektedir.

BM Genel Kongresi Uluslararası Spor Yılı Kongresi'nde ise Beden eğitimi ve sporun genç kuşaklar üzerindeki önemine vurgu yapılarak Beden eğitimi ve spor genç insanlara öğrenmek, iletişime geçmek, gruplar arası işbirliği yapmak, ekip çalışmasına dâhil olmak, başkalarına saygı göstermek ve mağlubiyeti kabullenmek için fırsatlar sunar. Beden eğitimi ve spor, sosyal gelişme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır" sözü edilmiştir (URL-13).

Devlet Planlama Teşkilatı (D.P.T)'nin kalkınma planlarında belirlediği amaçlar, ilkeler ve politikalara göre; "serbest zamanların değerlendirilmesi kültürünün geliştirilmesi için yaygın ve örgün eğitim programlarından yararlanılacaktır." (Köktaş, 2004).

DPT'nin "Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı"nın 1985 yılı yıllık programında gençlerin katılacağı gönüllü çalışma kamplarının kurulması çalışmalarına önem verileceği, yurdun çeşitli yerlerinde gençlik merkezlerinin kurulmasının hızlandırılacağı, üniversitelerin mediko-sosyal hizmetlerine önem verileceği, gençlerin kötü alışkanlıklar edinmemeleri için çalışmalar yapılacağına değinilmektedir (Köktaş, 2004).

"Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı"nda rekreasyon konusuna yer verilmiş ve ilke ve politikalarından bir tanesi olarak da "eleman yetiştirilmek üzere üniversitelerde rekreasyon anabilim dalı oluşturulması" kararı alınmıştır (Köktaş, 2004).

Yine "Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı"nda da rekreasyona önem verildiğine değinilerek üniversitede Rekreasyon Ana Bilim Dalı kurulması amaçlanmıştır. Planda rekreasyona olanak sağlayacak tesislerin toplumun her kesiminin yararlanmasını sağlayacak biçimde geliştirilmesi için çok amaçlı tesislerin kurulması çabalarının süreceğine işaret edilmektedir (Köktaş, 2004).

DPT'nin "Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı"nda ise " Boş zamanı değerlendirme etkinlikleri; merkezi ve yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları aracılığıyla ve bireylerin kendileri tarafından yürütülmektedir" ibaresi yer almaktadır (DPT, 2001).

Ülkemizde 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun 47. Maddesi "Yüksek Öğretim Kurumları'nın yapacağı plan ve programlar uyarınca öğrencilerin beden ve ruh sağlığını korumak, beslenme, çalışma, dinlenme, boş zamanlarını değerlendirme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve bu amaçla bütçe imkânları oranında okuma salonları, yataklı sağlık merkezleri, öğrenci kantini ve lokanta açmak, toplantı, tiyatro salonları, spor salonu ve sahalar, kamp yerleri sağlamak ve bunlardan öğrencilerin en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak gerekli önlemleri almakla görevlidir" demektedir (Kitapçı, (1997); Önder'den 2003).

Yine 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun 25. Maddesi ise “ders dışı saatlerde ve tatillerde öğrencilerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak her türlü tedbir alınır” şeklindeki ifadelerle bu konudaki öneme dikkat çekmektedir (Kitapçı, (1997); Önder'den 2003).

Bugün ülkemizdeki üniversitelerde, öğrencilerin bedensel ve zihinsel verimliliklerini koruma altına alma ve geliştirme ihtiyacını sağlamak için rekreasyon ve sporun yapılanması ve yürütülmesinden sorumlu 3 temel birim ortaya çıkmıştır. Bu temel birimler;

1. Mediko-Sosyal ve Spor Daire Başkanlığı (Sosyal ve sağlık sorunlarının giderilmesi için kurulan yapılanma),
2. Rektörlüğe bağlı Beden Eğitimi Bölümü (Öğrencisi olmayan, ancak bütün bölümlerdeki öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla aldıkları seçmeli-zorunlu kredili veya kredisiz derslerin organize edildiği bölüm),
3. BESYO (Fakülte statüsüne benzer ve bünyesinde yöneticilik, öğretmenlik, antrenörlük ve rekreasyon gibi bölümleri tutan ve öğrencisi olan yapılanmadır).

1.5. Dünyadan ve Türkiye'den Üniversite Yerleşke Örnekleri

Günümüzde Türkiye' de ve Dünya'daki üniversitelerde spor ve rekreasyon amaçlı etkinliklere yönelik birçok tesis ve merkez, kampüs yaşamında yerini almıştır. Öğrencilere sundukları rekreatif ve sportif tesisleri zenginliği göz önünde tutularak Dünya üniversitelerinden Ferris State, Indiana üniversiteleri ile Türkiye'den O.D.T.Ü ve Bilkent üniversiteleri bu çalışmada örnek olarak sunduğumuz üniversitelerdir.

1.5.1. Ferris State Üniversitesi

Bu üniversite Michigan eyaletinin Aşağı Peninsula bölgesinin kuzey ve güney kesimlerinin arasındaki Big Rapids'de konumlanmaktadır. 163.942 m² kapladığı bu alan, 323.609 m² lik bir alana inşa edilmiştir. Yaklaşık olarak 13865 öğrencisi ve 3800 akademik ve idari yöneticisi bulunan ve 115 adet eğitsel, yönetsel, bakım-onarım, öğrenci sosyal tesisleri ve yurt binalarını içeren idari yapılara sahip bu üniversite 400 öğrenci atlet yetiştirmesi ve hem erkek hem de bayanlara yönelik 14 spor branşını içermesiyle rekreatif ve sportif tesisler bakımından dünya sıralamasında ciddi bir yerdedir (URL-14).

Şekil 16. Ferris State Üniversite Yerleşkesi google earth görüntüsü (URL-15).

Ferris State Üniversitesi yerleşkesindeki sosyal ve sportif tesis ve yapılanmalar;

1. Açık alan tesisleri;

- Ferris State Atletizm alanı: Futbol ve atletizm sporları ve özel etkinliklerin de gerçekleştirildiği 5000 kapasiteli bir alandır.
- Katke Golf sahası
- 12 adet tenis kortu
- Beyzbol ve Softball sahaları
- 2 adet buz pateni kortu
- 11 adet basketbol sahası

Şekil 17. Ferris State Üniversitesi'ndeki bazı rekreatif ve sportif etkinlikler (URL-17).

- 2 adet futbol antrenman sahası

- 4 adet voleybol sahası
- Hokey sahası
- Voleybol sahası (URL-16).

2. Kapalı alan tesisleri ise;

• Spor kompleksi: 500 izleyici kapasiteli çok amaçlı spor salonudur. 3 basketbol kortunun bulunduğu bu kompleks aynı zamanda atletizm antrenman sahası olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca üniversite spor klüplerinin de antrenman sahası olarak işlev gören bu tesis futbol ve basketbol programlarının da uygulandığı yerdir. Tesiste yarışmacı sporlara (güreş, dövüş sporları, amigo ve dans takımları) yönelik çalışmalar da yürütülmektedir.

- Buz pisti: 3000 izleyici kapasiteli buz hokeyi ve buz pateninin yapıldığı alandır.
- 4 adet tenis kortu
- Öğrenci rekreasyon merkezinin kapsadığı;
- Yürüyüş, kros ve koşuların yapıldığı patika alan
- Aerobik stüdyo
- Halter odası
- Tırmanma duvarı
- Su sporlarının yapıldığı 25 m. uzunluğundaki havuz
- Basketbol, voleybol, badminton kortlarının bulunduğu zemin kat (URL-16).

Şekil 18. Ferris State Üniversitesi'ndeki açık ve kapalı alan rekreasyon merkezleri (URL-16).

Ferris State Üniversitesi 4 ayrı kampüsden meydana gelmektedir. Doğu kampüsünde temel spor salonu ve beyzbol alanları var iken ana kampüsünde ise havuz, fiziksel eğitim merkezi, buz pisti ve atletizm sahası yer almaktadır. Açık tenis kortlarının ve binicilik

sporunu içeren üniteleri kapsayan güney kampüsünün karşısındaki kuzey kampüsünde ise, 6130 m² alana sahip golf sahaları bulunmaktadır (URL-18).

1.5.2. Indiana Üniversitesi

85.000' e yakın nüfusuyla, sportif tesislerin ulusal ve uluslararası düzeye eriştiği bu üniversite, 8 ayrı kampüsten oluşmaktadır. Indiana Üniversitesi, birçok öğrenci atlet yetiştirmekte ve kampüslerinin tesisleri uluslararası standartlara göre inşa edilmiş ve yine birçok ulusal-uluslararası müsabakalara da ev sahipliği yapmıştır (URL-19).

Şekil 19. Indiana Üniversite Yerleşkesi google earth görüntüsü (URL-20)

Indiana Üniversitesi tesislerinin sosyal ve sportif tesis ve yapılanmaları;

1. Kapalı alan tesisleri:

- Ünlü kongre salonu: 17500 oturma kapasiteli en büyük basketbol tesisi
- Kapalı Antrenman Tesis: Futbol, beyzbol ve softbolun oynandığı çim saha
- Kolejler atletizm salonu: Voleybol. Güreş, kürek çekme sporunun yapıldığı yapı
- Su sporları merkezi: Olimpik yüzme havuzunun olduğu bina
- Atletizm sahası
- Tenis kort (URL-21).

Şekil 20. Indiana Üniversitesi'ndeki bazı öğrenci etkinlikleri (URL-21).

2. Açık alan tesisleri:

- Memorial Stadyumu: 51000 kapasiteli üniversite futbol takımına ait saha.
- Bill-Armstrong Stadyumu: 17000 kapasiteli kolej futbol takımına ait saha
- Golf sahası
- Beyzbol sahası
- Softbol sahası
- Kros pisti
- Remon gölü kürek çekme merkezi (URL-20)

Şekil 21. Indiana Üniversitesi'ndeki bazı açık/kapalı spor ve rekreasyon alanları (URL-21).

1.5.3. Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Kampüs alanı 45000 dekar (4500 hektar), orman alanı ise 30.430 dekar (3043 hektar) olan üniversite Ankara'nın merkezinden 20 km. uzaklıktaki Eymir Gölünü de içine almaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (O.D.T.Ü)'nin öğrencileri bu gölde yapılan kürek sporu faaliyetlerinden, balık avlama ve piknik yapma olanaklarından ve çeşitli etkinliklerden yararlanmaktadırlar. Ana kampüste 6000 öğrenci kapasiteli yerleşimler, alışveriş için çarşı, bankalar, postane ve yiyecek-içecek alınabilecek yerler mevcuttur.

Kampüste ayrıca, çok çeşitli spor faaliyetlerini yürütebilmek için kapalı spor salonları, tenis kortları, futbol sahaları, koşu yolları, olimpik standartlarda kapalı yüzme havuzu, açık yüzme havuzu vs. bulunmaktadır. Kampus dışında, kampüse 30 km uzaklıkta olan O.D.T.Ü'nün Elmadağ tesisleri ve Bursa Uludağ'da, yazın tırmanma/dağcılık sporunun, kışın ise kayak sporunun yapılabileceği tesisler bulunmaktadır. Ayrıca O.D.T.Ü'de 889'u Kültür İşleri Müdürlüğüne, 177'si ise Spor Müdürlüğü'ne ait toplamda 1066 adet öğrenci topluluğu ve takımı bulunmaktadır (URL-22).

Şekil 22. O.D.T.Ü Yerleşkesi google earth görüntüsü

Bu üniversitede 4 spor grubu ve farklı branşlarda arazi ve doğa sporları ortaya çıkmaktadır. Bunlar :

- Dağcılık ve Kış sporları grubu
- Fiziksel eğitim ve sporları grubu
- İzcilik grubu
- Sualtı grubu

Kampüs alanındaki uygulanabilir sporlar 2 ana başlık altında toplanmaktadır:

1. Salon sporları; basketbol, voleybol, badminton, yüzme, su polosu, boks, eskrim, güreş, hentbol, judo, karate, tekvando, masa tenisi, aerobik, step ve vücut geliştirmedir.

Şekil 23. O.D.T.Ü’de öğrencilerin yaptığı bazı sportif etkinlikler (URL-23).

2. Arazi sporları; atletizm sporları, kriket, futbol, Amerikan futbolu, softbol, tenis, kürek çekme ve kış sporları, dağcılık, bisiklet-triathlon, kayak ve kros dur (Ağan,2000).

Şekil 24. O.D.T.Ü öğrencilerinin yaptığı rekreatif etkinlikler (URL-23).

O.D.T.Ü tesisleri içerisindeki sosyal ve sportif tesis ve yapılanmalar;

1.Kapalı alan tesisleri:

- Büyük Spor Merkezi: Takım sporlarının yanı sıra jimnastik, voleybol ve basketbolunda oynandığı salondur.
- Vücut geliştirme merkezi
- Jimnastik salonu
- Yüzme havuzu
- Masa tenisi
- Spor merkezi (fitness alanı, bilgisayarlı bisiklet ve koşu bantları, squash kortları, spor salonu, sauna, jakuzi-buhar odası, şok duş alanı, kafe) (URL-23).

Şekil 25. O.D.T.Ü'deki öğrencilerin bazı spor müsabakaları (URL-23).

2. Açık alan tesisleri:

• Stadyum: Futbol ve Amerikan futbolunun oynandığı aynı zamanda 6 kulvarlı koşu pistinin de bulunduğu, konser ve mezuniyet balolarının verildiği alandır.

- 7 adet Futbol sahası
- Basketbol ve Voleybol sahaları
- 12 adet tenis kortu
- Yüzme havuzu
- Eymir Gölü kayıkane ve kürek tesisleri
- Elmadağ Kayak tesisleri
- Uludağ Öğretim tesisleri
- Kriket sahası
- 3 adet futbol halı sahası (URL-23).

Şekil 26. O.D.T.Ü'deki rekreasyonel ve sportif bazı tesisler (URL-23).

1.5.4. Bilkent Üniversitesi

Başkent Ankara'da, 12.000 öğrenciye ev sahipliği yapan Bilkent üniversitesi kampüsü, Eskişehir yolu üzerinde kent merkezine 12 km. uzaklıktadır. 3.000 dönümü ağaçlı ve yeşil alan olmak üzere toplam 5.000 dönümlük bir alan üzerine kurulmuştur.

Yeşil alanları ile rekreasyonel ve sportif etkinliklere fırsat sunan Bilkent kampüsü; yurtları, spor tesisleri, kütüphanesi, bilgisayar laboratuvarları, kafeteryaları, 24 saat açık sağlık merkezi, marketleri, büfeleri, eczanesi ve postanesiyle bir üniversite kampüsünde bulunması gereken tüm olanaklara sahiptir. Öğrenci kulüplerinin etkinlikleri, konserler, festivaller, sergiler, söyleşiler ve diğer faaliyetler, zengin bir kültür, sanat ve eğlence atmosferi yaratmaktadır. Modern ve bakımlı binaları ile üniversitenin kapalı alanları 500.000 m² yi bulmaktadır (URL-24).

Şekil 27. Bilkent Üniversite Yerleşkesi google earth görüntüsü

Bilkent Üniversitesi, Doğu Kampüsü ve Merkez Kampüsü diye ikiye ayrılmaktadır. Bu yüzden tesisleşme bakımından Merkez Kampüsü Spor Tesisleri ve Doğu Kampüsü Spor Tesisleri diye ikiye ayrılmaktadır. Buna göre:

A) Merkez kampüsü sosyal ve sportif yapılanmaları olarak;

1- Öğrenci yurtları spor salonu içerisinde;

- Fitness/kondisyon salonu
- Aerobik/step stüdyosu
- Çokkamaçlı program stüdyosu
- Masa tenisi salonu
- Basketbol/voleybol/hentbol salonu
- Squash kortları

- Yürüme/koşu parkuru bulunmaktadır (URL-25).

Şekil 28. Bilkent Üniversitesi'ndeki öğrencilerin bazı sportif etkinlikleri (URL-26).

2- Merkez spor salonu içerisinde;

- Fitness/ kondisyon salonu
- Aerobik/step stüdyosu
- Çok amaçlı program stüdyosu
- Masa tenisi salonu
- Basketbol/voleybol salonu
- Badminton kortları

3- Diğer spor tesisleri içerisinde;

- Kapalı tenis kortu
- Açık tenis kortları
- Halı sahalar
- Standart çim futbol sahası (URL-25).

Şekil 29. Bilkent Üniversitesindeki spor ve rekratif etkinliklerinden bazıları (URL-26).

B) Doğu kampüsü spor tesisleri ve yapılanmaları içerisinde;

1- Spor Salonu:

- Fitness/kondisyon Salonu

- Aerobik/step Stüdyosu
- Masa tenisi salonu
- Basketbol/voleybol salonu
- Badminton kortları

2- Diğer Spor Tesisleri:

- Açık basketbol, voleybol, tenis kortları
- Mini çim futbol sahası (URL-25).

Ayrıca öğrencilerin ders dışı zamanlarda oturma-dinlenme, sohbet vs. etkinliklerini de yapabilecekleri çok sayıda kafeterya ve kantinin varlığı da yerleşkedeki diğer tesisler olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 30. Bilkent Üniversitesindeki bazı kafeterya ve kantinler (URL-26).

Bugün Dünyada ve Türkiye öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmeye yönelik yapılanmaların ve bu yapılanmalara olanak sağlayan potansiyel alanların çeşitliliğinin çok çeşitli nedenleri vardır. Bunlardan en önemlisi özellikle yerleşke alanlarının büyük bir çoğunluğunu spor ve rekreasyona dönük potansiyel alanlar olarak değerlendiren bu tür üniversiteler, bir yandan öğrencilerini eğitimle paralel olacak şekilde zihinsel ve fiziksel olarak zinde tutmayı amaçlarken diğer yandan farklı etkinliklere açık şekilde bölgesel klüpler kurdurarak, öğrencilerin kabiliyetlerini ulusal ve uluslararası arenaya taşımalarına olanak sağlamaktadırlar.

Özellikle spor branşlarında iklimsel faktörlerden etkilenilmemesi için dış alanlarda oynanan birçok sportif etkinliği, rekreasyon merkezleri adı altındaki yapıların içlerinde de tesis etmektedirler. Böylelikle bir anlamda etkinliklere olumsuz etki edecek dış faktörlerden asgari derecede etkilenilmesi düşünülmektedir.

Özelleştirilmiş departmanlara sahip olan bu tür üniversitelerde, öğrencilerin serbest zamanlarını verimli değerlendirebilmeleri için, onları yönlendirebilecek çeşitli konularda uzman kişilerin de yer alması, serbest zaman konusunda ülkemizde önem kazanan bir eğitim eksikliğinin de göz önünde bulundurulması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Materyal

Araştırma alanı olarak K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi sınırları içinde kalan alan seçilmiştir.

Araştırma kapsamında Kanuni Yerleşkesi'ni çeşitli yönleriyle tanımlayan mimari çizim programıyla hazırlanmış haritanın yanı sıra sayısallaştırılmış haritalar ve çizimler ile araştırma alanı ile ilgili her türlü plan, proje, resim ve diğer materyallerden de yararlanılmıştır.

Rekreasyon potansiyeli üzerinde önemli etkileri olan iklim koşullarının etüdü için Trabzon Meteoroloji İşleri Bölge Müdürlüğü'nden araştırma alanı ile ilgili son dört yıl ile son 30 yılın rasat değerleri elde edilerek incelenmiştir.

Çalışmalar sırasında araştırma alanından çekilen fotoğraflardan, arazi üzerinde yapılan gözlem ve incelemelerden yararlanılarak bu bilgiler değerlendirmelere alınmış, konu ile ilgili yapılan literatür taraması ile birlikte K.T.Ü Rektörlüğü tarafından üniversite yerleşkesi ile ilgili olarak düzenlenmiş olan rapor ve haritalar yanında kitap, katalog, vb. dokümanlar incelenerek değerlendirilmiştir.

Araştırma alanında yapılan gözlem ve yerel incelemeler yanında yerleşke içinde bulunan tüm fakültelerin bölümlerinde eğitim-öğretim görmekte olan lisans öğrencilerinin serbest zamanlarındaki rekreatif ve sportif eğilimlerini ölçmeye yönelik olmak üzere anket çalışması yapılmıştır.

Ayrıca konu ile ilgili diğer dokümanlar ise, M.T.A, Trabzon Meteoroloji İşleri Bölge Müdürlüğü'nden elde edilmiş, ayrıca alanda mevcut doğal ve kültürel kaynak değerleri ile ilgili veriler fakültelerin ilgili bölümlerinden sağlanmıştır.

2.2. Yöntem

Araştırmada, gerek duyulan bilgilere ulaşabilmek amacıyla geniş kapsamlı bir literatür çalışması yapılarak, rekreasyonel potansiyelin saptanmasına ilişkin kaynaklar ile spor amaçlı eğitim çalışmalarına yönelik araştırmalar, öncelikli olarak üniversite

kampüsleri örneğinde incelenerek derlenmiştir. Ayrıca, dünyada ve ülkemizde üniversite kampüslerinde rekreatif ve sportif tercihler konusunda üniversite öğrencilerinin yaklaşımları ve özellikleri saptanmıştır.

Elde edilen kuramsal bilgilerin ışığı altında çalışma alanında 2009 yılında etüt ve gözlemler yapılmıştır. Kanuni Yerleşkesi'nde eğitim görmekte olan farklı fakültelerin lisans öğrencilerinin kampüs alanında rekreasyon ve spor amaçlı eğilimleri ve alışkanlıklarını öğrenmek, alanda mevcut kullanımların neler olduklarını saptamak, hangi etkinliklerin hangi anlarda daha yoğun olduğunu gözlemlemek ve kullanımdan kaynaklanan çeşitli sorunları yerinde tespit edebilmek amacıyla alanda ön araştırma yapılmıştır. Çalışma alanında mevcut kaynak değerlerinin yerinde saptanması amacıyla yapılan sörvey çalışmasında ise alanın floristik özellikleri, su durumu, toprak ve jeolojik yapı ile rekreasyonel ve sportif mevcut tesisler, ulaşım durumu ve altyapıya ilişkin diğer özellikler konusunda bilgiler edinilmiştir.

Yöntem olarak araştırma tekniklerinden biri olan ve insan gruplarının aynı soru grubuna düzenli verilen yanıtları ortaya koyan ve kullanıcıların değer, tutum ve davranışlarını saptayan, toplum bilim kaynaklı anket yöntemidir. Çalışma, standartlaştırılmış soru kâğıtları aracılığıyla karşılıklı görüşme şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini, Trabzon ili K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi sınırları içerisindeki alan oluşturmaktadır. Araştırmanın deneklerini, kampüs içerisindeki aktif öğrenciler teşkil etmektedir. Yerleşke içerisindeki öğrenci sayıları, K.T.Ü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 23.02.2010 tarihi itibarıyla sunduğu veri çerçevesinde incelenerek, toplam 20526 öğrenci arasından durumu “beklemeli, hazırlık ve 2.öğretim” öğrencileri çıkartılmak suretiyle, lisans düzeyinde aktif öğrenci sayısı 17980 kişi olarak tespit edilmiştir (Ek-2). Anket sayısının belirlenmesinde Kanuni Yerleşkesi'nde öğrenim gören aktif öğrenci sayısı baz alınarak (1) denklemi uygulanmıştır.

$$n = \frac{N \times t^2 \times p \times q}{N \times m^2 + t^2 \times p \times q} \quad (1)$$

Burada,

N : Toplumun büyüklüğü

t : Güven katsayısı

m : Hata yüzdesi

p,q : Varyans katsayısı

olmak üzere

N : 17980

t : 2 (%95 güvenle çalışılmıştır)

m : %10

p,q : 0.5 , 0.5 (Toplunun homojen bir toplum olduğu düşünülmüştür)

olarak alınmıştır.

$$n = \frac{17980 \times 2^2 \times 0.5 \times 0.5}{17980 \times 0.1^2 + 2^2 \times 0.5 \times 0.5} = 99.5 \cong 100$$

Çıkan sonucun 100 olmasına karşın anketin güvenilirliğini ve verimliliğini arttırmak amacıyla anket sayısı, Kanuni Yerleşkesi'nde aktif öğrenim gören 120 öğrenci baz alınarak belirlenmiştir. Ankete katılan öğrencilerin seçiminde basit tesadüfi örnekleme yoluna gidilmiştir. Katılımcılar, yerleşkeyi daha iyi tanımları sebebiyle ağırlıklı olarak 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri arasından rastgele seçilmiştir. Ek-3'de ziyaretçi anket formu verilmiştir.

2.2.1. Anketin Uygulanması

Belirlenen anket sayısı, her fakültenin içerisindeki öğrenci sayılarına bakılarak (Ek-2) 17980 aktif öğrenci sayısının, fakültelerin öğrenci sayılarına göre ağırlıklı yüzdeleri hesaplanarak, çıkan yüzdelere göre önce 100 anket üzerinden bölüm başına düşen anket miktarı hesaplanmak suretiyle tespit edilmiştir. Bu işlem;

$$\Sigma_Y = (\Sigma_F / \Sigma_T) \times 100 \quad (2)$$

$$\Sigma_Z = \Sigma_A \times \Sigma_Y \quad (3)$$

denklemleriyle ifade edilebilir. Burada,

Σ_F : Belirlenen toplam fakülte öğrenci sayısı

Σ_T : Belirlenen toplam aktif öğrenci sayısı

Σ_A : Anket sayısı,

Σ_Y : Yüzdelik oran

Σ_Z : Fakülteye düşen anket sayısı

olarak alınmıştır. Örneğin; 5343 aktif öğrencisi bulunan Mühendislik Fakültesi'ne düşen anket sayısı,

$$\Sigma_Y = (5343 / 17980) \times 100 = 29.71 = 30 = \%30$$

$$\Sigma_Z = 100 \times \% 30 = 30$$

şeklinde hesaplanabilir.

Buna göre Mühendislik fakültesine düşen 30 anketi aynı formülden (2, 3) yola çıkılarak, bölüm içerisindeki öğrenci sayıları oranına göre bölüm başına düşen anket sayıları tespit edilmiştir. Her fakülte ve bölüme düşen anket sayısı bu yöntem ile hesaplanarak Tablo 5' deki anket dağılım tablosu oluşturulmuştur.

Tablo 5. Yerleşkedeki fakültelere ait bölümlere düşen anket sayıları

Mühendislik Fakültesi		Fen - Edebiyat Fakültesi		Orman Fakültesi		Tıp Fakültesi		İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi		Mimarlık Fakültesi	
İnşaat	7	Fizik	2	Orman Müh.	4	Genel Tıp	5	İktisat	8	Mimarlık	2
Makine	6	Kimya	4	Orman Endüstri	3	Dış Hekimliği	1	İşletme	8	İç Mim.	1
Elektrik Elektronik	4	Matematik	3	Peyzaj Mim.	1			Maliye	8	Şehir ve Bölge Planlama	1
Jeoloji	4	Biyoloji	3								
Harita	3	İstatistik	1								
Jeofizik	2	Tarih	2								
Maden	1	Türk Dili	2								
Bilgisayar	2	Batı Dilleri	2								
Metal ve Malzeme	1										
Genel Toplam	30	19						8		6	

Yapılan dağılım sonucu bazı bölümlerin en azından birden fazla öğrenci ile temsil edilmesi gerektiği düşünülerek bölüm başına düşen anket sayısı 1 adet ilave edilmek suretiyle arttırılmıştır.

Konuyla ilgili yapılan literatür çalışması sonucu araştırmanın amacına bağlı olarak hazırlanan anket soruları, açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli sorulardan ibaret olup, Bölüm A, Bölüm B ve Bölüm C başlıklı 3 bölümden oluşmaktadır. Uzman görüşleri alınarak ve bu konu ile ilgili anketler incelenerek hazırlanan 35 soruluk veri toplama aracının birinci bölümü olan Bölüm A'da bireysel yaşam çemberi adı altındaki bölüm, araştırma grubunda yer alan katılımcıların demografik bilgilerini belirlemeye yöneliktir. Bölüm B ise, öğrencinin spora olan ilgisi ve rekreasyon eğilimini belirlemeye yönelik açık uçlu sorular ile sahip oldukları serbest zaman sürelerine ilişkin, katılımcıların serbest zaman kullanımları ve serbest zamanlarını değerlendirmelerinin katılımcı üzerinde bıraktığı etkileri ölçmeye yönelik bilgileri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Kanuni Yerleşkesi'ndeki rekreasyon olanakları ve yönetsel yapının sorgulandığı Bölüm C ise katılımcıların; (a) rekreasyonel tesisleri kullanabilme imkânları, (b) rekreasyonel faaliyetlere katılamama sebepleri ve katılımı arttırmak için görüşleri, (c) öğrenim süresince aldıkları seçmeli derslerin araştırmayla ilgili bağlantısı, (d) yerleşke ile yerleşkenin bulunduğu şehir arasında rekreasyonel ve sportif yönden bağlantıların bulunup bulunmadığı ve (e) yerleşkede bulunmasını ya da mevcut olan tesislerin geliştirilmesini istedikleri etkinlik türleri veya alanlar ile ilgili sorulardan oluşturulmuştur.

Anket çalışmasında bazı soruların özelliği göz önüne alınarak, anlamlı bir sonuç verebilmesi açısından istatistiki bakımından yorumlamayı kolaylaştıracak düzenlemeler (ağırlıklandırma) yapılmıştır. Bununla ilgili bir örnek vermek gerekirse Bölüm C'de 14. soru açıklamalı olarak aşağıdaki gibidir.

Sosyal etkinliklerin çalışma verimliliği üzerindeki etkilerinin katılımcıya göre ilk üç sırada öneminin araştırıldığı soruda; işaretlenen sonuçlardan katılımcılara göre ilk sırada önemlilik arz eden frekans dağılımları 3 ile, ikinci sırada önemlilik arz eden frekans dağılımları 2 ile ve üçüncü sırada önemlilik arz eden frekans dağılımları 1 ile çarpılarak çarpım sonrasında her dağılım kendi içinde toplanmış ve sonucunda genel bir frekans tablosu elde edilmiştir. Bu işlem sonrasında çıkan frekans tablosunda en fazla toplama sahip olan tercih ilk sırada önem arz etmektedir. Çıkan frekansların yüzde oranları, ilgili soruların analizlerinde belirtilmiştir.

Veri toplama aracı, K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi'ndeki anket dağılım tablosu (Tablo 5) göz önünde bulundurularak ilgili bölümlerdeki öğrencilerle birebir görüşme yapılmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Ankete başlanmadan önce araştırmanın amacı ve içeriğiyle ilgili açıklamalar yapılmış ve daha sonra gereken yerlerde rekreasyon ve spor ile ilgili terminolojik kavramlar konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan bölüm öğrencilerine bilgi verilmiştir. Anketlerin uygulanması ve toplanması aşamasında gizlilik ilkesine bağlı kalınmıştır. Anketle elde edilen bilgiler frekans ve yüzde olarak belirtilerek tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca araştırmada genel bir eğilimin belirlenmesi ve bir durum saptaması amacı ön planda tutulduğu için bu değerler arasında detaylı bir ilişki aranmamıştır.

3. BULGULAR

3.1. Üniversitenin Tarihçesi

Trabzon Milletvekili Mustafa Reşit Tarakçıoğlu ve 28 arkadaşının verdiği teklifin, TBMM’de 20 Mayıs 1955 tarih ve 6594 sayılı kanunla kabul edilmesi ile kurulmuş olan K.T.Ü, İstanbul ve Ankara illeri dışındaki ilk üniversitedir. Kuruluşundan yaklaşık sekiz yıl sonra, 19 Eylül 1963 tarihinde, 336 sayılı kanunla Rektörlük ve Fakülte kadroları verilerek Temel Bilimler, İnşaat-Mimarlık, Makine Elektrik ve Orman Fakülteleri kurulmuştur. Üniversitede ise eğitim-öğretime ise 2 Aralık 1963 tarihinde Esentepe Mahallesindeki Trabzon Atatürk İlköğretim Okulu’nun ilkokul binasında başlanmıştır. 1966 yılında, üniversite bugünkü merkez kampüse taşınmıştır.

Gelişimini sürdüren K.T.Ü, 4 Ocak 1973 tarih ve 1659 sayılı kanunla da Yer Bilimleri ve Tıp Fakültesi kadroları verilmiştir. 1981 yılında, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun çıkarılmasından sonra yeni fakülte ve bölümler açılmıştır. Trabzon ili sınırlarında faaliyetlerini sürdüren üniversite yerleşkesinde 14 fakülte, 1 Devlet konservatuvarı, 3 yüksekokul, 8 meslek yüksekokulu ve 4 enstitü ile 1.800 kişilik akademik kadrosu ve 40.000’ i aşkın öğrenci mevcuttur (K.T.Ü, 2009).

K.T.Ü. merkez Kanuni Kampüsü’nde bulunan eğitim birimleri şunlardır:

- Rektörlük
- Mühendislik Fakültesi
- Mimarlık Fakültesi
- Fen Fakültesi
- Edebiyat Fakültesi
- Orman Fakültesi
- İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
- Tıp Fakültesi
- Diş Hekimliği Fakültesi
- Eczacılık Fakültesi
- Hukuk Fakültesi
- Yabancı Diller Yüksekokulu

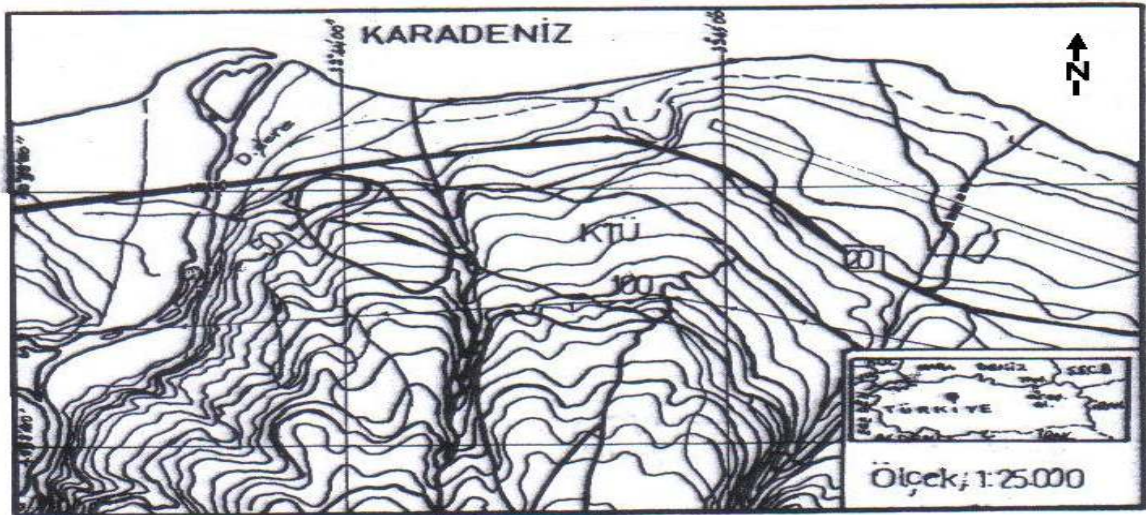
- Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
- Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu
- Enstitüler
- Uygulama ve Araştırma Merkezleri (K.T.Ü, 2009).

3.2. Araştırma Alanının Genel Özellikleri

3.2.1. Coğrafi Konum ve Topografya

Araştırma alanı olarak seçilen K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi Trabzon'un doğusunda, Trabzon- Rize devlet Karayolunun güneyinde kalan 1105 dönümlük bir alanı kapsamaktadır. Bu alan batıda Kalkınma Mahallesi, kuzeyde Karadeniz, güneyde Bostancı Köyü ve doğuda Konaklar Mahallesi ile sınırlanmaktadır.

Grid kareleme sistemine (Davis, 1965) göre, tamamı ile A₇ karesi içerisinde kalan araştırma alanı, 40° 59' 20" - 40° 59' 20" kuzey enlemleri ile 41° 00' 18" - 41° 00' 17" doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. Genellikle engebeli bir arazi yapısına sahip olan araştırma alanı güney kısımlarda yer yer 100-150 m.ye ulaşmaktadır. Araştırma alanını da içine alan bir topografik harita Şekil 31'de verilmiştir.

Şekil 31. Kanuni Yerleşkesi'nin topografik haritası (M.T.A, 1983).

Araştırma alanının topografyasının belirli bölgelerde engebeli yapısından dolayı, yerleşkede planlanması düşünülen ya da düşünülecek olan rekreatif ve sportif alanların çeşitliliği ve bunlara ait potansiyel alanların sınırlı sayıda olmasına etken faktörlerdendir.

3.2.2. İklimsel Özellikler

Yerleşkenin içerisinde bulunduğu Trabzon kenti, Doğu Karadeniz'in sahil kesimi üzerinde konumlanması sebebiyle yumuşak bir deniz iklimine sahiptir. İklim yazları ortalama sıcaklıkta, kışları ise ılık sıcaklıkta geçer. Bölgedeki Kuzey-Batı yönlü hava akımları iklim elemanlarının değişmesine sebebiyet vermektedir. Düzenli yağışın görüldüğü bölgede ortalama yağış miktarı metrekarede 830 mm, yıllık ortalama sıcaklık 14.5°C dir. En çok yağış Ekim-Kasım aylarında gözlenirken en az yağış Temmuz ev Ağustos aylarında düşmektedir (URL-27). Öte yandan araştırmayla bağlantılı olarak alanın diğer klimatik veriler de “Uzun yıllar aylık iklimsel değerler” Ek-4’de ayrıca belirtilmektedir.

Tablo 6. Trabzon yılına ait 2007 – 2010 yılları arası aylık ortalama toplam yağış- nem- sıcaklık verileri (D.M.İ, 2010).

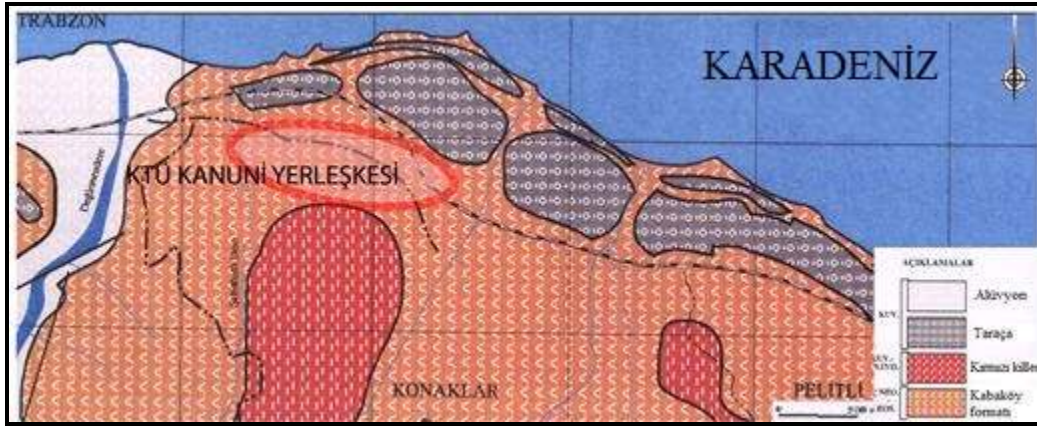
Aylık Ortalama Toplam Yağış (mm)												
YIL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2007	61.7	59.8	89.6	55.4	21.2	14.2	44.9	29.7	54.0	106.2	223.1	53.6
2008	79.7	32.1	32.9	38.01	56.0	27.5	10.1	17.0	134.2	144.1	28.6	73.4
2009	56.1	65.2	77.5	43.1	43.9	15.1	125.8	18.6	146.4	131.1	163.4	64.6
2010	120.5	45.9	50.7	69.9	62.2	24.0	20.5	63.0				
Aylık Ortalama Toplam Sıcaklık (°C)												
YIL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2007	8.3	6.6	8.5	9.6	17.9	22.3	24.2	25.3	22.0	18.1	11.4	8.3
2008	3.7	4.8	12.3	14.0	14.8	19.9	23.8	25.0	21.1	16.7	13.0	8.4
2009	7.7	9.7	8.7	10.2	15.7	22.0	24.2	22.5	20.5	18.7	12.2	11.3
2010	9.3	10.1	8.7	11.8	17.5	22.9	25.7	27.0	22.9			
Aylık Ortalama Nisbi Nem (%)												
YIL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2007	57.0	68.0	75.2	74.8	76.6	72.1	73.4	74.9	72.0	74.6	69.5	70.0
2008	68.3	69.9	62.1	73.2	74.6	73.6	71.8	76.3	74.4	77.9	73.9	64.9
2009	62.6	67.0	69.0	76.0	73.6	72.0	71.3	67.6	69.1	70.2	68.4	66.1
2010	69.3	67.5	71.5	75.9	72.9	75.6	72.8	69.8	73.5			

Bir bölgedeki rekreasyon ve spor alanlarına gelen kullanıcı miktarında klimatik faktörlerin etkisinin de olduğunu düşünürsek, yerleşkeye düşen yağış miktarının

öğrencilerin spor ve rekreasyona dönük açık yeşil alanlar ya da açık sosyal tesislerin kullanımlarına ilişkin olarak kullanıcı sayısındaki azalmalara neden olmaktadır.

3.2.3. Kampus Alanı ve Çevresinin Jeolojik Yapısı

Kampus alanı ve çevresinin içinde bulunduğu yörede litolojik olarak, ana kayadan üste doğru Eosen-Neojen yaşlı Kabaköy Formasyonu (Güven 1993), Pliyosen yaşlı kırmızı killer ve Kuvaterner yaşlı alüvyonlar ve taraçalar bulunmaktadır. Kampus alanının ana kayacını, Kabaköy Formasyonunun volkanik kayalar oluşturmaktadır. Bunlar yaygın olarak ojit ve foidce zengin bazalt, bazanit, tefrit bileşiminde lavlar ve bunların piroklastik kayaları olan aglomera, breş ve tüflerden oluşmaktadır (Arslan vd., 2006).

Şekil 32. Kanuni kampüsü alanı ve yakın çevresinin jeolojik haritası (Arslan vd., 2006).

Alanın jeolojik yapısı, genel olarak planlanabilecek olan yapılanmalara zorluk teşkil edebilecek bir durum teşkil etmemekle birlikte; yerleşkenin belirli bölgelerindeki bu tesislerin yapılanmalarına zorluk teşkil edebilecek kayaç kütleleri mevcut arazi kullanım araçları sayesinde uygun hale getirilebileceği sözkonusudur.

3.2.4. Su Varlıkları

Araştırma alanı ve yakın çevresindeki mevcut su varlıkları doğal ve yapay olmak üzere iki kısımda incelenebilir. Doğal su varlığı, yerleşkenin kuzey kısmındaki sahil şeridi boyunca uzanan ve yerleşkeyi çevreleyen doğal bir görsel etkiye sahip Karadeniz

bulunmaktadır. Kampüs içerisinde ise görsel kaliteyi arttırmak adına yapay yolla oluşturulmuş ve çoğu rekreasyonel alanları destekleyici birtakım gölet, havuz ve şelale vs. örnekleri mevcuttur.

Şekil 33. Sahil tesislerindeki hidrolik sanat yapıları (Karadeniz sahil kesimi)

Şekil 34. Yerleşkede bulunan yapay su varlıkları

Doğal ve yapay su varlıklarına sahip olan yerleşkede özellikle rekreatif anlamda görsel kaliteyi arttırmak adına tasarlanan göl, gölet, havuz, şelale gibi açık yeşil alanlarla bütünleşik olan su varlıklarını öğrencilerin izleyerek pasif rekreasyon adı altında zihinsel olarak dinlendikleri gözlemlenirken, yine öğrencilerin sahil tesislerine yakın kısımdaki Karadeniz sahil kesimindeki hidrolik sanat yapılarının üzerinde zaman zaman oturma-dinlenme, balık tutma, sohbet etme vs. gibi aktif rekreasyonları da gerçekleştirebildikleri gözlemlenmektedir.

3.2.5. Toprak Durumu

Araştırma alanında, büyük toprak gruplarından iyi gelişmiş ve iyi drene olmuş asit topraklardan oluşmuş kırmızı - sarı Podzolik topraklar mevcuttur (Ergene, 1982). Toprak Su Genel Müdürlüğü (TSGM)'nin 1972 yılında yapmış olduğu çalışma sonucunda ve Trabzon ili toprak kaynağı envanterinden elde edilen bilgilere göre araştırma alanında podzolik toprakların alt grupları Şekil 35'de verilmektedir (TSGM, 1972).

- P.15, 2, IVesM: Dik meyilde orta erozyonlu toprak tipi
- P. 15, 2, IVesN: Dik meyilde orta erozyonlu toprak tipi
- P. 13, 2, Zf, IVe: Dik meyilde orta derin erozyonlu toprak tipi
- P. 14, 2, Zf, IVe: Dik meyilde orta derin orta erozyonlu toprak tipi.

Labitatae, Crucifera, Rosacea, Graminea, Scrophulariaceae, Boraginaceae ve Caryophyllaceae şeklinde sıralandığı Tablo 7’deki gibi tespit edilmiştir.

Tablo 7. Coşkunçelebi’ye göre yerleşkedeki doğal çiçekli familyalar

Doğal Çiçekli Familyalar			
Familya	Tür Sayısı	Familya	Tür Sayısı
Compositae	27	Graminea	8
Legüminosae	20	Scrophulariaceae	8
Labitatae	13	Boraginaceae	7
Crucifera	12	Caryophyllaceae	7
Rosacea	9	Diğer Familyalar	81

Anşin ve Terzioğlu (1998)’ nun yapmış olduğu çalışmada ise yerleşke içerisinde bulunan iğne yapraklı (Gymnospermae) ve geniş yapraklı (Angiospermae) türlerin bağlı bulunduğu familyalar ise Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Anşin ve Terzioğlu’na göre yerleşkede bulunan iğne ve geniş yapraklı familyalar

Gymnospermae familyalar	Angiospermae familyalar			
Cycadopsida	Magnoliatae	Fagaceae	Malvaceae	Aquifoliaceae
Araucariaceae	Lauraceae	Betulaceae	Salicaceae	Hippocastanaceae
Pinaceae	Berberidaceae	Casuarinaceae	Ebenaceae	Aceraceae
Taxodiaceae	Cercidiphyllaceae	Theaceae	Pittosporaceae	Simaroubaceae
Cupressaceae	Hamamelidaceae	Actinidiaceae	Rosaceae	Rutaceae
Ginkgoaceae	Moraceae	Tiliaceae	Elaeagnaceae	Meliaceae
	Juglandaceae	Sterculiaceae	Cornaceae	Buddlejaceae
	Oleaceae	Hydrangeaceae	Myrtaceae	Araliaceae
	Compositae	Grossulariaceae	Celastraceae	Solanaceae
	Musaceae	Saxifragaceae	Buxaceae	Verbenaceae
	Palmae	Leguminosae	Vitaceae	Scrophulariaceae
	Agavaceae	Lythraceae	Sapindaceae	Bignoniaceae
	Rubiaceae	Caprifoliaceae	Liliaceae	

Çok zengin bir floryaya sahip olan yerleşkede, ormanlık alanların içerisine planlanmış öğrencilerin oturma-dinlenme ve seyir ihtiyaçlarını karşılayabildikleri orman altı dinlenme mekânlarının varlığı ile ileriye dönük planlanması düşünülen açık yeşil alanlardaki çeşitli etkinlikleri barındırabilecek alanları, sınırlayıcı ya da tanımlayıcı etkileri olabileceği göz önünde bulundurulması gereken kriterlerdendir.

3.2.7. Üniversitelerin Fiziksel Yapısındaki Fonksiyonel Dağılımlar

Kanuni Yerleşkesi'nde eğitim-öğretim ve idari birimlerin dışında öğrenci, akademik ve idari personelin sportif ve rekreatif kullanımlarına yönelik açık veya kapalı spor tesisleri, rekreasyon merkezlerin yer aldığı bölgeler Şekil 38'deki haritada gösterilmektedir.

Haritada gösterilemeyen ve yerleşke içerisinde bazı eğitim binaları etrafında yer alan ve öğrencilerin serbest zamanlarında vakit geçirdikleri alanlar da bulunmaktadır. Orman Fakültesi bünyesinde yer alan fakülte serası, kaya bahçesi ve dış mekân oturma alanı öğrencilerin zaman zaman etkinlikler içerisinde bulunduğu alanlardır.

Şekil 36. Orman Fakültesi etrafındaki rekreasyonel mekânlar

Öğrencilere serbest zamanlarında kitap okuma alışkanlıklarını kazandırmak ve bilişim dünyasından haberdar olmaları için bir bilgisayar salonunu da içinde barındıran Atatürk Kültür Merkezi (1), seminer, konferans gibi etkinliklerin yapıldığı Prof. Dr. Osman Turan Kültür ve Kongre Merkezi (2) ve yine öğrencilerin dinlenme-eğlenme, yeme-içme etkinliklerini karşıladıkları Koru Tesisleri (3) yerleşke içerisinde var olan yapılanmalardır.

Şekil 37. Yerleşke içerisinde bulunan sosyal ve kültürel yapılanmalar (Sırasıyla 1, 2, 3)

Kanuni Yerleşkesinin 1 Rektörlük, 9 Fakülte ve 1 Meslek Yüksekokulu'na ait toplamda 11 idari birimine ait idari binaların, eğitim alanlarının (derslik, laboratuvar), sosyal ve spor alanlarının (açık ve kapalı spor tesisleri) yüzölçümleri ile yerleşkedeki kültür merkezleri ve öğrenci kulüpleri hakkındaki genel bilgiler Tablo 9 ve Tablo 10'da verilmiştir (K.T.Ü, 2009).

Kanuni Yerleşkesi içerisindeki öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere üniversitenin Merkez Kanuni Kampüsü içinde Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı 2 kız ve 2 Erkek Yurdu bulunmaktadır. Ayrıca üniversitenin bugün kamulaştırma yapılan alanlarında da yeni öğrenci yurtları inşa edilmeye devam edilmektedir. Bütün yurt binalarında kantin, kafeterya ve lokanta bulunmakta olup öğrenciler kahvaltı ve diğer ihtiyaçlarını buralardan sağlayabilmektedirler. Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı bu yurtlar dışında, özellikle merkez kampüs yakınında çok sayıda ve değişken donanımda özel öğrenci yurtları mevcuttur. 2011 yılında Trabzon'da yapılacak "2011 Avrupa Gençlik Olimpiyatları" kapsamında yerleşke içinde Olimpiyat Köyü'nün yapım çalışmaları devam etmektedir. Olimpiyat Köyündeki konaklama tesisleri, olimpiyatların ardından üniversite öğrencilerinin kullanımına tahsis edilmesi planlanmaktadır (URL-28).

Tablo 9. Yerleşkedeki idari birimler, eğitim alanları ve spor alanlarının yüzölçümleri

BİRİMLER	İDARİ BİNALAR	EĞİTİM ALANLARI		Sosyal Alanlar	SPOR ALANLARI		TOPLAM (m ²)
		Derslik	Lab.		Açık Spor Tesisleri	Kapalı Spor Tesisleri	
Rektörlük	45392	4680	144	69492	20321	3489	143518
Mühendislik Fakültesi	42002	9361	14520	734	-	-	66617
Mimarlık Fakültesi	2766	2811	1135	-	-	-	6712
Fen - Edebiyat Fakültesi	15377	3922	4760	171	-	-	24320
Orman Fakültesi	6566	1204	3584	240	-	-	11594
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	8743	3257	250	750	-	-	13000
Tıp Fakültesi	8385	2625	2400	170	-	-	13580
Diş Hekimliği Fakültesi	600	800	1792	228	-	-	3420
Eczacılık Fakültesi	500	5026	2250	-	-	-	7776
Turizm ve Otelcilik M.Y.O	250	90	30	900	392	-	1662
Güzel Sanatlar Fakültesi	1850	6500	4000	1000	-	-	13350
GENEL TOPLAM	132431	40276	34865	1900	20713	3489	305549

Tablo 10. Yerleşkedeki rekreatif-sportif alan ve yapılara ait yüzölçümler

ALANLAR	Bölümler	Sayısı (Adet)	Alanı (m ²)	AÇIKLAMALAR
SOSYAL ALANLAR	Kantin	15	4.262,17	Öğrencilerin yeme – içme, oturma – dinlenme ihtiyaçlarını giderdikleri açık / kapalı mekânlar
	Kafeterya	3	515,69	
	Toplam	18	4.777,89	
SPOR ALANLARI	Kapalı Spor Tesisleri	5	6.200	Hasan Polat Beden Eğt. ve Spor Merkezi, Fatih Eğt. Fak. Spor Salonu, Çim Saha Spor Merkezi, KTÜ Turizm Uygulama Merkezi Kapalı Tenis Kortu
	Açık Spor Tesisleri	19	21.200	Çim Futbol Saha, Minyatür Sahalar, Olimpik Yüzme Havuzu
	Toplam	24	27.400	
ÖĞRENCİ KULÜPLERİ	-	70	630	29 adedi kültürel, sportif ve sosyal kulüpler olup geri kalan 41 tanesi mesleki kulüpler bazındadır.
KÜLTÜR ve KONGRE MERKEZLERİ	Atatürk Kültür Merkezi	1	13.800	Biri 1000 kişilik, diğeri ise 250 kişilik oturma kapasiteli iki ana salona sahip, sinema, tiyatro, konser, konferans ve panel gibi her türlü bilimsel ve kültürel faaliyetin yürütülmesine imkân tanıyan bir donanıma sahiptir.
	Prof. Dr. Osman Turan Kültür ve Kongre Merkezi	1	8000	8000 m ² 'lik bir alan üzerinde inşa edilen Kültür ve Kongre Merkezi, her türlü bilimsel ve kültürel faaliyetin yürütülebileceği modern bir donanıma sahiptir. İçerisinde biri 700, diğeri 250 kişilik oturma kapasiteli iki büyük salon, 80 ve 120'şer kişilik toplam 6 seminer salonu, 250 ve 600 m ² 'lik 2 sergi salonu, 1 müze ve 220 kişilik 1 kokteyl salonu bulunmaktadır.

Üniversite yerleşkesindeki sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin tedavileri, Karadeniz Teknik Üniversitesi Mediko-Sosyal'de, Tıp Fakültesi Farabi Hastanesi Acil Servisi'nde ve Diş Hekimliği Fakültesi'nde yapılmaktadır (URL-28).

Bugün 800 kişilik öğrenci yemekhanesinin yanı sıra değişik fakülte ve bölümlerin bünyesinde bulunan çok sayıda kantin ve kafeterya, öğrencilerin beslenme ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Kamu ve özel sektöre ait banka ve bankamatiklerin de yer aldığı yerleşkede, öğrencilerin her türlü ihtiyacını karşılayabilen marketlerin ve lokanta, kafeterya gibi mekânların var olduğu Çarşı Binası yer almaktadır (URL-28).

karayolu ile doğrudan otobüs seferleri yapılabilmektedir. Yerleşkedeki belirli noktalardaki otobüs ve dolmuş minibüs seferleriyle, öğrencilerin şehir merkezine ulaşimleri sağlanmaktadır. Merkez Kanuni Kampüsü otobüs terminaline 2 km. mesafede olup düzenli otobüs seferleriyle öğrencilerin kampüse doğrudan gelmelerini sağlamaktadır (URL-28).

3.2.9. Yerleşkedeki Rekreasyon ve Spor Olanakları

Kanuni Yerleşkesi'nde, öğrencilerin serbest zamanlarındaki bireysel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve kültürel ve sportif gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla tasarlanmış açık/kapalı rekreasyonel ve sportif tesis ve mekânlar ile sağlık tesislerinden mevcuttur.

Şekil 39. Kanuni Yerleşkesi'nde bulunan bazı kafeterya ve tesisler

Merkez Kampüs içinde bulunan Atatürk Kültür Merkezi, Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokul tesisleri, Kuru Tesisleri, Prof. Dr. Osman Turan Kültür ve Kongre Merkezi ve Öğrenci Evi sosyal ve kültürel tesislerden; Hasan Polat Kapalı Spor Salonu, Futbol stadyumu, olimpiik yüzme havuzu, voleybol, basketbol, badminton, tenis ve mini futbol sahaları değişik amaçlı kullanabilecek spor tesislerinden; sauna salonu, sağlık (fitness) salonu ve ağırlık merkezi ise sağlık tesislerinden bazılarıdır (URL-28).

Şekil 40. Yerleşkedeki öğrencilerin kültür-sanat faaliyetlerinden bazı görüntüler (Keskin, 2010).

Yerleşke içerisinde bulunan spor tesisleri spor salonları ve açık spor tesisleri olmak üzere iki kısımdan ibarettir. Merkez Kanuni Kampüsü'nde bulunan spor salonları;

- Hasan Polat Spor Salonu (800 kişi oturma kapasiteli çok amaçlı spor salonu)
- Çim Saha Spor Merkezi (Squash, fitness, satranç, halk oyunları, dans salonları ve sauna spor kompleksi içinde yer almaktadır.)
- Kapalı Tenis Kortu (800 m² alana sahip gece ışıklandırılmalı bir tesis)

Şekil 41. Hasan Polat Spor Merkezi içerisinde bulunan sportif-rekreatif yapılanmalar

Merkez Kanuni Kampüsü'nde bulunan açık spor tesisleri ise;

- Çim futbol saha (100 x 60 ebadında, 3000 oturma kapasiteli)
- Sahil tesisleri çim futbol saha (105 x 70 ebadında, 500 oturma kapasiteli)
- Minyatür futbol sahaları (2 adedi granül kauçuk, 2 adedi halı kaplama zeminli)
- Basketbol sahaları (4 adet granül kauçuk zeminli)
- Voleybol sahaları (3 adet granül kauçuk zeminli)
- Olimpik Yüzme Havuzu (Kafeteryalı)
- Tenis Kortları (6 adet granül kauçuk zeminli) (URL-28).

Şekil 42. Yerleşkede bulunan açık spor tesislerinden bazı görüntüler

Yerleşkede açık ve kapalı rekreasyonel ve spor tesislerinden başka öğrencilerin serbest zamanlarını geçirebilecekleri eğlence, dinlence, oyun, sohbet gibi birçok rekreatif

faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği alanlarda bulunmaktadır. Bu alanlar kendi kullanım amaçlarından öte öğrenciler tarafından farklı etkinliklerinde uygulanabildiği kullanımları da içerebilmektedirler.

Yerleşkede öğrencilerin kültürel etkinliklerinden tiyatro, sportif etkinliklerinden bisiklet etkinliğinin yapılabilmesi için bilet satışının yapıldığı yapılandırmalarda mevcuttur.

Şekil 43. Yerleşke içerisinde bulunan bazı açık- kapalı mekân ve etkinlikler

Şekil 44. Bisiklet kiralama ve kültür faaliyetleri bilet gişeleri

Yerleşkede öğrencilerin spor yapmaları için orman içi yürüyüş alanları ile yine oturma ve dinlenme etkinliklerini yaptıkları çam altı oturma alanları ve açık yeşil alanlardaki parklar da mevcut rekreasyonel ve sportif alanlardandır.

Şekil 45. Yerleşkede bulunan yürüyüş parkuru ve oturma- dinlenme mekânları

Öğrencilerin serbest zamanlarında, deniz hattı boyunca uzanan ve pasif rekreasyon adı altında daha çok seyir amaçlı kullandıkları mekânlar ile yine oturma- dinlenme, eğlenme ihtiyaçlarını giderdikleri anfi tarzındaki yapılar diğer mevcut alanlardır.

Şekil 46. Yerleşkedeki seyir amaçlı teraslardan bazı görüntüler

Şekil 47. Yerleşkedeki oturma-dinlenme amaçlı bazı anfi-tiyatro görüntüleri

Kanuni Yerleşkesi sınırlarının dışında kalan ve üniversiteye bağlı olan sahil tesislerindeki sportif yapılanmalardan tenis kortları, minyatür basketbol sahası, voleybol sahası ve yarı- olimpik yüzme havuzu ile sosyal ve kültürel yapılanma olan öğrenci evi, öğrencilerin hem aktif hem de pasif rekreasyon yapabildikleri açık ve kapalı alanlardandır.

Şekil 48. Sahil tesislerindeki öğrenci evi

3.3. Yerleşkedeki Rekreasyon - Spor Yapılanması ve Yönetimi

Yerleşkedeki fonksiyonel yapı içerisinde, üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarındaki bedeni ve ruhi terbiyelerinin yanısıra sosyalleşmelerini de sağlayan ve aynı zamanda sportif ve rekreatif faaliyetleri bir araya getirmek suretiyle bireyin sağlık, rekreasyon ve spor etkinlikleri ihtiyaçlarını bir eğitim programı çerçevesinde uygulayan yapılar bulunmaktadır. Bu yapılar, kendi içerisindeki eğitim-öğretim programları kapsamında çeşitli sosyal ve kültürel etkinlikleri (konferans, seminer, şenlik ve festivaller, vs.) öğrencinin hizmetine sunduğu gibi, seçmeli ders programı altında öğrencinin fiziki gelişimine yardımcı olabilecek eğitimleri de içermektedir. Öte yandan bu yapılar, yerleşkenin farklı alanlarında ya da kendi iç bünyelerinde planlanmış olan açık/kapalı sosyal ve sportif tesisleri de öğrencilerin rekreasyonel ve sportif donanımlarını sağlamak üzere hizmetlerine sunmaktadır.

Kanuni Yerleşkesi'nde kendi fakülte öğrencisi haricinde farklı fakültelerin bölümlerinde eğitim-öğrenim gören öğrencilerin, seçmeli ders programı adı altında çeşitli spor ve kültür-sanat odaklı faaliyetlerin yürütüldüğü üniversite rektörlüğüne bağlı bulunan Beden Eğitimi Spor Bölümü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kurumunda öngörülen üniversite birimlerinin teşkilatlandırılması, işleyiş, görev ve sorumluluklarıyla, alt ve üst birimleriyle olan ilişkileri düzenleyen Üniversite Akademik Teşkilât Yönetmeliği ile belirlenen bir üniversite birimi olarak 1982 yılında kurulmuştur.

Beden Eğitimi Bölümü'nün temel işlevleri:

- Bireyin toplum hayatında sağlıklı yaşantısını sağlamak
- Fiziksel zindelik ve moral gücünün sağlanmasına yardımcı olmak
- Üniversite gençliğinin diğer öğrencilerle kültürel bir topluluk içerisinde rekreasyon yolu ile sosyal bir kaynaşma olanağının verilmesi (URL-29).

Bu temel işlevlerin hedeflendiği Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, öğrencilerin fiziksel güç ve sportif becerilerini geliştirmenin yanında kültürel ve sanatsal ilgi odaklarına göre tercih ettikleri faaliyetler bu bölüm tarafından programlanıp yürütülmektedir.

Yerleşkede bulunan bir diğer idari birim olan Mediko-Sosyal Kültür ve Spor İşleri Dairesi Başkanlığı'nın temel işlevleri 1984 tarihinde yürürlüğe giren Yükseköğretim uygulama yönetmeliği uyarınca belirlenmiştir.

Mediko-Sosyal idari birimi üniversitelerde hizmet verdiği kesimin bütünü için bir sağlık kuruluşu, öğrencilerin sosyal, kültürel danışma ve rehberlik ile spor ihtiyaçlarını

karşılayan bir hizmet birimi ve aynı zamanda eğitim-öğretimin desteklenmesi amacıyla bu alanda uygulama ve araştırmaların yapıldığı bir uygulama dairesidir (URL-30).

Mediko-Sosyal idari biriminin ana işlevi; öğrencilerin beden ve ruh sağlığını korumak, hasta olanları tedavi etmek veya ettirmek, barınma, beslenme, çalışma, dinlenme ve ilgi alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmek, yeni ilgi alanları kazanmalarına imkân sağlayarak, gerek sağlık ve gerekse sosyal durumlarının iyileşmesine, yeteneklerinin ve kişiliklerinin sağlıklı bir şekilde gelişmesine imkân verecek hizmetler sunmak ve onları ruhsal ve bedensel sağlıklarına özen gösteren bireyler olarak yetiştirmek, birlikte düzenli ve disiplinli çalışma, dinlenme ve eğlenme alışkanlıkları kazandırmaktır. Kültür hizmetleri olarak öğrencilerin ilgi alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmek, yeni ilgi alanları ile birlikte dinlenme ve eğlence alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, güzel sanatlarla ilgili faaliyetleri izlemelerini, isterlerse bu faaliyetlere katılmalarını da temin etmek amacıyla aşağıda hizmetler sunulmaktadır (URL-30);

a) Resim ve fotoğraf sergileri açmak, konser, konferans, tiyatro ve benzeri sanat ve kültür alanlarında faaliyetler düzenlemek ve bu maksatla bu çeşit faaliyetlerde bulunan kuruluşlarla işbirliği yaparak, öğrencilerin daha geniş ölçüde sanat ve kültür faaliyetlerinden yararlanmalarını sağlamak,

b) Öğrencilerin boş zamanlarında ilgi ve yeteneklerine göre sanat ve kültür çalışmaları yapmaları için resim, fotoğraf, el sanatları, halk dansları, klasik dans, müzik ve benzeri faaliyet alanlarında kurslar, çalışma grupları, korolar oluşturmak, bu grup ve koroların üniversite içinde ve dışında konser, gösteri, sergi ve karşılaşma gibi faaliyetlerde bulunmalarını veya karşılaşmalara katılmalarını sağlamak.

Spor hizmetleri olarak öğrencilerin ve çalışanların beden sağlıklarını korumak ve geliştirmek, onlara disiplinle çalışma alışkanlığı kazandırmak, spora ilgi duymalarını sağlamak, enerjilerini bu olumlu yöne yöneltmek, boş zamanlarını değerlendirmek için ilgi duydukları spor dalında çalışmalarını sağlamak üzere aşağıdaki hizmetler yürütülür (URL-30).

a) Grup çalışmaları ve karşılaşmalar düzenlemek ve bölümler arası spor birlikleri kurmak,

b) Bu amaçlarla kurulmuş bulunan yurt dışı ve yurt içi kuruluşlarla işbirliği yaparak, bu alandaki çalışmaları yaygınlaştırmak, üniversiteyi temsilen öğrencilerin yarışma ve karşılaşmalara katılmalarını sağlamak adıyla organize etkinliklerin düzenlenmesi,

c) Üniversitelerin tüm spor, tesis ve malzemelerinin tek elden kullanılmasını, elemanların planlı bir şekilde çalışmalarını ve bir merkezden yönetilmelerini sağlamak.

3.3.1. Yerleşkedeki Rekreasyon ve Spor Eğitimi / Programları

Üniversite yerleşkesinde rekreasyon ve spor yapılması ve yönetimi kapsamında, bir anlamda öğrencilerin serbest zaman eğilimlerini yönlendirecek seçmeli ders programları düzenlenmiştir. Öğrencinin ilgi odağına veya tamamen kendi tercihine bırakılmış olan bu derslerin eğitiminde temel hedef, hem öğrencinin seçmiş olduğu dersler kapsamında gelişimini sağlamak hem de rekreasyon faaliyetleri kapsamında sosyalleşmelerini sağlamaktır.

Seçmeli ders programları, spor odaklı dersler (futbol, voleybol, badminton vs.) ve kültür ve sanat odaklı dersler (tiyatro, müzik, dans, vb.) olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Kanuni Yerleşkesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nün programı çerçevesinde verilen seçmeli ders programı ve bu dersleri seçen öğrenci sayılarını belirten tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 11. Yerleşkedeki öğrencilerin 2006-2010 yılları arasındaki seçmeli dersler ve derslere katılım düzeyleri

		Seçmeli derse katılan öğrenci sayısı			
		2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Spor odaklı dersler	Aerobik- Step	21	-	-	-
	Badminton	20	12	12	20
	Basketbol	160	267	277	235
	Dans ve Gösteri Sanatı	170	260	260	272
	Futbol	234	361	381	397
	Masa Tenisi	333	628	280	262
	Satranç	252	359	285	222
	Squash (Duvar Topu)	4	28	8	13
	Tenis	150	258	267	176
	Voleybol	170	278	253	200
	Vücut Geliştirme	307	318	362	447
	Yoga Ve Meditasyon	111	147	148	92
	Yüzme	243	346	700	617
Kültür-Sanat odaklı dersler	Batı Müziği	-	69	2	27
	Dans Sanatı	-	-	-	3
	Fotoğrafçılık	2	-	-	80
	Halk Oyunları	598	497	212	194
	Müzik	3	-	-	-
	Resim	263	233	87	91
	Tiyatro	1125	1104	554	440
	Türk Halk Müziği	111	161	103	110
	Türk Sanat Müziği	21	23	24	38

3.3.2. Rekreatif – Sportif Kulüp ve Organizasyonlar

Kanuni Yerleşkesi'nde faaliyet gösteren 70'in üzerindeki öğrenci kulüpleri Akademik Kulüpler ile Sosyal-Kültürel-Çevresel-Sportif Kulüpler olmak üzere iki ana grupta toplanmaktadır (URL-28). Araştırma gereği, yerleşkede faaliyet gösteren rekreatif ve sportif kulüpler Tablo 12'de belirtilmiştir (URL-31).

Tablo 12. Yerleşkede bulunan spor ve rekreatif eğilimli kulüpler

Kültürel Kulüpler	Sportif Kulüpler	Sosyal Kulüpler
Atatürkçü Düşünce Kulübü	Bisiklet Kulübü	Avrupa Birliği Kulübü
Batı Müziği Kulübü	Dağcılık ve Kış Sporları Kulübü	Çevre Kulübü
Dans Kulübü	Golf Kulübü	İletişim ve Organizasyon Kulübü
Erasmus Kulübü	Havacılık Kulübü	Münazara Kulübü
Eskiz Kulübü	İzcilik Kulübü	Orienteering Kulübü
Fotoğraf ve Görsel Sanatlar Kulübü	Okçuluk Kulübü	Proje Üretme Kulübü
Horon Kulübü	Satranç Kulübü	
Kitap ve Sosyal Araştırmalar Kulübü	Squash Kulübü	
Kişisel Gelişim Kulübü	Su sporları ve Denizcilik Kulübü	
Kültür Faaliyetleri ve Sinema Kulübü	Tenis Kulübü	
Tiyatro Kulübü	Yelken Kulübü	
Türk Halk Müziği Kulübü		

Şekil 49. Yerleşkedeki bazı kulüplerin sportif ve rekreatif faaliyetleri (URL-28).

3.3.3. Organize Spor Programları-Spor Kulüpleri/Okul Takımları

Üniversite, üniversitelerarası müsabakalarda yarışmak üzere değişik kategorilerde takımlar oluşturmakta ve bunun için isteyen öğrenciler arasından seçim yapmaktadır. Atletizm, basketbol, badminton, futbol, futsal (bayan), hentbol, masa tenisi, minyatür futbol, satranç, tenis ve voleybol gibi birçok dal ve kategorilerde sürdürülmekte olan

organize spor programları kapsamında 115 takımın katılımı ile 186 müsabaka yapılmıştır. Spor şöleni müsabakalarında 2000'e yakın öğrenci ve personel aktif sporun içinde yer alma imkânı bulmuştur (Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı, 2008).

Şekil 50. Yerleşkedeki fakülte ve üniversitelerarası müsabakalardan bazıları (URL-28)

3.3.4. Gönüllü Yapılan Etkinlikler / Festivaller, Şenlikler ve Özel Günler

Kanuni Yerleşkesi'nde öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla çeşitli sosyal aktiviteler ve şölenler, şenlikler düzenlenmekte olup, düzenlenen etkinliklere öğrencilerin katılımı teşvik edilmektedir.

Üniversitenin kuruluş şenlikleri dolayısıyla, her yıl Mart- Mayıs ayları arasında Fakülte ve Yüksekokullar arasında düzenlenen “Geleneksel Spor Şöleni” müsabakaları yapılmaktadır. Bu kapsamda birçok spor branşının da yer aldığı şölende öğrenciler bireysel olarak ya da takım halinde kabiliyetlerini sergilemektedirler.

Şekil 51. Yerleşkedeki Spor Şöleni etkinliklerinden bazı görüntüler (Keskin, 2010)

Yine yerleşkede farklı coğrafyadan ve kültürden gelen öğrencilerin kaynaşmalarını sağlamayı hedefleyen öğrenci organizasyonları ile her yıl Mayıs ayının sonu ile başlayan “üniversite şenlikleri” kapsamında birtakım sosyal ve sportif eğlenceler düzenlenmektedir. Ayrıca farklı milletlerden gelen üniversite topluluklarının kendi kültürlerine ait sergiledikleri oyun, dans, spor gibi etkinliklerin de yer aldığı şenlik kapsamı çerçevesinde,

düzenlenen müzik-eğlence programları, yarışma faaliyetleri, konser gibi birçok etkinliklere kent halkının da katılımı sağlanmaktadır. Böylece kent ile üniversite yerleşkesi arasında da bir iletişimin sağlanması düşünülmektedir.

Şekil 52. Yerleşkedeki şenlikler kapsamındaki etkinliklerden bazıları (Keskin, 2010)

Ayrıca Aralık ayında düzenlenen “Hamsi şöleni” etkinlikleri de yerleşkede her yıl yapılan organize etkinlikler arasındadır. Yerleşkede organize etkinlikler arasında bir diğer faaliyet ise “Nevruz Bayramı Etkinlikleri”dir. Diploma ve mezuniyet törenleri de yerleşkede bulunan çim saha tesislerinde yapılmaktadır.

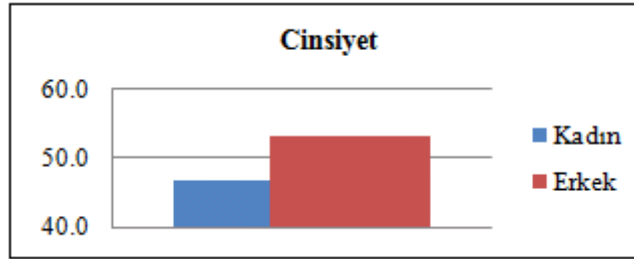
Şekil 53. Yerleşkede kutlanan nevruz bayramı, hamsi şöleni ve mezuniyet törenleri (Keskin, 2010)

Bütün bu etkinliklerin yanı sıra yerleşkede yapılan daha birçok sosyal, kültürel, sportif alanlardaki organize ve organize olmayan etkinliklerin bir bölümü de Ek-5’de ayrıca gösterilmektedir.

3.4. Bulguların Değerlendirilmesi

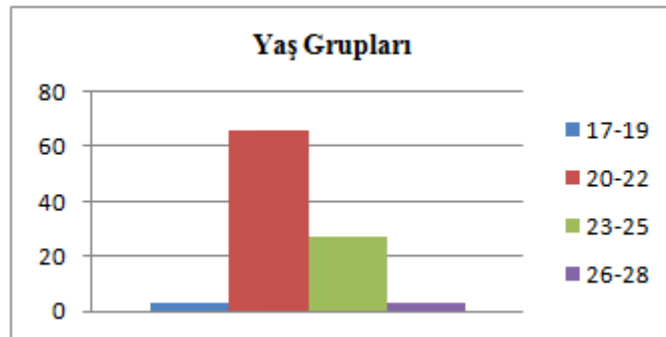
3.4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu kısımda ankete giren katılımcıların demografik özellikleriyle ilgili bulguların analizlerinin tespiti yapılmaktadır. Örneklem grubunun cinsiyet, yaş, ebeveynlerinin eğitim ve meslek durumu, ailenin gelir seviyesi, katılımcıların aylık harcama tutarı ve yaşadıkları yeri sorgulayan sorular, ankette Bölüm A-Bireysel Yaşam Çemberi adı altında toplanmıştır.

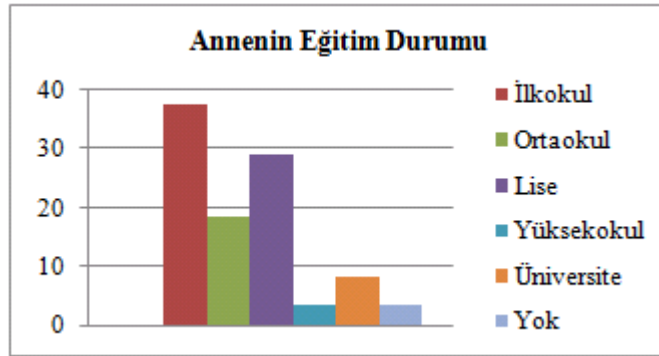
Şekil 54. Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı

Araştırmaya katılanlar baz alınarak incelendiğinde, katılımcıların aşağı yukarı %47 si bayan iken erkek katılımcıların ise yaklaşık olarak %53 oranında ankete katıldıkları sonucu ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 1) (Şekil-54).

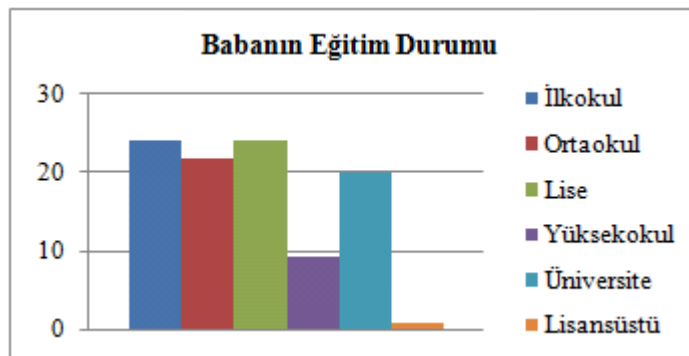
Şekil 55. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı

Katılımcıların, 17-19 ve 26-28 yaş aralığında olanlar yaklaşık olarak %3, 20-22 yaş aralığında olanlar aşağı yukarı %66 ve yine 23-25 yaş aralığında olanlar ise aşağı yukarı %28'inden oluşmaktadır. Ankete katılan örneklem grubunun yaş dağılımının daha çok 20-22 yaş grubunda (%65,8) toplandığı gözlenmiştir (Ek-6, Tablo 2). Bu durumun sebebi ise daha önce de belirtildiği gibi anketin verimliliğini arttırmak ve yerleşkeyi sosyal ve sportif yönden daha iyi tanımaları dolayısıyla ankete katılacak olan öğrencilerin daha çok 2, 3 ve 4. sınıflardaki öğrencilerden oluşturulması sebebiyle ortaya çıkmıştır (Şekil 55).

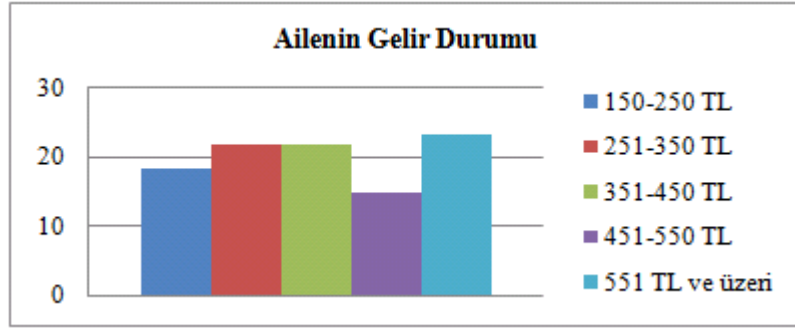
Şekil 56. Katılımcılara ait annenin eğitim durumu

Katılımcıların ebeveynlerinden annelerinin eğitim durumuna bakıldığında yaklaşık olarak %3'nün eğitim durumunun olmadığı veya yüksekokul mezunu olduğu ve yine yaklaşık olarak, %18'nin ortaokul mezunu, %29'nun lise mezunu, %8'nin üniversite mezunu ve aşağı yukarı %38'inde ilkokul mezunu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 3) (Şekil 56).

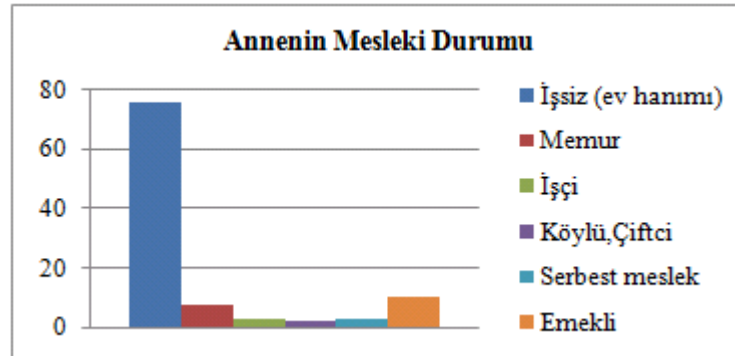
Şekil 57. Katılımcılara ait babanın eğitim durumu

Katılımcıların ebeveynlerinden babalarının eğitim durumuna bakıldığında yaklaşık olarak %24'ü İlkokul ve lise, %9'u yüksekokul mezunuyken, aşağı yukarı %20'si üniversite ve %22'si ortaokul mezunu olduğu ve %1 oranında da lisansüstü programından mezun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 4) (Şekil 57).

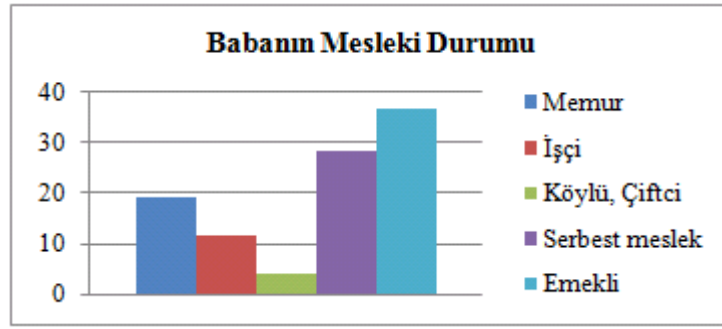
Şekil 58. Katılımcıların aile gelir durumu

Katılımcıların aile gelir durumlarına bakıldığında yaklaşık olarak %48'i 1000-2000 TL arası, %19'u 2001-3000 TL arası, %9'u 3001-5000 TL arası gelire sahip iken aşağı yukarı %21'i asgari ücret-1000 TL ve %3'ü de 5001 TL ve üzerinde gelire sahip oldukları ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 5) (Şekil 58).

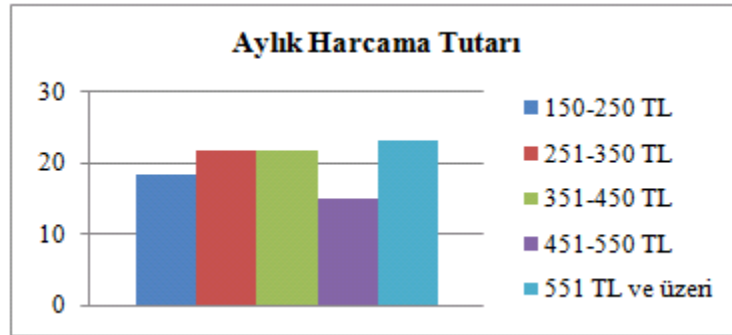
Şekil 59. Katılımcılara ait annenin mesleki durumu

Katılımcıların ebeveynlerinden annenin eğitim durumuna bakıldığında ağırlıklı olarak %76'lık oran ile Ev hanımı oldukları, %10 ile Emekli oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 6) (Şekil 59).

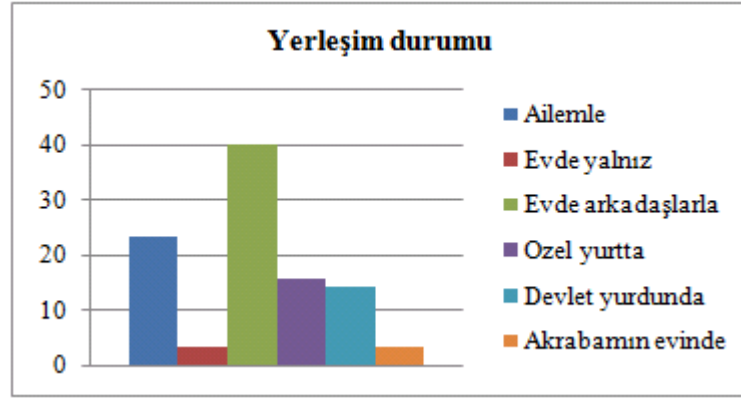
Şekil 60. Katılımcılara ait babanın mesleki durumu

Katılımcıların ebeveynlerinden babanın eğitim durumu ağırlıklı olarak %37 ile Emekli oldukları ortaya çıkarken buna en yakın sonucun ise %28 ile serbest meslek sahibi oldukları sonucuna varılmıştır (Ek-6, Tablo 7) (Şekil 60).

Şekil 61. Katılımcıların aylık harcama tutarları

Katılımcıların aylık harcama tutarları sorusuna verilen cevaplara bakıldığında yaklaşık olarak %18'i 150-250 TL. , 551 TL. ve üzeri %23 oranında iken, verilen cevaplardan aşağı yukarı %22 si 251-350 TL. ve 351-450 TL. arasında iken %15'i de 451-550 TL. arasında harcama yaptığı ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 8) (Şekil 61).

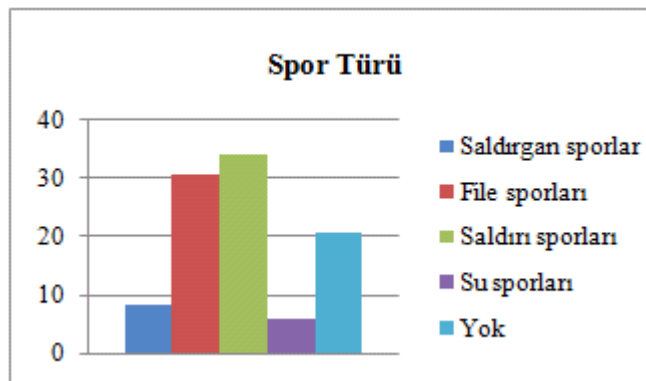

Şekil 62. Katılımcılara ait yerleşim durumu

Araştırmaya katılanların ağırlıklı olarak evde arkadaşlarıyla birlikte kaldıkları (% 40) sonucu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar arasından yaklaşık olarak %23'ü ailesiyle birlikte, %3' ü evde tek başına ya da akrabasının evinde ve %14'ü devlet yurdunda kalırken aşağı yukarı %16'sı ise özel yurttta kaldığını belirtmiştir (Ek-6, Tablo 9) (Şekil 62).

3.4.2. Katılımcıların Serbest Zaman Kullanımı İle Spora İlgi ve Rekreasyon Eğilimi

Bu kısımda ankete katılan öğrencilerin geçmişten bugüne dek özel olarak ilgilendikleri, sportif veya rekreatif yönden bir etkinlik içerisinde olup olmadıkları ile bugün sahip oldukları serbest zaman süreleri ve bu süreleri spor ve rekreasyonla bağlantılı olarak nasıl kullandıklarının tespitini yapmak ve sonrasındaki etkileri saptamak içindir.

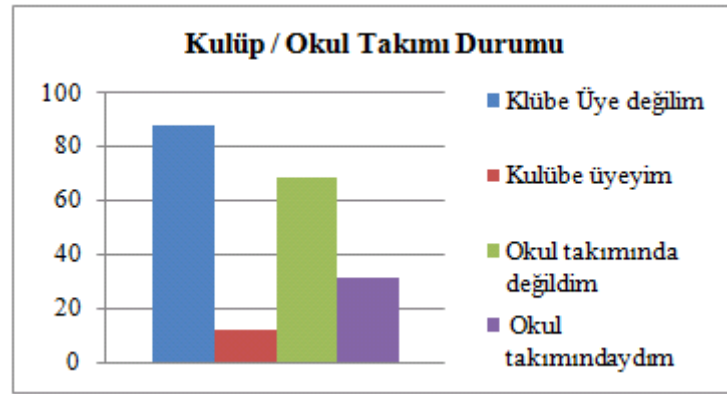

Şekil 63. Katılımcıların ilgilendikleri spor türü grupları

Katılımcılara yöneltilen “Şimdiye dek İlkokul, Ortaokul, Lise eğitiminiz boyunca özel olarak ilgilendiğiniz herhangi bir spor dalı var mı?” sorusuna çok sayıda cevap verildiğinden verilen cevaplarla kendi sınıflamalarına dâhil olan spor dalları grubuna aktararak gruplama yoluna gidilmiştir.

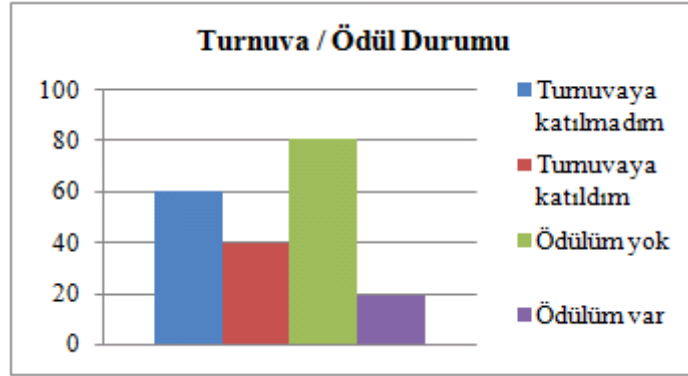
- Saldırgan sporlar: Boks, Eskrim, Judo vs.
- File sporları: Voleybol, Tenis, Masa Tenisi vs.
- Saldırı sporları: Futbol, Basketbol vs.
- Su sporları: Yüzme, Su topu vs.

Bu gruplamaya göre verilen cevaplara ilişkin katılımcıların yaklaşık olarak %8’i saldırgan sporları, %34’ü saldırı sporlarıyla ilgilenmişken, diğer taraftan katılımcıların yaklaşık olarak %31’i file sporlarını ve %6 ile su sporlarıyla ilgilendikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu soruya cevap veren yaklaşık %21 katılımcıda herhangi bir spor dalıyla ilgilenmediklerini söylemişlerdir. Böylelikle katılımcıların daha çok rekabete ve hırsa dayalı saldırı ve file sporlarını tercih ettikleri ortaya çıkarken, su sporlarını ise en az seviyede tercih ettikleri belirlenmiştir (Ek-6, Tablo 10) (Şekil 63).

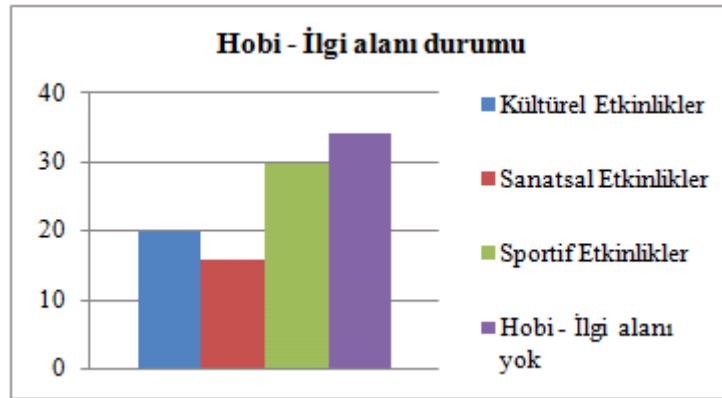
Şekil 64. Katılımcılara ait kulüp ve okul takımı durumu

Katılımcılara yöneltilen anket B-2.1’deki spor uğraşlarına ilişkin “Belirttiğiniz etkinliklerle ilgili olarak bir kulübe üyeliğiniz var mı ya da okul takımında oynadınız mı?” sorusuna verilen cevaplar arasında yaklaşık olarak %88’i herhangi bir spor kulübüne üye olmadığını ve %68’i de okul takımında olmadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan katılımcıların aşağı yukarı %12’si belirttikleri spor dallarına ilişkin kulüplere üye olduklarını ve %32’si de okul takımında oynadıklarını belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo11-12) (Şekil 64).

Şekil 65. Katılımcıların turnuva ve ödül durumu

Katılımcılara yöneltilen“ Şimdiye dek spor dalıyla ilgili herhangi bir turnuvaya katıldınız mı? Katıldıysanız ödülünüz var mı?” sorusuna verilen cevaplar arasından %40’ı turnuvaya katıldıklarını ve yaklaşık %19’u ödül aldıklarını belirtirken, %60’ı herhangi bir turnuvaya katılmadığını ve yine aşağı yukarı %81’i spor dalıyla ilgili herhangi bir ödülünün bulunmadığını belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 13-14) (Şekil 65).

Şekil 66. Katılımcılara ait hobi – ilgi alanı durumu

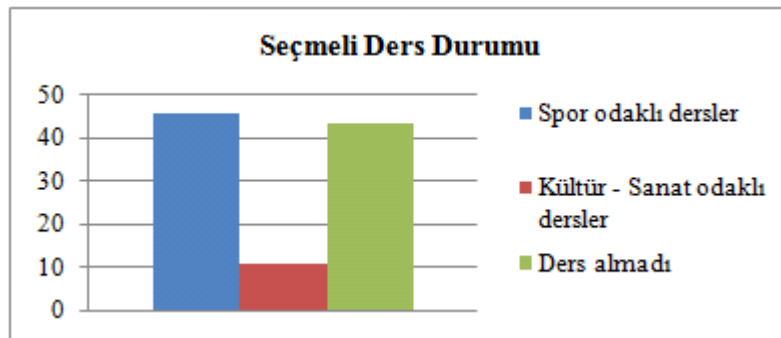
Katılımcılara yöneltilen “Rekreasyonel anlamda şimdiye sürdürdüğünüz bir hobiniz- ilgi alanınız var mı? Var ise nelerdir?” sorusuna çok sayıda cevap verilmiştir. Bu yüzden verilen cevaplar kendi sınıflamalarına dâhil edilerek gruplama yoluna gidilmiş ve frekans analizi buna göre yapılmıştır. Buna göre verilen cevaplar ve gruplamalar şunlardır;

Tablo 13. Katılımcılara ait sosyal ve sportif etkinlikler

Kültürel Etkinlikler	Sanatsal Etkinlikler	Sportif Etkinlikler
T.V. izleme	Dans	Yürüyüş - Koşu - Gezi
Bilgisayar oynama	Fotoğrafçılık	Futbol -Basketbol
Kitap okuma	Müzik Uğraşları	Satranç - Puzzle
Sinema	Şiir yazma	Yoga - Fitness
Tiyatro	Takıcılık	Dağcılık - Piknik
Sohbet	El işleri	Bisiklet – Balık tutma
Kongrelere katılma	Koleksiyonculuk	Yüzme - Paintball

Ankete verilen bu cevaplar ve bu cevapların dâhil olduğu gruplamalara göre yapılan frekans analizinden yola çıkılarak;

Katılımcıların beşte biri (%20) si kültürel etkinliklerle, %30' u sportif etkinliklerle ve aşağı yukarı %16'sı da sanatsal etkinliklerle uğraşırken geri kalanların yaklaşık %34' ü de hiçbir hobi veya ilgi alanının olmadığını belirtmişlerdir. Böylelikle örneklem grubun hobi ve ilgi alanları düzeylerinin ve etkinlik alanlarının ilk sırada sportif etkinliklerden oluştuğu gözlemlenirken, hobi ve ilgi alanı olan katılımcılar arasından en az düzeyde olanların ise daha çok sanatsal etkinlikleri tercih ettiği ön plana çıkmıştır (Ek-6, Tablo 15) (Şekil 66).

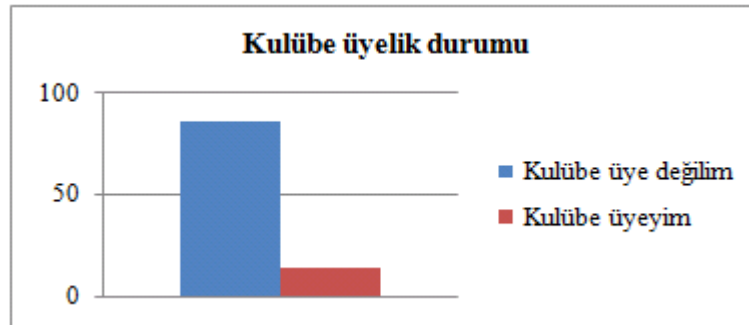
Şekil 67. Katılımcıların seçmeli ders gruplamaları

Katılımcılara yöneltilen “Üniversite eğitiminizin ilk yılında aldığınız seçmeli ders nedir?” sorusuna verilen cevaplar birden fazla olduğundan dersleri kendi sınıflamalarına dâhil edilerek gruplama yoluna gidilmiş ve frekans analizi buna göre yapılmıştır. Verilen cevaplar ve sınıflamalar aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 14. Katılımcıların aldıkları seçmeli dersler

Kültür – Sanat Odaklı Dersler	Spor Odaklı Dersler
Resim	Futbol, Basketbol, Voleybol
Tiyatro	Tenis, Masa tenisi
Müzik	Yoga, Fitness
Dans	Yüzme
Halk oyunları	Vücut geliştirme
Kütüphanecilik	Satranç

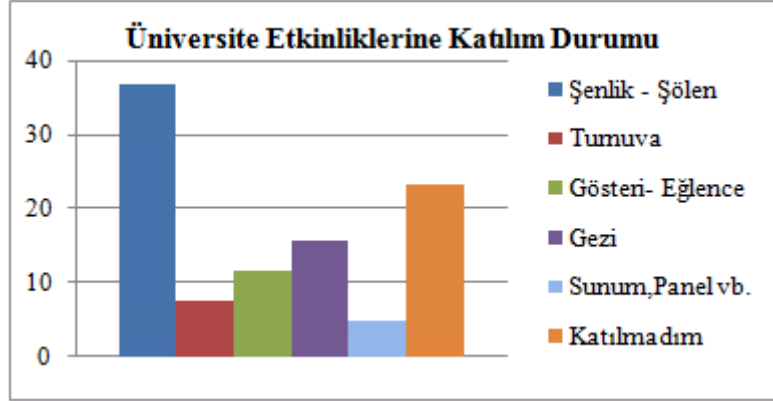
Bu sınıflamaya göre katılımcıların üniversite eğitimlerinin ilk yıllarında aşağı yukarı %46’sı spor odaklı dersleri seçmeli ders olarak tercih etmişlerken, %11’i de kültür – sanat odaklı dersleri tercih etmişlerdir. Yaklaşık olarak %43’ü ise hiçbir seçmeli ders almamışlardır. Böylelikle katılımcıların seçmeli ders tercihinde daha çok spor odaklı dersleri aldıkları gözlenirken, kültür-sanat odaklı dersleri geri planda tercih ettikleri ön plana çıkmıştır. Öte yandan ankete katılan öğrencilerin neredeyse yarısına yakın kısmı ise eğitim süreleri boyunca hiçbir seçmeli dersi almadıkları da ortaya çıkmaktadır (Ek-6, Tablo 16) (Şekil 67).

Şekil 68. Katılımcıların rekreatif – sportif kulüplere üyeliği

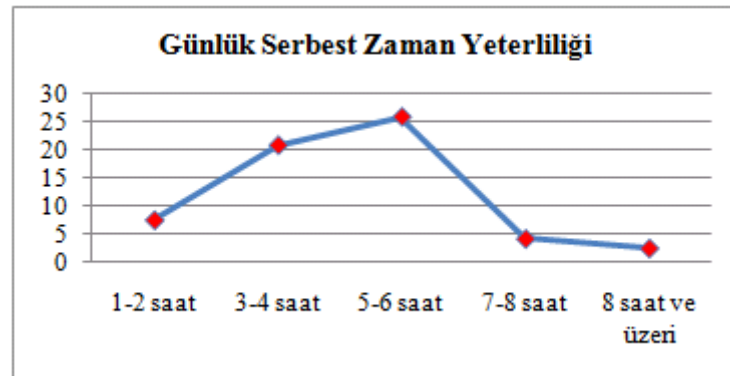
Katılımcılara yöneltilen “Üniversitenin öğrenci kulüpler birliğine bağlı rekreatif veya sportif yönlü herhangi bir kulübüne üye misiniz?” sorusuna verilen cevapların aşağı yukarı %86’ sını kulübe üye olmadıklarını, yaklaşık olarak %14’ ü de üye olduklarını belirtmişlerdir. Üye olan katılımcıların; Fotoğrafçılığa 5 kişi, Havacılığa 3 kişi, KÜFAK (Kültür faaliyetleri kurumu)’a 1 kişi, Dağcılığa 3 kişi, Tiyatroya 3 kişi, Oryanting, Sualtı sporları, Tenis ve Resim kulüplerine 1’er kişi üyelikleri vardır. Buradan anlaşılacağı üzere

kampüsteki öğrencilerin üniversitedeki rekreasyonel ve sportif yönlü kulüplere katılımları çok az olduğu sonucuna varılmıştır (Ek-6, Tablo 17) (Şekil 68).

Şekil 69. Katılımcıların üniversite etkinliklerine katılım durumları

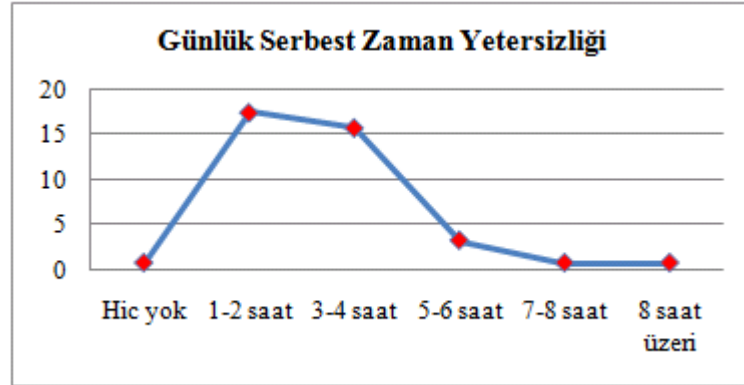
Katılımcıların üniversite etkinliklerinden ağırlıklı olarak katılımlarının aşağı yukarı %37'si şenlik ve şölenlere, %8'i turnuvalara, %12'si gösteri ve eğlence etkinliklerine, %16' sı gezilere katılım gösterirken %5'i de sunum, panel vb. etkinliklere katıldıkları sonucu çıkmıştır. Öğrencilerin yaklaşık olarak %23'ü ise üniversitedeki hiçbir etkinliğe katılmadıklarını belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 18) (Şekil 69).

Şekil 70. Katılımcıların günlük serbest zaman yeterlilik durumu

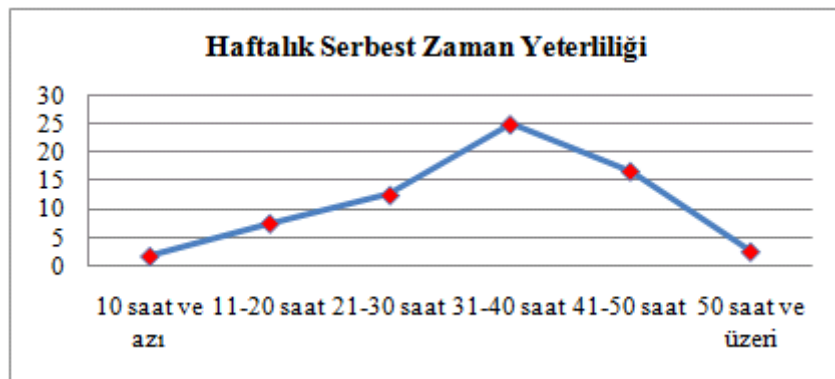
Katılımcılara yöneltilen “Sahip olduğunuz serbest zaman süreniz ne kadardır ve sizce yeterli midir?” sorusuna aşağı yukarı %61'i (73 kişi) yeterli olduğu görüşünü bildirmiştir. 73 kişi arasında günlük serbest zamanın kendilerine aşağı yukarı %26 ile en fazla 5-6 saat arasında kaldıklarını ve bunun yeterli olduğunu belirtmişlerken öte yandan günlük serbest

zamanının yeterli olup 8 saat ve üzeri olduğunu söyleyenler ise aşağı yukarı %3'lerde kalmıştır (Ek-6, Tablo 19) (Şekil 70).

Şekil 71. Katılımcıların günlük serbest zaman yetersizlik durumu

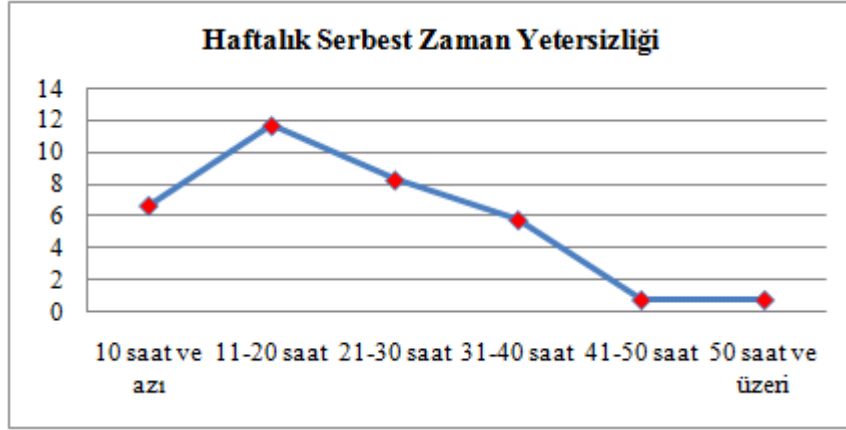
Katılımcılara yöneltilen “Sahip olduğunuz serbest zaman süreniz ne kadardır ve sizce yeterli midir?” sorusuna yaklaşık olarak %39’u (47 kişi) yetersiz olduğu görüşünü bildirmiştir. 47 kişi arasından günlük serbest zamanın kendilerine aşağı yukarı %18 ile en fazla 1-2 saat kaldığını ve bunun kendileri için yetersiz olduğunu düşünenlerin yanı sıra günlük serbest zamanının yetersiz olduğunu düşünüp 7 saat ve üzeri serbest zamana sahip olanlar aşağı yukarı %1 oranında kalmıştır (Ek-6, Tablo 20) (Şekil 71).

Şekil 72. Katılımcıların haftalık serbest zaman yeterlilik durumu

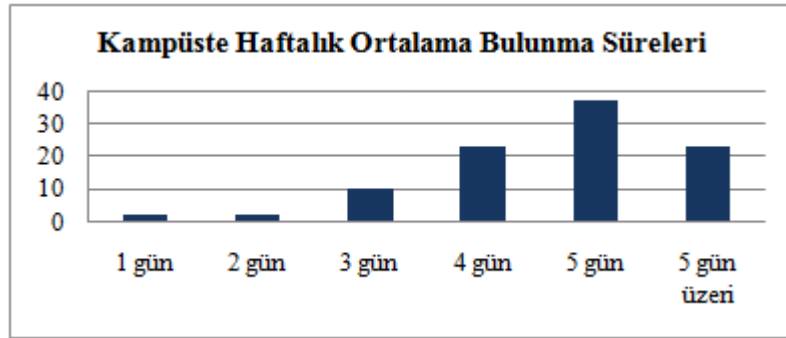
Katılımcıların yaklaşık %66’sı haftalık serbest zamanlarının yeterli olduklarını belirtirken en fazla kendilerine kalan serbest zaman süresinin %25 ile 31-40 saat arasında olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların yaklaşık %3’ ü de haftada kendilerine 50

saat ve üzeri serbest zaman kaldığını ve yeterli olduğunu savunmuşlardır (Ek-6, Tablo 21) (Şekil 72).

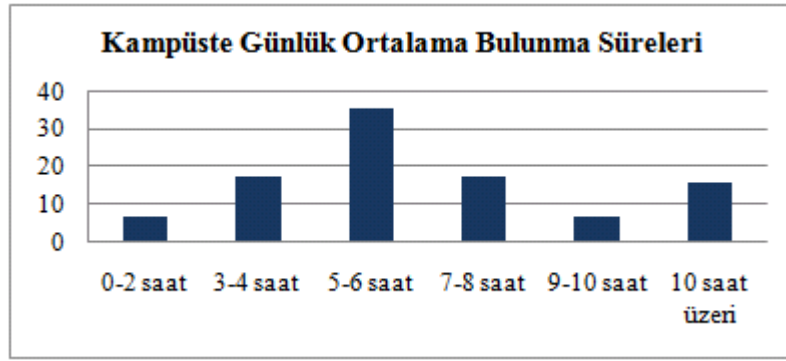
Şekil 73. Katılımcıların haftalık serbest zaman yetersizliği durumu

Katılımcıların aşağı yukarı %34'ü haftalık serbest zamanlarının yetersiz olduğu görüşünde birleştiler. Verilen cevaplar içerisinde en yüksek değer olan 11-20 saat arası haftalık serbest zamanı kalanlar aşağı yukarı %12 oranındayken, en düşük haftalık serbest zamanı kalanlar ise 41 saat ve üzeri olup aşağı yukarı %1 oranında kaldığı gözlenmiştir (Ek-6, Tablo-22) (Şekil 73).

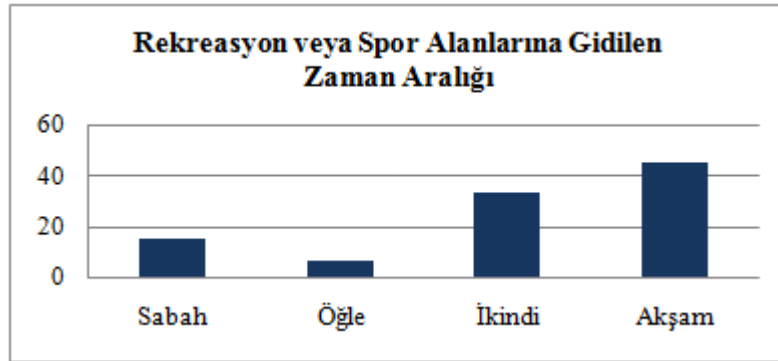
Şekil 74. Katılımcıların kampüste haftalık ortalama bulunma süreleri

Katılımcılara yöneltilen “Kampüste ortalama bulunma süreniz ne kadardır” sorusuna verilen cevapların aşağı yukarı %38'i 5 gün olduğunu gözlenirken, en az bulunma süreleri olarak aşağı yukarı %3 ile 1-2 gün olduğu tespit edilmiştir (Ek-6, Tablo 23) (Şekil 74).

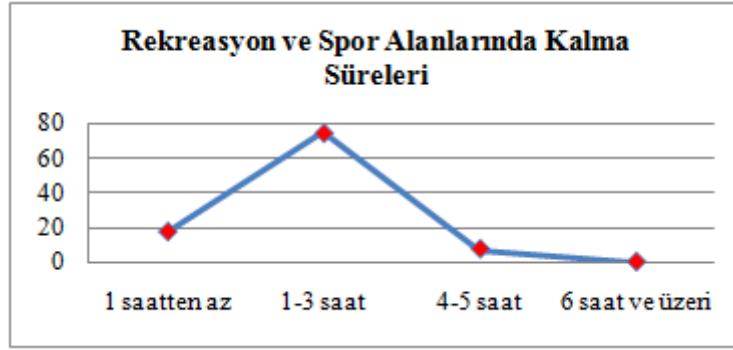
Şekil 75. Katılımcıların kampüste günlük ortalama bulunma süreleri

Katılımcıların günlük ortalama bulunma sürelerine ilişkin verilen cevaplardan aşağı yukarı %36 ile 5-6 saat arası en fazla bulundukları süre olarak ortaya çıkarken yine aşağı yukarı %7 lik oran ile 0-2 saat veya 9-10 saat kampüste zaman geçirdikleri sonucuna varılmıştır (Ek-6, Tablo 24) (Şekil 75).

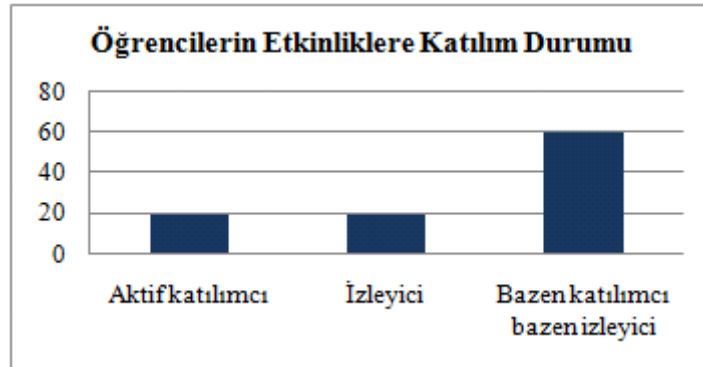
Şekil 76. Katılımcıların rekreasyon ve spor etkinliklerinde tercih ettikleri zaman aralığı

Katılımcılara yöneltilen “Rekreasyon veya spor alanlarına daha çok günün hangi bölümünde gidersiniz” sorusuna verilen cevapla neticesinde en fazla tercih edilen zaman aralığının %45 ile “Akşam” vakti olduğu gözlemlenirken, en az tercih edilen zaman aralığının ise aşağı yukarı %7 ile “Öğle” vakti olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Ek-6, Tablo 24a) (Şekil 76).

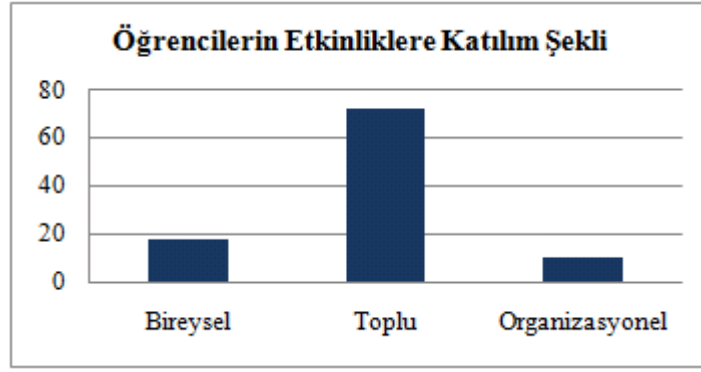
Şekil 77. Katılımcıların rekreasyon ve spor alanlarında bulunma süreleri

Katılımcılara yöneltilen “Spor ve rekreasyon alanlarında genellikle ne kadar süre kalırsınız” sorusuna verilen cevapların 1 saatten az olanı %17,5, 1-3 saat arası %75, 4-5 saat arası bulunanlar ise %17,5 oranındadır. Katılımcılardan hiçbiri bu alanlarda 6 saat ve üzeri kalmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre en fazla bulunma süresi 1-3 saat olarak belirlenirken en az bulunma süresi ise 6 saat ve üzeri çıkmıştır (Ek-6, Tablo 25) (Şekil 77).

Şekil 78. Katılımcıların etkinliklerdeki rolleri

Katılımcılara yöneltilen “Rekreasyonel ve sportif etkinliklere katılımı kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda katılımcıların %20’si sadece aktif katılımcı ya da sadece izleyici olduklarını belirtirken, %60’ı ise bazen katılımcı bazen ise izleyici olduklarını savunmuşlardır. Böylelikle katılımcıların çoğunun rekreasyonel veya sportif etkinliklere hem pasif hem de aktif olarak katıldıkları sonucuna varılmaktadır (Ek-6, Tablo 26) (Şekil 78).

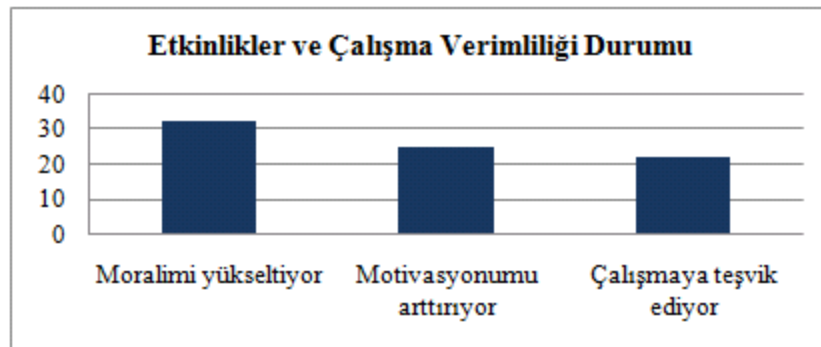

Şekil 79. Katılımcıların etkinliklere katılım şekilleri

Katılımcılara sorulan “Rekreasyonel veya sportif etkinliklere katılım şekliniz nasıldır?” sorusuna verilen cevaplardan aşağı yukarı %72,5’u toplu yani arkadaşlarıyla birlikte katıldıklarını, %17,5’u bireysel olarak katıldıklarını savunurken %10’u da organizasyon halinde katıldıklarını belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 27) (Şekil 79).

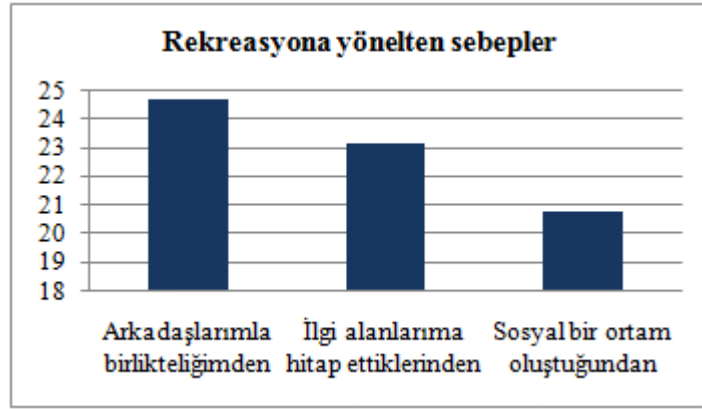
3.4.2.1. Etkinliklerin Katılımcılar Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

Spor ve rekreasyon etkinliklerinin katılımcılar üzerinde bıraktıkları etkiyi araştırmak adına yöneltilen sorularda verilen cevaplar öncelikle ağırlıklandırılmıştır. Bu sorulara verilen 1. derecede öneme sahip olanlar 3 ile 2. derecede öneme sahip olanlar 2 ile ve 3. derecede öneme sahip olanlar ise 1 ile çarpılarak toplanmıştır. Çıkan sonuçların yüzdelik durumlarına bakılarak yeni frekans tabloları elde edilmiştir. Bu kısımda sadece ilk önemli 3 maddeye yer verilmektedir. Bu frekans tablolarına göre;

Şekil 80. Etkinliklerin katılımcıların çalışma verimliliğine etkileri

Katılımcılara yöneltilen “Spor ve rekreasyon etkinliklerinin çalışma verimliliğinize etkisini nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verilen cevaplardan ağırlıklandırma sonrasında bu tür etkinliklerin katılımcılarda ilk olarak 1. derecede öneme sahip etkinin aşağı yukarı %33 ile morallerini yükseltmeleri olduğunu, 2. derecede öneme sahip etkinin %25 ile motivasyonlarını arttırdıklarını ve 3. derecede öneme sahip olarak da yaklaşık olarak %22 ile çalışmaya teşvik ettikleri sonucuna varılmaktadır (Ek-6, Tablo 28) (Şekil 80).

Şekil 81. Katılımcıyı rekreasyona yönelten sebepler

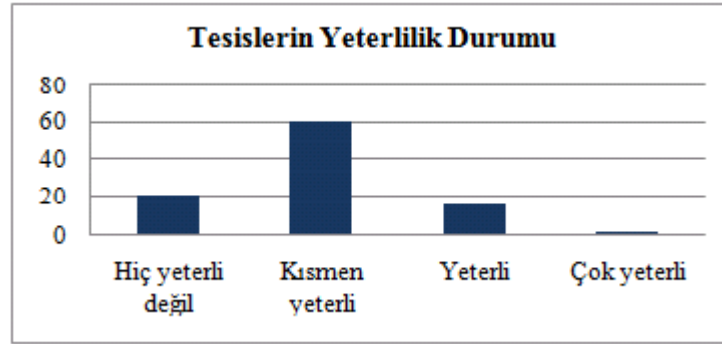
Katılımcılara yöneltilen “Sizi serbest zaman faaliyetlerine yönelten sebepler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplardan ağırlıklandırma sonrasında serbest zaman faaliyetlerinin en çok ve 1. derecede önem teşkil eden aşağı yukarı %25 ile arkadaşlarıyla birlikteliklerinden dolayı olduklarını belirtmişlerdir. 2. derece öneme sahip olarak da yaklaşık %23 ile ilgi alanlarına hitap ettiklerinden dolayı etkinliklere katılımları çıkarken, 3. derecede ise ve aşağı yukarı %21 ile sosyal bir ortam olduğundan dolayı sonucuna varılmıştır (Ek-6, Tablo 29) (Şekil 81).

Şekil 82. Etkinliklerin katılımcılar üzerindeki etkileri

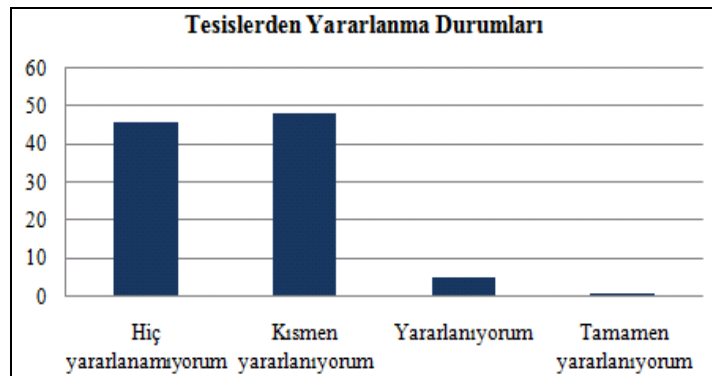
Katılımcılara yöneltilen “Bu tür etkinlikler sizde ne gibi etkiler bırakmaktadır?” sorusuna verilen cevaplar ağırlıklandırıldıktan sonra 1. derecede öneme sahip etkinin %28 ile eğlenceli, dinlendirici ve heyecan verici olduğunu belirtirlerken, 2. derecede öneme sahip etkinin ise aşağı yukarı %23 ile streslerini azalttıklarından dolayı olduklarını savunmuşlardır. 3. derecede öneme sahip etkinin ise aşağı yukarı %17 lik bir oranla kendilerine sosyal bir statü kazandırdıklarını ifade etmişlerdir (Ek-6, Tablo 30) (Şekil 82).

3.4.3. Yerleşkenin Rekreatyönel Olanakları ve Yönetmel Yapı ile İlişkin Bulgular

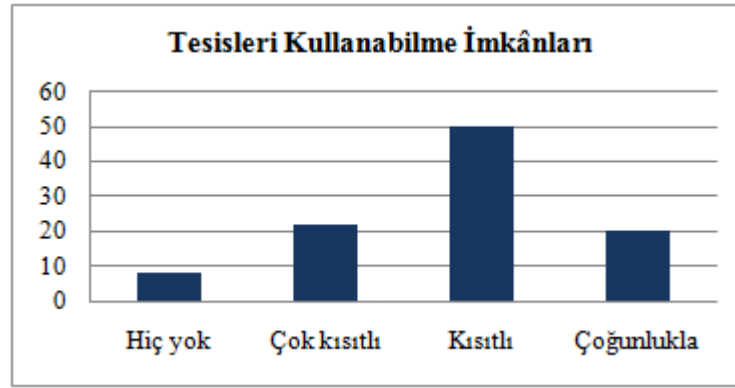
Şekil 83. Katılımcıların tesisleri yeterli bulma düzeyleri

Katılımcılara yöneltilen “Kampüsünüzdeki sosyal ve sportif tesisler sizce yeterli midir?” sorusuna verilen cevapların aşağı yukarı %61’i tesisleri kısmen yeterli bulurken, yaklaşık olarak %21’i tesisleri hiç yeterli bulmadıklarını, %17’si yeterli bulduklarını ve aşağı yukarı %2’si de çok yeterli olduklarını belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 31) (Şekil 83).

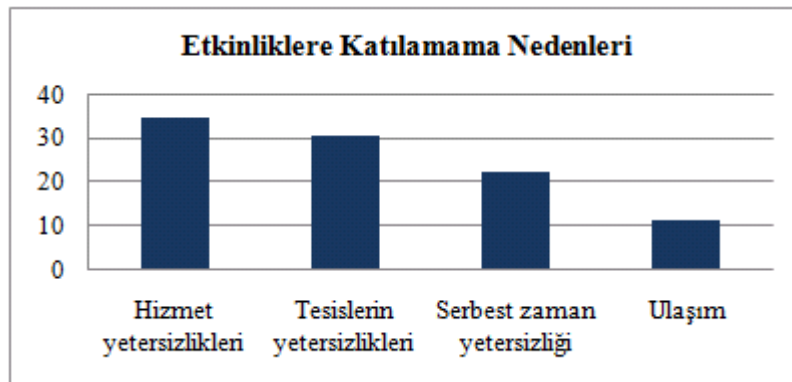
Şekil 84. Katılımcıların sahil tesislerinden yararlanabilme düzeyleri

Katılımcılara yöneltilen “Üniversiteye bağlı bulunan sahil tesislerindeki sizlere sunulan sosyal ve sportif olanaklardan yeteri kadar yararlanabiliyor musunuz?” sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplardan yola çıkıldığında, cevapların yaklaşık olarak %48’i kısmen yararlanabildiklerini, %5’i yararlanabildiklerini, aşağı yukarı %1’i tamamen yararlandıklarını belirtirken, aşağı yukarı %46’sı da sahil tesislerinden hiç yararlanamadıklarını ifade etmişlerdir (Ek-6, Tablo 32) (Şekil 84).

Şekil 85. Katılımcıların serbest zamanlarında tesisleri kullanabilmesi

Katılımcılara yöneltilen “Sosyal ve/veya sportif tesisleri serbest zamanlarınızda kullanabilme imkânınız var mı?” sorusuna verilen cevaplardan katılımcıların yarısı (%50) kısıtlı olduğunu savunurken, aşağı yukarı %22’si çok kısıtlı olduğunu, %8’i ise hiç olmadığını belirtmişlerdir. Öte yandan katılımcıların %20’si çoğunlukla tesisleri serbest zamanlarında kullanabilme imkânlarının olduğu görüşünde birleşmişlerdir (Ek-6, Tablo 33) (Şekil 85).

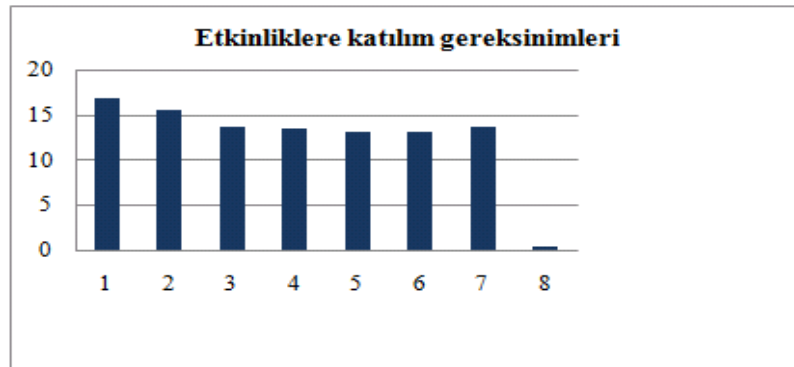

Şekil 86. Katılımcıların rekreasyonel faaliyetlere katılamama nedenleri

Katılımcılara yöneltilen “Rekreasyonel faaliyetlere katılamamanızın nedenleri nelerdir?” sorusuna birden çok cevap verdiklerinden dolayı cevapları sınıflama yoluna gidilerek frekans analizi yapılmıştır. Bun göre sınıflamalar;

- Hizmet yetersizliği: Eğitilmiş personel eksikliği, giriş ve diğer hizmetlerin ücreti, güvenlik, hijyen, yönetici veya eğitmenlerin tavır-davranışları gibi kurumun kendi inisiyatifi dahilinde bireylere sunacağı imkânlar,
- Tesislerin yetersizlikleri: Tesislerin sayıca azlığı, tesislerin araç – gereç, donatı vs. eksiklikleri gibi yerleşke yönetiminin sunacağı imkânlar,
- Serbest zaman yetersizliği: Bireyin zorunluluk dışında kendi inisiyatifine kalan boş zaman süresi,
- Ulaşım: Bireyin etkinlik alanlarına ulaşım mesafesine ilişkin imkânlardan oluşmaktadır.

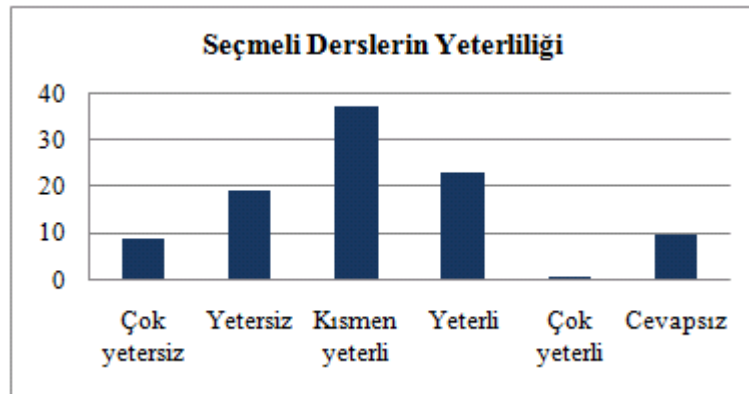
Bu sınıflamaya göre; ankete katılan öğrencilerin %35’i rekreasyonel faaliyetlere katılamamalarının başlıca sebebinin hizmet yetersizliklerinden kaynaklandığını, aşağı yukarı %30’u tesislerin yetersizliklerinden dolayı kaynaklandığını, %23’ü serbest zamanlarının yetersizliklerinden dolayı katılamadıklarını belirtirken %12’si ise ulaşımı gerekçe göstererek faaliyetle katılamama nedenlerini sıralamışlardır (Ek-6, Tablo 34) (Şekil 86).

Şekil 87. Katılımcıların yerleşkedeki etkinlikleri ve katılımı sağlamak için gerekli gördüğü gereksinimler

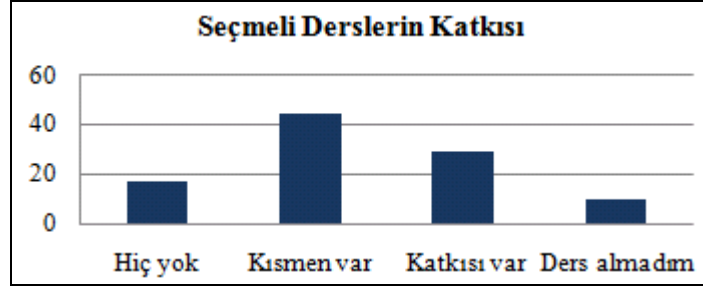
Katılımcılara yöneltilen “Sizce kampüsünüzde istenilen etkinlikleri ve katılımı sağlamak için nelere gereksinim vardır?” sorusuna verilen cevaplar ağırlıklandırma yoluna gidilerek yeni yüzdelar elde edilmiştir. Ağırlıklandırmış frekans tablosundaki cevaplara

göre; yerleşkedeki etkinlik ve katılımı sağlamak için 1. derecede öneme sahip olan gereksinim aşağı yukarı %17 ile rekreasyon alanlarının sayısının arttırılması ve rekreasyon merkezlerinin oluşturulması (1), 2. derecede %16 ile mevcut rekreasyon alanlarının olanaklarının iyileştirilmesi (2), 3. derecede %13,7 ile rehberlik merkezleri oluşturulması gerektiği (3), 4. Derecede %13,6 ile tesislerin kullanım hakkı önceliğinin daha çok öğrencilere verilmesi gerektiği (7), 5. derecede %13,4 ile rekreasyon liderleri ve eğitimcilerin yetiştirilmesi gerektiği (4), 6 ve 7. derecede ise %13,1 ile öğrencilerin, spor ve rekreasyona katılmada ekonomik olarak desteklenmeleri (6) ve yeterli ulaşım ağının sağlanması (5) gerektiğidir. Katılımcıların %0,3' ü ise diğer (8) görüşlerini bildirmişlerdir. Bu görüşler anketteki 7 seçeneği doğrular nitelikte olan görüşler olduğundan bu cevaplar da ilk 7 cevap sınıfına ilişkili tercihlere katılarak analize girilmiştir (Ek-6, Tablo 35) (Şekil 87).

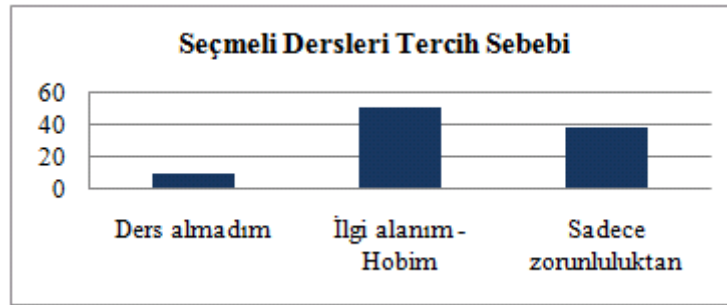
Şekil 88. Katılımcılara göre seçmeli derslerin çeşitliliğinin yeterliliği

Katılımcılara yöneltilen “Aldığınız seçmeli derslerin çeşitliliğinin yeterliliği size göre nedir?” sorusuna verilen cevaplar neticesinde, aşağı yukarı %38 ile kısmen yeterli olduğunu savunurlarken yaklaşık %9’u da çok yetersiz olduğu görüşünde birleşmişlerdir, Yeterli diyenlerin oranı ise yaklaşık olarak %23’dür. (Ek-6, Tablo 36) (Şekil 88).

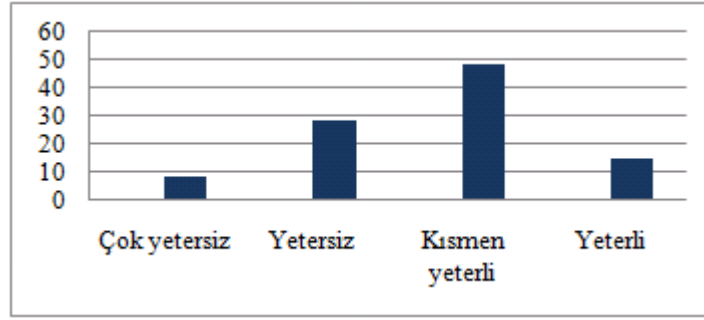
Şekil 89. Katılımcılara göre seçmeli derslerin bireye katkısı

Katılımcılara yöneltilen “Aldığınız seçmeli derslerin size katkısı nedir?” sorusuna verilen cevaplar neticesinde, katılımcıların seçmeli ders alanları arasından en fazla orana sahip olan ve yaklaşık %44’ünün bu derslerin kendilerine kısmen katkısı olduğunu görüşünde birleştğini ifade eden katılımcıların yanı sıra aşağı yukarı %17’ sinin de bu derslerin kendilerine hiç katkısı olmadığını belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 37) (Şekil 89).

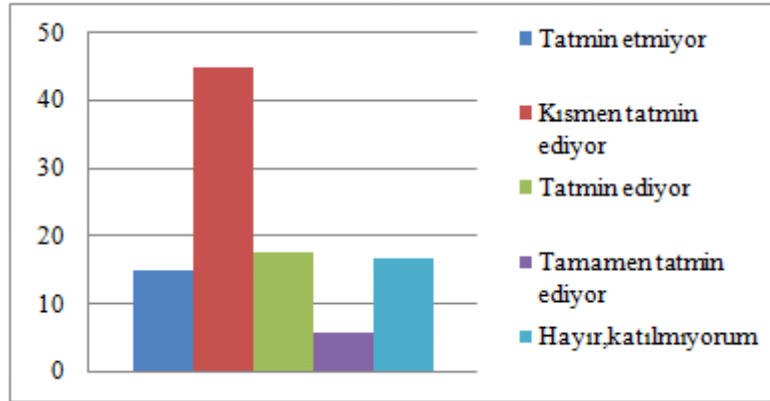
Şekil 90. Katılımcıların seçmeli dersleri neden tercih ettikleri ile ilgili görüşleri

Katılımcılara yöneltilen “Aldığınız servis derslerinin sizin ilgi alanınıza- hobinize hitap ettiğinden dolayı mı yoksa sadece zorunluluktan kaynaklanan bir durum teşkil ettiğinden mi tercih ettiniz?” sorusuna verilen cevaplar neticesinde katılımcıların yaklaşık olarak %52’si aldıkları seçmeli derslerin kendi ilgi alanlarına veya hobilerine uygun olduğundan dolayı tercih ettiklerini belirtirken, aşağı yukarı %38’i ise bu dersleri sadece zorunluluktan aldıklarını ifade etmişlerdir (Ek-6, Tablo 38) (Şekil 90).

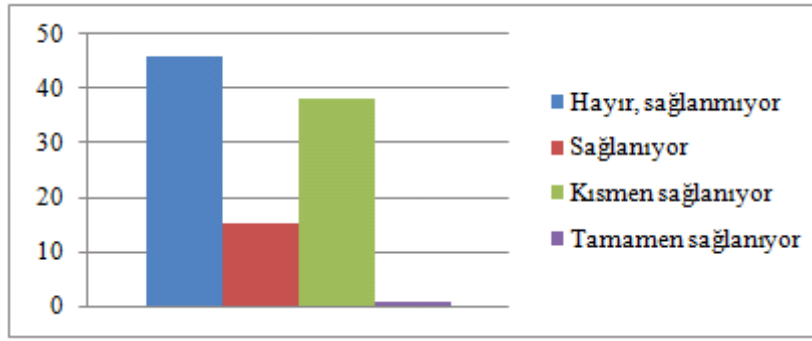
Şekil 91. Katılımcılara göre Mediko-Sosyal’in işlevi

Katılımcılara yöneltilen “Mediko-Sosyal ve Spor Daire Başkanlığı’nın öğrencilere sunduğu olanaklar sizce yeterli midir?” sorusuna verilen cevapların yaklaşık %49’u kısmen yeterli bulduklarını, %28’i yetersiz, %15’i yeterli bulduğunu söylerken %8’i ise çok yetersiz bulduklarını savunmuşlardır (Ek-6, Tablo 39) (Şekil 91).

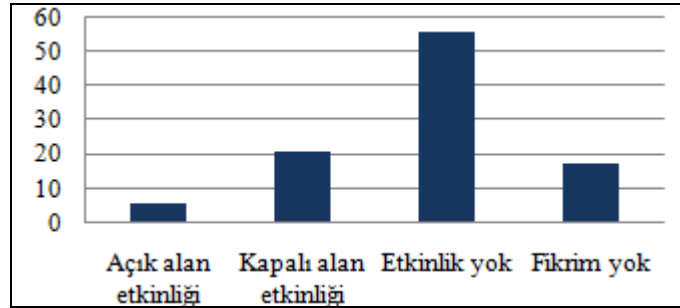
Şekil 92. Katılımcıların yerleşkedeki etkinliklerden tatmin olma düzeyi

Katılımcılara yöneltilen “Yerleşke içerisinde yapılan etkinliklere katılıyor musunuz? Bu etkinlikler sizi yeterince tatmin ediyor mu?” sorusuna verilen cevaplardan etkinliklere katılanlar arasında %45’i kısmen tatmin olduklarını, aşağı yukarı %18’i tatmin olduklarını, %6’sı tatmin olduklarını belirtirken, %15’i tatmin olmadığını savunmaktadırlar. Öte yandan katılımcıların aşağı yukarı %17’si ise yerleşke içerisindeki etkinliklere katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek-6, Tablo 40) (Şekil 92).

Şekil 93. Katılımcıların yerleşke ile kent arasındaki sportif ve rekreatif yönden bağlantısı hakkındaki görüşleri

Katılımcılara yöneltilen “Yerleşke ile yerleşkenin bağlı bulunduğu şehir arasında sportif ve rekreatif yönden yeterince iletişim sağlanıyor mu?” sorusuna katılımcıların aşağı yukarı %46’sı iletişimin sağlanmadığını, yaklaşık %38’i kısmen sağlandığını, %15’i sağlandığını ve yine katılımcıların %1’i, üniversite yerleşkesi ile kent arasında sportif ve rekreatif yönden bir bağlantının tamamen sağladığı görüşünde birleşmişlerdir (Ek-6, Tablo 41) (Şekil 93).

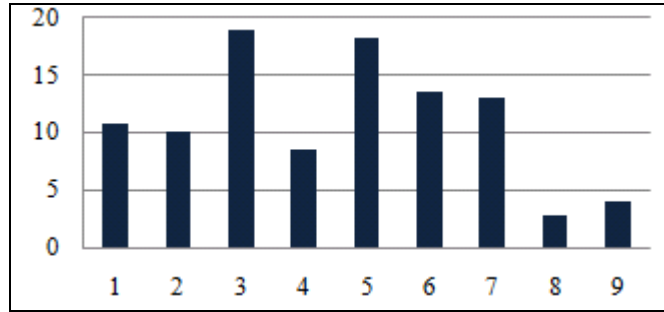

Şekil 94. Katılımcıların şehirde gözlemlediği fakat yerleşkede bulamadığı etkinlikler

Katılımcılara yöneltilen “Şehir yaşantısında gözlemlediğiniz ya da etkinliğine katıldığınız fakat yerleşkede bulamadığınız sosyal ve/veya sportif etkinlik var mı?” sorusuna verilen cevaplar açık alan ve kapalı alan etkinlikleri adı altında sınıflandırılmıştır. Buna göre katılımcıların yaklaşık %56’sı şehirde olup yerleşkede olmayan herhangi bir etkinliğin olmadığını savunurlarken, %21’i kapalı alan etkinliklerini, %6’sı ise açık alan etkinliklerinin yerleşkede bulunmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %17’si ise bu konuda fikir beyan etmemişlerdir (Ek-6, Tablo 42) (Şekil 94).

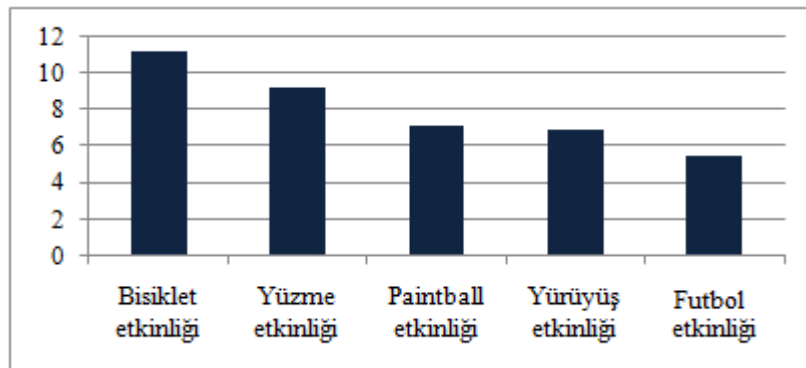
Ankete katılan katılımcıların bu soruda verdikleri etkinlikler şunlardır;

- Açık alan etkinlikleri: Kermes etkinlikleri, Paintball, Badminton gibi spor etkinlikleri.
- Kapalı alan etkinlikleri: Tiyatro, Disko, Sinema, Kapalı yüzme havuzu, Hentbol, Resim ve Sanat Galerisi, Uzakdoğu sporları, Müzik kursu, Kitap fuarı

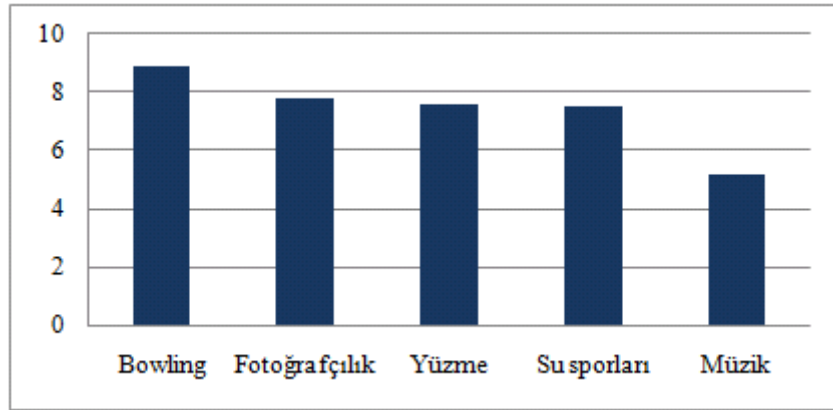
Şekil 95. Katılımcılara göre sosyal ve sportif tesislerin kurulamama sebepleri

Katılımcılara sorulan “Sizce yerleşkede bulunan tesisler dışında kalan ve olmasını istediğiniz tesis ya da alanlar neden kurulamamaktadır?” sorusuna verilen cevapların ağırlıklandırılması neticesinde, %19 ile üniversitedeki bütçe kısıtlılığının (3), 1. derecede önemli etken olduğu, yaklaşık % 18 ile kültürel yapının (5), 2. derecede önemli olduğu ve 3. derecede % 13,5 ile iklimsel faktörlerin etkili olduğu görüşünde birleşmişlerdir (Ek-6, Tablo 43) (Şekil 95).

Şekil 96. Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği ilk beş açık alan etkinliği

Katılımcılara yöneltilen “Yerleşkede bulunmasını istediğiniz (var olan ve geliştirilmesi gereken) açık ve kapalı spor ve rekreasyon etkinliklerinden veya alanlarından öncelikli ilk 5 tercihinizi sıralayınız.” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar ağırlıklandırılmıştır. Buna göre, kampüste açık alan etkinliklerinden 1. öncelikli etkinlik olarak %11 ile bisiklet etkinliğini, 2. öncelikli tercihlerinin %9 ile yüzme etkinliğini, 3. öncelikli tercihlerinin %7,2 ile paintball etkinliğini, 4. öncelikli tercihlerinin %6,9 ile yürüyüş etkinliğini ve 5. öncelikli tercihlerinin ise %5,5 ile futbol etkinliğini ve bu etkinlikleri karşılayacak tesis ya da alanların var olması gerektiğini belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 44) (Şekil 96).

Şekil 97. Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği ilk beş kapalı alan etkinliği

Katılımcılara yöneltilen “Yerleşkede bulunmasını istediğiniz (var olan ve geliştirilmesi gereken) açık ve kapalı spor ve rekreasyon etkinliklerinden veya alanlarından öncelikli ilk beş tercihinizi sıralayınız.” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar ağırlıklandırılmıştır. Buna göre, kampüste kapalı alan etkinliklerinden 1. öncelikli etkinlik olarak %8,9 ile Bowling etkinliğini, 2. öncelikli tercihlerinin %7,8 ile Fotoğrafçılık etkinliğini, 3. öncelikli tercihlerinin %7,6 ile Yüzme etkinliğini, 4. öncelikli tercihlerinin %7,5 ile Su sporları etkinliğini ve 5. öncelikli tercihlerinin ise %5,2 ile müzik etkinliğini ve bu etkinlikleri karşılayacak tesis ya da alanların var olması gerektiğini belirtmişlerdir (Ek-6, Tablo 45) (Şekil 97).

4. TARTIŞMA

Ülkemizde kırsal ve kentsel alanlarda rekreasyon değerlendirme yöntemine ilişkin çalışmalar sıklıkla yapılmış olup, son yıllarda her geçen gün bir yenisi açılan üniversiteler ve üniversitelerin sahip olduğu yerleşkelerin bünyelerinde barındırdığı açık alan, dinlenme, eğlenme, spor v.b sosyal etkinliklerde bulunmaya ayrılmış alanların varlığına yönelik kampüs rekreasyonu adı altında yapılmış çalışmalara rastlamak, diğerleriyle kıyaslandığında sayıca oldukça azdır. Bütün bunlar bize, kentsel ve kırsal alanlara taşan kent eteklerinde varlığını yeni yapılanmalarla gittikçe hissettiren üniversite kampüsleri olgusunu gündeme getirmekte ve yeni bir çalışma alanını ortaya koymaktadır.

Rekreasyon endüstrisinin ülkesel, bölge ölçeğinde, il bazında ve yerel seviyede bir kademelenme ile ortaya konulması gerekliliği, gerek kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan çalışmalarla ve gerekse akademik anlamda sürdürülen çalışmalarla gündeme gelmektedir. Bu durum beraberinde rekreasyon programının ve bilgi sisteminin kenti oluşturan bütün fonksiyon alanlarında oluşturulmasını dayatmaktadır. Eklektik ve parçacıl bir yaklaşımla sürdürülen bu çalışmalar, bütünün bir parçası gibi algılanmayan bağımsız yapılanmalar şeklinde ortaya çıkmıştır. Bunun doğal sonucu olarak, birbirinden kopuk, bir ağın elemanları gibi durmayan gerek kentsel gerek kent yakınındaki doğa ile bağlantılı rekreasyonel çalışmalarının toplumu oluşturan tüm kesimler üzerinde beklenen aynı etkiyi yerine getirmesi de beklenmemektedir. Toplumun tüm kesimlerine hitap edebilecek ve biraradalıklarını sağlayacak yaklaşımlar ancak kenti oluşturan tüm aktörlerin ve paydaşların ortak akıl ve dil birliği etrafında birleşmesiyle mümkün olabileceği fikri ön planda ele alınmalıdır.

Yukarıda belirtilen tüm bu değerlendirmelerin ışığında toplumun ve bireylerin çevreleriyle ruhsal ve bedensel yenilenme amacına yönelik değişik türdeki ilişkileri sonucu oluşan ve günümüzde önemi uluslararası boyutlara ulaşmış bulunan açık hava rekreasyonu gereksinimlerinin karşılanmasında ilk akla gelen alanlar sağlıklı çevresel koşulların yaratıldığı yeşil ağla bütünleşik alanlardır. Uygarlık düzeyini yakalamış ülkelerde açık hava rekreasyonunun toplum yaşantısında sağlıklı bireyleri yetiştirmede ve sağlıklı toplum oluşturmadaki rolü çok iyi kavranmış olduğundan bu konuda yapılmış olan çok yönlü bilimsel araştırmaların ulusal kaynak kullanma politikası ilkelerinin saptanmasında yönlendirici bir rol oynadıkları görülmektedir.

Üniversite kampüsleri gerek ulusal-uluslararası anlamda ürünler ortaya koyan ve gerekse bulunduğu bölgenin sorunlarına odaklı yaklaşım içerisinde çalışmalar yapan sosyal ve fiziksel yapılanmalarıyla kenti oluşturan aktörler içerisinde lider bir rol üstlenmiştir ve bu lider rol kendisine pek çok alanda sorumluluklar yüklemektedir. Üniversitelerin birincil işlevi olan eğitim, araştırma ve yayının yanında oluşturduğu çevresel yapılanmalarla ve açık mekân organizasyonlarıyla da bulunduğu çevreye örnek olmak durumundadır.

Dünyada gelişmekte olan yeni üniversite olgusu, öğrencilerin eğitim aldıkları ortamla organik bağ kurmalarını sağlayacak ve onları mutlu edecek organizasyonel biçimlenmelerle şekillenen öğrenci merkezli yaklaşımlardır. Bir üniversite, sahip olduğu fonksiyonel alanlarda bu yaklaşımları hissettirebilmelidir. Bir bireyin, öğretim hayatının son noktasını oluşturan üniversiteler, bireyi hayatı boyunca eğitecek olan temel öğretileri de kazandırmalıdır. Bu öğretilerden birisi de bireyin fiziksel ve mental sağlığını koruyacak, onu daha da katılımcı yapacak, moral ve motivasyonunu yüksek tutacak geniş olanaklar ve fırsatlar yaratacak, yeni kavramları ve yeni oluşumları kazandıracak spor ve rekreasyon temelli derslerdir.

Diğer bir konu; öğrencilerin üniversite yaşamlarının ilk yılında ilgi alanlarına göre seçtikleri spor ve rekreasyona yönelik derslerdeki kazanımlarının sorgulanmasıdır. Bu olgunun pek çok bileşeni vardır. Gerçek anlamda bilinmesi gereken tercih edilen derslerin ne ölçüde benimsendiğidir. Bir diğer faktör, öğrencinin bunu fiziksel ve ruhsal sağlığı için gerekli görüp görmediğidir. Ayrıca bu dersin gerektirdiği şeyleri yapıp yapmaması da kendisini otokritik yapmaya zorlayan ve iç hesaplaşmayla ortaya koyacağı argümanlardır. Elbette, bu derslerin öğrencilere sunulmasında üniversitenin sağladığı olanakların kritiği ve değerlendirilmesi ise yapılması gereken bir zorunluluktur. Bütün bu yukarıda bahsedilenlerle birlikte dersin verilmiş biçimi, dersi veren öğretim elemanlarının alt yapısı, dersin işleniş sırasında sunulan olanaklar ve deneyim, ayrı ayrı başlıklarla ele alınması gereken değerlendirmelerdir. Burada hedeflenen, öğrencinin sağlıklı bir birey olmasını sağlayacak maksimum faydadır. İşte bu tez çalışması da sorunun bu boyutunu tartışmaktadır. Bu değerlendirmelerde öğrencilerin üniversiteyi kazanmadan önce spor ve rekreasyona yönelik olarak sahip oldukları bilgi ve birikimin de önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu bilgiyle donatılmış olarak üniversiteyi kazanan öğrenciler, kendilerine sunulmuş olanaklar içinde daha sağlıklı tercih yapabilme şansına sahiptirler. Bu çalışma öğrencilerin üniversite yaşamlarından önceki dönemleri de bu anlamda sorgulamaktadır. Öğrencilerin sosyal yönlerini geliştirebilecekleri bir biçimde kendilerine sunulan olanakları

ne ölçüde kullanabildikleri, katılımcı olmalarıyla ve kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri ortamları bulmak istemeleriyle açıklanabilir. Çünkü bu derslerde onlara verilenler, görev ve zorunluluk gereği yapılması gereken şeyler olarak algılanmamalıdır. Bu tümüyle öğrencilerin iç itimi ve istekleriyle oluşacak bir olguyu ortaya koymaktadır.

Çeşitli etkinliklerle bütünleştirilmiş bu derslerin verildiği alanlar ve fiziksel mekân, ayrı bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Bütün bunlar üniversitenin sağladığı olanaklar ölçüsünde değerlendirilebilir. Her geçen gün artan öğrenci sayısı ve binalaşma, artan trafik hacmi ve çeşitlenen kullanımlarla açık alanları tüketen bir biçimde gelişmektedir. Üniversite kampüsünün büyüklüğü, potansiyel alanların varlığı, farklı fonksiyonlarla yüklü alanların dönüşümlü olarak kullanılabilme durumu gibi faktörler üniversite yönetiminin geleceğe yönelik olarak yapacağı alan kullanımı değerlendirmelerinde önemli verilerdir. Sınırlı ve kısıtlı sayıdaki bu alanları çoğaltmanın yolları ancak üniversite kampüsünün büyüklüğünün arttırılması, genişletilmesiyle aşılabilir. Bu aynı zamanda arzın talebi karşılayabilmesinin de ölçütüdür.

Bu çalışmada söz edilmesi gereken bir diğer konu ise, bu konularda uzman, yetişmiş sayıca ve nitelikteki öğretim elemanlarının varlığıdır. Bütün bunlar göz önüne alınarak yapılacak olan değerlendirme, yukarıda bahsedilen tüm bileşenlerin potansiyeli üzerinde ele alınabilir. Diğer bileşenler ise, öğrencileri serbest zaman etkinliklerine yöneltecek oluşumların da üniversite tarafından desteklenmesidir. Bunlarla birlikte yeterli ulaşım ağının sağlanması, öğrencilere farklı etkinlikler hakkında bilgi verebilecek, spor ve rekreasyona yönelik faaliyetleri yönlendirebilecek rekreasyon merkezli yapıların içerisindeki rekreasyon liderleri ve eğitimcilerinin de bulunması, mevcut alanların sürekli yenileştirmelerle canlandırılması ayrıca dikkat edilmesi gereken noktalaradır.

Günlük serbest zaman ve haftalık serbest zamanlarının yeterlilik ve yetersizliklerinin ölçüldüğü bulguların analizinden yola çıkılarak, gerek yerleşke içerisindeki mevcut potansiyel alanların kullanımlarına ayırdıkları zaman, gerekse spor ve rekreasyona dönük ders ve klüplere üyeliklerinin azlığının göstergesi olarak yerleşke içerisindeki mevcut yapılanmayla beraber bir eğitim eksikliğinin de ortaya çıktığı gözükmemektedir. Bu eğitim eksikliğinin temelinde de öğrencilerin yeterli olan serbest zamanlarını ne şekilde, nerede ve ne kadar sorularıyla içselleştirip en verimli bir şekilde geçirememelerinden kaynaklanmaktadır. İşte bu kapsamda gerek eğitim kurumları olan fakülte ve bölümlerde öğrencileri temel dersler dışında ya da ders aralarında verilebilmesi muhtemel olabilecek kısımlarda, gerekse öğrencilerin sosyal ve kültürel anlamda kazanımlarında sorumlu idari

kurumların sorumlulukları altında, onların serbest zamanlarını daha etkin ve tasarruflu kullanabilmelerini öğretmeyi amaçlayan yani onları bir anlamda yönlendirebilecek bir “serbest zaman eğitim modeli”nin oluşturulması gerekliliği bu çalışmada en göze batan ve irdelenmesi gereken konulardan biridir.

Ağan (2000)’in daha önce ortaya koyduğu bir üniversitenin fonksiyonel yapısı ve sorumluluklarından ibaret olan 5 temel çerçeveye bakıldığında; Kanuni yerleşkesinin bugün günümüz şartlarında öğrencilere sunduğu olanaklar bakımından öğrencilerin fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını çok üst seviyelerde olmasada ciddi derecede ve yeterli düzeyde karşılayabildiği ortaya çıkmaktadır. Günümüzde kamulaştırma çalışmalarıyla yapımı devamı eden birçok yurt, kantin, sosyal tesis ve bunları destekleyici diğer tesisler de ileride hızla büyüyen öğrenci potansiyeli için düşünülmektedir. Bugün yerleşke içerisinde rekreasyona ve spora elverişli doğal kaynak değerlerinin özellikle açık yeşil alanların kullanımı kısıtlı düzeydedir. Bu durumun nedenleri araştırdığında ise, öğrencilerin daha çok bu etkinlikleri yapabilmesi için sınırlandırılmış belirli tesis ve yapılanmaları istediklerinden kaynaklandığı gözlemlenmektedir. Oysaki bugün Dünya ve Türkiye’de önde gelen üniversite yerleşkelerinde kullanıcıların açık yeşil alanlarında üst düzeyde değerlendirdikleri, serbest zamanlarını geçirebilecekleri etkinlikleri bu alanlarda da sürdürdükleri gözlemlenmektedir.

Farklı kültür ve etnik yapıdaki öğrencileri bir araya getirmek ve kaynaştırmak adına düzenlenen organize etkinliklerin (şenlik, şölen, bayram, vs.) kent halkına da açık olması, bir taraftan kent ile yerleşke arasındaki bağlantıyı sağlarken diğer taraftan farklı kimliklere sahip olan halk kültürünün, öğrencilerin bu etkinliklerden alacakları tatmin düzeyine ne derece etki edeceği de irdelenmesi gereken konulardandır.

Spor ve rekreasyon imkânlarını düşünürsek öğrencilerin yoğunlukla belirli spor etkinliklerine yönelmesinin ve bu tesislerde daha çok vakit geçirmelerinin sebeplerinden biri de öğrencilerin farklı sportif etkinliklerde istenilen bilgi düzeyinde olmayışındandır.

Ankete katılan öğrenciler genellikle 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri arasından seçilmiş olup bunun sebebi, kampüsü ve çevreyi daha iyi tanıdıklarını varsaymaktır. Yaş grupları ise çoğunlukla 20-23 yaş aralığındadır. Öğrencilerin bireysel yaşam çemberi (nüfus verileri, sosyal ve ekonomik durumları) ele alındığında, toplumun orta ve alt gelir katmanlarını oluşturan bir sosyal statüye sahip oldukları ve ekstrem örnekler dışında çoğunluğunun çevre ve toplum tarafından kendilerine sunulmuş olan imkânlarla benzer spor dallarına ve sosyal alışkanlıklara yöneldikleri gözlemlenmiştir.

Öğrenciler kendilerini ifade edebilecekleri sosyal, kültürel ve sportif anlamda birtakım faaliyetlerde bulunabilecekleri kulüp yapılanmalarında katılımlarını engelleyen olumsuz faktörlerin varlığına dikkat çekilerek şu endişeler dile getirilmiştir;

- Rekreasyon ve spor merkezli öğrenci kulüplerinin çoğunluğunda, kulüplerin yeterli işleve sahip olamamaları ve yeterli faaliyetlerde bulunmamaları

- Ekonomik sıkıntıların getirdiği kaygılar

- Öğrencilerin ders dışı zamanlarında bu kulüplerin faaliyetlerine ayıracak yeterli zaman bulamama şikâyetleri

- Beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte ve sayıda kulüplerin varlığının azlığı

Yerleşke içerisinde gerek organize gerekse organize olmayan faaliyetlere katılan öğrencilerin bu katılımları gerçekleştirirken hangi ruhsal ve fiziksel beklentileri duydukları da önemli bir sorudur. Etkinliklerin katılımcı üzerindeki etkilerinin gözlemlendiği alanda, etkinliklerin öğrencilerin çalışma verimliliği, sağlık, kültürel ve sosyal yönden pozitif bir etki bırakabilecekleri yanında onlara harcadıkları zaman ve enerjilerini kendilerini daha başarısız yapma nedeni olarak gösterebileceklerini de irdelemek gereklidir.

Kanuni Yerleşkesi'nin rekreasyon olanakları ve yönetsel yapısı içerisinde irdelenmesi gereken konu başlıkları olarak şunlar verilebilir:

- Mediko-Sosyal kurumunun işlevlerinin öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılamaması ve öğrencilere sunduğu olanakların yeteri kadar değerlendirilmemesinin yanında öğrencilerle yönetim açısından sağlıklı bir iletişimin tam olarak kurulamaması

- Üniversite yerleşkelerinin bulunduğu kent ile aralarında kurulması gereken bağın önemidir. Bu bağın güçlü ya da zayıf olması, kenti oluşturan aktörler ile üniversite yönetiminin arasında var olan ya da olması muhtemel ilişkilerin zaman içinde sağlıklı biçimde işleyişini sağlayacak niyetlerin ve çalışmaların şimdiye dek varlığı ile açıklanabilir.

- Spor ve rekreasyona dönük yatırımlar için üniversite yönetiminin sınırlı bütçeleri nedeniyle yeteri kadar pay ayıramamalıdır. Ancak bu durum aşılabilir bir durumdur.

- Yerleşke içerisinde öğrencilerin serbest zamanlarında spor ve rekreasyona yönelik tesis ve yapılanmalar ile onları bu alanlara çekebilecek ve bu alanları destekleyecek diğer altyapı ve olanakların da bu planlama çerçevesinde kurgulanması gerekliliği de ayrı bir tartışma konusudur.

5. SONUÇLAR

Bu çalışma K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi alanında ve bu alanın içindeki 6 fakülte ve bu fakültelere bağlı 32 bölümü temsil edebilecek bir biçimde ve fakültelerin öğrenci sayılarının kriter olarak ele alındığı bir yaklaşımla 120 öğrenciye uygulanmış olup, temel amacı öğrencilerin spora ve rekreasyona yönelik olarak aldıkları dersler kapsamında öğrenci edinimleri sorgulamasına yönelik irdemelerdir.

Materyal olarak seçilen K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi Mühendislik Fakültesinin; İnşaat Mühendisliği, Makine Mühendisliği, Elektrik–Elektronik Mühendisliği, Jeoloji Mühendisliği, Harita Mühendisliği, Jeofizik Mühendisliği, Maden Mühendisliği, Bilgisayar Mühendisliği ve Metalurji ve Malzeme Mühendisliği bölümlerinden, Fen-Edebiyat Fakültesinin; Fizik, Kimya, Matematik, Biyoloji, İstatistik, Tarih, Türk Dili Ed. ve Batı Dilleri ve Edebiyatı bölümlerinden, Orman Fakültesinin; Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Peyzaj Mimarlığı bölümlerinden, Tıp Fakültesinin; Genel Tıp ve Diş Hekimliği bölümlerinden, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin; İktisat, İşletme, Maliye, Kamu Yönetimi, Uluslararası ilişkiler, Çalışma Ekonomisi ve Ekonometri bölümlerinden ve Mimarlık Fakültesinin; Mimarlık, İç Mimarlık ve Şehir Bölge ve Planlama bölümlerinden, her bölümü temsil edebilecek şekilde öğrencilerin katılımı sağlanmıştır.

Üniversite öğrencilerine verilen formasyon gereği 1. sınıfta seçmeli ders olarak almaları gereken spor ve rekreasyona dönük dersler, Rektörlüğe bağlı Beden Eğitimi Bölümü tarafından verilmektedir. Öğrencilerin aldıkları seçmeli derslerin sonucunda, eğitimini sürdürdükleri sonraki yıllarda onlarda bıraktığı spor ve rekreasyon birikiminin sorgulanması ve yaratılan artı değer tartışılması son derece önemlidir. Verilen derslerden edinilen deneyimler, geleceğe yönelik olarak yapılacak projeksiyonlarda çok önemli rol oynayacaklardır. Bir ölçüde de derslerin verilme biçimi, öğrencilerin bu derslerden aldıkları mevcut spor ve rekreasyon alanının yeterlilikleri ve kampüsün sunduğu diğer olanaklar sorgulanmalıdır. Bu çalışma, yukarıda belirtilen sorgulamaları yapmaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi 1004974 m² büyüklüğünde olup, öğrencilerin rekreatif ve sportif etkinliklerde bulunabileceği alanlar Bölüm 3.2.9’da detaylı olarak verilmiştir. Öğrenci sayısı ile öğrencilere sunulan alanlar karşılaştırıldığında mevcut alanların yeterli

olmadığı net bir şekilde ortadadır. Diğer bir problem ise, sahil tesislerine bitişik olarak yapılan öğrenci kafeteryasına öğrenciler açısından ulaşım zorluğunun yaşanmasıdır. Henüz çevre düzenlemesi yapılmamış olan bu tesisin öğrenciler tarafından kullanımı yaygın değildir.

Araştırma alanı olarak belirlenen Kanuni Yerleşkesi'nde 2009-Güz yarıyılı ile 2010-Bahar yarıyılında gözlemler yapılmış olup 2010-Güz yarıyılında ise öğrencilere rekreasyon ve spora yönelik soruların yöneltildiği anket çalışması birebir görüşmelerle uygulanmıştır.

Anket çalışmasının sonucunda yapılan değerlendirmelerin anketteki 3 aşamadan oluşan cevaplara ilişkin şu sonuçlara varılmıştır;

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar;

- Araştırmaya katılanların %53'ünü erkekler, %47'sini kadınlar oluşturmaktadır.
- Araştırmaya katılanların yaş durumlarının %3'ünü 17-19 yaş grubu, %66'sını 20-22 yaş grubu, %28'ini 23-25 yaş grubu ve %3'ünü 26-28 yaş grubu oluşturmaktadır.
- Araştırmaya katılanların ebeveynlerinden annenin eğitim durumu incelendiğinde, en yüksek oranda %38 ile ilköğretim mezunu çıkarken, %8'nin üniversite mezunu ve %29'unun lise mezunu oldukları ortaya çıkmıştır.
- Araştırmaya katılanların ebeveynlerinden babanın eğitim durumu incelendiğinde, en yüksek ve aynı oranda %24'ünün ilköğretim ve lise mezunu çıkarken, %20'si üniversite mezunu oldukları ortaya çıkmıştır.
- Araştırmaya katılanların aile gelir durumlarına bakıldığında %21 ile alt gelir seviyesinde, %48 ile orta gelir seviyesinde iken %3 oranında da üst gelir seviyesinde oldukları görülmektedir.
- Ebeveynlerinin mesleki durumlarına bakıldığında, araştırmaya katılanların annelerinin %76'lık oran ile ev hanımı oldukları, %10 ile emekli oldukları gözlemlenirken; babalarının %37 ile emekli, %28 ile serbest meslek sahibi oldukları öne çıkarken, %4,2 ile köylü ya da çiftçi oldukları sonucu çıkmıştır.
- Katılımcıların aylık harcama tutarlarına bakıldığında minimum seviyede harcama düzeyine sahip olanlar (150-250 TL.) %18,3 oranında, maksimum seviyede (551 TL. ve üzeri) harcama düzeyine sahip olanların %23,3 oranında en fazla yüzdeye sahiptir.
- Araştırmaya katılanların %40'ı arkadaşlarıyla birlikte kaldıkları gözlemlenmiştir. Katılımcıların %23'ü ailesiyle birlikte, %15,8 özel yurttaki, %14,2'si devlet yurdunda kalırken %3'ü ise evde tek başına ya da akrabalarının yanında kaldıkları görülmüştür.

Öğrencilerin serbest zaman kullanımı ile spora ilgisi ve rekreasyon eğilimine yönelik sonuçlar;

- Katılımcıların üniversiteyi kazanmadan önceki eğitim yıllarında spora yönelik faaliyetlerden %34'ü saldırı sporları (Futbol, Basketbol, vs.), %31'i file sporları (Voleybol, Tenis, vs.), %8'i saldırgan sporları (Boks, Eskrim, Karate, vs.) ve %6 ile su sporları olarak ortaya çıkmıştır.

- Katılımcıların %88,3'ü bu spor dallarına ilişkin bir kulübe üye olmadığını belirtirken, %68,3'ü de yine bunlarla ilgili herhangi bir okul takımında bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

- Katılımcıların %40'ı turnuvalara katılırken, % 19'u ise spor faaliyetlerine ilişkin bir ödüle sahip olduklarını belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılanların %30'u rekreasyonel anlamda sportif etkinliklerle, %20'si kültürel etkinliklerle, %16'sı sanatsal etkinliklerle uğraştıklarını belirtmişlerdir.

- Üniversite eğitiminin ilk yılında öğrenciler tarafından alınan seçmeli derslerin %46'sı spor odaklı dersler iken, %11'i ise kültür-sanat odaklı derslerdir. %43'nün ise hiçbir seçmeli dersi almadığı ortaya çıkmıştır. Buradan çıkarılan sonuç, katılımcıların seçmeli ders adı altındaki derslere katılımlarının çok fazla olmadığıdır.

- Katılımcıların rekreasyon ve spora yönelik kulüplere %86 oranında üye olmadıkları, %14'ünün ise öğrenci kulüplerine üyeliklerinin olduğunu belirtmiştir. Öyle ki, öğrencilerin bu kulüplere katılımlarının düşük olduğu gözlemlenmiştir.

- Üniversite yerleşkesi içerisinde üniversite yönetimi tarafından planlanan organizasyonel etkinliklerden ağırlıklı olarak katıldıkları etkinlik alanı %36,7 ile şenlik-şölen gibi etkinlikler yer alırken, en düşük katılımın ise %5 ile seminer, sempozyum, kongre gibi bilimsel etkinlikler olduğu saptanmıştır.

- Ankete katılan öğrencilerin serbest zaman yeterliliği ölçüldüğünde; %61 ile günlük serbest zamanlarının yeterli olduğu gözlenirken, %66 oran ile haftalık serbest zamanlarının yeterli olduklarını dile getirmektedirler. Böylelikle, katılımcıların çoğunluğunda serbest zaman etkinliklerine zaman ayırabilecek potansiyellerinin var olduğu sonucu çıkmaktadır.

- Ankete katılan öğrencilerin kampüste haftalık ortalama bulunma süreleri açısından değerlendirildiğinde %37,5 ile 5 gün, %2,5 ile sadece 1-2 gün olarak görülmüş, 5 gün ve üzeri bulunanlar ise %23,3 oranında temsil edildikleri ortaya konmuştur.

- Katılımcıların yerleşkede günlük ortalama bulunma sürelerine ilişkin en fazla %35,8 ile 5-6 saat arasında kaldıkları gözlemlenirken, 10 saat ve üzeri bulunanlar ise %15,8 oranındadır.

- Araştırmaya katılanların rekreasyon ve spor alanlarına daha çok akşamüzeri gittikleri sonucu çıkmıştır (%45). Ders yoğunluğunun yaşandığı zaman dilimi olan öğle vakti ise %6,7 ile katılımda tercih edilen en düşük zaman dilimi olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların Rekreasyon ve spor alanlarında kalma sürelerine bakıldığında %75'nin 1-3 saat zaman geçirdikleri gözlenirken, %17,5'u 1 saatten az, %7,5'i ise 4-5 saat kaldıklarını belirtmişlerdir.

- Katılımcıların rekreasyon veya spor alanlarındaki etkinliklerdeki katılım şeklinin, bazen etkinliğin içerisinde bazen ise etkinliği sadece izleyen durumunda olduklarını belirtmişlerdir (%60). İçlerindeki %20'si ise aktif katılımcı ve % 20'si izleyicidir.

- Etkinlik alanlarına katılımcıların %72,5'u arkadaşlarıyla birlikte gittiklerini belirtmekte olup %17,5'u tek başına, %10'u ise organizasyonel şekilde etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir.

- Etkinliklerin katılımcıların çalışma verimliliğine etkisi olarak en çok moral seviyelerini yükselttikleri ortaya çıkmıştır (%33). Katılımcıların %25'inde motivasyonunun arttığı ve yine %22'sinin onları çalışmaya teşvik ettikleri sonucuna varılmıştır.

- Araştırmaya katılanları rekreasyona yönelten sebepler arasında, katılanların %24,7'si arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmek istedikleri, %23,2'si ilgi alanlarına hitap ettiği ve %20,8'i de sosyal bir ortama girdiklerinden dolayı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

- Etkinliklerin, yapıldıktan sonra katılımcılar üzerinde bıraktığı etki olarak %28,3 ile eğlenceli, dinlendirici ve heyecan verdiklerini belirtmişlerdir. %22,9'u stresinin azaldığını, %16,7'si ise sosyal bir statü kazandığını belirtmiştir.

Yerleşkenin Rekreasyon olanakları ve yönetsel yapıya ilişkin sonuçlar;

- Katılımcıların yerleşkedeki sosyal ve sportif tesisleri kısmen yeterli buldukları sonucu çıkmıştır (%61). Öte yandan tesisleri yeterli bulanlar ise %17 oranında kalmıştır.

- Katılımcıların %48,3'ünün üniversiteye bağlı bulunan sahil tesislerinden kısmen yararlanabildikleri sonucu çıkarken, %45,8 ise hiç yararlanamamıştır.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin %50'si sosyal ve sportif tesisleri serbest zamanlarında kısıtlı düzeyde kullanabildikleri, öte yandan %8,3'ü ise hiç kullanamadıklarını belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılanların %35'i hizmet yetersizliği, %30,8'i tesislerin yetersizlikleri, %22,5'u serbest zaman yetersizliği ve %11,7'si ulaşım yetersizliklerinden dolayı etkinliklere katılamamalarını gerekçe göstermişlerdir.

- Yerleşkedeki etkinlikleri ve katılımı arttırmak için katılımcıların %17'si rekreasyon alanlarının sayısının artırılması gerektiğini, %16'sı mevcut rekreasyon olanaklarının iyileştirilmesi gerektiğini, %13,7'si rehberlik merkezlerinin oluşturulmasını, %13,6'sı tesislerin kullanım hakkının daha çok öğrencilere verilmesini ve %13,4'ü de rekreasyon liderleri ve eğitimcilerinin yetiştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

- Katılımcıların %37,5'u seçmeli derslerin çeşitliliğinin kısmen yeterli olduğunu, %23,3'ü yeterli olduğunu belirtirken %9,2'si de çok yetersiz bulmuşlardır.

- Seçmeli derslerin katılımcılara katkıları sorgulanmasında, katılımcıların %44,2'si kısmen katkısı olduğunu belirtirken, %16,7'si ise katkısı olmadığı sonucuna kanaat getirmişlerdir.

- Katılımcıların seçmeli dersleri daha çok ilgi alanları-hobilerine uygun bulduklarından dolayı tercih ettikleri sonucu çıkmıştır (%52). Seçmeli dersleri sadece ders kredisini arttırmak için alanlar ise %38,3 de kalmıştır.

- Katılımcıların %49'u Mediko-Sosyal kurumunun öğrencilere sunduğu olanakların kısmen yeterli, %28'i ise yetersiz, %15'i yeterli ve %8'i ise çok yetersiz olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

- Yerleşke içerisinde yapılan organize etkinliklere katılan öğrencilerin, çoğunlukla kısmen tatmin oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (%45). Katılımcıların %15' i ise tatmin olmadıklarını belirtmişlerdir.

- Üniversite yerleşkesiyle kent arasında sportif ve rekreatif yönden bağlantının sağlanmadığı sonucu ortaya çıkmıştır (%46).

- Katılımcılara göre şehir yaşantısında gördükleri veya etkinliğine katıldıkları fakat yerleşkede bulamadığı etkinlik veya spor-rekreasyon alanının olmadığı sonucunda birleşmişlerdir (%56).

- Araştırmaya katılanlar yerleşkeye kurulamayan tesis ve yapıların nedeninin % 19 ile bütçe kısıtlılığından kaynaklandığını belirtmişlerdir. % 18'i kültürel yapının varlığından ve %13,5'u ise iklimsel faktörlerden dolayı olduğuna kanaat getirmişlerdir.

- Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği açık alan ve etkinliklerinden ilk sırada bisiklet etkinliği (%11), ikinci sırada yüzme etkinliği (%9), üçüncü sırada ile paintball etkinliği (%7,2), dördüncü sırada yürüyüş etkinliği (%6,9) ve son sırada futbol etkinliği ve alanına ihtiyaç duydukları (%5,5) sonucu çıkmıştır.

- Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği kapalı alan ve etkinliklerinden ilk sırada bowling etkinliği (%8,9), ikinci sırada fotoğrafçılık etkinliği (%7,8), üçüncü sırada yüzme etkinliği (%7,6), dördüncü sırada su sporları etkinliği (7,5) ve beşinci sırada müzik etkinliği ve alanına (%5,2) ihtiyaç duydukları sonucu çıkmıştır.

6. ÖNERİLER

Trabzon'da bulunan K.T.Ü Kanuni Yerleşkesi, 14 fakülte, 4 enstitü, 1 devlet konservatuvarı, 3 yüksekokul ve 8 meslek yüksekokuluna sahiptir. Her ne kadar Kanuni Yerleşkesi'nde fakülteler dışında çeşitli eğitim kurumları bulunmuş olsa bile (yüksekokullar, konservatuarlar, meslek yüksekokulları, vs.) bu çalışmada onlara yer verilmemiş ve fakültelerde aktif eğitim gören sayıları 17980 öğrenci arasından bölümlerin öğrenci sayıları baz alınarak, anket yapılacak sayı belirlenmiştir. Sadece fakülteler bünyesinde yapılandırılan bölüm öğrencileri bu çalışmada denek olarak kullanılmıştır. Anketör görevi ise anket uygulamalarını birebir ve yüz yüze yaparak gerçekleştiren ve tez çalışmasını yürüten şahıstır.

Üniversite alanının büyüklüğü ile (1004974 m²) kampüste aktif öğrenim gören öğrenci sayıları ele alındığında, kampüs alanındaki spor ve rekreasyona yönelik ayrılan alanların yeterli olmadığı rahatlıkla görülebilir. Ayrıca buna akademisyen ve idari personel ile eşlerini de katacak olursak ve mevcut alanın onlar içinde hizmet sağlaması gerektiğini düşünürsek, alanın yetersizliği net bir şekilde görülmüş olur. Ancak son yıllarda, üniversite alanının büyütülmesine yönelik olarak kamulaştırma çalışmaları yapılmakta olup bu durum sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bu alanlar, potansiyel alanlar rekreasyon ve spora hizmet edecek biçimde gerektiğinde ele alınabilirler.

Diğer bir konu, öğrencilerin gerek ilköğretim hayatlarında ve gerekse ortaöğretim ve lise dönemlerinde kendilerini sportif ve rekreasyonel bilgilerle yeteri kadar donattıkları söylenemez. Bunun sebepleri arasında ise üniversiteye gelmeden önceki eğitim hayatları boyunca farklı etkinliklerin ve yeteneklerine göre yapabilecekleri spor ve rekreasyon aktivitelerinin kazandırılmamasından kaynaklanan bir durumdur. Bu bir eğitim sorunudur. Öğrencilerin kendilerini sosyal ve rekreatif anlamda yetiştirebilmeleri açısından yeterli önemin verilmeyişi bu sonuçları doğurmuştur. Şüphesiz, spora ve rekreasyona yönelik kavramların bilindiği etkinlik terminolojilerinin öğretilmiş olduğu bir eğitim sisteminin varlığı ile şekillenmiş öğrenciler elbette kendilerini ifade edebilecek kültüre daha çok sahip olacaklardır. Çok sayıda ve çeşitlilikte spor ve rekreasyonel olanakların kendilerine sunulduğu ortamı bulmalarıyla da bu bilgi ve deneyimlerin daha da zenginleşebileceği mümkün olabilecektir.

Bütün bunları tamamlayan diğer bir unsur ise; sporun ve rekreasyonun her dalı için yeterli ve donanımlı öğretim elemanı bulma zorluğudur. Ülkemizde son yıllarda yeni yeni açılmaya başlayan Rekreasyon Bölümleri bu açığı kapatmaya yönelik olarak planlanmış olup, bu yerinde bir yaklaşımdır. Ayrıca K.T.Ü’de de 2008 yılında açılan ancak henüz eğitime başlamayan Rekreasyon Bölümü’nün varlığı sevindirici ve bu eksikliği gidermeye yöneliktir. Ne var ki, şimdiye dek spora ve rekreasyona yönelik dersler çoğunlukla Beden Eğitimi Bölümü öğretim elemanları tarafından verilmekte olup, ilgi alanları çoğunlukla bilinen spor dallarına yöneliktir. Mevcut öğretim elemanlarını rekreasyonun ve sporun farklı dallarıyla tanıştıracak, onları bu konuda bilgilendirebilecek ve ortamları yaratacak görev ve sorumluluk ise üniversite yönetimine düşmektedir. Aslında ilk planda yapılması gereken “Rekreasyon” gibi, üniversite öğrencilerinin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişmelerini sağlayan önemli bir bilim dalının son derece önemsenmesi gereken bir çalışma alanı olduğunun kavranılmasıdır. Son derece önemsenmesi gereken bu bilim dalı, pek çok meslek dalının bir arada hareket edilmesini gerektiren bir sahadır. Rekreasyon, sadece Beden Eğitimi eğitimcilerinin vereceği derslerle şekillenmemelidir. Bu sorunun çözümünde ise geniş açılımı sağlamak uğruna ara kesiti olan pek çok bilim dalının biraradalıkları yatmaktadır.

Yukarıda tüm bahsedilenlerin ışığı altında rekreasyon ve spor ile ilgili olarak eğitim, yönetim, ve fiziksel mekân üçleminde yapılması gerekenler vardır ve bunlar aşağıda maddeler halinde verilmektedir. Bunları 2 başlık altında topladığımızda;

1. Temel Öneriler;

- Yerleşkedeki kamulaştırmaya açık alanların bir bölümünün spor ve rekreasyona yönelik potansiyel alanlar olarak değerlendirilmesi,
- Spor ve rekreasyona yönelik bir eğitim sisteminin oluşturulması
- Serbest zaman eğitim modeli
- “Rekreasyon” gibi bir bilim dalının, farklı anabilimdallarıyla bütünleşik bir biçimde ele alınması gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

2. Detay Öneriler;

- Yerleşkedeki sosyal ve sportif tesis ve yapıların sayı ve nitelik bakımından altyapı yetersizliğinin giderilmesi,
- Öğrencilerin serbest zamanlarını daha verimli ve bilinçli bir şekilde geçirmelerini sağlayacak bir “serbest zaman eğitimi” modelinin oluşturulması,
- Mevcut spor ve rekreasyon alanı ve imkânlarının arttırılması,

- Yerleşke içerisinde çok çeşitli aktiviteleri içeren rekreasyon merkezlerinin artırılması,
- Spor ve rekreasyona yönelik faaliyetleri yürütebilecek, bu faaliyetler hakkında öğrencileri bilgilendirebilecek Rehberlik Merkezi'nin kurulması,
- Profesyonel bir ekip oluşturularak rekreasyon liderlerinin ve eğitimcilerinin var olması,
- Yerleşke içerisinde ya da yerleşkeye bağlı mevcut alanlardaki rekreasyon ve spor tesis ve yapılandırmalarından yararlanan öğrenci katılımını arttırma hedefli yeterli bir ulaşım ağının sağlanması,
- Öğrencilere seçmeli derslerin öneminin yeterince anlatılması gerektiği ve seçmeli derslerin çeşitliliğinin arttırılmasına ilişkin spor ve rekreasyon alanlarının, etkinliklerinin bu çeşitliliğe göre planlanması,
- Mediko-Sosyal'in işlevinin ve sunduğu olanaklarını yeterince kavratılması,
- Sportif, Sosyal ve Kültürel etkinlik odaklı kulüp ve öğrenci derneklerinin işlevlerinin arttırmaya yönelik üniversite yönetiminin diğer kurumlarla işbirliği halinde olması,
- Spor etkinliklerinin çeşidinin arttırılarak, bireysel ve takım branşlarında tüm öğrencilere hitap edebilecek aktivitelerin desteklenmesi (farklı spor branşlarına yönelik organizasyonlar),
- Yerleşke içerisindeki öğrencilerin davranışsal ihtiyaç ve beklentilerine göre belirlenen rekreasyon ve sportif etkinlikler ve bu etkinliklerin gerçekleştirileceği açık/kapalı alanların tesisi ve mevcutların iyileştirilmesi,
- Üniversite yönetiminin rekreatif ve sportif aktivite çeşitliliğini arttırarak bu kapsamda hizmet ve yönetim programlarını da içeren sistemli bir kampüs rekreasyon programını oluşturması ve her yıl belirli günlerde yapılan organize etkinliklerin sene içerisinde farklı zamanlara yayılması,
- Öğrencileri spor ve rekreasyon alanlarına teşvik edecek, yapılanmaları destekleyen açık ve/ veya kapalı mekânlar ya da donatıların planlanması.

Yerleşke içerisindeki rekreasyon ve spor hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu idari kurumların yerleşke dışında olan idari kurum ve kuruluşlarıyla temas halinde olarak çeşitli organizasyonların planlanması ve yürütülmesinde işbirliği halinde olmaları gerekmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Ağan, H., 2000. Design Criteria of In-Campus Sport Facilities with Reference to World University Sports Competitions A Case Study in IZTECH Campus, Master of Urban Design, İzmir.
- Akesen, A., 1978. Türkiye’de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları (Örnek; Uludağ Ulusal Parkı), Doktora Tezi, İ.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akesen, A., 1978. Türkiye’de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No: 262, İstanbul.
- Anşın R. ve Terzioğlu S., 1998. Doğu Karadeniz Bölgesinin Özellikle Trabzon Yöresinin Egzotik Ağaç ve Çalıları, KTÜ Matbaası, Orman Fakültesi Yayını No:29, Trabzon, 131.
- Aran, S., 1970. Ege ve Akdeniz Sahil Şeridindeki Rekreasyonel Gelişmelerin Tabiatı Koruma ve Peyzaj Açısından Kritiği, Türkiye Tabiatı Koruma Cemiyeti Yayını No:13, Ankara.
- Arslan, M., Kadir, S., Abdioğlu, E. ve Kolaylı, H., 2006. Origin and Formation of Kaolinite in Saprolite of the Tertiary Alkaline Volcanic Rocks, Eastern Pontides, NE Turkey. Clay Minerals, 41, 599-619.
- Aslan, N., 1994. Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanı Değerlendirme Eğilimi, Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atasoy, B. ve Kuter Ö.F., 2005. Küreselleşme ve Spor, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 1, 11-22.
- Bakır, M., 1990. Rekreasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İ.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baud-Bovy, M. ve Lawson, F., 1977. Tourism and Recreation Development, The Architectural Press Ltd., CBI Publishing Company, London, 103.
- Baumann, S.,1994. Uygulamalı Spor Psikolojisi, Çev. İkizler C. ve Özcan O.A., Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 224.
- Bayraktar, A., 1975. Ege Kıyılarında Bazı Tatil Köylerinde Peyzaj ve Rekreasyon Planlamasının Etüdü ile Turizm Gelişmesinde Bu Bakımdan Önemli Esasların Tespiti, Doçentlik Tezi, Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, İzmir.
- Brettschneider, W.O., 1989. Youth Culture and Youth Sports a Challenge for Sport Studies, International Journal of Physical Education, 24.

- Brotherton, B., 1991. Konaklama, Turizm ve Eğlence Tanımları: Görüş Açıları, Problemler ve Çıkan Sonuçlar, Turizmde Seçme Makaleler No: 11, TUGEY Yayını, İstanbul.
- Bozatay, H., 1998. Devlet Memurlarının Rekreatif Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma (Çanakkale Uygulaması), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- BTGS, 1990. Spor Şurası. Ankara.
- Bucher, C.A. ve Bucher, R.D., 1974. Recreation for Today's Society, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
- Burton, T., 1978. Leisure in Post-Industrial Canada, Congrè Canadien-sur la Recherche en Loisirs, 10-11.
- Coalter F., 2003. The Social Role of Sport Opportunities and Challenges, Active Recreation and Social Inclusion, Smith Institute Conference, 40-58.
- Countryside Commission., 1987. Policies for Enjoying The Countryside, John Dower House, Cheltenham.
- Cordes, K.A. ve İbrahim, H.M., 1999. Applications in Recreation & Leisure: For Today and Future, McGraw-Hill Companies, 2nd ed., St. Louis.
- Çoşkunçelebi, K., 1995. K.T.Ü Kampüsünün Doğal Çiçekli Bitkileri, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Crandall, R., 1980. Motivation for Leisure, Journal of Leisure Research, 12, 1.
- Çağlayan R., 2007. Spor Hukuku, Baran Ofset, 1. Baskı, Ankara, 371.
- Çerez H., Yılmaz Ş. ve Dinçer Ö., 2006. Antalya Merkez Emniyet Teşkilatında Görev Yapan Emniyet Mensuplarının Rekreatif Etkinliklerine Katılımlarının İncelenmesi, Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, P-001, Muğla.
- Çeribaşı, S., 1994. Antalya İlindeki Birinci Sınıf Tatil Köyleri ve 4-5 Yıldızlı Otellerde Animasyon Hizmetleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çubuk, M., 1981. Turizmin Dinlenme-Eğlenme ve Boş Zamanları Değerlendirme ile Bütünleşmesi, Yeniden Tanıtım Denemesi ve Turizm Planlamasında Sistemli bir Yaklaşım, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- David G. ve David P., 1973. Reflections on the Park and Recreation Movement, Dubuque, Iowa, William C. Brown press, 7.
- Davis, P.H., 1965. Flora of Turkey and The East Aegean Islands, 1, Edinburgh.
- De Grazia, S., 1970. Some Reflections on The History of Outdoor Recreation, Element of Outdoor Recreation Planning, Michigan University Press, Ann Arbor.

- Demirel, Ö., 1994. Recherche sur l'influence Negative des Activities Touristiques et Recreationelles au Domaine Provincial de Chevetogne (Namur- Belgique) Faculte Des Sciences Agronomiques de Gembloux, Gembloux, 24-35.
- Demirel, Ö., 1997. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Demirel, Ö., 2005. Doğa Koruma ve Milli Parklar, K.T.Ü Yayınları, 1. Baskı, Trabzon.
- Dikici K., 1994. Adana Lise Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- D. M. İ., 2010. Trabzon İli Meteorolojik Bilgiler, Trabzon.
- Driver, B.L. ve Tocher, S.R., 1970. Towards a Behavioral Esthetics: Recreational Engagement, with Implications for Planning, Element of Outdoor Recreation Planning, Michigan University Press, Ann Arbor.
- D.P.T., 2001. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Kurulu Raporu, Ankara.
- Ekici, S., Can S., Zorba, E., Mollaoğulları, H. ve Kuşçu, A., 2006. Yerel Yönetimlerde (Belediyelerde) Rekreasyonun Yeri ve Belediyelerin Rekreasyon Faaliyetlerine Yaklaşımların Değerlendirilmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
- Encyclopeadia Britannica, 1990. 15th Edition, 19, 11.
- Erçevik, B., 2008. Üniversitelerde Sosyal Mekân Kullanımlarının İncelenmesi: Kent Üniversitesi, Kent İçi ve Kent Dışı Kampüsler, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erenci, T., 2004. Bir Üniversite Yerleşkesinde Rekreasyon İhtiyacı ve Planlaması (Umuttepe Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Ergene, A., 1982. Toprak Biliminin Esasları, A. Ü. Yayınları No: 586, Ankara, 232.
- Ergül K.O., 2008. Üniversite Gençliğinin Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Yönelik İlgileri ve Katılma Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Farrell, P. ve Lundegren, H.M., 1999. The Process of Recreation Programming Theory and Technique, 3th Ed., Venture Pub, 313.
- Feldman, R.S., 1996. Understanding Psychology, McGraw-Hill,Inc, 4th Ed., New York, 621.
- Ferah, A., 2000. Serbest Zaman Değerlendirme Sürecinde Gençlik Kampları, Neyir Matbaacılık, 2.Baskı, Ankara, 118.
- Filiz K., 2002. Sporun Tanımlanması ve Kapsamının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 2 , 203-211.

- Fişek K., 1985. 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, 1.Baskı, Gül Matbaası, İstanbul, 198.
- Foulquie, P., 1994. Boş zaman Pedagoji Sözlüğü (Çev.: C. Karakaya), Sosyal Yayınlar, İstanbul, 494.
- Geraint, J. ve Campbell, K., 1993. Outdoor Sports, Handbook of Sports and Recreational Building Design, The Sports Council, Oxford, England, 1.
- Godbey G., 1985. Leisure in Your Life, State Collage, PA, Venture, 9.
- Gökalp, H., 2007. Gençliğin Boş Zamanlarını Değerlendirmesinde Spor Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi (Tunceli İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Gökdeniz, A., 1994. Dünyada (Özellikle Avrupa'daki Yeni Yapısal Değişiklerin Uluslararası Turizm Hareketlerine Yansıması ve Türkiye, Turizm Yıllığı, Tugay Yayınları, İstanbul.
- Güçlü, M., 1996. Üniversite Öğrencilerinin Spora İlgilerine Etki Eden Faktörler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, B., 2006. Kentsel Yaşam Sürecinde Rekreasyona Katılım Sorunları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güven, E.A., 2007. Nehirlerde Rekreasyonel Aktivitelerin Çevresel Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Güven, İ.H., 1993. Doğu Pontidlerin 1/25000 Ölçekli Jeolojisi ve Kompilasyonu (Yayınlanmamış), MTA Yayını, Ankara.
- Güven, Ö., 1999. Türklerde Spor Kültürü, A.K.M. Başkanlığı Yayınları, Ankara, 53.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y., 2003. Boş Zaman & Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları, Detay Yayıncılık, Ankara, 208.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y., 2009. Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Detay Yayıncılık, No: 060, 2.Baskı, Ankara, 212.
- Haywood, L., 1994. Community, Leisure and Recreation, Butterworth Heinemann Ltd., Oxford, England, 400.
- Hazar, A., 2007. Spor ve Turizm, Detay Yayıncılık, 1.Baskı, Ankara, 147.
- Hazar, A., 2009. Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, No:09, 3.baskı, Ankara, 194.
- Himmetoğlu, B., 1992. "Leadership In Recreation: Its Role and Importance" Proceedings of International Congress on Health and Recreation Management, 1.B., Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, İstanbul.
- I.B.G.E., 1999. Catalogue Guide de l'Education Relative é l'Environnement Pour l'Enseignement Primare, Region de Bruxelles Capitale, Résequ Idée, Bruxelles, 48.

- İnal, N.A., 2003. Beden Eğitimi ve Spor'un Gelişimi, 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 266.
- İnel, S.M., 1996. Kimlik Oluşumunda Spor Ne Kadar Merkezde?, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kale, R., 2002. Yaşam Boyu Spor, Nobel Yayıncılık, Ankara, 326.
- Kale R. ve Erşen E., 2003. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş, 2. Basım, Trabzon, 269.
- Kalkavan A., Yazıcı Y., Çalık F. ve Suiçmez H., 2000. Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı, Amacı ve Faydaları, K.T.Ü Beden Eğitimi Bölümü Ders Notları, Trabzon.
- Karaküçük, S., 1992. Sporun Rekreatif Fonksiyonları, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 1, 151-160.
- Karaküçük, S., 1997. Rekreasyon – Boş Zamanları Değerlendirme Kavramı, Kapsam ve Bir Araştırma, 2.baskı, Seren Ofset, Ankara, 373.
- Karaküçük, S., 1999. Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme, 1.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 423.
- Karaküçük, S., 2001. Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme, 3.Baskı, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 410.
- Karaküçük S., 2005. Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme, Gazi Kitabevi, Beşinci Baskı, Ankara, 413.
- Karaküçük, S. ve Gürbüz., 2007. Rekreasyon ve Kent(lî)leşme, Gazi Kitabevi, Ankara, 194.
- Karataş, Y.N., 2006. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları (Bingöl İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Keskin, O., 2010. Fotoğraflarla K.T.Ü, Trabzon.
- Keten, M., 1974. Türkiye'de Spor, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 172.
- Kiper, T., 2009. Namık Kemal Üniversitesi (Tekirdağ) Öğrencilerinin Rekreatif Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 6, 2, 191-201.
- Koçan, N., 2007. Geleneksel Sporlarımızdan Ciritin Rekreatif Amacı ile Günümüze Uyarlanması, SYBT Dergisi, 2, 1, 31-39.
- Koçer, H. A., 1980. Eğitim Tarihi (İlk Çağ), A.Ü. Yayını, Ankara, 18-22.
- Koral, D., 1993. Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Spor ve Rekreatif Organizasyonu ve Bunun Türkiye'de Uygulanması Üzerine Bir Araştırma, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 105.
- Köktaş, K.Ş., 2004. Rekreatif Boş Zamanı Değerlendirme, Geliştirilmiş 3. Baskı, Nobel yayınevi, Ankara, 180.

- Kraus, R., 1971. Recreation and Modern Society, TACC, USA, 256.
- Krotee L.M. ve Bucker A.C., 2007. Spor Yönetimi, Ed. Hasan Kasap, Ümit Kesim, Volkan Matbaası, Beyaz Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 592.
- K.T.B., 1989. Bir Yörenin Turizm İmkanlarının Değerlendirilmesi İçin Rehber, Ankara.
- K.T.Ü., 2009. 2009 Yılı Faaliyet Raporu. Trabzon.
- Kyle, G.T. ve Mowen, A.J., 2003. An Examination of The Relationship Between Leisure Constraints, Involvement and Commitment, Proceedings of the 2003 Northeastern Recreation Research Symposium, Pennsylvania, USA.
- Kuru, E., 2000. Sporda Psikoloji, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara, 241.
- Lundberg, D.E., 1980. The Tourist Business, CBI, Publishing Inc., 4 th Edition, Boston.
- Mansuroğlu, S., 2002. Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Özellikleri ve Dış Mekân Rekreasyon Eğilimlerinin Belirlenmesi, Akdeniz Ziraat Fakültesi Dergisi, 15, 2, 53-62.
- Mathot, L., Destinay, P., Deflandre, G. ve Wove, L., 1986. La Conservation de la Nature en Wallonie, Le Ministere de la Region Wallonne, Direction Generale de l'Environnement, p.123, Namur.
- M.E.G.S.B., Beş yıllık Kalkınma Planları Yıllık Programlarında 1968-1998, Ankara.
- Müftügil, S., 1993. Dinlenme ve Turizm İlişkisi- Seyahat Yönetimi, Boğaziçi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 63.
- Müftüler M., 2008. Muğla Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- M. T. A., 1983. Doğu Karadeniz Bölge Müdürlüğü Bölge Arşivleri JD – 583, Ankara.
- Ozan, K., 1995. Çevrecilikte Yeni Bir Vizyon Arayışı, Türkiye'de Çevre, Türkiye'nin Sorunları Dizisi-13, Yeni Yüzyıl Dergisi, İstanbul.
- Ozankaya, Ö., 1995. Toplum Bilimleri Terimleri Sözlüğü, Cem Yayınevi, 4. basım, Ankara, 220.
- Önder, S., 2003. Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 17, 32, 31-38.
- Öpözlü, K.A., 2006. Çağımızda Değişen Sağlık Bilincinin Sportif Rekreasyona Katılım Düzeyine Etkisinin Araştırılması (Kütahya Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Özdemir, S., Karaküçük, S., Gümüş, M. ve Kıran, S., 2006. Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nde Çalışan Yer altı İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Kasım, Muğla, Bildiri Kitabı: 1-10.

- Pehlivanoglu, M., 1987. Belgrad Ormanının Rekreatyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Tespiti, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ramazanoğlu F., Altungül O. ve Özer A., 2004. Sportif Açıdan Rekreatyon Etkinliklerinin Değerlendirilmesi, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 176-177.
- Roisin, P., 1975. La Forest Des Loisirs, Forest Touristiques et Conservation de la Nature, Faculte Des Sciences Agronomiques de Gembleux, Les Presses Agronomiques de Gembleux, A.S.B.L., Bruxelles, 234.
- Sağcan, M., 1986. Rekreatyon ve Turizm, Cumhuriyet Basımevi, İzmir, 280.
- Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı., 2009. K.T.Ü Spor Şöleni Yarışma Programı Bülteni, Trabzon.
- Sarıalp, R., 1990. Spor-Kültür-Felsefe İlişkileri, Spor Bilimleri 1.Ulusal Sempozyumu, Mart, İstanbul, Bildiriler Kitabı II:1-5.
- Scholl K., McAvoy L. ve Smith J., 1999. Inclusive outdoor recreation experiences of families that include a child with a disability, Abstracts from the 1999 Symposium on Leisure Research, 9.Ashburn, VA; National Park and Recreation Association.
- Schroeder A. W. 1963. Relationships Between The Muscular Fitness and School Adjustment of Ninth Grade Male Students: University of Oregon, Eugene, Ore.
- Seçgin, H., 1996. Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir Örneği), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sezgin, S., 1987. Türk Toplumunun Rekreatyon Alışkanlıkları. İstanbul Örneği, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Shaw, M.S., 1986. "Leisure, Recreation or Free Time? Measuring Time Usage." , Journal of Leisure Research, XVIII, 4, 177-189.
- Suiçmez H., 2000. Türkiye ve İngiltere'deki Sportif Rekreatyon Yöneticilerinin Karakteristik Özellikleri, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Süzer M., 1997. Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahan H., 2007. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şahan, H., Akpınar, S., Ulukan, M. ve Akpınar, Ö., 2008. Spor-Medya İlişkilerinde İletişim Teknolojilerinin Rolü, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2, 2, 1-9.
- Şipal, C., 1987. Spor Haberleri Bülteni, BSGM Yayını, Ankara.
- Tan, M., 1981. Toplum Bilimine Giriş, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

- Taylor, G.B., 1970. Quality in Recreation, Recreation Research and Planning, George Allen and Unwin Ltd., London, 215-226.
- Tekin, A., 1997. Trabzon'daki Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenimlerine Devam Eden Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Özsaygı Düzeylerinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, K. T. Ü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Fakültesi, Trabzon.
- Tekin A., 2003. Bir Rekreatif Aktivite Olan Doğa Yürüyüşü Programına Katılım İş Görenlerin Uyumu Üzerine Etkisi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tekin M., Yıldız M., Akyüz M. ve Uğur A.O., 2007. Karaman Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım ve Beklentilerinin İncelenmesi, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, 1, 121-135.
- Tezcan M., 1977. Boş Zamanlar Sosyolojisi, Doğan Matbaası, Ankara, 223.
- Tezcan, M., 1982. Sosyolojik Açısından Boş Zamanların Değerlendirilmesi, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No.116, Ankara, 187.
- Tezcan, M., 1994. Boş Zaman Değerlendirme Sosyolojisi, Atilla Kitabevi, Ankara, 228.
- T.S.G.M., 1972. Trabzon İli Toprak Kaynağı Envanter Haritası, Yayın No: 225, Ankara.
- Tutal, Y., 2004. Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri (Isparta Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Tuzcuoğulları, E.B., 1997. Spor, Rekreatif ve Turizm İlişkisi (Kastamonu İlinin Potansiyeli ve Kullanımı), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tümer, S., 1975. Rekreatif: İlgili Kavramlar, Sınıflamalar, Peyzaj Mimarlığı, 6, 2, 16-21, İstanbul.
- URL-1, <http://www.ancient-egypt-online.com/ancient-egypt-sports.html>. Ancient Egypt Sports. 15 Haziran 2010
- URL-2, http://www.mariamilani.com/pics/colosseum_picture.htm. Rome Colesseum Picture. 15 Haziran 2010.
- URL-3, <http://www.sporyoneticiligi.com/sporda-ilkler.html>. 19 Haziran 2010.
- URL-4, <http://www.nuveforum.net>, Sporun Tarihçesi. 21 Haziran 2010.
- URL-5, <http://www.turkcebilgi.com/spor/ansiklopedi.Spor> Hakkında Ansiklopedik Bilgi. 23 Haziran 2010.
- URL-6, <http://www.historyforkids.org/learn/greeks/games/>. Greek Olympanic Games. 24 Haziran 2010.

- URL-7, <http://www.aerobiologicalengineering.com/wxk116/Roman/BallGames/trigon.html>. Trigon / Roman Ball Games.24 Haziran 2010.
- URL-8, <http://www.crystalinks.com/romerecreation.html>. Ancient Roman Recreation & Sports. 28 Haziran 2010.
- URL-9, <http://www.mitchellteachers.net/WorldHistory/AncientRome/DailyLifeinAncientRome>. Writing a Travel Guide About Daily Life in Ancient Rome. 29 Haziran 2010.
- URL-10, <http://www.yenimakale.com>, Spor Klüplerinde Spor Yöneticiliği. 02 Temmuz 2010.
- URL-11, http://www.besyoclub.com/besyo/?sayfa=icerik&sayfa_id=93. Besyoclub-Türk Spor Eğitim Platformu. 11 Temmuz 2010.
- URL-12, <http://www.faqs.org/sports-science/Pl-Sa/Recreational-Sports.html>. Recreational Sports-injuries, training-Worldof Sports Science. 15 Temmuz 2010.
- URL-13, <http://www.un.org/themes/sport>. United Nations Sport for Development and Peace. 19 Temmuz 2010.
- URL-14, http://en.wikipedia.org/wiki/Ferris_State_University. Ferris State University-Wikipedia, the free encyclopedia. 05 Ağustos 2010.
- URL-15, http://maps.google.com/maps/Ferris_State_University. Google Haritalar. 05 Ağustos 2010.
- URL-16, <http://about.ferris.edu/htmls/StudentLife/u-rec/>. University Recreation – Ferris State University. 13 Ağustos 2010.
- URL-17, <http://www.ferris.edu/htmls>. Residential Life. 13 Ağustos 2010.
- URL-18, <http://www.ferris.edu/campustour/tour/tourmaincfm>. Ferris State University-Virtual Campus Tour. 14 Ağustos 2010.
- URL-19, <http://www.indiana.edu/campus/index.shtml>. Campuses: Indiana University. 15 Ağustos 2010.
- URL-20, <http://www.indiana.edu/~athlweb/graphic/facility.html>. Campuses: Indiana University. 25 Ağustos 2010.
- URL-21, http://www.iurecsports.org/club_listings. Club Listings / IU Campus Recreational Sports. 11 Eylül 2010.
- URL-22, <http://www.odtu.edu.tr/about/misguide.php#4>. ODTÜ Hakkında. 18 Eylül 2010.
- URL-23, <http://gallery.metu.edu.tr>. ODTÜ Fotoğraf Galerisi. 03 Ekim 2010.
- URL-24, <http://www.bilkent.edu.tr/bilkent-tr/services/index.html>. Bilkent University. 16 Kasım 2010.

- URL-25, <http://www.bilkent.edu.tr/~spor/tr/tesis.html>. Bilkent Üniversitesi-Beden Eğitimi ve Spor Merkezi. 16 Kasım 2010.
- URL-26, <http://www.bilkent.edu.tr>. Bilkent University 19 Kasım 2010
- URL-27, <http://www.trabzonrehberi.net/trabzon.asp>. Trabzon Rehberi. 20 Kasım 2010.
- URL-28, <http://www.ktu.edu.tr>. Karadeniz Teknik Üniversitesi. 22 Kasım 2010.
- URL-29, <http://bedenegt.ktu.edu.tr/Bolum.htm>. Bölümümüz. 22 Kasım 2010.
- URL-30, <http://www.yok.gov.tr/content/view/472/183/lang,tr/>. Yükseköğretim Kurulu- 18. Yükseköğretim Kurumları, Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği. 25 Kasım 2010.
- URL-31, http://www.ktu.edu.tr/ogrenci_kulupleri.php. Karadeniz Teknik Üniversitesi. 29 Kasım 2010.
- Uzun, G. ve Altunkasa., F., 1991. Rekreatyonel Planlamada Arz ve Talep, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 6, Yardımcı Ders Kitapları Yayın No: 1, Adana, 80.
- Veal, A.J.,2004. Definitions of Leisure and Recreation Working Paper No: 4, University of Technology Sydney, Australia, 1-8.
- Wilkerson, M. ve Dodder R.A., 1979. What Sport Does for People, Journal of Physical Education, Recreation and Dance, USA, 50, 2, 50-51.
- Williams, S., 1995. Outdoor Recreation and The Urban Environment, Routledge Publishing, London, 235.
- Woolfolk, A.E., 1995. Educational Psychology, A Simon and Schuster Company, 6th Ed. Allyn & Bacon, USA, 692.
- Yıldırım, D.,Yıldırım, E., Ramazanoğlu F.,Uçar, Ü., Tuzcuoğulları Ö. ve Demirel E., 2006. Üniversite Öğrencilerinin Spora Bakış Açıları ve Spor Yapma Durumu, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 49-53.
- Yılmaz, Z., 2002. Kütahya İli Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Serbest Zaman Faaliyetlerinin Dağılımı ve Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Zorba, E., 2008. Türkiye’de Rekreatyona Bakış Açısı ve Gelişimi, Gazi Haber Dergisi, 52-55.

8. EKLER

Ek 1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'ne Göre Sporun Sınıflandırılması

		SPOR TİPLERİ	KAPALI ALAN	AÇIK ALAN	UYGUN TESİS/ALAN	SPOR STATÜSÜ
SU SPORLARI		Yelken		x	Deniz	Bölgesel
		Kürek çekme		x	Göl veya Irmak	Bölgesel
		Kano		x	Doğal veya Yapay ırmak	Bölgesel
		Su kayağı		x	Deniz veya Irmak	Bölgesel
		Su teknesi		x	Irmak	Bölgesel
		Yüzme	x	x	Açık veya Kapalı Havuz	Resmi
		Su topu	x	x	Açık veya Kapalı Havuz	Resmi
		Senkronize yüzme	x	x	Açık veya Kapalı Havuz	Resmi
ARAZİ SPORLARI	TAKIM SPORLARI	Futbol		x	Stadyum veya Futbol alanı	Resmi
		Beyzbol		x	Beyzbol sahası	Bölgesel
		Softball		x	Beyzbol sahası	Bölgesel
		Voleybol	x	x	Kapalı Salon / Voleybol Sahası	Resmi
		Amerikan futbolu		x	Açık Arena	Geleneksel
		Basketbol	x	x	Kapalı Salon / basketbol Sahası	Resmi
		Kriket	x	x	Kapalı Salon / Çim Sahası	Bölgesel
		Hentbol	x	x	Kapalı Salon / Hentbol Sahası	Resmi
		Hokey		x	Çim Zemin	Resmi
		Netbol	x	x	Kapalı Salon / Hentbol Sahası	Bölgesel
		Mini futbol	x	x	Kapalı Salon / Çim sahası	Bölgesel
		Lakros		x	Çim Zemin	Bölgesel
		Hokey		x	Çim Zemin	Geleneksel
		Lawn bowls		x	Çim Zemin	Geleneksel
		Korfball		x	Çim Zemin	Bölgesel
		Rounders		x	Çim Zemin	Geleneksel
		Camogie		x	Çim Zemin	Geleneksel
		Hurling		x	Çim Zemin	Geleneksel
		Stoolball		x	Çim Zemin	Geleneksel
		Tchouk-ball	x	x	Kapalı Salon / Çim Zemin	Bölgesel
		Halat çekme	x	x	Kapalı Salon / Çim Zemin	Geleneksel

Ek-1'in devamı

ARAZİ SPORLARI	BİREYSEL SPORLAR	Saha atletizmi		x	Pist ve Arazi	Resmi
		Salon atletizmi	x		Atletizm Spor Salonu	Resmi
		Jimnastik		x	Jimnastik Salonu	Resmi
		Ritmik jimnastik		x	Jimnastik Salonu	Resmi
		Tenis		x	Tenis Kortu	Resmi
		Squash (Duvar Tenisi)	x		Kapalı Squash Kortu	Bölgesel
		Çim tenisi		x	Çim Tenis Kortu	Resmi
		Masa tenisi	x		Kapalı Salon	Resmi
		Trombolin	x		Kapalı Salon	Bölgesel
		Okçuluk	x	x	Çim ya da Kapalı Ağaçlık Parkur	Resmi
		Kroket	x	x	Kapalı ya da Çim Kroket Kortu	Bölgesel
		Halter	x		Kapalı Salon	Resmi
		Badminton	x		Kapalı Salon	Bölgesel
		Tekerlikli hokey		x	Açık düzgün Buz Alanı	Bölgesel
		Tekerlekli paten		x	Açık düzgün Buz Alanı	Bölgesel
		Golf		x	Çim Golf kortu	Bölgesel
		Yapay kayak		x	Çim Parkur	Bölgesel
		Bicycle Polo	x	x	Kapalı Salon /Çim	Bölgesel
		Motosiklet yarışı		x	Düzgün Patika	Bölgesel
		Bisiklet yarışı	x	x	Bisiklet Yarış Pisti	Bölgesel
		Eskrim	x		Kapalı Salon	Resmi
		Aikido	x		Kapalı Salon	Geleneksel
		Boks	x		Kapalı Salon	Resmi
		Judo	x		Kapalı Salon	Bölgesel
		Karate	x		Kapalı Salon	Bölgesel
		Kendo	x		Kapalı Salon	Geleneksel
		Güreş	x		Kapalı Salon	Resmi
BİNİCİLİK SPORLARI	Polo		x	Çim Zemin	Bölgesel	
	Binicilik	x		Çim yada Kum	Resmi	
KIŞ SPORLARI	Uygun hava şartları isteyen sporlar		x	Doğal şartlar için İstenen gerekli donanım	Çoğunlukla Resmi	
HAVA SPORLARI	Paraşüt/Planör Parasailing		x	Hava için gerekli donanım	Kısmen Resmi	

Ek 2. Yerleşkenin Fakülte ve Bölümlerinde Lisans Öğrenimi Gören Aktif Öğrenci Sayıları

Fakülte	Bölüm Adı	Öğrenci Sayıları
Mühendislik	İnşaat Müh.	1329
	Makine Müh.	1015
	Elk.-Elektronik Müh.	715
	Jeoloji Müh.	633
	Harita Müh.	577
	Bilgisayar Müh.	420
	Jeofizik Müh.	255
	Maden Müh.	224
	Metalurji ve Malzeme Müh.	175
	Fakülte Toplamı	5343
Fen - Edebiyat	Kimya	693
	Biyoloji	543
	Tarih	495
	Matematik	472
	Fizik	435
	Türk Dili ve Edebiyatı	357
	Batı Dilleri ve Edebiyatı	353
	İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri	134
	Fakülte Toplamı	3482
Orman	Orman Müh.	745
	Orman Endüstri Müh.	569
	Peyzaj Mimarlığı	224
	Fakülte Toplamı	1538
İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	1511
	İktisat	1427
	Maliye	1411
	Uluslararası İlişkiler	475
	Kamu Yönetimi	426
	Çalışma Ekonomisi ve End. İliş.	358
	Ekonometri	344
	Fakülte Toplamı	5952
Tıp	Tıp	937
	Fakülte Toplamı	937
Diş Hekimliği	Diş Hekimliği	175
	Fakülte Toplamı	175
Mimarlık	Mimarlık	288
	İç Mimarlık	145
	Şehir ve Bölge Planlama	120
	Fakülte Toplamı	553
Genel Toplam		17980

Ek-3. Öğrenci Anketi Formu

Değerli Katılımcı;

Bu anket, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde sürdürülmekte olan yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Bu anket çalışması, Kanuni Kampüsü'nün öğrenciler açısından serbest zaman¹ süreleri içinde rekreasyon² potansiyelini ortaya koymak ve rekreasyon açısından önemini belirlemek amacıyla öğrenci merkezli yapılmaktadır. Elde edilen veriler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacak olup, adınız ve soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Bu ankete göstereceğiniz ilgi ve özenden dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

ANKET NO :	TARİH :
FAKÜLTESİ : BÖLÜMÜ :	SINIFI :

BÖLÜM A (BİREYSEL YAŞAM ÇEMBERİ)

1.Kaç yaşındasınız?

- 1) 17-19 2) 20 – 22 3) 23- 25 4) 26 -28 5) 29 ve üzeri

2. Ailenizin eğitim durumu nedir? (1-Baba, 2-Anne)

- 1-A () Yok 2-A () Yok
1-C () Ortaokul - 2-C () Ortaokul
1-E () Yüksekokul , 2-E () Yüksekokul
1-G () Lisansüstü , 2-G () Lisansüstü
- 1-B () İlkokul 2-B () İlkokul
1-D () Lise 2-D () Lise
1-F () Üniversite 2-F () Üniversite

3.Ailenizin gelir durumu nedir?

- 1) Asgari ücret – 1000 TL. () 2) 1001 – 2000 TL. () 3) 2001 – 3000 TL. ()
4) 3001 – 5000 TL. () 5) 5001 TL. ve üzeri ()

4.Ailenizin mesleği nedir? (1- Baba, 2 –Anne)

1-A () İşsiz	1-B () Memur	1-C () İşçi	1-D () Köylü, Çiftçi
2-A () İşsiz (Ev hanımı)	2-B () Memur	2-C () İşçi	2-D () Köylü, Çiftçi
1-E () Serbest meslek sahibi	1-F () Emekli	1-G () Diğer:	
2-E () Serbest meslek sahibi	2-F () Emekli	2-G () Diğer:	

5.Aylık harcama tutarınız ne kadardır?

- 1) 150 -250 TL. 2) 251 – 350 TL. 3) 351 – 450 TL. 4) 451 – 550 TL. 5) 551 TL. ve üzeri

6.Yaşadığınız yer neresidir?

1. Ailemle birlikte () 2. Evde yalnız kalıyorum. () 3. Arkadaşlarla evde kalıyorum. ()
4. Özel yurttta () 5. Devlet yurtdunda kalıyorum. () 6. Akrobamın evinde kalıyorum. ()

¹ Serbest zaman : Bireyin çalışma ve yaşam ile ilgili zorunlulukları (yeme,içme,uyku,iş..vb) dışında kalan süredir.

² Rekreasyon: Bireyin serbest zamanlarında gönüllüce yapmış oldukları etkinliklerdir.

Ek-3'ün devamı

BÖLÜM B (ÖĞRENCİNİN SERBEST ZAMAN KULLANIMI İLE SPORA İLGİSİ VE REKREASYON EĞİLİMİ)

1. Şimdiye dek İlkokul, Ortaokul ve Lise eğitiminiz boyunca özel olarak ilgilendiğiniz herhangi bir spor dalı var mı ?

- a) c) e)
b) d) f)

2. Yukarıda belirttiğiniz etkinliklerle ilgili bir kulübe üyeliğiniz var mı ya da okul takımında oynadınız mı ?

- 1-) kulübüne üyeyim. 2-) dalında okul takımındaydım.

3.Şimdiye dek spor dalıyla ilgili herhangi bir turnuvaya katıldınız mı? Ya da ödülünüz var mı ? Dalını belirtiniz.

.....,

4. Rekreasyonel anlamda şimdiye dek sürdürdüğünüz bir hobiniz – ilgi alanınız var mı? Varsa nelerdir?

.....

5. Üniversite eğitiminizin ilk yılında aldığınız seçmeli ders nedir?

.....

6. Üniversitenin öğrenci kulüpleri birliğine bağlı rekreatif veya sportif yönlü herhangi bir kulübüne üye misiniz? Varsa kulübün dalını belirtiniz.

.....,

7. Şimdiye dek üniversite eğitimiz süresince ağırlıklı olarak katıldığınız etkinlik türü nedir? (Turnuva, Gösteri, Eğlence, Yarışma, Sunum, Gezi vb.)

.....,

8.Sahip olduğunuz boş zaman süreniz ne kadardır ve sizce yeterli midir? (Ders saatleri - ulaşım süresi ve dersler için çalışma süreleri ile ek çalışma-uyku dışındaki zamanlar kastedilmektedir. Buna göre size uygun kutucuğu (x) ile işaretleyiniz).

HAFTALIK	Yeterli	Yetersiz	GÜNLÜK	Yeterli	Yetersiz
10 saat ve azı			Hiç yok		
11-20 saat			1-2 saat		
21- 30 saat			3-4 saat		
31 – 40 saat			5-6 saat		
41 -50 saat			7-8 saat		
50 saat üzeri			8 saat üzeri		

Ek-3'ün devamı

9.Kampüste ortalama bulunma süreniz ne kadardır? (Size uygun kutucuğu (x) ile işaretleyiniz.)

HAFTALIK		GÜNLÜK	
1 gün		0-2 saat	
2 gün		3- 4 saat	
3 gün		5-6 saat	
4 gün		7-8 saat	
5 gün		9-10 saat	
5 Gün üzeri		10 saat üzeri	

10. Rekreasyon veya spor alanlarına daha çok günün hangi bölümünde gidersiniz?

- 1) Sabah 2) Öğle 3) İkinci 4)Akşam

11. Spor ve rekreasyon alanlarında genellikle ne kadar süre kalırsınız? (Kampüs içerisindeki serbest zamanın geçirildiği düzenlenmiş ya da diğer alanlar)

1 saatten az ()	1- 3 saat ()	4-5 saat ()	6 saat ve üzeri ()
------------------	---------------	--------------	---------------------

12. Rekreasyonel ve sportif etkinliklere katılımda kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz ?

- a) Aktif katılımcıyım. b) İzleyiciyim. c) Bazen katılımcı bazen izleyiciyim.

13.Rekreasyonel veya sportif etkinliklere katılım şekliniz nasıldır?

- a) Bireysel b) Toplu c) Organizasyonel

14. Spor ve rekreasyon etkinliklerinin çalışma verimliliğinize etkisini nasıl değerlendirirsiniz ?(Size uygun ilk önemli 3 seçeneği önem sırasına göre sıralayınız.)

1.Başarımı artırdığını düşünüyorum.	
2.Zaman harcadığım için başarımla olumsuz etkileniyor.	
3.Moralimi yükselttiğini düşünüyorum.	
4.Kendimi yenilediğim için çalışma yapmamı teşvik ediyor.	
5.Motivasyonumu artırıyor.	
6.Hiçbir etkisi yoktur.	
7.Fikrim yok.	

15.Sizi serbest zaman faaliyetlerine yönelten sebepler nelerdir? (Size uygun ilk önemli 3 seçeneği önem sırasına göre sıralayınız.)

1.Yeteneklerime uygun olduğu için	
2.İlgi alanlarıma hitap ettikleri için	
3.Arkadaşlarımla birlikte olduğumdan	
4.Sosyal bir ortam olduğu için	
5.Eğitici ve yararlı bulduğum için	
6.Sağlık açısından yararlı bulduğumdan	
7.Herhangi bir sebebi yok	

Ek-3'ün devamı

16. Bu tür etkinlikler sizde ne gibi etkiler bırakmaktadır? (Size uygun ilk önemli 3 seçeneği önem sırasına göre sıralayınız.)

1.Eğitimime katkısı oluyor	
2.Bilgi ve kültürümü artırıyor.	
3.Sosyal bir statü kazandırıyor.	
4.Sağlığıma iyi geliyor.	
5.Eğlenceli, dinlendirici ve heyecan veriyor.	
6.Stresimi azaltıyor.	
7.Herhangi bir etkisi yok.	

BÖLÜM C (KANUNİ YERLEŞKESİNİN REKREASYON OLANAKLARI VE YÖNETSEL YAPI)

1. Kampüsünüzdeki sosyal ve sportif tesisler sizce yeterli midir?

a) Hiç yeterli değil b) Kısmen yeterli c) Yeterli e) Çok yeterli

2. Üniversiteye bağlı bulunan sahil tesislerindeki sizlere sunulan sosyal ve sportif olanaklardan (Öğrenci kafeteryası,basketbol,tenis sahaları,yüzme havuzu, ..vs) yeteri kadar yararlanabiliyor musunuz ?

a)Hiç yararlanamıyorum b) Kısmen yararlanıyorum. c)Yaralanıyorum. d)Tamamen yararlanıyorum.

3. Sosyal ve/veya sportif tesisleri serbest zamanlarınızda kullanabilme imkânınız var mı?

a) Hiç yok b) Çok kısıtlı c) Kısıtlı d) Çoğunlukla e) Tamamen

4.Rekreasyonel faaliyetlere katılamamanızın nedenleri nelerdir? (Birden çok seçenek tercih edebilirsiniz. Uygun seçeneklerin kutucuklarını (x) ile işaretleyiniz)

1.Eğitilmiş personel eksikliği	
2.Tesislerin sayıca azlığı	
3.Serbest zamanın darlığı	
4.Sosyal tesislerin yetersizlikleri (araç-gereç, donatı vb.)	
25.Ulaşım sorunu	
6.Giriş ve diğer hizmetlerin ücreti	
7.Güvenlik sorunu	
8.Hijyen sorunu	
9.Yönetici veya eğitmenlerin tavır-davranışları	
10.Diğer	

5. Sizce kampüsünüzde istenilen etkinlikleri ve katılımı sağlamak için nelere gereksinim vardır?

(Lütfen önem sırasına göre 1'den 8'e doğru sıralama yapınız)

Ek-3'ün devamı

1. Rekreasyon alanlarının sayısı artırılmalı ve rekreasyon merkezi oluşturulmalıdır.	
2. Mevcut rekreasyon alanlarının olanakları iyileştirilmelidir.	
3. Rehberlik merkezleri oluşturulmalıdır.	
4. Rekreasyon liderleri ve eğitimciler yetiştirilmelidir.	
5. Yeterli ulaşım ağı sağlanmalıdır.(gündüz-gece)	
6. Öğrenciler, spor ve rekreasyona katılmada ekonomik olarak desteklenmeli	
7. Tesislerin kullanım hakkı önceliği daha çok öğrencilere verilmelidir.	
8.Diğer (varsa lütfen belirtiniz.)	

6. A) Aldığınız seçmeli derslerin çeşitliliğinin yeterliliği size göre nedir?

a) Çok yetersiz b) Yetersiz c) Kısmen yeterli d) Yeterli e) Çok yeterli

6.B) Bu derslerin size katkısı nedir?

a) Hiç yok b) Kısmen var. c) Var e) Tamamen var

7.Aldığınız seçmeli derslerin sizin ilgi alanınıza-hobinize hitap ettiğinden mi yoksa sadece zorunluluktan kaynaklanan bir durum teşkil ettiğinden mi tercih ettiniz?

a) İlgi alanım - Hobim b) Sadece zorunluluktan (Kredi ve/veya seçmeli ders zorunluluğu)

8.Sağlık-Sosyal ve Spor Daire Başkanlığı'nın öğrencilere sunduğu olanaklar sizce yeterli midir?

a) Çok yetersiz b) Yetersiz c) Kısmen yeterli d) Yeterli d) Çok yeterli

9.Yerleşke içerisinde yapılan etkinliklere (şenlik,festival,parti,özel günler,..vs.) katılıyor musunuz ? Şayet cevabınız "Evet" ise bu etkinlikler sizi yeterince tatmin ediyor mu?

a) Hayır, katılmıyorum. c) Kısmen tatmin ediyor. e) Tamamen tatmin ediyor.

b) Tatmin etmiyor. d) Tatmin ediyor.

10.Sizce üniversite yerleşkesiyle, üniversitenin bağlı bulunduğu şehir arasında sportif ve rekreatif yönden yeterince iletişim sağlanıyor mu?

a)Hayır, sağlanmıyor. b) Kısmen sağlanıyor. c) Sağlanıyor. d) Tamamen sağlanıyor.

11.Şehir yaşantısında gözlemlediğiniz ya da etkinliğine katıldığınız fakat yerleşkede bulamadığınız sosyal ve / veya sportif etkinlik var mı?

.....

12.Sizce yerleşkede bulunan mevcut rekreasyonel ve sportif tesislerin dışında kalan ve olmasını istediğiniz tesis ya da alanlar yerleşkeye neden kurulamamaktadır ? (Size göre ilk önemli 3 maddeyi önem sırasına göre sıralayınız.)

Üniversitenin jeopolitik konumu	
Üniversitenin jeolojik konumu	
Üniversitedeki bütçe kısıtlılığı	
Tasarımsal eksiklikler	
Kültürel yapı	
İklimsel faktörler	
Uygun arazinin olmayışı	
Diğer (varsa lütfen belirtiniz.)	

Ek-3'ün devamı

13.Aşağıdaki tabloda yerleşkede bulunmasını istediğiniz (var olan ve geliştirilmesi gereken) açık ve kapalı spor ve rekreasyon etkinliklerinden veya alanlarından ilk 5 seçeneği önem sırasına göre sıralayınız.

(Açık/Kapalı olmak üzere toplam 10 adet seçenek tercih edilecektir)

(Üniversitede bulunan Açık ve Kapalı alan etkinlikleri [*] ile belirtilmiştir.)

AÇIK ALAN REKREATİF VE SPORTİF ETKİNLİKLERİ				
Bisiklet *		Okçuluk		Çim hokeyi
Tekerlekli paten*		Hobi bahçesi		Kuş gözlemciliği
Yürüyüş alanları*		Fitness		Lakros (a)
Mini golf		Beyzbol		Yelken ve Kürek
Tırmanma duvarı		Yüzme		Yamaç paraşütü
Paintball		Futbol*		Tenis *
Koşu*		Balık tutma		Binicilik
		Sualtı sporları		Basketbol*
				Voleybol*
				Diğer :

KAPALI ALAN REKREATİF VE SPORTİF ETKİNLİKLERİ				
Badminton*		Uzakdoğu sporları		Yüzme*
Buz hokeyi		Dans (halk oyunları,balo dansları ..vb.)*		Bowling
Jimnastik*		Squash*		Koleksiyon toplama
Hentbol*		Futbol*		Fotoğrafçılık*
Su sporları*		Basketbol		Güreş
Eskrim		Resim – El sanatları*		Heykel
Kriket		Müzik*		Dart*
Tenis*		Bilgisayar*		Vücut geliştirme
				Yoga-Fitness
				Netball (b)
				Voleybol*
				Maket uçak
				Masa Tenisi*
				Diğer :

a) Lakros: Suni çim üzerinde oynanan ve her oyuncunun ufak ve sert plastikten yapılmış topu taşıyabilecekleri ve ucundabir ağ olan sopalarla oynadığı bir takım sporudur.

b) Netball: 7'şer kişiden oluşan ve bir fileli çembere zıplayarak sayı atmayı hedefleyen bir spordur.

GÖSTERDİĞİNİZ İLGİ VE YARDIM İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ.

Deneğin cinsiyeti : () Kadın () Erkek

Anketin yapıldığı yer :

Anketi yapan (Anketör) : Pey. Mim. Mevlüt GÜNAYDIN

Mevlüt GÜNAYDIN
K.T.Ü Orman Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Ek 4. Yerleşke ve Yakın Çevresine Ait Uzun Yıllar Aylık Ortalama İklimsel Değerler (1975-2008) (DMI, 2010).

AY	Açık Gün Sayısı	Kapalı Gün Sayısı	Bulutluluk	Günlük Toplam Güneşlenme Süresi (saat, dakika)	Toplam Yağış (mm)	Kar Örtülü Gün Sayısı	Kar Yağışlı Gün Sayısı	Rüzgâr Hızı (m / sec)	Nem	Sıcaklık (°C)
1	08	10.6	6.5	3.00	85.3	2.8	3.8	2.2	66.1	6.9
2	14	11.2	6.7	3.09	56.8	0.8	2.2	2.2	69.1	7.5
3	14	8.8	6.5	3.45	65.1	-	0.4	2.3	69.0	9.7
4	08	11.6	7.0	4.06	58.9	-	-	1.9	76.1	11.4
5	32	7.2	5.7	6.27	52.6	-	-	1.8	75.4	16.2
6	22	5.0	5.8	6.12	30.7	-	-	1.9	74.3	21.6
7	26	7.2	6.0	6.04	45.9	-	-	1.9	73.1	24.0
8	12	7.2	6.1	6.58	17.8	-	0.2	1.9	72.9	25.1
9	04	8.4	6.6	5.58	94.9	-	-	2.3	72.1	21.5
10	18	8.0	6.1	4.10	104.6	-	-	1.9	75.3	17.7
11	28	6.8	5.8	3.46	109.3	-	0.2	2.3	70.6	11.9
12	28	5.2	5.7	3.23	62.3	1.4	0.2	2.2	67.8	8.6

Ek 5. Yerleşkedeki Öğrencilerin Sportif veya Rekreatif Etkinliklerinden Görüntüler

Ek 6. Anket Frekans Tabloları

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyet durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kadın	56	46,7	46,7	46,7
	Erkek	64	53,3	53,3	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 2. Katılımcıların yaş aralıkları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17-19	4	3,3	3,3	3,3
	20-22	79	65,8	65,8	69,2
	23-25	33	27,5	27,5	96,7
	26-28	4	3,3	3,3	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 3. Katılımcıların ebeveynlerinden annenin eğitim durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yok	4	3,3	3,3	3,3
	İlkokul	45	37,5	37,5	40,8
	Ortaokul	22	18,3	18,3	59,2
	Lise	35	29,2	29,2	88,3
	Yüksekokul	4	3,3	3,3	91,7
	Üniversite	10	8,3	8,3	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 4. Katılımcıların ebeveynlerinden babanın eğitim durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	İlkokul	29	24,2	24,2	24,2
	Ortaokul	26	21,7	21,7	45,8
	Lise	29	24,2	24,2	70,0
	Yüksekokul	11	9,2	9,2	79,2
	Üniversite	24	20,0	20,0	99,2
	Lisansüstü	1	,8	,8	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 5. Katılımcıların aile gelir durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Asgari ücret-1000 TL	25	20,8	20,8	20,8
	1001-2000 TL	58	48,3	48,3	69,2
	2001-3000 TL	23	19,2	19,2	88,3
	3001-5000 TL	11	9,2	9,2	97,5
	5001 TL ve üzeri	3	2,5	2,5	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 6. Katılımcıların ebeveynlerinden annenin meslek durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	İşsiz (ev hanımı)	91	75,8	75,8	75,8
	Memur	9	7,5	7,5	83,3
	İşçi	3	2,5	2,5	85,8
	Köylü, Çiftçi	2	1,7	1,7	87,5
	Serbest meslek	3	2,5	2,5	90,0
	Emekli	12	10,0	10,0	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 7. Katılımcıların ebeveynlerinden babanın meslek durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Memur	23	19,2	19,2	19,2
	İşçi	14	11,7	11,7	30,8
	Köylü, Çiftçi	5	4,2	4,2	35,0
	Serbest mes.	34	28,3	28,3	63,3
	Emekli	44	36,7	36,7	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 8. Katılımcıların aylık harcama tutarı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	150-250 TL	22	18,3	18,3	18,3
	251-350 TL	26	21,7	21,7	40,0
	351-450 TL	26	21,7	21,7	61,7
	451-550 TL	18	15,0	15,0	76,7
	551 TL ve üzeri	28	23,3	23,3	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 9. Katılımcıların yerleşim durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ailemle	28	23,3	23,3	23,3
	Evde yalnız	4	3,3	3,3	26,7
	Evde arkadaşlarıyla	48	40,0	40,0	66,7
	Özel yurtda	19	15,8	15,8	82,5
	Devlet yurdunda	17	14,2	14,2	96,7
	Akrabamın evinde	4	3,3	3,3	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Tablo 10. Katılımcıların şimdiye dek ilgilendikleri spor dalları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yok	25	20,8	20,8	20,8
	Savaşçıl sporlar	10	8,3	8,3	29,2
	File sporları	37	30,8	30,8	60,0
	Salıdın sporları	41	34,2	34,2	94,2
	Su sporları	7	5,8	5,8	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Ek-6'nın devamı

Tablo 11. Katılımcıların herhangi bir spor kulübüne üyelik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Üye değilim	106	88,3	88,3	88,3
Kulübüne üyeyim	14	11,7	11,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 12. Katılımcıların okul takıma katılım durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid değilim	82	68,3	68,3	68,3
dalında okul takımındaydım	38	31,7	31,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 13. Katılımcıların turnuvalara katılım durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hayır	72	60,0	60,0	60,0
kabıldım	48	40,0	40,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 14. Katılımcıların ödül durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hayır	97	80,8	80,8	80,8
var	23	19,2	19,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 15. Katılımcıların rekreasyonel etkinlikleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid yok	41	34,2	34,2	34,2
Kültürel etkinlikler	24	20,0	20,0	54,2
Sanatsal Etkinlikler	19	15,8	15,8	70,0
Sportif Etkinlikler	36	30,0	30,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 16. Katılımcıların seçmeli ders durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ders almadı	52	43,3	43,3	43,3
File Sportları	21	17,5	17,5	60,8
Saldırı sporları	11	9,2	9,2	70,0
Düşünsel sporlar	6	5,0	5,0	75,0
Bireysel sporlar	9	7,5	7,5	82,5
Su sporları	8	6,7	6,7	89,2
Kültür-sanat odaklı dersler	13	10,8	10,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 17. Katılımcıların rekreatif / sportif öğrenci kulüplerine üyelik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid üye değilim	103	85,8	85,8	85,8
üyeyim	17	14,2	14,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 18. Katılımcıların yerleşkedeki organize etkinliklere katılım durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid katılmadım	28	23,3	23,3	23,3
Şenlik	44	36,7	36,7	60,0
Turnuva	9	7,5	7,5	67,5
Gösteri-eğlence	14	11,7	11,7	79,2
gezi	19	15,8	15,8	95,0
Sunum,panel,munazara, sempozyum	6	5,0	5,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 19. Katılımcıların günlük serbest zaman yeterliliği

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Yetersiz	47	39,2	39,2	39,2
1-2 saat	9	7,5	7,5	46,7
3-4 saat	25	20,8	20,8	67,5
5-6 saat	31	25,8	25,8	93,3
7-8 saat	5	4,2	4,2	97,5
8 saat ve üzeri	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 20. Katılımcıların günlük serbest zaman yetersizlik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Yeterli	73	60,8	60,8	60,8
Hic yok	1	,8	,8	61,7
1-2 saat	21	17,5	17,5	79,2
3-4 saat	19	15,8	15,8	95,0
5-6 saat	4	3,3	3,3	98,3
7-8 saat	1	,8	,8	99,2
8 saat üzeri	1	,8	,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 21. Katılımcıların haftalık serbest zaman yeterlilik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Yetersiz	41	34,2	34,2	34,2
10 saat ve azı	2	1,7	1,7	35,8
11-20 saat	9	7,5	7,5	43,3
21-30 saat	15	12,5	12,5	55,8
31-40 saat	30	25,0	25,0	80,8
41-50 saat	20	16,7	16,7	97,5
50 saat ve üzeri	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 22. Katılımcıların haftalık serbest zaman yetersizlik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Yeterli	79	65,8	65,8	65,8
10 saat ve azı	8	6,7	6,7	72,5
11-20 saat	14	11,7	11,7	84,2
21-30 saat	10	8,3	8,3	92,5
31-40 saat	7	5,8	5,8	98,3
41-50 saat	1	,8	,8	99,2
50 saat ve üzeri	1	,8	,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Ek-6'nın devamı

Tablo 23. Katılımcıların yerleşkede günlük ortalama bulunma süreleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0-2 saat	8	6,7	6,7	6,7
3-4 saat	21	17,5	17,5	24,2
5-6 saat	43	35,8	35,8	60,0
7-8 saat	21	17,5	17,5	77,5
9-10 saat	8	6,7	6,7	84,2
10 saat üzeri	19	15,8	15,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 24. Katılımcıların yerleşkede haftalık ortalama bulunma süreleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 gün	3	2,5	2,5	2,5
2 gün	3	2,5	2,5	5,0
3 gün	13	10,8	10,8	15,8
4 gün	28	23,3	23,3	39,2
5 gün	45	37,5	37,5	76,7
5 gün üzeri	28	23,3	23,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 24a. Katılımcıların rekreasyon veya spor alanlarına gitmede tercih ettiği vakitler

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Sabah	18	15,0	15,0	15,0
Öğle	8	6,7	6,7	21,7
Öğleden sonra	40	33,3	33,3	55,0
Akşam	54	45,0	45,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 25. Katılımcıların rekreasyon veya spor alanlarında vakit geçirdiği süre

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 saatten az	21	17,5	17,5	17,5
1-3 saat	90	75,0	75,0	92,5
4-5 saat	9	7,5	7,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 26. Katılımcıların rekreasyon veya spor alanlarındaki etkinliklere katılım durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Aktif katılımcı	24	20,0	20,0	20,0
İzleyici	24	20,0	20,0	40,0
Bazen katılımcı bazen izleyici	72	60,0	60,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 27. Katılımcıların etkinliklere katılım şekli

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Bireysel	21	17,5	17,5	17,5
Toplu	87	72,5	72,5	90,0
Organizasyonel	12	10,0	10,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 28. Etkinliklerin çalışma verimliliğine etkilerinin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Valid Başarımı artırıyor	13,3
Başarım olumsuz etkileniyor	3,2
Moralimi yükseltiyor	32,5
Çalışmaya teşvik ediyor	22,4
Motivasyonumu artırıyor	25,0
Hiçbir etkisi yoktur	0,6
Fikrim yok	3,0

Tablo 29. Katılımcıların etkinliklere yönelten sebeplerin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Valid Yeteneklerime uygun olduğundan	8,6
İlgi alanlarıma hitap ettiklerinden	23,2
Arkadaşlarımla birlikte olduğundan	24,7
Sosyal bir ortam olduğundan	20,8
Eğitici ve yararlı bulduğundan	11,0
Sağlık açısından yararlı bulduğundan	10,7
Fikrim yok	1,1

Tablo 30. Etkinliklerin katılımcıların üzerindeki etkilerinin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Valid Eğitime katkısı oluyor	1,9
Bitgi ve kültürümü artırıyor	14,3
Sosyal bir statü kazandırıyor	16,6
Sağlığıma iyi geliyor	14,4
Eğl., din. ve hey. ver.	28,3
Stresimi azaltıyor	22,9
Hiçbir etkisi yoktur	1,6

Tablo 31. Katılımcılara göre yerleşkedeki sosyal / sportif tesislerin yeterlilik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Hiç yeterli değil	25	20,8	20,8	20,8
Kısmen yeterli	73	60,8	60,8	81,7
Yeterli	20	16,7	16,7	98,3
Çok yeterli	2	,8	,8	99,2
Total	120	100,0	100,0	100,0

Tablo 32. Katılımcıların yerleşkedeki sahil tesislerinden yararlanma düzeyleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Hiç yararlanamıyorum	55	45,8	45,8	45,8
Kısmen yararlanıyorum	58	48,3	48,3	94,2
Yaralanıyorum	6	5,0	5,0	99,2
Tamamen yararlanıyorum	1	,8	,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 33. Katılımcıların serbest zamanlarında yerleşkedeki sosyal / sportif tesisleri kullanabilme imkânları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Hiç yok	10	8,3	8,3	8,3
Çok kısıtlı	26	21,7	21,7	30,0
Kısıtlı	60	50,0	50,0	80,0
Çoğunlukla	24	20,0	20,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Ek-6'nın devamı

Tablo 34. Katılımcıların rekreasyonel faaliyetlere katılmama nedenlerinin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Hizmet yetersizlikleri	42	35,0	35,0	35,0
Tesislerin yetersizlikleri	37	30,8	30,8	65,8
Zaman yetersizliği	27	22,5	22,5	88,3
Ulaşım	14	11,7	11,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 35. Katılımcılara göre yerleşkedeki istenilen etkinlikleri ve katılımı sağlamak için gerekenlerin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Valid Rek. alan. sayısı art. ve rek. merk. oluş.	16,9
Mevcut rek. alan olarak iyileş.	15,6
Rehb. merk. oluş.	13,7
Rek. lid. eğit. yet.	13,4
Yeterli ulaşım ağı sağ.	13,1
Öğr. spor ve rek. kat. eko. olarak desteklenmeli	13,1
Tes. kul. hakkı. öğr. ver.	13,6
Diğer	0,6

Tablo 36. Katılımcılara göre seçmeli derslerin çeşitliliğinin yeterlilik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid cevapsız	12	10,0	10,0	10,0
Çok yetersiz	11	9,2	9,2	19,2
Yetersiz	23	19,2	19,2	38,3
Kısmen yeterli	45	37,5	37,5	75,8
Yeterli	28	23,3	23,3	99,2
Çok yeterli	1	,8	,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 37. Seçmeli derslerin katılımcılara katkı durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ders almadım	12	10,0	10,0	10,0
Hıç yok	20	16,7	16,7	26,7
Kısmen var	53	44,2	44,2	70,8
Var	35	29,2	29,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 38. Katılımcıların seçmeli dersleri seçme tercihlerinin sebepleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ders almadım	12	10,0	10,0	10,0
İlgi alanım-Hobim	62	51,7	51,7	61,7
Sadece zorunluluktan	46	38,3	38,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 39. Sağlık - Sosyal ve Spor Daire Başkanlığı'nın sunduğu olanakların katılımcılara göre yeterlilik durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Çok yetersiz	10	8,3	8,3	8,3
Yetersiz	34	28,3	28,3	36,7
Kısmen yeterli	58	48,3	48,3	85,0
Yeterli	18	15,0	15,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 40. Yerleşkedeki rekreatif / etkinliklerin katılımcıları tatmin etme düzeyleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Hayır,katılmıyorum	20	16,7	16,7	16,7
Tatmin etmiyor	18	15,0	15,0	31,7
Kısmen tatmin ediyor	54	45,0	45,0	76,7
Tatmin ediyor	21	17,5	17,5	94,2
Tamamen tatmin ediyor	7	5,8	5,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 41. Katılımcılara göre yerleşke ve bağlı bulunduğu kent arasındaki iletişim durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Hayır, sağlamıyor	55	45,8	45,8	45,8
Kısmen sağlıyor	46	38,3	38,3	84,2
Sağlıyor	18	15,0	15,0	99,2
Tamamen sağlıyor	1	,8	,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 42. Katılımcılara göre şehir merkezinde bulunan , etkinliğine katıldığı veya gözlemlediği ancak yerleşkede bulamadığı sosyal / sportif etkinlik veya alanlar

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Yok	67	55,8	55,8	55,8
açık alan etkinliği	7	5,8	5,8	61,7
kapalı alan etkinliği	25	20,8	20,8	82,5
cevapsız	21	17,5	17,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 43. Katılımcılara göre yerleşkeye tesis ve alanların kurulamamasının nedenlerinin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Valid Cevapsız	4,0
Üniversitenin jeopolitik konumu	10,7
Üniversitenin jeolojik konumu	10,1
Üniversitedeki bütçe kısıtlılığı	19,0
Tasarımsal eksiklikler	8,6
Kültürel yapı	18,3
İklimsel faktörler	13,5
Uygun arazinin olmayışı	13,0
Diğer	2,8

Ek-6'nın devamı

Tablo 44. Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği açık alan etkinlik veya alanlarının ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Bisiklet	11.3
Tekerlekli paten	2.2
Yürüyüş	6.9
Golf	2.6
Tımanma	2.3
Paintball	7.2
Koşu	3.3
Okçuluk	2.8
Hobi bahçesi	4.8
Fitness	1.9
Beyzbol	1.2
Yüzme	9.2
Balık tutma	4
Su altı sporları	3.5
Çim hokeyi	0.3
Rugby	0.9
Frizbi	0.3
Kampçılık	4.6
Futbol	5.5
Basket	2.8
Voleybol	2.7
Kuş gözlemciliği	1.9
Lakros	0
Yelken	3
Yamaç paraşütü	4.7
Tenis	4.6
Binicilik	5.4
Diğer	0

Tablo 45. Katılımcıların yerleşkede bulunmasını istediği kapalı alan ve etkinliklerinin ağırlıklandırılmış yüzdeleri

	Percent
Badminton	2.3
Buz Hokeyi	3.5
Jimnastik	1.9
Hentbol	1.5
Su sporları	7.4
Eskrim	1.7
Kriket	0.2
Tenis	3.5
Uzakdoğu sporları	3.8
Dans	3.9
Squash	1.1
Futbol	4.4
Basket	2.2
Resim	2.7
Müzik	5.3
Bilgisayar	4.7
Yüzme	7.6
Koleksiyonculuk	1.3
Fotoğrafçılık	7.8
Heykel	2.6
Dart	0.6
Yoga	1.8
Netball	0.3
Uçak maketi	2.5
Bowling	8.9
Triathlon	0.2
Güreş	2.4
Halter	1.2
Vücut geliştirme	1.4
Zekâ oyunları	4.8
Voleybol	2
Masa Tenisi	2.5
Diğer	0.3
Cevapsız	0.3

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Trabzon’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Trabzon Fatih Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi’nde tamamladıktan sonra 1998 yılında yükseköğrenimine başladığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nden 2003 yılında “Peyzaj Mimarı” unvanı ile mezun oldu. Vatani görevinin askerlik safhasını 2005 yılında Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı’nda tamamladı. 2008 yılında, yüksek lisans öğrenimine Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda başladı. İyi derecede İngilizce bilmektedir.